

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران

مطالعه و نقد گزارش
طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور

مجری :

محمد ابوبی اردکان

همکار اصلی :

محمد رضا رستمی

ناظر :

دکتر حسین غویبی

شهریور ماه ۱۳۸۳

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران

مطالعه و نقد گزارش
طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور

مجری
محمد ابویی اردکان

همکار اصلی
محمد رضا رستمی

ناظر
دکتر حسین غریبی

شهریورماه ۱۳۸۳

بسم الله الرحمن الرحيم

ارجاعات این گزارش بر اساس شیوه The Chicago Manual of Style نوشته شده است.

تجسلی

شماره: No. _____

تاریخ: Date. _____

پیوست: Ref. _____

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران
Iranian Information &
Documentation Center
(IRANDOC)

ریاست

بدینوسیله انجام پروژه «مطالعه و نقد گزارش طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور» توسط آقای محمد ابویی اردکان به عنوان مجری با همکاری آقای محمدرضا رستمی و با نظارت دکتر حسین غریبی در مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران و گزارش نهایی آن تأیید می‌شود.

لازم می‌داند مراتب قدردانی و سپاس خود را به مجری محترم، همکار ایشان و نیز اعضای کارگروه داوری که در مطالعه و نقد مستندات طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور ایشان را یاری دادند، تقدیم دارد.

توفیق از اوست

حسین غریبی

رئیس مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران

تقدیر و تشکر

- از اعضای کارگروه داوری که با وجود مشغله فراوان با احساس مسئولیت، دقت نظر و حوصله در مراحل مختلف بررسی و نقد مستندات طرح همکاری کردند، قدردانی می‌شود.
- از آقای دکتر بهزاد دوران به دلیل راهنمایی کارگشایشان در طراحی الگوی تحلیل و نقد مستندات طرح صمیمانه سپاسگذاری می‌شود.
- از آقای دکتر حسین غریبی که با حمایت بیدریغ خود انجام این کار را ممکن ساختند، تشکر می‌شود.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	<u>مقدمه</u>
۴	<u>مراحل انجام کار</u>
۱۰	<u>طراحی الگوی تحلیل و نقد مستندات طرح</u>
۵۸	<u>تجزیه و تحلیل نظر داوران</u>
۶۵	<u>فهرست منابع</u>
	<u>پیوست ۱ - پرسشنامه تحلیل و نقد مستندات طرح</u>
	<u>پیوست ۲ - پرسشنامه های تکمیل شده توسط داوران</u>

مقدمه

نیاز به بازنگری و تحول در نظام آموزش عالی و نیز نظام پژوهش کشور و ضرورت توسعه علمی به عنوان شرط بقا در گرماگرم منازعه و رقابت کشورها در فرایند جهانی سازی، مدیران ارشد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری را بر آن داشته است تا به انجام طرح تحقیقاتی مطالعه نظام توسعه علمی کشور و دیگر طرحهایی از این دست همت گمارند. یکی از اهداف اساسی این طرح ایجاد مقدمات برای تدارک زیرساختار قانونی لازم برای ایجاد تحولات مطلوب در نظام علم و فناوری کشور بوده است، چرا که تجربه تصویب قانون وزارت علوم، تحقیقات و فناوری که از زمان ترسیم دورنمای تشکیل این وزارت در برنامه سوم تا تصویب نهایی مجلس هفتم راه پرفراز و نشیب سه ساله ای را طی کرد، مدیران دست اندرکار را به این نتیجه رساند که تدارک چنین تغییرات ساختاری - محتوایی ژرفی بدون مطالعه و حزم کافی پیچیدگیهای بغرنج و گاه لاینحل بر ذهنها تحمیل خواهد کرد. قبول اصل مطالعه قبل از تصمیم و عمل از طرف مدیران البته اتفاقی است بسیار نویدبخش، اما عقیده نگارنده بر این است که استفاده از مطالعه و تحقیق علمی به عنوان راهگشای مسائل مدیریتی سازمانهای خرد و کلان نیازمند اصول و ارکانی است که تا درک و متعهد شدن به این اصول راهی طولانی درپیش است.

طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور (که به اختصار در این گزارش طرح نامیده خواهد شد) در فاصله سالهای ۸۲-۱۳۸۱ به سفارش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به مدیریت مجری محترم جناب آقای دکتر رضائی - عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی امیرکبیر - انجام شده است. نسخه ای از گزارشهای نهایی طرح از طرف وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری در اسفندماه ۱۳۸۲ در اختیار مرکز اطلاعات و مدارک عملی ایران قرار گرفت تا نظر کارشناسی خود را اعلام نماید. با تشکیل کارگروهی از محققین در رشته های مدیریت و حقوق زیر نظر اینجانب کار نقد و بررسی طرح با دعوت از مجری محترم جهت ارائه توضیحات کلی شروع شد. در مرحله بعدی الگوی لازم برای تحلیل و نقد مستندات طرح به صورت پرسشنامه طراحی و در اختیار داوران قرار داده شد. پاسخ داوران به این پرسشنامه مبنای تنظیم گزارش حاضر به عنوان نظر کارشناسی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران در مورد طرح قرار گرفت.

همانطور که در فهرست مطالب مشخص شده است، گزارش که با مقدمه حاضر آغاز می شود، در بخش دوم مراحل اجرایی کار را معرفی می کند. سپس ادبیات مرور شده برای طراحی الگوی نقد مستندات طرح ارائه شده است. در بخش چهارم جداولی ارائه شده که جمع بندی نظر داوران در مورد مستندات طرح را منعکس کرده است. پیوستهای دو گانه نیز به ترتیب شامل پرسشنامه طراحی شده و مشروح نظر داوران در مورد مستندات طرح می باشد. ضمن اینکه بر این باورم که برای کسب دیدگاهی مناسب از مراحل و کیفیت فعالیتهای انجام شده در پروژه، مطالعه بخشهای مختلف گزارش به ترتیبی که ذکر شد ضروری است؛ اما مطالعه کننده گرامی می تواند برای آگاهی اجمالی از نظر کارشناسی ارائه شده

توسط کارگروه داوری ابتدا جداول بخش چهارم را به صورت دقیق مطالعه و سپس به صورت موردی به نظر هر یک از داوران در پیوست شماره ۲ مراجعه نماید.

گزارش حاضر همچون هر تحقیق دیگری خالی از اشکال و نارسایی نیست و البته مسئولیت هر نوع نقصی در آن - به جز نظرات کتبی داوران طرح - متوجه این حقیر می‌باشد. خواننده با تجربه مطلع است که نگارش یک گزارش کارشناسی به سفارش مقام مافوق با وجود نیاز به وقت کافی، در صورتی که به سنت مرسوم انجام شود، چندان سخت و حوصله‌بر نیست. اما مطالعه حاضر که فراتر از تهیه یک گزارش کارشناسی مرسوم و با هدف طراحی و اجرای الگویی برای نقد طرحهای تحقیقاتی در حوزه مدیریت انجام شده، با تخصیص وقت و هزینه فراوان امکان‌پذیر شده است (در حدود ۹۰۰ نفر ساعت کار و بیش از ۱۲ میلیون تومان هزینه). نارسایی موجود در این مطالعه در درجه اول ناشی از نو بودن کار می‌باشد. الگویی که در این مطالعه برای نقد مستندات یک طرح تحقیقاتی طراحی شده، با وجود اینکه از منابع موجود روش تحقیق در علوم انسانی اقتباس شده، کاملاً جدید است و از اینرو ممکن است در طرح سؤالات مربوط به موضوعات مختلف ناهمخوانی‌هایی به چشم بخورد که این نقیصه با مطالعه بیشتر و استفاده از نظرات انتقادی صاحب‌نظران قابل رفع است. مشکل دوم در گزارش انتقادی حاضر ناشی از تجربه کم مجری - نگارنده این سطور - است که رفع این نقیصه نیز تنها با تلاش بیشتر در تکمیل الگوی طراحی شده و استفاده از تذکرات اساتید و همکاران صاحب تجربه ممکن خواهد بود.

محمد ابوبی اردکان

شهریورماه ۱۳۸۳

مراحل انجام کار

از مرحله عقد قرارداد تا تکمیل گزارش حاضر مراحل زیر توسط مجری و همکاران اجرا شد.

- تشکیل کارگروه داوری و نقد طرح

کارگروهی شامل هشت نفر از محققین در رشته‌های مرتبط با موضوعات دوازده گانه مورد بررسی در طرح زیر نظر مجری تشکیل شد. مشخصات اعضای این کارگروه در جدول «الف» درج شده است. در انتخاب این همکاران تلاش شده است تا رشته تخصصی این عزیزان و به خصوص موضوع رساله دکترای آنها در ارتباط با موضوعات مورد بررسی باشد.

- برگزاری جلسه ارائه طرح توسط مجری طرح

با هماهنگی انجام گرفته با مجری محترم طرح جناب آقای دکتر رمضانی جلسه‌ای با حضور اعضای کارگروه، مجری پروژه حاضر و ناظر محترم آن - آقای دکتر حسین غریبی - تشکیل شد. در این جلسه آقای دکتر رمضانی پیرامون مراحل اجرای طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور توضیحاتی ارائه کردند و سپس به سؤالات حاضرین پاسخ دادند.

- طراحی الگوی تحلیل و نقد مستندات طرح

مسئله اصلی در تحلیل و نقد مستندات و دستاوردهای یک طرح تحقیقاتی، عواملی و جنبه‌هایی است که داور یا منتقد طرح باید در بررسی خود مد نظر قرار دهد. به منظور یکسان‌سازی عواملی که اعضای کارگروه بایستی در نقد مستندات طرح مد نظر قرار می‌دادند، الگویی توسط مجری و همکار اصلی - آقای محمد رضا رستمی - طراحی و پس از مشورت با برخی از اعضای کارگروه داوری، همراه با مستندات طرح در اختیار کارگروه داوری قرار گرفت. در طراحی الگوی مورد اشاره ابتدا نوشتجات حوزه روش تحقیق در علوم انسانی به طور اعم و مدیریت به صورت خاص مورد استفاده قرار گرفت و ضمن یک مرور ادبیات مناسب عوامل مورد نظر برای تحلیل و نقد گزارش یک طرح تحقیقاتی در قالب یک پرسشنامه تدوین شد. علاوه بر این چند روش تخصصی توسط مجری محترم طرح - آقای دکتر رمضانی - مطرح شده بود که لازم بود تا طرح از منظر این روشها و موضوعات تخصصی مربوط به آنها مورد نقد قرار گیرد. از اینرو چهار موضوع مطالعه وضع موجود، مطالعه تطبیقی، سنجه‌گذاری^۱، و تدوین استراتژی مورد شناسایی قرار گرفتند که با مطالعه منابع تخصصی مربوط به این موضوعات دسته دیگری از سؤالات نیز برای داوری طرح از نظر چگونگی استفاده از این روشها طراحی شد. دو دسته سؤالات طرح شده به صورت پرسشنامه پیوست ۱ در اختیار داوران قرار داده شد.

^۱ . benchmarking

• نقد گزارشهای طرح توسط کارگروه داوری و نقد طرح

با توجه به تخصص هر یک از همکاران یک یا دو موضوع از موضوعات دوازده گانه طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور به آنها تخصیص داده شد. برای مطالعه و نقد در باب هر موضوع، علاوه بر گزارش مطالعات اجمالی مربوط به آن موضوع دو گزارش "طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور" (به عنوان پیشنهاد اولیه طرح) و "سند راهبردی نظام توسعه علمی کشور" (به عنوان خروجی مطالعات) در اختیار هر یک از داوران قرار داده شد. جدول «ب» نحوه تخصیص موضوعات دوازده گانه به اعضای کارگروه داوری و نقد را مشخص می‌سازد.

جدول الف - مشخصات اعضای کارگروه دآوری

ردیف	نام و نام خانوادگی	رشته و گرایش تحصیلی	درجه علمی	سازمان محل خدمت	شرح وظایف
۱	بهنام جباری	حقوق جزا و جرم‌شناسی	مربی - دانشجوی دکتری	دانشگاه شهید چمران	نگران‌گیری و آرم‌یابی در حقوق ایران و اسناد بین‌المللی
۲	محمدرضا رستمی	مدیریت مالی	دانشجوی دکتری	دانشگاه تربیت مدرس	طراحی مدلی برای اندازه‌گیری کارایی سرمایه‌گذاری سازمانی در تکنولوژی اطلاعات با استفاده از رویکرد فازی تحلیل پوششی داده‌ها
۳	محمدرضا زالی	مدیریت سیستم و رفتار	استادیار	دانشگاه تهران	طراحی و تبیین مدل عوامل کلیدی مؤثر بر کاربرد فناوری اطلاعات در اداره‌های کل سازمانهای دولتی استانهای صنعتی ایران
۴	سپروس علیدوستی	مدیریت سیستمها	مربی - دانشجوی دکتری	مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران	طراحی الگوی مؤثر ارتباط صنعت و دانشگاه بر اساس نظریه خودسازماندهی و با رویکرد سیستمهای بویا
۵	مهدی فاتح‌راد	مدیریت سیستم و رفتار	دکتری	پژوهشگاه توسعه تکنولوژی	طراحی و تبیین مدل دیاگنستیک نهادی شدن سازمان
۶	آرین قلی‌پور	مدیریت خط‌مشی‌گذاری عمومی	استادیار	دانشگاه تهران	طراحی و تبیین مدلی برای تحلیل موانع نوآوری سازمانی استقرار تکنولوژی اطلاعات در سازمانهای صنعتی
۷	مسعود موحیدی	مدیریت سیستمها	استادیار	دانشگاه امام حسین (ع)	بررسی الگوهای توسعه نهادهای انقلاب اسلامی
۸	مهدی ناطقی	مدیریت خط‌مشی‌گذاری عمومی	استادیار	دانشگاه امام حسین (ع)	

جدول ۱- تخصص گزارش‌ها به اعضای کارگروه داوران و نقد		
شماره گزارش	موضوع	داور
۱	آموزش عالی	دکتر مهدی فاتح‌راد
۲	نهاده‌ها	دکتر آرین قلی‌پور
۳	منابع انسانی	دکتر آرین قلی‌پور
۴	فناوری اطلاعات و ارتباطات	دکتر مسعود موحدی
۵	محیط حقوقی	بهنام جبّاری
۶	منابع مالی	محمدرضا رستمی
۷	مدیریت و برنامه‌ریزی	سیروس علی‌دوستی
۸	امکانات و زیرساخت	دکتر مهدی ناظمی
۹	استانداردها و ارزیابی	دکتر محمدرضا زالی
۱۰	تحقیق و توسعه	دکتر محمدرضا زالی
۱۱	فرهنگ علم‌گرایی	دکتر مسعود موحدی
۱۲	تجهیزات آموزشی و پژوهشی	دکتر مهدی ناظمی

• تجزیه و تحلیل نظر داوران

به ازای هر یک از موضوعات یک پرسشنامه توسط داور مربوطه تکمیل شده است. پرسشنامه‌های جمع‌آوری شده عیناً در پیوست ۲ درج شده‌اند. همانطور که در پرسشنامه پیوست ۱ ملاحظه می‌شود، در مورد هر معیار ابتدا نظر داور به صورت متغیری رتبه‌ای با پنج سطح (طیف لیکرت از خیلی کم تا خیلی زیاد) سنجیده شده است و سپس از او خواسته شده است تا توضیحاتی که به نظرش می‌رسد را در فضای خالی تعبیه شده ارائه نماید. در بخش تجزیه و تحلیل نظر داوران ابتدا نمرات مربوط به معیارها تحلیل شده است و پس از آن با توجه به توضیحات جداگانه داوران جمع‌بندی لازم صورت گرفته است.

• تنظیم گزارش نهایی

گزارش حاضر به عنوان گزارش نهایی پروژه نقد مطالعه و نقد گزارش طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور تهیه شده است. پیش از این دو گزارش مقدماتی تقدیم ناظر محترم - آقای دکتر غریبی - شده است. گزارش اول با مرور مبانی نظری روش تحقیق در علوم انسانی و مدیریت الگوی تحلیل و نقد

مستندات طرح را معرفی می‌کند. در گزارش دوم کلیه پرسشنامه‌های دوازده‌گانه تکمیل شده توسط داوران محترم در اختیار ناظر قرار داده شد.

طراحی الگوی تحلیل و نقد

مستندات طرح

مقدمه و تعاریف:

تعاریف متعددی از تحقیق ارائه شده است که در زیر به تعدادی از آنها اشاره می‌شود:

- «پژوهش علمی، بررسی نظام‌یافته، کنترل‌شده، تجربی و انتقادی در مورد پدیده‌های طبیعی است که روابط احتمالی بین این پدیده‌ها بوسیله نظریه و فرضیه هدایت می‌شود» (کرلینجر^۱ ۱۳۷۴، ۳۱).
- تحقیق، یعنی فعالیت منظم و پیگیر در کشف و فهم، که به نظریه‌ای برای تعمیم منتهی می‌شود (خاکی^۲ ۱۳۷۸، ۱۸۴).
- تحقیق عبارتست از بررسی کامل موضوع به گونه‌ای منظم و منسجم و بر اساس روشهای عینی و غیر شهودی، به منظور کسب اطلاعات یا کشف اصول وابسته به آن (ونوس، ابراهیمی و روستا ۱۳۷۵، ۱۵).
- تحقیق را می‌توان به تجزیه و تحلیل، ثبت عینی و نظام‌مند مشاهدات کنترل شده که به پروراندن قوانین کلی، اصول، نظریه‌ها و همچنین به پیش‌بینی و یا احتمالاً به کنترل نهایی رویدادها منتج شود، تعریف کرد (بست^۳ ۱۳۷۶، ۳۶).
- تحقیق علمی روشی منظم، منطقی و دقیق برای دست یافتن به حقایق، دانش نو و ارتباط آن با کل زندگی و همچنین درک روابط بین متغیرها می‌باشد. و یا تعریف دیگری اشاره دارد که تحقیق مجموعه فعالیت‌های منظمی است که هدف آن کشف حقیقت یا رسیدن از علم اندک به علم بیشتر است (به هر روشی) و با رعایت دو شرط کنترل دقیق و نمونه‌گیری صحیح است (خاکی^۲ ۱۳۷۸، ۱۸۴).

نقطه مشترک تمام این تعاریف شامل فعالیت منظم و روشمند برای رسیدن به پاسخ سؤالات مرتبط می‌باشد. هر تحقیق از مراحل منظمی تشکیل شده که باید بصورت نظام‌مند انجام شوند. بطور کلی و با ترکیب تمام تعاریف فوق می‌توان تحقیق را اینگونه تعریف کرد: تحقیق عبارتست از یک عمل منظم که در نتیجه آن پاسخهایی برای سؤالات مورد نظر و مطرح شده پیرامون موضوع تحقیق بدست می‌آید. از کلیه تعاریفی که در بالا به آنها اشاره شد، چنین برمی‌آید که تحقیق بطور کلی دارای مراحل منظم است که بنا به نوع و مقتضیات تحقیق بایستی این مراحل را تنظیم کرد. به نظر خوی نژاد (۱۳۸۰) هر تحقیق به طور کلی از پنج مرحله تشکیل شده که شامل مراحل زیر می‌باشد:

۱. **شناسایی مسئله تحقیق:** برای اینکه تحقیق نظام‌مند باشد، ابتدا باید ماهیت مسئله مورد بررسی تعریف شود؛ حتی اگر در قالب واژه‌های کلی و وسیع باشد. علاوه بر این دانش وابسته به آن نیز باید شناسایی شود و بطور کلی چهارچوبی فراهم آید تا پژوهش مبتنی بر آن انجام پذیرد.

^۱ Kerlinger

^۳ Best

۲. بررسی اطلاعات: درمورد اینکه دیگران چگونه با مسائل مشابه برخورد کرده و به آن نزدیک شده‌اند و در نهایت سود بردن از نتیجه کار دیگران.

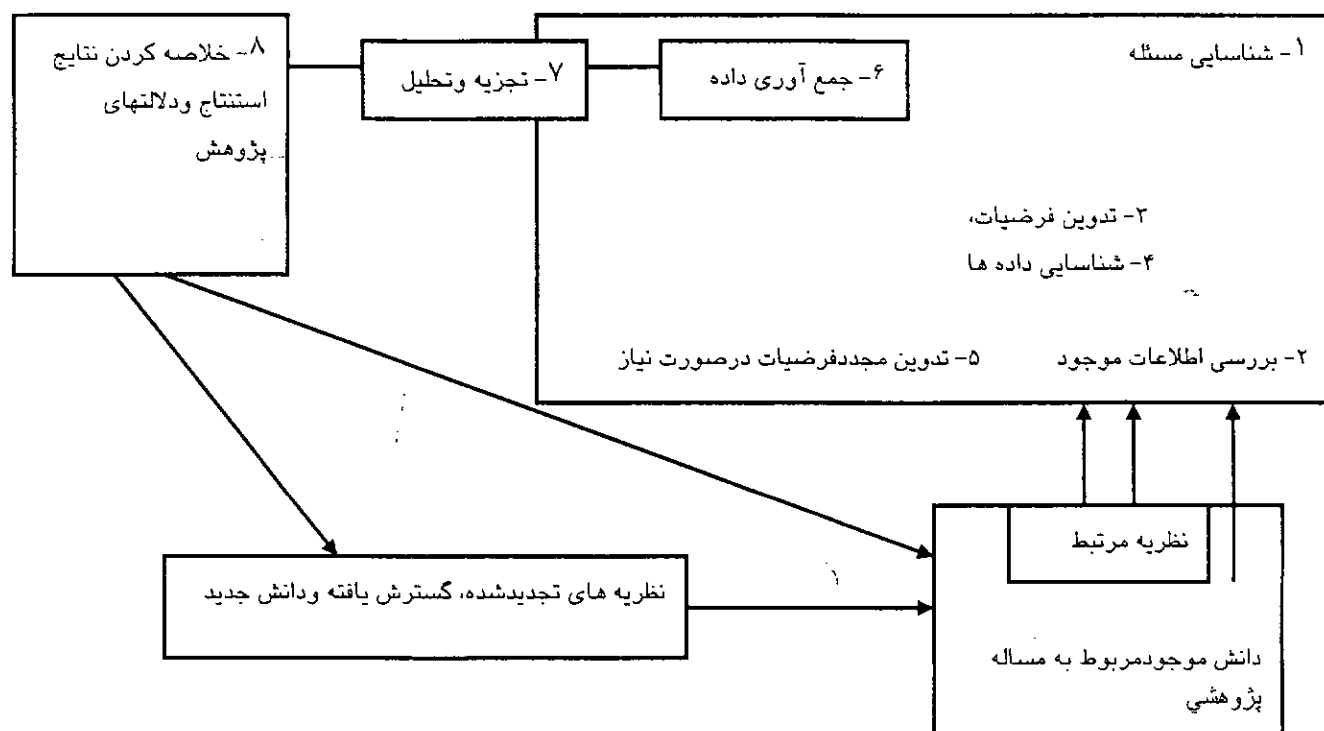
۳. جمع آوری داده‌ها: فرایندی که نیازمند سازماندهی و کنترل صحیح است، بنحوی که از طریق داده‌ها قادر باشیم درمورد مسائل مورد پژوهش تصمیمات معتبر اتخاذ کنیم.

۴. تجزیه و تحلیل داده‌ها: به صورتی متناسب با مسئله.

۵. نتیجه‌گیری یا تعمیم پس از تجزیه و تحلیل: نتیجه‌گیریها مبتنی بر داده‌ها و تجزیه و تحلیل‌های انجام شده در حوزه پژوهش است.

فرایند فوق نظام‌مند است، اما این فرایند انعطاف‌ناپذیر و بسته نیست. مراحل فوق ممکن است باهم ادغام و یا به مراحل خردتری تجزیه شوند.

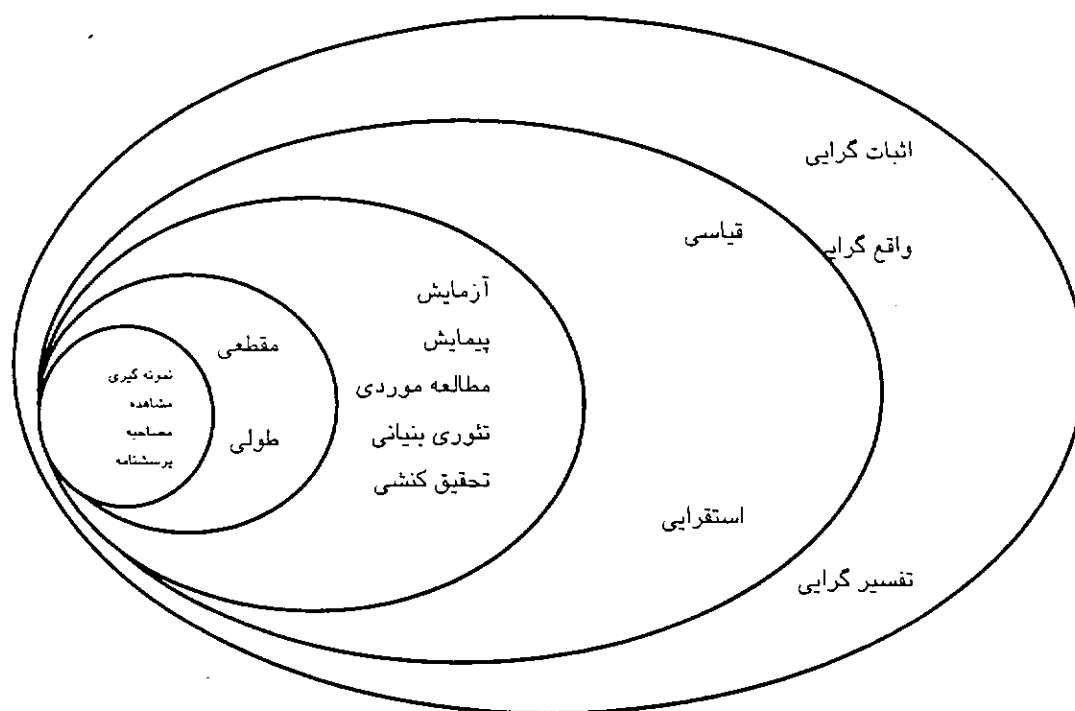
الگوی تسلسلی گردش کار یک تحقیق در شکل زیر نشان داده شده است. فعالیت‌های کلی در مستطیل‌های بالای شکل آمده‌اند و مستطیل‌های ردیف پایین فعالیت نیستند، بلکه دراصل محصول پژوهش‌اند.

• شکل ۱: الگوی تسلسلی فعالیت‌های کلی در اجرای پژوهش و ارتباط آنها با دانش موجود (خوی نژاد ۱۳۸۰، ۱۷).

دیدگاه‌های متفاوت نسبت به تحقیق: (Saunders, Lewis, Thornhill 2003, 82)

انتخاب روش تحقیق متأثر از مسائل و متغیرهای بسیاری است که بستگی تام به نوع تحقیقات دارد. انواع مختلف تحقیقات را می‌توان با توجه به دیدگاه‌های زیر تقسیم‌بندی کرد:

• شکل ۲: فرایند تحقیق (Saunders, Lewis, Thornhill 2003, 83)

۱. **فلسفه تحقیق:** منظور از فلسفه تحقیق روش انتخابی ما برای توسعه دانش است. روش انتخابی برای توسعه دانش بدون شک بر روش تحقیق لازم برای رسیدن به هدف مؤثر است. بطور کلی دو پارادایم عمده موجود در تحقیقات عبارتند از: اثبات گرایی^۱ و پدیدارشناسی^۲. اتخاذ نگرش فلسفی تحقیق از میان دو پارادایم اثبات گرایی و پدیدارشناسی بستگی کامل به پیشینه محقق دارد. اگر سوابق و مطالعات محقق و رشته تحصیلی او در زمینه‌های علمی باشد نگرش اثبات گرایی و در صورتی که سابقه وی در رشته‌های علوم اجتماعی و انسانی باشد نگرش پدیدارشناسی مناسب خواهد بود. رَمَن یی (1998) تفاوت‌های کلیدی میان این دو پارادایم را به صورت جدول زیر خلاصه کرده‌است:

^۱ Positivism

^۲ Phenomenology

پارادایم اثبات گرایی	پارادایم پدیدارشناختی	
• جهان چیزی بیرونی و عینی است. • مشاهده گر مستقل است. • علوم منفک از ارزش اند.	• جهان ساختی اجتماعی دارد و ذهنی است. • مشاهده گر قسمتی از مشاهده شونده است. • علوم مشتق از علایق بشری هستند.	عقاید پایه‌ای:
• برواقعیتها تمرکز کند. • بدنبال علیت و قوانین اصولی باشد. • پدیده را به ساده‌ترین عوامل تقلیل دهد. • فرضیه‌هایی را تدوین و آزمون کند.	• بر روی معانی تمرکز کند. • سعی در درک آنچه می‌گذرد داشته باشد. • به کلیت هر موقعیت توجه کند. • عقایدی را بصورت استقرایی با استفاده از داده‌ها توسعه دهد.	محقق باید:
• مفاهیم را عملیاتی و قابل اندازه گیری کند. • نمونه‌های بزرگی انتخاب کند. • از روشهای چندگانه برای ایجاد نگرشهای مختلف از پدیده استفاده کند.	• نمونه‌های کوچکی را که در زمانی طولانی بگونه‌ای عمیق بررسی شوند، انتخاب کند.	روشهای مرجع:

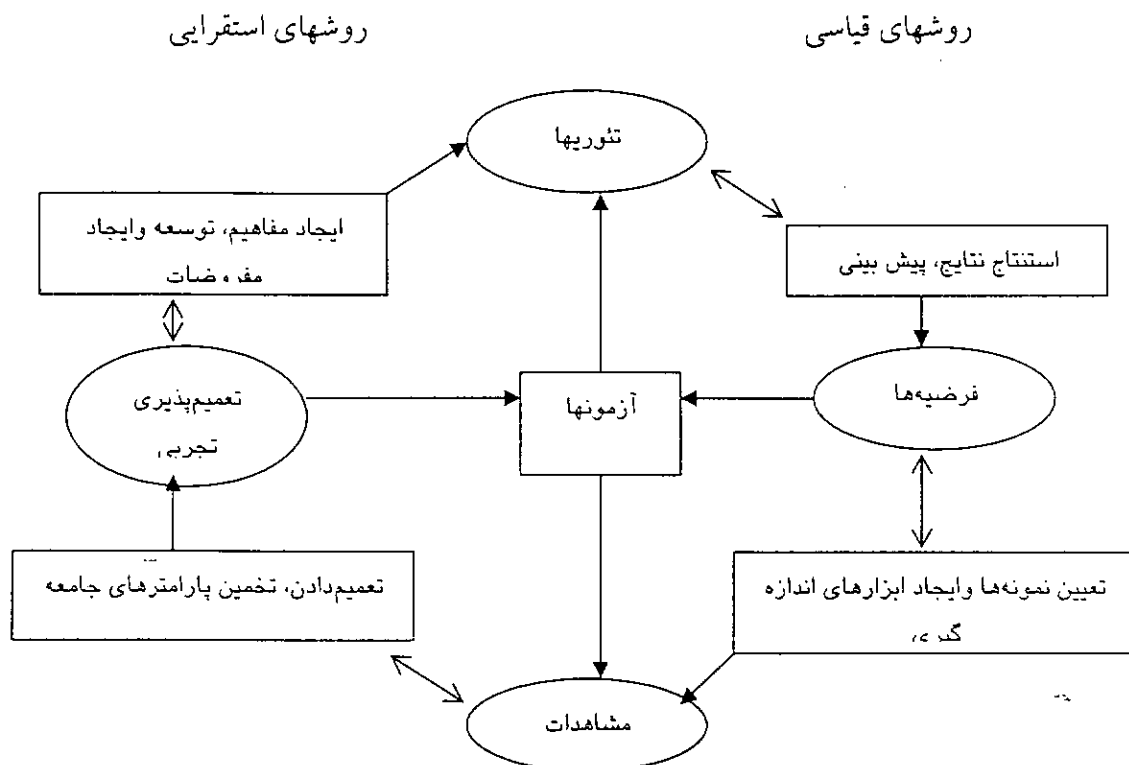
جدول ۱: (Remenyi, Williams, Money, Swartz 1998, 104)

۲. **رویکرد تحقیق:** انواع تحقیق از جنبه رویکرد تحقیق عبارتند از قیاسی و استقرایی. در تحقیق قیاسی محقق با توجه به نظریه موجود و یا با توسعه یک نظریه جدید اقدام به برپایی فرضیات و سپس آزمون آنها می‌نماید که بطور خلاصه به آن آزمون نظریه هم می‌گویند. نوع دیگر تحقیق استقرایی است که در آن ابتدا با جمع‌آوری اطلاعات و تحلیل آن به نظریه می‌رسیم که بطور خلاصه به آن برپایی نظریه هم می‌گویند (Saunders, Lewis, Thornhill 2003, 85). در عمل معمولاً ترکیبی از رویکردهای استقرایی و قیاسی مانند آنچه در شکل ۳ آمده است، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۳. **استراتژی تحقیق:** بدین معنی است که محقق چگونه سعی در پاسخ دادن به سؤالات تحقیق دارد، داده‌های خود را از چه منابعی تهیه خواهد کرد، و در این راه چه محدودیتهایی خواهد داشت و خلاصه اینکه محقق دلایل کافی برای انتخاب روشی خاص را داشته باشد. عمده استراتژیهای تحقیق عبارتند از:

- آزمایش
- پیمایش
- مطالعه موردی
- نظریه بنیانی

• تحقیق کنشی (Saunders, Lewis, Thornhill 2003, 91)

شکل ۳: ترکیب رویکردهای قیاسی و استقرایی (Whetten 2002, 160)

۴. انواع تحقیقات با توجه به بازه زمانی: از نظر بازه زمانی، تحقیقات به دو دسته مقطعی^۱ و طولی^۲ تقسیم می‌شوند. در تحقیقات مقطعی جامعه مورد بررسی در یک برش زمانی خاص مطالعه می‌شود، اما در مطالعات طولی خصوصیات جامعه در طول دوره زمانی مشخصی مطالعه شده و تغییرات رفتاری متغیرها در طول آن دوره مورد نظر محقق است.
۵. روشهای جمع آوری داده: شامل مراحل نمونه‌گیری و روشهای آن، انتخاب منابع اطلاعاتی، روشهای جمع آوری داده، و طراحی ابزارهای جمع آوری داده‌ها می‌باشد.

^۱ Cross sectional

^۲ Longitudinal

مراحل تحقیق

۱. شناخت و تبیین مسئله:

مهمترین مرحله در فرایند پژوهش، کسب راه‌حلهای مطلوب برای مسائل مورد نظر است. اما فرایند تحقیق طرح سؤالات خوب یا شناسایی کافی مسئله یا پدیده مورد بررسی را نیز شامل می‌شود. شناخت و تبیین مسئله مرحله‌ای دشوار است، چرا که در این مرحله هنوز تحقیق سازماندهی نشده است. شناسایی کافی برای آغاز فرایند تحقیق لازم است، اما میزان و تفصیل این شناسایی با توجه به نوع تحقیق متفاوت است.

نخستین مرحله در شناسایی مسئله، انتخاب عنوان تحقیق است. سپس بیان مشخصی از مسئله با توجه به عنوان تحقیق ارائه می‌شود (خوی نژاد ۱۳۸۰، ۲۲).
بیان خوب یک مسئله بر اطلاعات زیر استوار است:

۱. اهمیت مسئله
 ۲. تحدید مسئله در یک حوزه تخصصی
 ۳. اطلاعات کلی درباره تحقیقات انجام شده
 ۴. چارچوبی برای ارائه نتایج تحقیق
 ۵. مشکلات موجود در سازمان
 ۶. قلمروهای مورد نظر مدیریت برای بهبود
 ۷. قلمروهای نظری و مفهومی
 ۸. تعریف تمام متغیرها (مفهومی و عملیاتی) (خاکی ۱۳۷۸، ۹).
- بطور کلی یک مسئله باید عملی باشد، یعنی بتوان پاسخهایی برای آن فراهم آورد. یک مسئله تحقیق باید دربردارنده ویژگیهایی مانند موارد زیر باشد:

۱. واضح، روشن، محدود و بدون ابهام باشد (رعایت اصل تحدید مسئله).
 ۲. امکان بررسی داشته باشد (قابلیت تبدیل شدن به فرضیه / عملی بودن).
 ۳. بر قضاوت‌های اخلاقی، ارزشی و فلسفی متکی نباشد.
 ۴. پیش‌بینی‌های کلی ارائه ندهد.
 ۵. بصورت سؤالی مطرح شود.
 ۶. به رابطه بین حداقل دو مفهوم یا متغیر کلی توجه داشته باشد.
 ۷. امکان اندازه‌گیری داشته باشد (خاکی ۱۳۷۸، ۱۶-۱۰).
- برای ارزیابی و سنجش اهمیت مسائل تحقیق و گزاره‌های آن باید به سؤالات زیر پاسخ داد:

۱. آیا زمینه مسئله، گستردگی و ویژگیهای آن با توجه به یک پیشینه تحقیق بوده و یا بصورت تجربی بیان شده است؟

۲. آیا بیان مسئله دامنه مطالعه را محدود می کند؟

۳. آیا بیان مسئله، قلمرو علمی مسئله را مشخص می کند؟

۴. آیا اهمیت مسئله بر حسب یک یا چند ملاک زیر بررسی شده است؟

- دستیابی به یک شیوه نودر اجرای امور

- تدوین یک نظریه

- تعمیم پذیرتر کردن و گسترش دانش یا نظریه

- پاسخگویی به مسائل جامعه

- پیشبرد روش شناسی در تحقیق

۵. آیا گزاره های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالات، و یا فرضیه های تحقیق) با توجه به ابعاد تشکیل دهنده

مسئله تدوین شده اند؟

۶. آیا گزاره های تحقیق، شیوه اجرای پژوهش را آشکار می کند؟

۷. آیا متغیرهای اصلی مشخص شده اند؟

۸. آیا تعریف عملیاتی متغیرها امکان پذیر است؟ (خاکی ۱۳۸۷، ۱۹).

در هر یک از انواع تحقیق، اهداف خاصی دنبال می شود. این اهداف خاص بر شکل گیری و چگونگی بیان مسئله تحقیق تأثیری جدی دارد، از اینرو محقق باید به این نکته توجه کند که بین چگونگی بیان مسئله تحقیق و نوع تحقیق رابطه منطقی برقرار سازد. برای مثال در تحقیقات توصیفی چگونگی بیان مسئله دارای ویژگیهای زیر است. این نوع تحقیق یکی از انواع تحقیقاتی است که در علوم انسانی و مدیریت کاربرد فراوانی دارد و عبارت از توصیف و ترسیم یک پدیده آنگونه که هست می باشد و برای شناسائی و دستیابی به اطلاعاتی درباره ویژگیهای یک موضوع و یا مسئله ای خاص استفاده می شود (Collis, Hussey 2003, 11). خاکی (۱۳۷۸) کیفیت بیان مسئله در تحقیقات توصیفی را اینگونه بیان می کند:

با توجه به اینکه در تحقیقات توصیفی پژوهشگر بدنبال ترسیم تصویری از «آنچه که هست» می باشد، لذا سؤالات زیر می تواند به هر چه دقیق تر شدن مسئله تحقیق و مشخص تر شدن آن کمک کند:

۱. دوره زمانی مورد توجه ما کدام است؟

۲. منطقه جغرافیایی مورد نظر ما چیست؟

۳. آیا خواهان توصیف کلی هستیم یا مقایسه و مشخص کردن الگوی گروههای فرعی؟

۴. در پی چه جنبه ای از موضوع هستیم؟

۵. در چه سطحی از انتزاع مایل به بررسی مسئله هستیم؟ (خاکی ۱۳۸۷، ۲۳).

تحقیقات کیفی نوع دیگری از تحقیقات مورد استفاده در مدیریت است و عبارت از تحقیقی است که بیشتر دارای طبیعت ذهنی است و دربر دارنده آزمایش و فرافکنی ادراکات به منظور درک فعالیتهای انسانی و اجتماعی است (Collis, Hussey 2003, 13). در مورد چگونگی بیان مسئله در این گونه تحقیقات کرسول^۱ (2003) اشاره می کند که یک بیان مسئله خوب دربردارنده عوامل مهم یک تحقیق کیفی است که از زبان آن تحقیق برای بیان استفاده می کند و بر رویه های یک روش پذیرفته شده تحقیق بر اساس تجربیات افراد در موقعیتهای تجربی استوار است.

در تحقیقات کیفی بیشتر سؤالات تحقیق مطرح می شود نه اهداف و یا فرضیات. این سؤالات تحقیق به دو شکل هستند، یک سؤال اصلی و سؤال فرعی وابسته. سؤال اصلی، سؤالی است که در تحقیق به صورت کلی و با استفاده از روشهای تحقیق کیفی مورد بررسی و امتحان قرار می گیرد. سؤال اصلی باید یک یا دو تا باشد و در حدود پنج تا شش سؤال فرعی. بعد از هر سؤال اصلی چند سؤال فرعی مطرح و موضوع به نوعی محدود می شود. سپس باید سؤال اصلی را به نحوی به استراتژی تحقیق مرتبط کنیم. قابل ذکر است که نوع و میزان وضوح سؤالات در این قسمت تابع روش تحقیق است (Cresswell 2003, 88).

۲. مرور سابقه موضوع:

بعد از شناخت و تبیین مسئله تحقیق، محقق باید بصورت مشروح ادبیات تحقیق مربوط به این موضوع را بررسی کند. این به معنی مطالعه منابع منتشر شده فراوان در باب موضوع مورد مطالعه است. ابتدا محقق نیاز دارد تا کلیه منابع در دسترس از جمله کتابهای درسی، مقالات آکادمیک، مجلات حرفه ای و روزنامه ها را مرور کند. بعلاوه برنامه های تلویزیونی و سایر برنامه های سمعی-بصری نیز در مواردی قابل قبول هستند اما باید تأکید بر منابع جدید باشد. با توسعه روزافزون اینترنت انواع بسیار متنوعی از منابع اطلاعات به سرعت در حال معرفی هستند که هر یک در کاربردهای خاص خود می توانند مفید واقع شوند.

با محدود شدن توجه محقق بر روی موضوعی خاص باید توجه ویژه ای به مطالب ارائه شده در مقالات ژورنالهای معتبر دانشگاهی داوری شده معطوف شود. در این مرحله کتابها و مطالب رسانه های عمومی و ویدئویی از اهمیت زیادی برخوردار نمی باشند. اگر موضوع به گونه ای تازه باشد که مقالات معتبر درباره آن موجود نباشد، به هنگام استفاده از منابع عمومی مثل کتاب و تلویزیون و ویدئو باید نظر و تأیید افراد خبره در این موضوع را جلب کرد.

^۱ Cresswell

مرور ادبیات علاوه بر تعیین دقیق موضوع و محدوده تحقیق باید روش مناسب تحقیق بکار گرفته شده توسط افراد و محققین قبلی را نیز برای محقق نمایان سازد. در بررسی ادبیات باید به تضادها و پارادوکسها توجه و از دیدی انتقادی به مطالب نگاه کرد (Remenyi, Williams, Money, Swartz 1998, 65)

هدف از مرور سابقه موضوع:

در بررسی پیشینه تحقیق اهداف مشخصی وجود دارد که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. برقراری ارتباط منطقی بین اطلاعات و تحقیقات قبلی با مسئله تحقیق
۲. آشنایی با چهارچوب نظری و یا تجربی مسئله تحقیق
۳. آشنایی با روشهای تحقیق مورد استفاده در پژوهشهای گذشته
- برای رسیدن به این اهداف توجه به نکات زیر ضروری است:

۱. انتخاب منابع اطلاعاتی مرتبط با مسئله تحقیق
 ۲. ارائه مطالب از کلی به جزئی (عمومی به اختصاصی)
 ۳. اجتناب از بیان مطالب به طور مجرد و بدون رابطه بایکدیگر
 ۴. تنظیم مطالب به طور سازماندهی شده همراه باروندهای منطقی
 ۵. ارائه نتایج مطالعات قبلی و نقد آنها (خاکی ۱۳۷۸، ۲۷).
- به نظر کرسول^۱ (۲۰۰۳) بررسی ادبیات تحقیق نتایج سایر مطالعات مربوط و نزدیک به مطالعه ما را، در اختیار می‌گذارد؛ ضمن اینکه چهارچوبی برای ارائه اهمیت تحقیق و الگویی برای مقایسه نتایج مطالعه با یافته‌های سایرین مهیا می‌کند.

در تحقیقات کیفی به گونه‌ای مطابق با مفروضات یادگیری از سایرین، از ادبیات تحقیق استفاده می‌شود و نه تجویز سؤالاتی که باید از دید محققین پاسخ داده شود. هر مرور ادبیاتی می‌تواند در هر کدام از این موقعیتها استفاده شود. در جدول زیر استفاده از مرور ادبیات در موقعیتهای گوناگون نشان داده شده است.

^۱ Cresswell

استفاده از ادبیات	معیار	مثالهایی از روشهای تحقیق مناسب
ازادیات برای قالب بندی مسئله در مقدمه تحقیق استفاده می شود.	باید تعدادی منبع دردسترس باشد.	معمولاً در تمام تحقیقات کیفی صرف نظر از نوع آن استفاده می شود.
ادبیات در بخش مجزایی ارائه می شود.	نگرشی که برای مخاطبین آشنا با روشهای سنتی اثبات گرایانه، قابل قبول است.	این نگرش با مطالعاتی که از تئوری و ادبیاتی قوی در ابتدای تحقیق استفاده می کنند، همراه است، مانند: مطالعات قوم شناسی و مطالعات تئوری انتقادی.
مرور ادبیات در پایان مطالعه ارائه می شود و به عنوان مبنایی برای مقایسه و تطبیق یافته های مطالعات کیفی به کار می رود.	برای فرایند قیاسی مطالعات کیفی مناسب است. ادبیات، مطالعه را جهت نمی دهد ولی به آن کمک می کند.	با کلیه انواع مطالعات کیفی بکار می رود اما بیشتر با تحقیقات تئوری بنیانی، وقتی کسی یک تئوری را با تئوری دیگری مقایسه و تطبیق می دهد، استفاده می شود.

جدول ۳: (Cresswell 2003, 31)

اهمیت و کارکردهای مرور سابقه موضوع

خوی نژاد (۱۳۸۰) عقیده دارد ادبیات تحقیق مسئله پژوهش و فرضیه های احتمالی را به نحوی دقیق تر و مشخص تر محدود و شناسایی می کند و در موارد زیر اهمیت دارد:

۱. به پژوهشگر اطلاع می دهد که در آن زمینه تاکنون چه کارهایی انجام شده است.
۲. طرح تحقیق و شیوه های روش شناسی احتمالی را که ممکن است در تحقیق مورد استفاده قرار گیرد، فراهم می آورد.
۳. توصیه هایی را در مورد اعمال برخی از تغییرات در فرایند تحقیق برای اجتناب از مشکلات پیش بینی شده ارائه می دهد.
۴. کاستیهای احتمالی در تحقیق را مورد شناسایی قرار می دهد.
۵. زمینه تفسیر نتایج تحقیق را فراهم می آورد.

همچنین خاکی (۱۳۷۸) موارد زیر را از جمله کارکردهای پیشینه تحقیق بر شمرده است:

۱. محدود کردن و صورت بندی جدید مسئله تحقیق (اصل تحدید مسئله): در تحقیق بهتر است محقق مسئله محدودی را انتخاب کند و آن را به طور کامل مورد بررسی قرار دهد، نه اینکه مسئله ای بسیار گسترده و کلی را شروع کند و آن را به صورتی ضعیف و ناقص به اتمام برساند.

۲. **تعیین درجه اهمیت متغیرها:** تعیین درجه اهمیت متغیرها و تعیین روابط بین آنها، برای فرضیه‌سازی اطلاعاتی را فراهم می‌آورد تا متغیرهای مهم و مؤثر شناسایی شوند و در تحقیق مورد توجه قرار گیرند. هر مسئله در قلمرو سازمان دارای متغیرهایی است که به نوعی در نسبت و ارتباط خاصی با مسئله تحقیق هستند و می‌توان آنها را با توجه به هدف تحقیق به مهم و کم اهمیت تقسیم کرد. از اینرو اطلاعاتی که در ادبیات تحقیق فراهم می‌شود، می‌تواند در راستای این طبقه‌بندی مفید باشد و در نهایت بر توسعه و تکامل چهارچوب نظری اثر بگذارد و بدین ترتیب آزمون‌پذیری فرضیه‌ها را امکان‌پذیرتر کند.

۳. **پیدا کردن روشهای جدید:** در جریان مطالعه ادبیات محقق نباید تنها از کارهای انجام شده اطلاع حاصل کند، بلکه باید مسائل تحقیقی نادیده گرفته شده را نیز بشناسد. چنین دیدگاههایی اغلب در موضوعاتی یافت می‌شود که تحقیقات کمتری در مورد آنها انجام شده است. در زمینه‌های قبلاً کار شده هم ممکن است محقق به برداشتهایی بی‌نظیر و خلاق دست یابد، که ارزش نگاه دوباره به مسئله را ایجاد کند.

۴. **اجتناب از بکار بردن روشهای بی نتیجه:** در حین مطالعه ادبیات موضوع محقق با روشهایی آشنا می‌شود که مفید و مؤثر نبوده‌اند و در نتیجه از بکارگیری دوباره این روشها اجتناب خواهد کرد.

۵. **ایجاد بینش نسبت به روشها:** مطالعه منابع بینش زیادی در مورد روشهای اجرا، انواع و وسایل اندازه‌گیری، آزمودنی‌ها و شیوه‌های بکاربرده شده به محقق می‌دهد و می‌تواند به اصلاح معنادار طرح تحقیق اقدام کند.

۶. **پرهیز از تکرار کارهای انجام شده:**

۷. **آگاهی از درجه اهمیت مسئله:** کارهای پژوهشی معتبر و متعدد بر روی یک مسئله نشان‌دهنده اهمیت علمی و استعداد آن مسئله می‌باشد. در صورتیکه در ادبیات تحقیق مطالعات فراوانی بر روی مسئله‌ای شده باشد، این امر نشان‌دهنده اهمیت مسئله تحقیق است.

رمن بی و دیگران، ۱۰۶، اهمیت ادبیات در تحقیقات پدیدارشناختی را اینگونه توصیف می‌کنند: "محققین غیرپوزیتیویست از مسائل زندگی واقعی که حاصل تجربه الهام‌بخش تحقیق است استفاده می‌کنند. این موضوع باید با مطالعه ادبیات صورت گیرد. تدوین مسئله تحقیق گام بعدی است که در آن عقاید الهامی باید بیشتر بررسی و به موضوعات قابل تحقیق، فرضیات غیررسمی محدود شوند. بعد از محدود کردن موضوع، محقق باید دوباره مطالعات مشروحی را انجام دهد" (Remenyi et al. 1998, 106).

مدلی برای نوشتن مرور سابقه موضوع

برای نوشتن هر مرور ادبیاتی می‌توان از مدل زیر پیروی کرد:

- مقدمه‌ای درباره بخشهای موجود در مرور ادبیات، ساختار آن و معرفی اجمالی موضوع به خواننده.
 - بخش اول که ادبیات تحقیقی در مورد متغیر یا متغیرهای مستقل مهم و مطرح شده در تحقیق است. هر یک از این متغیرها باید به دقت و با تفصیل توضیح داده شوند.
 - بخش دوم که در آن متغیرهای وابسته مهم ارائه می‌شوند.
 - بخش سوم که در آن متغیرهای مستقل به متغیرهای وابسته مرتبط می‌شوند. این بخش بدنه اصلی مطالعه را تشکیل می‌دهد. این قسمت باید کوتاه و در مورد مطالعاتی باشد که مستقیماً به رابط متغیرهای مورد نظر پرداخته‌اند.
 - خلاصه‌ای از مرور ادبیات که مهمترین مطالعات را معرفی و استدلال کند که چرا ما نیازمند مطالعات بیشتری در این موضوع هستیم (Cresswell 2003, 45).
- فعالیت‌های مربوط به بررسی پیشینه تحقیق از نظر خوی نژاد (۱۳۸۰) موارد زیر می‌باشند:
۱. تعیین واژه‌های توصیفی (لغات اصلی) متناسب با مسئله
 ۲. مشخص کردن منابعی مانند نمایه یا نظام بازیابی مناسب
 ۳. تعیین عناوین مدارک مناسب و مرتبط
 ۴. تعیین نسخه‌هایی از مدارک برای بررسی
 ۵. حذف کردن مدارک نامربوط
 ۶. طبقه‌بندی مدارک بر اساس ارتباط با موضوع
 ۷. تهیه خلاصه‌ای از مدارک که حاوی اطلاعات مناسب باشد
 ۸. تهیه کتابشناسی مدارک
 ۹. نگارش بررسی انجام‌شده درباره پیشینه تحقیق

منابع نظری

- ساندرس و همکارانش (2003) منابع نظری را به دو نوع ثانویه و اولیه تقسیم می‌کنند. در این تقسیم‌بندی منابع ثانویه شامل موارد زیر می‌باشند:
- مجلات آکادمیک داوری‌شده: که معمولاً به صورت ماهنامه و یا فصلنامه چاپ می‌شوند و دارای خلاصه مقاله و منابع مفیدی هستند. این مجلات در کتابخانه اکثر دانشگاهها و یا به صورت الکترونیکی در اینترنت یافت می‌شوند.

- **مجلات حرفه‌ای و تجاری:** که معمولاً به صورت هفتگی یا ماهیانه منتشر می‌شوند و عموماً به شکل چاپی و در برخی موارد در قالب الکترونیکی در اینترنت موجودند. اهمیت این دسته به اندازه دسته اول نیست و به فراوانی دسته اول نیز در کتابخانه‌های دانشگاهی یافت نمی‌شوند.

- **کتابها:** کتابها دارای خلاصه و منابع و نمایه‌هایی هستند که برای محقق مفید است و دستیابی به آنها سریع و ساده می‌باشد.

- **روزنامه‌ها:** دسترسی به آنها ساده است و در اکثر مکانها موجودند، اما اهمیت آنها به اندازه مجلات و کتابها نیست.

منابع نظری اولیه نیز، که دسترسی به آنها نسبت به منابع نظری ثانویه مشکل‌تر است، دربردارنده موارد زیر هستند:

- **مجموعه مقالات کنفرانسها:** که می‌تواند به صورت مقالات مجلات نیز چاپ شود و از اهمیت بالایی برخوردار است. دسترسی به آنها نیز مانند مقالات مجلات آکادمیک از طریق کتابخانه‌های دانشگاهی میسر است.

- **گزارشها:** که به صورت موردی منتشر می‌شوند دسترسی به آنها ساده نیست.

- **پایان‌نامه‌ها:** که یک فعالیت تحقیقی کامل را در بر دارند و دسترسی به آنها از طریق ارتباط با دانشگاه یا مؤسسه حمایت‌کننده از پایان‌نامه و یا در مواردی (منظور پایان‌نامه‌های آمریکای شمالی و اروپاست) از طریق شرکت یوام‌آی^۱ میسر است.

به نظر می‌رسد که تقسیم‌بندی فوق از اکاف (1976) اقتباس شده باشد. وی اشاره می‌کند که در یک سیستم ارتباطات که در بردارنده پیامهای قابل انتقال ثبت شده است، پیامها می‌توانند به سه گونه باشند:

۱. پیامهای دست اول: پیامهایی که تولیدکنندگان آنها اعتقاد دارند که اطلاعات دست

اولی را که قبلاً منتقل نشده‌اند، در بر دارند. برای مثال مقالات و سخنرانیهایی که یافته‌های جدیدی را گزارش می‌کنند.

۲. پیامهای دست دوم: پیامهایی در مورد پیامهای اولیه که متأثر از وجود و دسترسی به آنها هستند. برای مثال نمایه‌ها و کتابشناسی‌ها.

۳. پیامهای دست سوم: پیامهایی در مورد محتوای سایر پیامها. برای مثال خلاصه‌ها، نقدها،

چکیده‌ها و مقالاتی در زمینه آخرین نظریه‌ها در موضوع مورد نظر (Ackoff 1976, 24).

با توجه به تقسیم‌بندی اکاف بهتر آنست که مجلات آکادمیک داوری شده در دسته‌بندی ساندرس و همکارانش به گروه دوم یعنی منابع اولیه منتقل شود.

در تقسیم‌بندی دیگری که توسط خوی نژاد (۱۳۸۰) ارائه شده منابع تحقیق اینگونه ارائه شده‌اند:

^۱. UMI

۱. کتابها، بویژه کتابهای درسی^۱ که با هدف تدریس در دانشگاهها و مراکز علمی به نگارش درآمده و در بر دارنده پژوهش‌های علمی هستند.

۲. مقالات، مقالات علمی که در مجلات معتبر به چاپ رسیده باشند. مقالات خارجی که از مؤسسه اطلاعات علمی^۲ دارای امتیاز باشند دارای بالاترین اعتبار علمی هستند. همچنین از نظر اعتبار علمی مجلات به انواع علمی-پژوهشی، علمی-ترویجی، علمی-کاربردی، تبلیغاتی، عمومی تقسیم می‌شوند که به ترتیب از اعتبار آنها کاسته می‌شود. مجلات تبلیغاتی و عمومی قابل استفاده در یک پژوهش معتبر نمی‌باشند.

۳. مجلاتی که توسط مراکز اطلاعات علمی چاپ و در آن چکیده رساله‌ها، پایان‌نامه‌ها، و دیگر پژوهشهای علمی آورده می‌شود؛ مانند مجله نمایه‌نامه‌های موضوعی مختلفی که در ایران توسط مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران به چاپ می‌رسد.

۴. پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویان دانشگاههای معتبر

۵. دایره المعارف‌های علمی تخصصی

۶. سایتهای اینترنتی معتبر.

هر یک از منابع علمی تحقیق، دارای ویژگیهایی است که خواننده می‌تواند در جستجوی آنها باشد و اگر این ویژگیها ضعیف بود یا وجود نداشت، آن منبع مورد تردید قرار می‌گیرد. اسمیت و گلاس این مشخصات را «معیارها» یا «ابزارها» نام نهاده و بررسی انتقادی را با روایی منطقی آغاز کرده‌اند و بر انواع روایه‌ها تأکید می‌کنند. روایی منطقی میزان انسجام کلیت تحقیق را مشخص می‌کند. آیا بخشهای مختلف با هم ارتباط منطقی دارند و آیا کل گزارش معنی‌دار به نظر می‌رسد؟ آیا استنتاجها به طور منطقی از نتایج پژوهش بدست آمده‌اند و یا در آنها عدم انسجام وجود دارد؟ آیا روشها با مسئله تحقیق همخوانی دارد؟ در مورد روش تحقیق در بخشهای بعدی گزارش حاضر صحبت خواهیم کرد.

موضوعی که در مرور سابقه موضوع اهمیت دارد این است که محقق باید با ادبیات مطرح شده به صورت انتقادی برخورد کند و تنها به نقل طوطی‌وار آن بسنده نکند. ساندرس و همکارانش (2003) ضرورت بررسی انتقادی در مرور سابقه موضوع را اینچنین بیان می‌کنند:

با شروع به گزینش، مطالعه و ارزیابی ادبیات تحقیق، فرد باید بیاموزد که چگونه نظریه‌های موجود در ادبیات را برای نگارش یک مرور انتقادی ترکیب کند. این مسئله نیاز به این امر دارد که کارهای قبلی در محدوده تحقیق مورد نظر به طور انتقادی ارزیابی شوند. این کار نکات و مطالب کلیدی را مشخص و آنها را به روشی منطقی ارائه می‌کند. در انجام این کار محقق خوانندگان را با دانش قبلی در مورد سؤالات و اهداف تحقیق خود آشنا و محدوده تحقیق را تعیین می‌کند. علاوه بر این، یک بررسی انتقادی عقاید

¹ Text book

² Institute for Scientific Information

محقق را در مورد تحقیقات چاپ شده قبلی در باب موضوع مورد بررسی به خوانندگان منتقل می‌کند. این الزاماً بدان معنی نیست که عقاید محقق باید مباحث مطرح شده در ادبیات را تأیید کند و یا آنرا توسعه دهد. ممکن است محقق عقاید قبلی را نقد کرده و اعتبارشان را زیر سؤال ببرد. در این صورت باید ضمن مرور ادبیات قبلی، به طور واضح و گویا به بحث در مورد آن پرداخت و ضمن طرح مشکلات پیشینه تحقیق عقایدی فردی خود را عنوان کرد.

در نوشتن نقد بر یک ادبیات تحقیق محقق باید:

- نظریه‌های آکادمیک در زمینه انتخابی خود را نیز لحاظ کند.
- نشان دهد که دانش او در محدوده انتخاب شده به روز است.
- نشان دهد که تحقیق در دست انجام چگونه به تحقیقات قبلی مرتبط است.
- نقاط قوت و ضعف فعالیت‌های قبلی را مورد شناسایی قرار دهد و این موارد را در کار فعلی در نظر بگیرد.

- مباحثات خود را با اشاره به تحقیقات قبلی مستدل نماید.
 - خوانندگان گزارش خود را از طریق اشاره دقیق به منابع و مآخذ در یافتن منابع اصلی کمک کند.
 - با قدردانی از زحمات دیگران در کارهای قبلی مانع از سرقت ادبی شود.
- همچنین ساندرس و همکارانش منظور از انتقادی بودن مرور پیشینه تحقیق را اینگونه شرح داده‌اند:
- “واژه انتقادی به قضاوتی که شما اعمال می‌کنید بر می‌گردد. بنابراین این موضوع فرایند ارائه تجزیه و تحلیلی مشروح و مقبول و بحث در مورد قوت و ضعف‌های ادبیات در محدوده انتخابی شما می‌باشد. این بدین معنی است که برای انتقادی شدن بررسی، شما نیازمند توسعه قضاوتی نقادانه هستید” (Saunders, Lewis, Thornhill 2003, 47)

دیس مطرح می‌کند که این بدین معنی است که شما باید:

- به کارهایی که توسط متخصصان شناخته شده در زمینه انتخابی شما انجام شده اند، ارجاع دهید.
- مدارکی که کار شما را تأیید می‌کند و نوشته‌هایی را هم که بر خلاف عقاید شما هستند، در نظر بگیرید.

- مباحث و انتقادات خود را با مدارک و شواهد معتبر و به شیوه‌ای منطقی ارائه دهید.
- دقیقاً بین حقایق و عقاید تمیز قائل شوید.

معیارهایی برای قضاوت پیرامون مرور سابقه موضوع:

کیفیت ادبیات تحقیق را می‌توان با بررسی میزان تلاش و جستجویی که محقق در چهار حوزه زیر انجام داده است، مورد قضاوت قرار داد:

۱. جستجوی منابع هر چه مرتبطتر با موضوع و مسئله تحقیق: این ارتباط را می‌توان از طریق جستجوی متغیرها و واژه‌های کلیدی در متون مورد نظر پیگیری و بررسی کرد که تا چه حد مطالب مطرح‌شده ارتباط نزدیک و دقیقی با مسئله تحقیق دارند.
۲. جستجوی منابع معتبرتر: در بررسی ادبیات تحقیق، هر چه منابع استفاده شده از افراد و سازمانهایی باشند که از درجه اعتبار خاصی در حوزه مسئله مورد نظر برخوردار باشند، بر اعتبار این بررسی افزوده خواهد شد.
۳. جستجوی منابع اصلی: ممکن است در مواردی یک یا چند منبع مهم وجود داشته باشند که محققان و نویسندگان به نحوی از این منابع بهره بگیرند. با توجه به اینکه بیشتر منابع علمی به زبانهای خارجی و به‌خصوص انگلیسی است؛ از اینرو هر چه منابع مورد استفاده به این زبان بیشتر باشد، بهتر است.
۴. جستجوی منابع جدیدتر: با توجه به تحول مداوم اندیشه و تفکر و افزوده شدن مطالب جدید به علوم که گاه ناقض یا تکمیل‌کننده مطالب قبلی هستند؛ لذا در تهیه ادبیات تحقیق تاریخ انتشار منبع مورد نظر و نزدیک بودن آن به زمان کار محقق، نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. به همین دلیل توصیه می‌شود تا در تهیه ادبیات تحقیق بیشتر به دنبال بهره‌گیری از مجلات تخصصی که آخرین یافته‌ها را منتشر می‌کنند باشیم، زیرا به طور معمول این یافته‌ها با تأخیر بیشتری در کتابها می‌آیند (خاکی ۱۳۷۸، ۱۷۶).

چک‌لیستی برای ارزیابی مرور سابقه موضوع (Saunders, Lewis, Thornhill 2003, 48).

- آیا بررسی ادبیات ابتدا از کلیات شروع شده و سپس به موضوعات خاص رسیده است؟
- آیا ادبیات بررسی شده دقیقاً به اهداف و سؤالات تحقیق محقق مرتبط است؟
- آیا محقق تمامی نظریه‌های متخصصان شناخته‌شده در موضوع را پوشش داده است؟
- آیا محقق ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه‌ای را که نشاندهنده آنها باشد، بررسی کرده است؟
- آیا مسائلی را که تحقیق آنها را بررسی خواهد کرد، در مرور ادبیات مشخص شده‌اند؟
- آیا ادبیات بررسی شده توسط محقق به روز می‌باشد؟
- آیا محقق در مباحثات و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟
- آیا منابعی که با عقاید خاص محقق در تضاد بوده آورده شده است؟
- آیا محقق بین واقعیتها و عقاید تفاوت قائل شده است؟
- آیا محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته قضاوت کرده است؟
- آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟
- آیا مباحث محقق پیوسته و منسجم می‌باشد؟ آیا نظرات با یکدیگر مرتبطند؟
- آیا مرور و بررسی محقق خواننده را به بخشهای بعدی گزارشها هدایت می‌کند؟

جدول ۴: چک لیست ارزیابی مرور سابقه موضوع

روش تحقیق:

همانگونه که قبلاً نیز اشاره شد، لایه سوم از مدل ارائه شده توسط ساندرس و همکارانش (2003) به استراتژیهای تحقیق اشاره دارد. در این لایه روشهای انجام تحقیقات بررسی می‌شوند که در این قسمت به دو نوع از مهمترین این استراتژیها یعنی تحقیقات کنشی و مطالعات موردی اشاره می‌کنیم:

تحقیق کنشی: رَمَن‌ی و همکارانش (1998) تحقیق کنشی را اینگونه تعریف می‌کنند:

"فرایند جمع‌آوری نظام‌مند داده‌های تحقیق درباره سیستم موجود، که مرتبط با برخی اهداف، مقاصد و نیازهای آن سیستم باشد و بازگرداندن مجدد این داده‌ها به سیستم و اقدام به عمل با اعمال تغییر در برخی متغیرهای منتخب سیستم بر اساس دو عامل داده‌ها و فرضیه‌ها و سپس ارزیابی نتایج عمل بوسیله جمع‌آوری داده‌های بیشتر را تحقیق کنشی گویند" (Remenyi, Williams, Money, Swartz 1998, 49)

تحقیق کنشی به عنوان یک فرایند به یک دید بیرونی از موقعیت وابسته است و در بر دارنده:

- برداشت تصویری ایستا از موقعیت سازمان،
- تدوین یک فرضیه بر اساس تصویر ذکر شده،
- دستکاری متغیرهای در اختیار محقق،
- و در نهایت ارزیابی و اقدام به برداشتن تصویر ایستای ثانویه از موقعیت است.

"یک تحقیق کنشی در موقعیت و وضعیت واقعی سازمان اتفاق می‌افتد و نه تنها دانش‌افزایی آن دارای اهمیت است بلکه به کاربردن نتایج آن به صورت کاربردی در سازمان نیز مهم است. همکاری محقق و افراد سازمان موضوعی حیاتی است و محقق باید در اینجا نقش یک مشاور و یک محقق را به طور همزمان بازی کند" (Remenyi, Williams, Money, Swartz 1998, 49)

مطالعه موردی: برورتون و میلوارد (2002) در مورد مطالعه موردی اشاره می‌کنند که:

این روش ساده‌ترین روش طراحی است. مطالعه موردی در بر گیرنده توصیف رویدادی در حال انجام (برای مثال تغییر سازمانی) و بیان ارتباط آن با نتایج معین (برای مثال استراتژیهای انطباق) در طول زمانی مشخص در مکانی معین. مزایای این نوع طراحی عبارتست از:

- امکان بررسی عمیق بیشتری را از موقعیتی معین نسبت به سایر روشها ارائه می‌دهد.
- اطلاعات بدست آمده از این روش می‌تواند غنی و راهگشا باشد و ممکن است راههای جدیدی را ارائه دهد و یا سوالات جدیدی مطرح سازد که در غیر اینصورت امکان مطرح شدن آنها نبود.
- افراد درگیر معمولاً شامل گروه محدود و معینی هستند که برای محقق امکان توصیف رویدادها به صورت مشروح را فراهم می‌سازند.

مشکلات روش مطالعه موردی به طور عمده از مسائل مرتبط با تفسیر ناشی می‌شود. هیچ روش تضمین شده‌ای برای تعیین اثر رویدادی که به طور نظام‌مند کنترل نشده است، یا جاییکه اطلاعات پایه‌ای

که بتوان در مقابل آن اثرات را مقایسه کرد، موجود نباشد. یکی از راه‌های غلبه بر مشکلات تفسیر، مقایسه نتایج با چند استاندارد دقیق موفقیت است؛ برای مثال توافق روی چیزی به عنوان معیاری برای مقایسه رویدادها در برابر آن. برای مثال، تغییر، نتایج مورد انتظار که براساس اولویت بعنوان "مطلوب" شناسایی شده اند را بدست نیاورده است.

سایر مسائلی که در مسیر استفاده از این روش به طور معمول بروز می‌کند، به شرح زیر می‌باشد:

- توجه به جزئیات و چشم‌پوشی از در نظر گرفتن کل پدیده.
- به گونه‌ای درگیر می‌شویم که نمی‌توانیم بی‌طرف باشیم.
- تجزیه و تحلیل اطلاعات می‌تواند مشکل و زمان‌بر باشد.
- طراحی برای زمان حال می‌تواند پیامدهایی داشته باشد که نمی‌تواند به فراتر از شرایط محلی تعمیم داده شود.
- مشارکت‌کنندگان در تحقیق ممکن است با فهمیدن اینکه رفتار آنها مورد بررسی قرار گرفته است، رفتار واقعی از خود بروز ندهند.

سنجش اعتبار در مطالعه موردی دارای اهمیت است. معیاری که اعتبار یک مطالعه موردی را تعریف می‌کند شامل اهمیت یا میزانی که موضوع یک مطالعه موردی عمومیت و جذابیت نظری دارد و همچنین کامل بودن، به معنی احساس درک اینکه کلیت مورد^۱ بررسی شده است. در نظر گرفتن دیدگاه‌های جایگزین، که با مطالعه کار سایر محققین و یا افراد مخالف تیم تحقیق انجام می‌گیرد است. همچنین تهیه شواهد و مدارک کافی برای اینکه خواننده قادر باشد راجع به یافته‌های محقق قضاوت نماید و نشان دادن حساسیت و احترام برای افشاگری نقل شده در تحقیق و برای نقش افراد درگیر در فرایند تحقیق دارای اهمیت فراوانی است (Brewerton, Millward 2002, 53).

کاترین حکیم^۲ در مورد مطالعه موردی در سازمانها و نهادها اشاره می‌کند که یکی از انواع مطالعات موردی سازمانها که مختص مطالعه در مورد تحقیقات سیاست و خط‌مشی است، مطالعه موردی عملی است. این نوع مطالعه برای نشان دادن، ارتقا و تشویق خط‌مشی‌های سازمانی، که سازمان در آن موفق و شاخص بوده است، به کار می‌رود. همچنین به نظر می‌رسد به علت سادگی و انعطاف روش مطالعه موردی یکی از روشهای مطالعات تطبیقی بین کشورها باشد (Hakim 2000, 69).

جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

روشهای اصلی جمع‌آوری داده‌ها شامل «تکنیک وقایع بحرانی»^۳، استفاده از سررسید^۱، گروههای کانون، مصاحبه، مشاهده، تجزیه و تحلیل پروتکل و پرسشنامه است (Collis, Hussey 2003, 150).

^۱ case

^۲ Katherine hakim

^۳ Critical Incident Technique

تفاوت روشهای کیفی (پدیدارشناختی) و یا پوزیتیویستی در ظاهر آنها نیست بلکه با نوع استفاده از داده‌ها و تبیین متغیرها در آنهاست. اگر فرد در حال استفاده از روشی برای جمع‌آوری داده بر اساس میزان تکرارهای اتفاق افتاده در پدیده یا متغیر است، باید به دنبال داده‌های کمی باشد و اگر درباره معانی یک پدیده داده جمع می‌کند، باید از داده‌های کیفی استفاده کند. داده‌های کمی، عددی و داده‌های کیفی، دارای مقیاس اسمی هستند.

در بسیاری از تحقیقات کیفی مراحل جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها به گونه‌ای به هم تنیده شده‌اند که امکان جدا کردن آنها نمی‌باشد. در قسمت زیر چهارچوبی کلی از مراحل کلی که به جمع‌آوری داده منتهی می‌شوند ارائه شده است. البته باید در نظر داشت که بویژه در تحقیقات پدیدارشناختی فرایند جمع‌آوری داده خشک و نامنعطف نبوده و بنا بر مقتضیات تحقیق باید انعطاف لازم را در آن اعمال کرد.

۱. شناسایی متغیرها

۲. نمونه‌گیری

۳. تعیین نوع داده‌های مورد نیاز

۴. تعیین روشهای مناسب جمع‌آوری داده

۵. انجام مطالعه آزمایشی و اکتشافی

۶. تعدیل روشهای جمع‌آوری

۷. جمع‌آوری داده‌ها (Collis, Hussey 2003, 152).

خاکی^۳ (۱۳۷۸) نیز دسته‌بندی دیگری از روشها و ابزارهای جمع‌آوری داده به شرح زیر ارائه می‌دهد: به طور کلی روشهای جمع‌آوری داده‌ها شامل روشهای میدانی، ارتباطی و تاریخی است که ابزارهای زیر در هر کدام از این روشها به تناسب استفاده می‌شود.

۱. بررسی اسناد، که روشی برای بررسی داده‌های ثانویه‌ای است که پیش از این تحقیق، تولید شده و موجود بوده‌اند. منابع این داده‌ها را می‌توان به چند دسته به شرح زیر تقسیم کرد:

۱.۱. داده‌های موجود در اسناد و مدارک تحقیقات گذشته

۱.۲. آمارهای رسمی که توسط فرایندهای محاسبات آماری دولتی تهیه می‌شوند؛ مانند سرشماریها و درآمد ملی.

۱.۳. آمارهای غیر رسمی، به دلیل جهت‌گیریهای خاص در آمارهای دولتی برخی عقیده دارند که نباید از آنها استفاده کرد.

۱.۴. اسناد و مدارک سازمانی؛ مانند پرونده‌های کارگزینی، اسناد حسابداری، نقشه‌ها، و مدارک حاصل از مستندسازی.

^۱ Diaries

۲. **مشاهده**، عبارت است از شناسایی، نامگذاری، مقایسه، توصیف و ثبت آنچه روی می‌دهد. اولین مرحله در این راه تعریف دقیق و کامل چیزی است که مورد مشاهده قرار می‌گیرد. برای ثبت مشاهدات نیز می‌توان از روشهای ثبت فراوانی، مدت، فاصله میان دو رفتار و ثبت ترتیب بروز وقایع استفاده کرد.

۳. **مصاحبه**، شیوه‌ای است که در آن فرد پژوهشگر با آزمودنی تماس مستقیم برقرار می‌کند و از این طریق به ارزیابی عمیق ادراکها، نگرشها و علایق او می‌پردازد.

۴. **پرسشنامه**، فهرستی از سؤالات مربوط به تحقیق است که به صورت مکتوب از افراد منتخب سؤال و پاسخها یادداشت و تحلیل می‌شوند. در پرسشنامه موارد زیر باید رعایت شوند:

- انتخاب موضوع سؤالها: یعنی باید مفاهیمی که اندازه‌گیری می‌شوند را از روی مسئله تحقیق مشخص کرد و شاخصهایی برای این مفاهیم طراحی شود. سپس بایستی روابط بین متغیرها تعیین و شیوه تحلیل داده‌ها معین شوند.
- تعیین محتوای سؤالات: از نظر باز و بسته بودن، ساده و مرکب بودن، و...
- جمله بندی پرسشها: پرهیز از سؤالات مبهم، هدایت‌کننده پاسخ‌دهنده، پیچیده، و دو وجهی و نیز خودداری از سؤالات منفی (خاکی ۱۳۷۸، ۲۴۲-۲۴۰).

ارزیابی اعتبار و پایایی تحقیقات (Brewerton, Millward 2001, 122)

برای ارزیابی اینکه آیا عملکردی در سطح تحلیل خاصی مفید است یا خیر، باید آن را با توجه به موارد زیر بررسی کنیم:

پایایی^۲:

محقق باید به این نتیجه برسد که معیار مورد نظر پایا بوده و قادر است بگونه‌ای درست بین سازمانها تمیز قائل شود. سنجشی دارای پایایی است که در صورت تکرار آن در مواقع دیگر به نتایج یکسان برسد. اگر افراد در مواقع متعدد به پرسش پاسخ یکسانی بدهند، آن پرسش دارای پایایی است؛ مشکلات اساسی در بررسی سازمانها از ضعف پایایی (تأثیرات متغیرهای بیرونی بر معیار)، اندازه نمونه محدود و محدودیت‌های ناشی از مقایسه سازمانها ناشی می‌شود (Brewerton, Millward 2001, 138).

برای سنجش پایایی تحقیقات روشهای متعددی وجود دارد آزمونهای آماری پایایی، از بهترین روشها برای سنجش پایایی است و در مقیاسهایی اعمال می‌شود که در آنها مجموعه‌ای از سؤالها برای سنجش یک مفهوم وجود دارد، تا معرف‌های تک گویه‌ای. روش آزمون-آزمون مجدد^۳ نیز تنها راه ارزیابی پایایی تک پرسشهاست. در این روش سؤالاتی یکسان از افرادی یکسان در فاصله دو تا چهار هفته پرسیده

^۲ Reliability

^۳ Test- Retest

می‌شود و سپس ضرایب همبستگی بین پاسخها در هر دو مقطع محاسبه می‌شود، اگر همبستگی بالا بود (۰/۸ یا بالاتر) می‌توان فرض کرد پرسش دارای پایایی است. بهترین راه بالابردن پایایی استفاده از معرف‌های چندگویه‌ای است (واس ۱۳۷۶، ۶۲).

برای اینکه قادر باشیم به نتایج ابزار و وسایل تحقیقی اتکا کنیم، محقق باید مطمئن شود که آزمون هم از نظر درونی (از نظر اندازه‌گیری محدوده مورد علاقه) و در صورت امکان از نظر بیرونی (یعنی در طول یک دوره زمانی و از نظر ارتباط بین اشکال جایگزین ابزارهای مشابه) دارای پایایی است. یکی از ابعاد پایایی سازگاری درونی است که می‌توان با استفاده از تستهای مختلف آماری مانند آلفای کرونباخ و گاتمن آن را سنجید (Brewerton, Millward 2001, 89).

اعتبار^۱:

سنجه معتبر سنجه‌ای است که همان چیزی را بسنجد که مورد نظر ماست. در واقع معتبر بودن سنجه به خود سنجه مربوط نمی‌شود، بلکه به کاربرد آن برای سنجش موضوع مورد نظر بر می‌گردد. به عبارت دیگر در بررسی عملکرد اعتبار به این معنی است که نمره یک معیار باید صرفاً به عملکرد مربوط باشد. برای مثال باید نشان‌دهنده عملکرد در کار باشد. برورتون و میلوارد (2001) اعتبار را چنین تعریف کرده‌اند:

اعتبار به معنی درجه‌ای است که یک ابزار همان چیزی را اندازه‌گیری کند، که بدنبال آن هستیم و معیاری چندبعدی است که دربرگیرنده انواع و روشهای گوناگونی است (Brewerton, Millward 2001, 89)

به طور کلی اعتبار به سه نوع اعتبار محتوا، اعتبار معیار و اعتبار سازه تقسیم می‌شود، که در ادامه هر یک توضیح داده شده‌اند:

اعتبار محتوا به انطباق بین محتوای یک ابزار و محدوده‌های مختلفی که محقق به دنبال بررسی آن است اشاره دارد. در این رویکرد تأکید بر این است که معرف‌ها تا چه اندازه وجوه مختلف مفهوم را می‌سنجند. توافق محققین بر سر اعتبار محتوا به نحوه تعریف مفهومی بستگی دارد که برای آزمودن آن طراحی شده است.

اعتبار معیار به معنی تنظیم درجه ابزار برای یک معیار مستقل به منظور شناسایی میزان اثربخشی آن ابزار در پیش‌بینی پدیده‌های دنیای واقعی مانند رفتار یا عملکرد است. در این شیوه نحوه پاسخگویی افراد به پرسشهای جدید برای سنجش یک مفهوم با نحوه پاسخگویی آنها به سنجه‌های موجود و جافتاده آن مفهوم مقایسه می‌شود. اگر پاسخ افراد به سنجه‌های جدید و سنجه‌های جافتاده از همبستگی بالایی برخوردار بود به معنی معتبر بودن سنجه جدید تلقی می‌شود (واس ۱۳۷۶، ۶۳)

^۱ Validity

اعتبار سازه به این معنی است که یک ابزار دقیقاً چه چیزی را از لحاظ اصول زیربنایی، تئوریه‌ها و یا سازه‌هایی که توسط ابزار آزمون می‌شوند، اندازه‌گیری می‌کند. در این شیوه ارزیابی سنجی بر حسب مطابقت آن با انتظارات نظری صورت می‌گیرد. یک سازه یا متغیر پنهان^۱ می‌تواند به عنوان جنبه‌ای از عملکرد یا رفتار انسان تعریف شود که مستقیماً قابل مشاهده نمی‌باشد اما خود را در رفتارهای بیرونی نمود می‌دهد (واس ۱۳۷۶، ۶۴).

اعتبار، پایایی و تعمیم‌پذیری در تحقیقات پدیدارشناسانه:

در نگرش پدیدارشناختی نیز ابزارهایی برای اندازه‌گیری اعتبار و روایی و تعمیم‌پذیری متغیرها داریم که دارای تفاوت‌هایی با روشهای اثبات‌گرایانه می‌باشد. در این دیدگاه (پدیدارشناختی) ابزارها نرم‌تر و ساده‌تر از ابزارهای آماری خشک در تحقیقات اثبات‌گرایان است و بیشتر به مسائلی نظیر اینکه آیا سازگاری و انسجامی در طراحی تحقیق موجود می‌باشد یا خیر اشاره دارد. در تحقیقات پدیدارشناسانه، محققین باید بیشتر ادراکات مطالعه‌شوندگان را در نظر بگیرند تا به دنبال ترفندهایی برای اثبات تئوری خود باشند. در مورد اعتبار آنها باید بدانند آیا محقق به دانش و معانی پاسخگویان دست یافته است یا خیر. همچنین نیاز است تا پاسخها و مصاحبه‌های افراد برای تأیید به آنها بازگردانده شود تا مطمئن شویم آنچه محقق برداشته کرده است، حتی‌الامکان ادراکات و فهم شرکت‌کنندگان در تحقیق از پدیده مورد بررسی است.

گامسون^۲ (۲۰۰۰) اعتبار را وجود تطابق مناسب بین تئوری و واقعیت می‌داند، به گونه‌ای که وقتی توصیف آن فرآیند ارزیابی شد، مشخص شود که تا چه اندازه جنبه‌هایی که با واقعیت تطابق نداشته‌اند، در نتایج منعکس شده‌اند.

پایایی در تحقیقات پدیدارشناسانه به این معنی است که باید مشاهدات مشابهی توسط محققین در موقعیتهای مختلف انجام شود و مسئله مهم میزان تکرارپذیری و اخذ نتایج مشابه از تحقیق است. در بعد تعمیم‌پذیری نتایج تحقیق محققین به دنبال تعیین قابلیت کاربرد نظریه‌های ایجادشده هستند. معنی مورد قبول تعمیم‌پذیری از تحقیقات دارای فرضیات آزمون شده گرفته شده که با تحقیقات غیرپوزیتیویستی مناسب نیست.

تفسیر و گزارش‌دهی

در عمل داوران یک طرح تحقیقاتی با مستنداتی به عنوان گزارش تحقیق مواجه هستند که باید نظر خود را پس از مطالعه این مستندات اعلام نمایند. اولین بخش از مستندات ارائه شده توسط محقق طرح

^۱ Latent Variable

^۲ Gummesson

پیشنهادی او برای تحقیق است که اسکلت‌بندی قرارداد او با سازمان کارفرمای تحقیق را مشخص می‌سازد. هر طرح پیشنهادی تحقیقی باید در بر دارنده موارد زیر باشد:

- اینکه به دنبال چه چیزی هستیم. به عبارت دیگر باید کلیات مسئله تحقیق، بررسی ریشه‌های تاریخی، ارتباط میان موارد جزئی و موارد کلی، چهارچوب مفهومی، پیشینه تحقیق، هدف مطالعه و سؤالات تحقیق مشخص باشند.

- اینکه چگونه عمل خواهیم کرد؛ که شامل توضیح استراتژی و طراحی تحقیق می‌باشد. در این راستا باید مدارک و شواهد معین لازم برای پاسخ دادن به سؤالات تحقیق، روشهای تعدیل و مرتبط شده با سؤالات تحقیق و مکان تحقیق مشخص شده باشند.

- اینکه در کجا می‌خواهیم تحقیق کنیم و چهارچوب زمانی برای مراحل اصلی فرایند تحقیق چگونه است (Remenyi, Williams, Money, Swartz 1998, 109).

رمن‌بی و همکارانش (1998) اشاره می‌کنند که علاوه بر ارزیابی کلی، داوران به دنبال بررسیهای مشروح در هر یک از فصول گزارش تحقیق می‌باشند، که در بخش زیر به هریک از آنها اشاره خواهد شد. در واقع اغلب معیارهای سنجش که در زیر به آنها اشاره شده است، خلاصه‌ای است از مباحثی که در بخشهای قبلی به تفصیل مورد بحث قرار گرفت.

مقدمه:

در مقدمه باید به خواننده نشان داده شود که چرا موضوع اهمیت دارد، همچنین از پیشینه تحقیق به طور مختصر و جامع صحبت شود. باید مطالب واضح و قانع‌کننده ارائه شود به گونه‌ای که موضوع مربوط، مناسب و مهم جلوه نماید. در تحقیقات مدیریتی این امر حاکی از آن است که تحقیق چارچوب‌هایی به ما ارائه خواهد داد، چهارچوب‌هایی که به طور مستقیم در مدیریت و کسب و کار مورد استفاده قرار خواهند گرفت. مقدمه باید شامل واژه‌های کلیدی، توضیحی مختصر از وظیفه تحقیق همراه با گامهایی که در تحقیق برداشته خواهد شد و کلیاتی از نتایج باشد.

مرور ادبیات:

این بخش از اهمیت بالایی برخوردار است و باید دقت فراوانی به آن مبذول داشت. منابع استفاده شده ابتدا باید از میان مجلات آکادمیک داوری شده و کتابهای معتبر و شاخص در رشته مورد بررسی باشد. اشاره به مقالات عمومی نیز قابل قبول است، اما باید حداقل استفاده را از این منابع برد. بایستی از هر دو گروه منابع نظری و تجربی استفاده شود. تمامی منابع باید کامل باشند و روش نوشتن آنها مطابق عرف پذیرفته شده مکان تحقیق باشد. محقق نباید ادبیات را به صورت طوطی‌وار بیان کند، بلکه باید در مورد آنها بحث و به صورت نقادانه آنها را ارزیابی کند. نباید از نقل قولهای مستقیم زیاد استفاده کرد. در پایان

¹ Empirical

مرور تحقیقات پیشین محقق باید مدلی مفهومی بسازد که در آن به متغیرها و روابط بین آنها اشاره می‌شود. این مدل می‌تواند به صورت مشروح، گرافیکی و یا به هر دو صورت بیان شود.

سؤالات تحقیق:

سؤالات تحقیق باید ارتباط مستقیم با مدل ارائه شده در مرور ادبیات داشته باشد. این سؤالات باید به شیوه‌ای واضح بیان شده و قابل عملیاتی شدن باشند. سؤالات تحقیق باید به تعداد محدودی مطرح شوند. در بعضی از موارد فقط یک سؤال تحقیق کافی است. سؤالات باید به گونه‌ای طرح شوند که فرد را در نهایت به حدس و گمانها و یا فرضیاتی رهنمون شوند.

روش:

در روشهای سنتی تحقیقات مدیریتی بیشتر از روشهای اثبات‌گرایانه مورد استفاده علوم تجربی، استفاده می‌شد. اما امروزه روشهای کیفی بیشتر به کار گرفته می‌شوند. مهم این است که فرد در تحقیق فلسفه انتخابی خود را معین کند. دو فلسفه عمده موجود در اینجا روشهای اثبات‌گرایی و پدیدارشناسی هستند که هر کدام استرژیه‌های مختلفی را می‌طلبند. در صورتی که محقق دیدگاهی ترکیبی را برگزیند، باید دقت زیادی در اعمال آن داشته باشد، چرا که این روش نقد زیادی در پی خواهد داشت. این قسمت از تحقیق باید شامل توضیح کاملی از فرایند استفاده شده برای جمع‌آوری شواهد اولیه و ثانویه باشد که این شواهد به طور ذاتی می‌توانند کمی یا کیفی باشند. در این قسمت باید روش جمع‌آوری داده‌ها و شواهد و روش تجزیه و تحلیل آنها و نیز محدودیت‌های روش انتخابی توضیح داده شود.

جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

آیا محقق نگرش و روش درستی برای این کار داشته است؟ آیا نمونه‌گیری و ابزارهای به کار گرفته شده مناسب هستند؟ در صورتی که از مطالعه موردی استفاده شده باشد، باید توضیح داد که چرا سازمان بخصوصی به عنوان مورد انتخاب شده است؟ آیا ابزارها و تکنیکهای تحلیل نتایج درست و بجا انتخاب شده‌اند؟ آیا ابتدا خصوصیات کلی و توصیفی نمونه با استفاده از گرافها و جداول ارائه و سپس تحلیلها و آزمونهای بیشتری صورت گرفته است؟ آیا اعتبار و پایایی تحقیق بدرستی آزمون شده است؟ اینها از جمله سؤالاتی هستند که در این بخش مطرح می‌شوند.

تفسیر نتایج:

برای تفسیر نتایج ابتدا باید در مورد یافته‌ها به طور کلی بحث و سپس به طور مشروح جزئیات هر بخش از یافته‌ها مطرح شود. ضروری است تفاسیر یافته‌ها با تجزیه و تحلیل‌ها سازگار باشد. باید مسیری منطقی از مدل مفهومی ابتدایی به داده‌ها، و پس از آن به تجزیه و تحلیل‌ها و در آخر به یافته‌ها طی شود. داوران باید در نظر داشته باشند که آیا یافته‌ها دانش‌افزایی واضح و معینی به بدنه علم داشته است. در تحقیقات مدیریتی این سؤال مطرح است که آیا نتایج تحقیقات کاربردی خواهد داشت؟ آیا یافته‌ها

مفیدند؟ سؤالات مربوط به اعتبار، چولگی و تعمیم‌پذیری بدون توجه به کمی و یا کیفی بودن تحقیق در اینجا آورده می‌شود.

برخی اوقات داده‌های جمع‌آوری شده و تجزیه و تحلیل‌های انجام گرفته از مدل مفهومی پشتیبانی نمی‌کنند. این به معنی بی‌ارزش بودن تحقیق نمی‌باشد، بلکه خود نوعی دانش‌افزایی است.

خلاصه و نتیجه‌گیری:

نتیجه‌گیری فرصتی برای جمع‌بندی، بیان محدودیتهای کار و پیشنهاد اینکه چه قسمتهایی از موضوع باید ادامه داده شوند را فراهم می‌کند. فواید تحقیق برای مدیریت نیز باید در اینجا آورده شود. اگر قسمتهایی از کار محقق قبلاً چاپ شده است، در اینجا باید اشاره شود. نتیجه‌گیری باید با اشاره به جنبه‌های مثبت تحقیق پایان یابد، حتی اگر مدل مفهومی تحقیق را پشتیبانی نکرده باشد.

منابع و مآخذ:

بخش منابع اطلاعات مورد استفاده، در آخرین بخش متن گزارش و در صفحه‌ای جداگانه آغاز می‌شود. ساختار و نظم قرار گرفتن اطلاعات کتابشناختی انواع منابع اطلاعات مورد استفاده باید بر اساس استانداردهایی چون «دستنامه شیکاگو»^۱ (The University of Chicago Press 1993) و یا روش انجمن روانشناسی آمریکا^۲ (American Psychology Association 1994) و برای منابع پیوسته^۳ از روش دانشگاه کلمبیا (Walker, Taylor 1998) باشد.

در صورتی که تصویرها و جدولها برگرفته از منابع دیگر باشند، مشخصات کامل منبع آنها بر اساس استانداردهای یاد شده، به عنوان بخشی از تصویر یا جدول ارائه می‌شود. در این صورت، مشخصات منبع در سياه منابع ذکر نمی‌شود مگر آنکه در متن نیز به آن ارجاع داده شود.

چک لیستی برای بررسی یک طرح تحقیقاتی:

مسائل کلی:

- آیا مسئله کاملاً مشخص، دارای ساختار و بدروستی بیان شده است؟
- آیا طرح مذکور دانش‌افزایی لازم را دارد؟
- آیا مباحثات مطرح شده قانع‌کننده هستند؟
- آیا اندازه و مقدار مستندات کافی است؟
- آیا تحقیق قابلیت ارائه به عموم (مثلاً کتابخانه) را دارد؟
- آیا شکل و قالب تحقیق از استانداردهای موجود پیروی می‌کند؟

^۱ Chicago Manual of Style

^۲ American Psychology Association (APA)

^۳ Online

مسائل مشروح:

- آیا مقدمه نشاندهنده اهمیت موضوع می‌باشد؟
- آیا بررسی ادبیات کامل است؟ آیا انتقادی می‌باشد؟
- آیا مدل مفهومی جدیدی از بررسی ادبیات بیرون آمده است؟
- آیا سؤال تحقیق واضح و مشخص می‌باشد؟
- آیا سؤال تحقیق مستقیماً از تجارب شخصی بیرون آمده و یا اینکه از بررسی ادبیات حاصل شده است؟
- آیا سؤالات تحقیق منجر به فرضیات و تعمیم تجربی شده‌اند؟
- آیا فلسفه زیربنایی تحقیق بدرستی مطرح و از اصول آن پیروی شده است؟
- آیا روش تحقیق به طور مشروح بیان شده است؟
- آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها و روش نمونه‌گیری به درستی اعمال شده است؟
- آیا تکنیکهای استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟
- آیا مسیری منطقی از مدل مفهومی اولیه به جمع‌آوری داده‌ها و از آنجا به تجزیه و تحلیل و سپس به بیان یافته‌ها طی شده است؟
- آیا یافته‌ها قابلیت تعمیم‌پذیری و عمومیت‌دادن دارند و اگر نه اهمیت آنها در چیست؟
- آیا مسائل مربوط به اعتبار، پایایی، قابلیت انتقال و عدم دخالت محقق (چولگی) به خوبی و بجا بیان شده‌اند؟
- آیا نتیجه پایانی قانع‌کننده می‌باشد؟
- آیا محدودیتهای تحقیق به درستی بیان شده‌اند؟
- آیا از یافته‌های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟
- آیا فصل خلاصه و نتیجه‌گیری به طریقی مثبت پایان می‌یابد؟ (Remenyi, Williams, Money, Swartz 1998, 258).

در پایان این بخش به عنوان یک جمع‌بندی خلاصه از معیارهای عمومی که باید در هر گزارش تحقیقی موجود باشد، جدول شماره ۵ به نقل از هوسی و هوسی (1998) ارائه می‌شود:

عامل	معیار
اهداف	• وضوح: آیا اهداف به وضوح بیان شده‌اند؟ • مربوط بودن: آیا اهداف مرتبط با موضوع هستند؟ • دستیابی: آیا اهداف محقق شده‌اند؟
طراحی تحقیق	• تناسب: آیا روش تحقیق اتخاذ شده مناسب است؟ • منطق: آیا روش منطقی است؟ • ارزیابی: آیا روش اعتبار و پایایی لازم را دارد؟
مرور ادبیات	• آیا مربوط و مناسب است؟ • آیا منابع استفاده شده معتبر و کافی هستند؟
جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها	• اولیه و ثانویه بودن منابع • ارتباط آن با اهداف • کیفیت تجزیه و تحلیل
نتیجه‌گیری و پیشنهادات	• میزان ترغیب‌کنندگی و پشتیبانی توسط مدارک • قابلیت عملیاتی شدن، هزینه‌ها و قابلیت تصور داشتن
ارائه	• سبک ارائه، زبان ارائه • وضوح • استفاده از جداول و نمودارها • طول مدت ارائه
سازگاری داخلی	• استمرار • سازگاری اهداف بیان‌شده با نتایج اخذشده
دانش‌افزایی	• بداعت و چگونگی فرایند یادگیری

جدول شماره ۵: معیارهای عمومی در هر گزارش تحقیق (Hussey and Hussey 1998, 308)

معیارهای مربوط به نقد طرح از نگاه مباحث تخصصی همانطور که در بخش روش انجام کار گزارش حاضر توضیح داده شد، چهار موضوع تخصصی بررسی وضع موجود، مطالعه تطبیقی، سنجه‌گذاری و تدوین استراتژی به عنوان روشهای معرفی شده توسط مجری طرح مورد شناسایی قرار گرفتند که در ادامه به صورت خلاصه معیارهای لازم برای استفاده از این روشهای مورد بررسی قرار می‌گیرند.

بررسی وضع موجود

به طور کلی برای طراحی هر سیستمی^۱ مراحل وجود دارد که بررسی وضع موجود از اولین آنهاست. هدف اصلی از این مرحله این است که بدانیم آیا سیستم موجود قادر است به نیازمندیهای موجود پاسخ دهد یا خیر؟ در واقع ابتدا به شناسایی نیازمندیهای فعلی اقدام می‌کنیم و سپس با بررسی ابعاد فعالیتهای در حال انجام سیستم در مورد کاستیها اعمال نظر می‌کنیم. در واقع در این مرحله می‌خواهیم دیدگاهی کلی از سیستم بدست آوریم. شناخت موجودیت‌های درگیر در سیستم و فرایندهای در حال انجام و منابع مورد نیاز برای ادامه حیات سیستم نیز از اهداف این مرحله است. فعالیت بررسی وضع موجود با جمع‌آوری و ترکیب اطلاعات در دسترس در مورد سیستم موجود آغاز می‌شود. هدف در این قسمت باید موارد زیر باشد:

۱. ترکیب کار کسانی که پیش از این جنبه‌های سیستم را به تفصیل شرح داده‌اند.
۲. نشان‌دادن اینکه در کجا کمبود اطلاعات وجود داشته است.
۳. شناسایی کاستیهای سیستم فعلی.

خروجی‌های یک بررسی وضع موجود در واقع شناسایی این نکته است که آیا سیستم فعلی قادر است به نیازمندیهای موجود پاسخ دهد و اگر خیر چه تغییراتی در سیستم موجود مورد نیاز است. مستند کردن کاستیهای سیستم فعلی که در واقع نیازمندیهای سیستم جدید است و جمع‌آوری سایر نیازمندیهای جدید و گزینش آنها از نتایج این مرحله است. (Cutts 1991, 77).

مطالعات تطبیقی^۲

مطالعه تطبیقی کاربرد روشی است که به مدد آن می‌کوشیم تا اختلافات و تشابهات دو یا چند پدیده را از طریق مقایسه دریابیم. به بیان دیگر، مطالعه تطبیقی یعنی انجام بررسی به منظور دریافت وجود شباهت یا اختلاف بین دو پدیده. با این توصیف می‌توان گفت که این نوع بررسی سابقه‌ای طولانی در تاریخ معارف بشر دارد (اعرابی ۱۳۷۶، ۱۰).

² Comparative Studies

برای درک جایگاه مطالعات تطبیقی در مراحل تحقیقات باید بدانیم که در هر فعالیت تحقیقی، محقق در پی یافتن سؤالی است که در پیش روی دارد. شیوه‌های کلی که محقق را در این امر یاری می‌دهند، عبارتند از چارچوبهای مفهومی، روش تجربی و روش تطبیقی. در علوم اجتماعی تجربه به معنی درست و دقیق آن نادر است، زیرا در اکثر موارد نمی‌توان به سادگی شرایط حاکم بر پدیده‌ها را تغییر داد و مانند علوم تجربی از مشاهده استفاده کرد. برای مثال ایجاد شرایط رکود یا جنگ ممکن نیست، لذا باید رویدادهای عینی را در بستر واقعی آنها مورد ملاحظه قرار داد و با مشاهده و مقایسه تفاوتها و شباهت‌ها و با سنجش نسبتها و بررسی روابط درونی و بیرونی به تجزیه و تحلیل و جمع‌بندی پرداخت. در این فرایند با توجه به خصوصیات متفاوت و میزان پیچیدگی موضوع، از روشهای متفاوتی برای تجزیه و تحلیل استفاده می‌شود که از جمله مهمترین آنها روش تطبیقی است. در این روش محقق با مقایسه و تطبیق دو یا چند پدیده نظری یا عینی به بررسی وضعیت آنها پرداخته و ضمن تحلیل شباهتها و تفاوتها به جمع‌بندی و نتیجه‌گیری می‌پردازد.

در مورد جایگاه مطالعات تطبیقی نظرات مختلفی وجود دارد. یکی از نظرات این است که اگر بحث را به روش تحقیق تجربی محدود کنیم، می‌توان گفت در این روش از استراتژی‌های مختلفی استفاده می‌شود، که مهمترین آنها عبارتند از روشهای میدانی، تاریخی، کتابخانه‌ای، مطالعه موردی و روش آزمایشگاهی. در بعضی موارد مطالعات تطبیقی هم‌عرض روشهای علمی فوق مطرح شده است. نظر دوم به این نکته اشاره دارد که روش تطبیقی روش مستقل و خاصی است که در تمام سطوح تحقیقات اعم از بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای و در تمام استراتژیها اعم از میدانی، تاریخی، کتابخانه‌ای موضوعیت و کاربرد دارد. نظر سوم قائل به این است که روش تحقیق علمی دارای انواع مختلف است (میدانی، تاریخی و...) ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات نیز فراوان هستند (مشاهده، مصاحبه و...) و از طرفی هر تحقیقی نیازمند پردازش و تجزیه و تحلیل اطلاعات است که روشهای مختلفی برای این کار استفاده می‌شود که روشهای تطبیقی یکی از کاراترین روشهاست. با توجه به تمام مطالب بیان شده اعرابی (۱۳۷۶) عقیده دارد که عنوان «تجزیه و تحلیل تطبیقی» مناسب‌تر از «مطالعات تطبیقی» است.

اهمیت مدل در مطالعات تطبیقی

طبقه‌بندی از امور ضروری در انجام مطالعات تطبیقی است. برای انجام مطالعات تطبیقی محقق باید موضوعات مختلف را در مجموعه‌ای مبتنی بر نگرش و مبنایی واحد طبقه‌بندی نماید و یا چنین مجموعه‌ای را از طبقه‌بندیهای رایج انتخاب کرده و بپذیرد. در این حالت دوم نوعی «مدل مطالعات تطبیقی» حاصل می‌شود که متشکل از طبقه‌بندیهای منسجمی است که در آن روابط بین طبقات و اجزا به صورت طولی و عرضی مشخص می‌شوند. بنابراین، در مطالعات تطبیقی طبقه‌بندی مقدم بر مدل‌سازی است به این معنی که برای رسیدن به مدلی جامع در مطالعات تطبیقی ابتدا باید طبقه‌بندی کاملی از

موضوعات مورد مطالعه داشته باشیم. برای مثال اعرابی (۱۳۷۶) برای انجام مطالعه تطبیقی سازمانها چند طبقه‌بندی مبتنی بر نگرشهای مختلف از سازمانها را ارائه داده است. در این طبقه‌بندیها، سازمانها بر اساس راههای انجام تقاضاها (دستورات) به سازمان اجباری، سازمان مبتنی بر سودمندی و سازمان عادی، همچنین بر اساس جهت‌گیری نیازهای اجتماعی به سازمانهای با جهت‌گیری تولید اجتماعی، سازمانهای با اهداف سیاسی و سازمانهای ابقای الگو دسته‌بندی شده‌اند. همچنین می‌توان سازمانها را بر اساس نخستین بهره‌برداران به اعضا، مدیران و اقلشار دسته‌بندی کرد. یکی دیگر از انواع طبقه‌بندی سازمانها، طبقه‌بندی بر اساس متغیرهای سازمانی مانند سیستمهای محیطی، اهداف و ارزشها، نظام تکنیکی، ساختار سیستم، سیستم رفتاری و سیستم مدیریت است. در این زمینه یکی از مطالعات نسبتاً جامعی که به مقایسه شیوه‌های طرح‌ریزی، تصمیم‌گیری، سازماندهی، مدیریت منابع انسانی، رهبری، کنترل و نظارت در دو کشور ژاپن و آمریکا پرداخته است، مدل کونتز در مطالعات تطبیقی است. این مدل که توسط کونتز، اودانل و ویریچ^۱ در سال ۱۹۸۴ توسعه یافته است، نشان می‌دهد که تفاوت اصلی مدیریت دو کشور مربوط به مدیریت منابع انسانی و فرهنگ است (اعرابی ۱۳۷۶، ۳۶).

مثالهایی از مطالعات تطبیقی در آموزش

در زمینه مطالعات تطبیقی در آموزش، بردی (1964) اشاره می‌کند که آموزش تطبیقی امروزه مشکل لاینحل دلبستگی به یک شیوه خاص می‌باشد. با توجه به اینکه از ابتدای پیدایش آموزش مباحث بررسی تطبیقی، نیز در کنار آن مطرح بوده است، بهتر است مباحث تطبیقی را تاریخ معاصر آموزش بنامیم. در حال حاضر مطالعات تطبیقی متأثر از تمام علوم اقتصاد، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی و فرهنگ است. به نظر می‌رسد که آموزش تطبیقی دارای ویژگی میان رشته‌ای باشد (Bereday 1964, 4).

شناخت و درک دیگران و سپس شناخت و درک خود مبنایی برای مقایسه بدست می‌دهد. آمادگی برای تطبیق^۲ چارچوبی مناسب و مفید به ذهن می‌دهد که توانایی برخورد با دو فرهنگ و زمینه متفاوت را به فرد می‌دهد. مطالعات تطبیقی دو فایده عمده دارد: یکی اینکه تجربیات دیگران را در اختیارمان می‌گذارد و سعی و خطا در اتخاذ سیاستها را کاهش می‌دهد و استفاده از موفقیتها و پرهیز از خطاهایشان را به ما نشان می‌دهد و دوم اینکه مسائل را با توجه به معیارها و متغیرهای جهانی بررسی می‌کنیم و خود را با محیطی بزرگتر می‌سنجیم نه با مجموعه‌ای محدود و منطقه‌ای.

در نسل اول از روشهای آموزش تطبیقی بر این اعتقاد بودند که باید از سیستم آموزش کشوری برای استفاده کشور دیگر کپی‌برداری شود، که این مرحله را مرحله قرض‌گیری^۳ می‌نامیدند. اما در نسل دوم

^۱ Koontz, O'donnell & Virich

^۲ Comparative Readiness

^۳ Borrowing

دریافتند که هر سیستمی برای محیط خاصی طراحی شده و در انتقال سیستمهای آموزشی باید مسائل محیطی و زمینه‌ای را در نظر گرفت. این مرحله پیش‌بینی نامگذاری شد. نسل سوم بدنال جهانی‌سازی سیستمهای آموزش بود و سیستم آموزش بین‌المللی را ترویج می‌کرد. (Bereday 1964, 7)

از نظر بردی مطالعاتی که با هدف تطبیق انجام شده‌اند، به دو دسته کلی مطالعات محدوده‌ای^۱، که تنها با یک کشور و یا منطقه سروکار دارند، و مطالعات تطبیقی، که با تعداد زیادی کشور و یا چند منطقه در زمان واحد سروکار دارند، تقسیم می‌شوند. برای هر مقایسه‌ای ابتدا باید با سیستمی که در آن قرار داریم، آشنا شویم و اطلاعات مبسوط و دقیقی در مورد ویژگی‌های سیستم در فرهنگ موجود کسب نماییم. این منطقه می‌تواند شامل یک ناحیه، روستا، شهر، کشور و یا یک ملت باشد. به بیان دیگر، مطالعه منطقه‌ای پیش‌نیاز یک مطالعه تطبیقی است.

اما یک تفاوت عمده بین مطالعات محدوده‌ای و دیدگاه تطبیقی وجود دارد. گزارش در مورد یک کشور، در قلمرو مطالعه یک محدوده است، چه به صورت کاملاً توصیفی و چه به صورت تبیینی باشد. تکرار مطالعات در مورد محدوده‌های مختلف، و جمع‌آوری مطالب برای فهرستی از کشورها و ارائه آن بصورت پاراگرافها، فصول و خطوط نامرتبط و گسسته مطالعه تطبیقی نیست، مانند مطالب زیر:

- مدارس ژاپنی دستورات آموزشی را به صورتی بسیار مرتب و دقیق ارائه می‌کنند.
- مدرسين يهودی از دانش‌آموزان می‌خواهند که تالمود (قوانین سنتی مذهبی یهود) را حفظ کنند.
- برنامه‌های بعضی از کالج‌های امریکایی شامل دروس ورزش بولینگ می‌شود (Bereday 1964, 7)

۲)

در گزاره‌های فوق چیزی با چیزی مقایسه نمی‌شود، و خواننده برای مقایسه نتیجه‌گیری رها می‌شود. موارد زیر در یک مطالعه تطبیقی انجام می‌شود.

کنار هم قراردادن و مقایسه و تطبیق، از دیگر مراحل است که برای انجام یک مطالعه تطبیقی ضروری هستند. نگرش تطبیقی با «کنار هم نهادن»^۲ آغاز می‌شود. فهرست متوالی که در مثال بالا ارائه شد، اشتباهاً در برخی منابع به عنوان مطالعه تطبیقی معرفی می‌شود، در حالیکه این مرحله باید ما را به جستجو برای مفهوم و فرضیاتی یکپارچه هدایت کند. برای ارائه مطلبی بصورت تطبیقی باید عملکرد و سیستمهای عملیاتی کشورهای مختلف برای مفهوم و یا هدفی واحد ارائه و بررسی شوند. برای مثال نحوه تأمین منابع مالی در دانشگاههای چند کشور، که ابتدا باید مقدمه‌ای در آن موارد و متغیرهایی برای مقایسه مشخص شوند. سپس داده‌ها باید با مفاهیم ذهنی مرور و تحت عنوان یک فرضیه جمع‌بندی شوند،

^۱ Area Study

^۲ Juxtaposition

فرضیه‌ای که بیانگر خلاصه و محتوای تجزیه و تحلیل تطبیقی است که در نهایت باید انجام شود. در مرحله کنارهم گذاشتن جملات مثال بالا به صورت زیر درمی‌آیند:

در جستجو برای ابعاد غیر متداول برنامه آموزشی در جهان ما فعالیتهای متفاوت زیادی را در برنامه‌های رسمی مشاهده کردیم:

- مدارس ژاپنی دستورات آموزشی را به صورتی بسیار مرتب و دقیق ارائه می‌کنند.
 - مدرسن یهودی از دانش آموزان می‌خواهند که تالمود (قوانین سنتی مذهبی یهود) را حفظ کنند.
 - برنامه‌های بعضی از کالج‌های امریکایی شامل دروس ورزش بولینگ می‌شود.
- این ابعاد نامعقول سرخ‌هایی برای ویژگیهای بزرگتر سیستم که آنها را اجرا می‌کنند و برای ملیت‌هایی که از آنها حمایت می‌کنند هستند.

این حرکت مقدمه‌ای برای نوشتن یک مطالعه تطبیقی است. در گام بعدی، مقایسه شامل برخورد همزمان با چندین کشور مطالعه شده برای اثبات فرضیات منتج از کنار هم گذاشتن است. مرحله دوم از مطالعه تطبیقی در بردارنده تطبیق پدیده‌ها در مرحله نهایی و فرایندی دستوری است. تطبیق در این مرحله به معنی برجسته کردن مواردی است که قبلاً پردازش شده‌اند و نه به معنی چیدن و اجرای برنامه‌ها. در مثال بالا یک تجزیه و تحلیل تطبیقی منجر به گزاره‌هایی به ترتیب زیر می‌شود:

جنبه‌های غیر معمول برنامه آموزشی در نگرش تطبیقی بعضی اوقات سرخ‌هایی برای بررسی ویژگیهای عمومی‌تر آموزشی بدست می‌دهد. برای مثال ما مشاهده کردیم که مدارس ژاپنی دستورات آموزشی را به صورتی بسیار مرتب و دقیق ارائه می‌کنند، مدرسن یهودی از دانش آموزان می‌خواهند که تالمود (قوانین سنتی مذهبی یهود) را حفظ کنند، و برنامه‌های بعضی از کالج‌های امریکایی شامل دروس ورزش بولینگ می‌شود. از این حقایق می‌توان نتیجه گرفت که اکثر ژاپنی‌ها در جستجوی زیبایی خیره‌کننده هستند، یهودیان به سخت‌کوشی و کار فکری اهمیت می‌دهند و تلاش امریکایی‌ها برای تلفیق آموزش با تفریح و سرگرمی است.

مرحله بعدی در مطالعه تطبیقی یافتن مسائل و مشکلات است که شامل انتخاب یک موضوع و امتحان تغییرپذیری و استمرار آن در طول سیستم ارائه شده است. مرحله نهایی تجزیه و تحلیل کلی است که در آن تأثیرات کلی سیستم آموزشی بر جامعه در بستر جهانی بررسی و تحلیل می‌شود. (Bereday 1964, 23)

بر اساس مدلی که بردی (1964) ارائه کرده مطالعه تطبیقی باید دارای مراحل زیر باشد:

۱. توصیف، که در آن داده‌های آموزشی ارائه می‌شوند.
۲. تفسیر، که در آن داده‌های مرحله قبل ارزیابی می‌شوند.
۳. کنار هم گذاشتن، که در آن مشابهت‌ها و تفاوت‌های متغیرهای مورد مقایسه شناخته می‌شود.
۴. تطبیق، که در آن مقایسه و تطبیق همزمان بین متغیرها انجام و گزارش می‌شود. (Bereday 1964, 28)

نکته مهم دیگری که در ارتباط با مطالعات تطبیقی باید ذکر شود، توجه به نظام سیاسی کشورهای مختلف در خلال انجام مطالعه است. فرل هدی^۱ اشاره می‌کند که قبل از مطالعه تطبیقی در نظامهای دولتی کشورها از جمله نظام آموزشی، باید نظامهای سیاسی کشورها با هم مقایسه شوند و مطالعات تطبیقی ارتباط تنگاتنگی با مقایسه نظامهای سیاسی دارد (Bereday 1964, 4) این موضوع اهمیت نظامهای سیاسی در شکل‌گیری سایر نظامها از جمله نظام آموزشی را می‌رساند.

سنجه‌گذاری^۲:

بولیوانت^۳ (1994) سنجه‌گذاری را اینگونه تعریف می‌کند:

فرایند پیوسته اندازه‌گیری محصولات، خدمات و شیوه‌های انجام کار در مقابل سازمانهای پیشرو به منظور تعیین بهترین شیوه‌هایی که منجر به کارایی با ثبات و برتر می‌شوند.

به بیان ساده می‌توان گفت سنجه‌گذاری، یافتن و به کار گرفتن بهترین شیوه‌هاست. این تکنیک ابزاری مهم برای کمک به مدیریت تغییر است. اما این تکنیک تعهد به انجام بهتر امور را امری محرز یا به عبارتی پیش‌فرض در نظر می‌گیرد. قبل از شروع این فرایند، سازمان باید فرایندهای داخلی خود و روابط بین این فرایندها و اهداف سازمانی، ارضای نیازهای مشتریان و دیگر مواردی از این قبیل را مورد آزمون قرار داده باشد.

سنجه‌گذاری تنها به معنی مطالعه و بررسی روشهای موجود در سازمانهای مشابه یا همسنگ نیست. این فرایند به سازمانها کمک می‌کند که فعالیتهای خود را تا سطح فرایندی تعریف کنند. در این سطح می‌توان به راحتی سازمان را با سازمانهای دیگر در سایر بخشهای صنعتی و حتی آنسوی مرزهای سازمانی یا بین‌المللی سنجه‌گذاری کرد.

اهمیت سنجه‌گذاری

سنجه‌گذاری در موارد متعددی مانند برنامه‌ریزی بلندمدت برای سازمان اهمیت دارد و از این طریق می‌توان دورنمای سازمان را تدوین و اهداف استراتژیک ۳ تا ۵ ساله آن را تعیین نمود. همچنین به کمک

^۱ Frell Hedi

^۲ Benchmarking

^۳ Bullivant

سنجه‌گذاری می‌توان فعالیتهای کوتاه‌مدت و عملیاتی را برای دستیابی به برنامه‌های بلندمدت انجام داد. کاربرد دوم این فرایند در استقرار سیاستها و درک ارتباط بین اهداف بلندمدت و کوتاه‌مدت در حوزه کاری هر یک از افراد است. همچنین حل مسائل سازمان، بهبود مداوم، رضای مشتریان، تغییر فرهنگی، یادگیری مداوم، مدیریت بر مبنای واقعیت و توسعه استراتژی از دیگر مواردی هستند که در فرایند سنجه‌گذاری تسهیل می‌شوند (Bullivant 1994)

متدولوژیهای سنجه‌گذاری:

زئیری و لئونارد^۱ (1994) چندین روش سنجه‌گذاری معرفی کرده‌اند که هر کدام از آنها بصورت عملی در شرکتها و سازمانها و بیشتر بر اساس دید تجویزی تهیه و آزمایش شده‌اند. هر کدام از این روشها بر اساس معیارهای هفت‌گانه میزان تمرکز استراتژیک، تمرکز عملیاتی، تمرکز بر مشتری، تمرکز بر فرایند، ارتباط با مدیریت کیفیت فراگیر، بهبود مداوم و یادگیری مداوم با هم مقایسه شده‌اند. در قسمت زیر چند نمونه از مهمترین این مدلها انتخاب و بررسی می‌شوند.

مدل زیراکس^۲:

دارای پنج مرحله وده گام است.

• مرحله اول: برنامه ریزی

۱. شناسایی چیزی برای سنجه‌گذاری

۲. شناسایی شرکتهایی برای مقایسه

۳. تعیین روشهای جمع‌آوری داده

• مرحله دوم: تجزیه و تحلیل

۴. تعیین شکاف عملکردی موجود

۵. پیش‌بینی سطح عملکرد آینده

• مرحله سوم: انسجام بخشی

۶. ابلاغ یافته‌های سنجه‌گذاری و کسب مقبولیت

۷. ایجاد اهداف وظیفه‌ای

• مرحله چهارم: اقدام - عمل

۸. توسعه برنامه عمل

۹. اجرای اقدامات مشخص و نظارت بر پیشرفت

۱۰. تنظیم مجدد سنجه‌گذاری

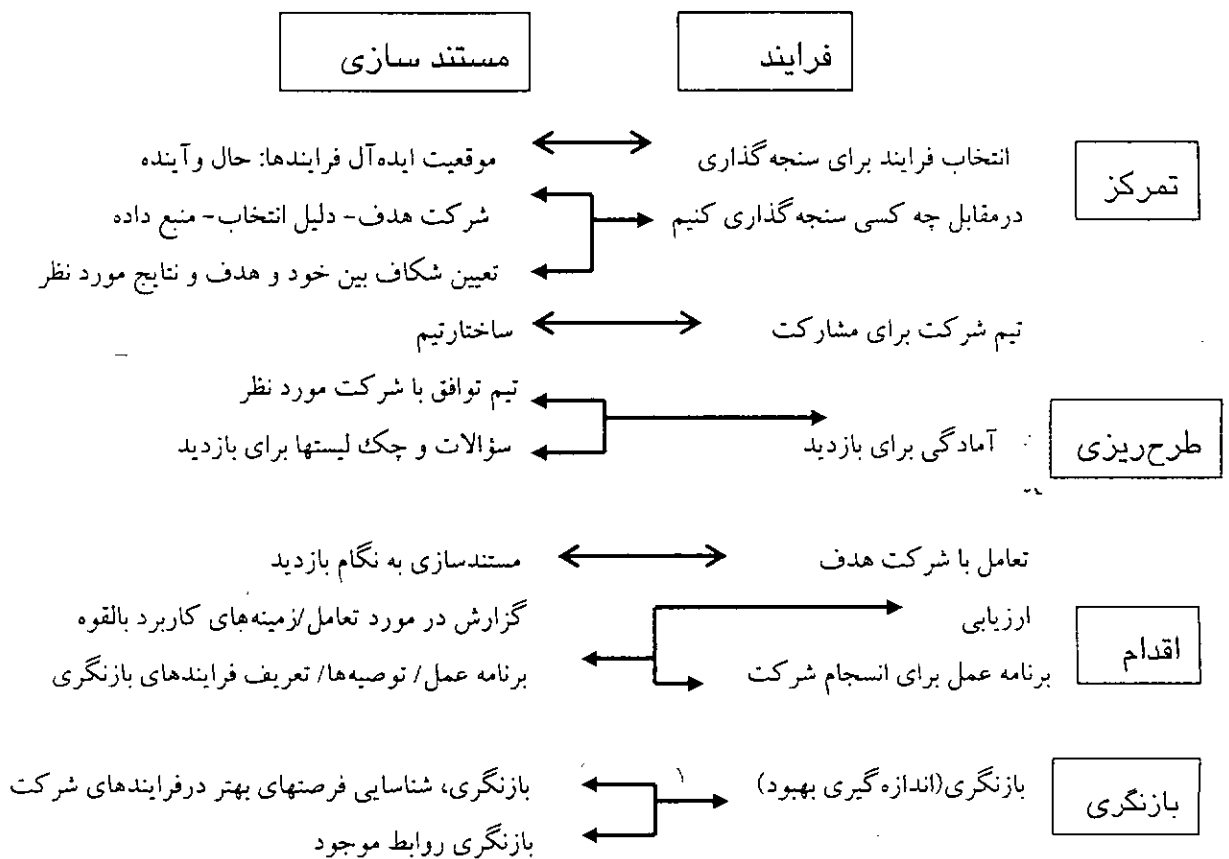
^۱ Zairi & Leonard

^۲ Xerox

- مرحله پنجم: بلوغ
- ۱۱. رهبری کاملاً درگیر
- ۱۲. اقدامات کاملاً منسجم با فرایندها

مدل اداره پست^۱:

در این مدل به دو بخش فرایند و مستند سازی اشاره شده که منظور از فرایند، مراحل انجام سنجه گذاری و منظور از مستند سازی، مستندات مورد نیاز تولید شده در مدل است.

شکل ۵: روش شرکت پست (Zairi, Leonard 1994, 54)

مدلی که توسط شرکت IBM برای این کار ارائه شده دارای مراحل کلی به شرح زیر است

۱. برنامه ریزی و سازماندهی

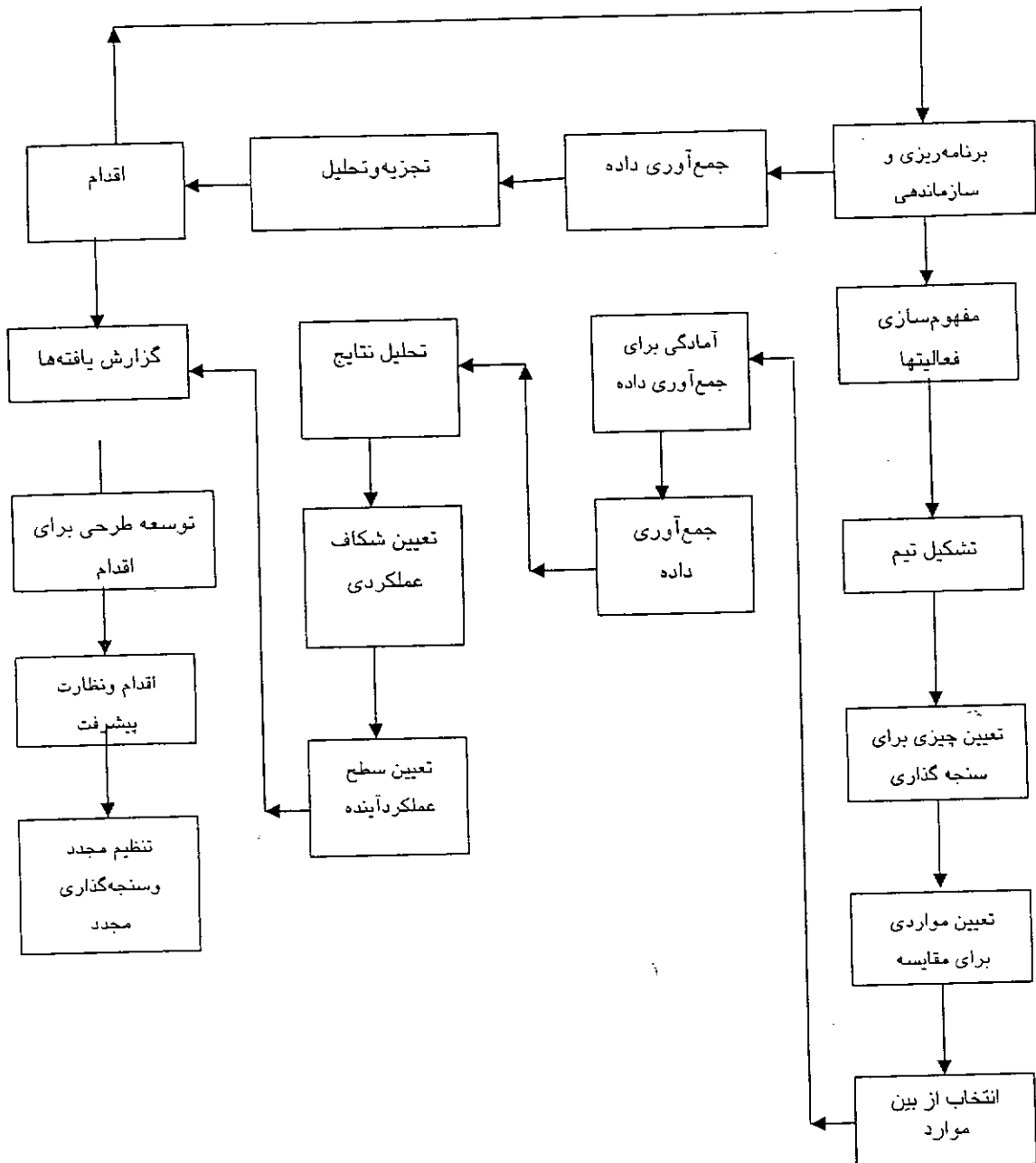
^۱ Post Office Counters Ltd(POCL)

۲. جمع‌آوری داده

۳. تجزیه و تحلیل

۴. اقدام (Zairi 1998, 185).

این مدل به طور مشروح در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۶: مدل فرایند سنجه‌گذاری IBM (Zairi 1998, 186)

سایر مدل‌های معروف سنجه‌گذاری عبارتند از: مدل رویال میل^۱، مدل بین‌المللی اتاق پایاپای^۲، مدل وزیري^۳، پرایس واتر هوس^۱، مدل مک کنزی^۲، مدل کدلینگ^۳، مدل مک‌نر ولیفرید^۴، مدل شرکت ای-وی-ای-وی^۵.

^۱ Royal Mail

^۲ International Benchmarking Clearing House

^۳ Vaziri

تی آند تی^۲، مدل آلوکا^۱، مدل ان-سی-آر^۷، مدل تی-ان-تی^۸ و مدل اشمیت^۹ (Zairi, Leonard 1994, 54-63)

برای اطمینان از اثربخشی استفاده از روش و دستیابی به نتایج موفقیت آمیز، برای هر کدام از چهار مرحله مدل IBM چک لیستی ارائه شده است که موارد لازم برای بررسی را مشخص می کند.

چک لیست مرحله اول: برنامه ریزی و سازماندهی

- آیا از مدل خاصی در سنجه گذاری استفاده شده است؟
- آیا برنامه ای کلی برای سنجه گذاری طراحی شده است؟
- آیا منابع، تعهدات و حمایت مدیریت برای اجرای سنجه گذاری کافی بوده است؟
- آیا حداقل یکی از اعضای تیم سنجه گذاری آموزش کامل را دیده است؟
- آیا برای اطمینان از اثربخشی فعالیتها، آموزشها و مهارتهای سنجه گذاری بوسیله اعضای تیم کسب شده است؟
- آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار سایرین دیده شده است؟
- آیا ابزارهای اندازه گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه گیری های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟
- آیا برای یافتن رهبران بازار در صنعت مورد نظر جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟
- آیا ترکیب خوبی از شرکتهای صنعت برای انجام سنجه گذاری انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه گذاری اخذ شده از آنها غنی و مناسب بوده است؟

¹ Price Waterhouse

² McKinsey

³ Codling

⁴ McNair & Leibfried

⁵ AT & T

⁶ aLOCA

⁷ NCR

⁸ TNT

⁹ Schmidt

¹¹ Design School

چک لیست مرحله دوم: جمع‌آوری داده

- آیا روش معینی برای جمع‌آوری داده‌ها انتخاب شده است؟
- آیا در مورد اطلاعاتی که از سایرین گرفته شده، با خود آنها صحبت شده و صحت آنها توسط خودشان تأیید شده است؟
- آیا سؤالاتی دقیق، واضح و خلاصه درباره موضوع مورد بررسی توسعه داده شده است؟
- آیا برای عوامل مورد مشاهده با سایر شرکت‌های صنعت صحبت شده است؟
- آیا اطلاعات در مورد عملیات و روش‌های انجام کار جمع‌آوری شده است؟
- آیا اطلاعات در مورد شاخصها و سابقه‌شان جمع‌آوری شده است؟
- آیا سطح، دقت و تفصیل اطلاعات جمع‌آوری شده از سایرین مناسب بوده است؟

چک لیست مرحله سوم: تجزیه و تحلیل

- آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی اطلاعات بر روی داده‌ها انجام شده است؟
- آیا برای معیارهای مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله انجام شده است؟
- آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

چک لیست مرحله چهارم: اقدام

- آیا یافته‌های سنج‌گذاری مستند و گزارش شده‌اند؟
- آیا در این باره خلاصه‌ای برای دسترسی همگان توسعه داده شده است؟
- آیا طرح‌های اقدام ایجاد و قبول شده است؟
- آیا طرح‌های فوق عملی شده‌اند؟
- آیا فرایند سنج‌گذاری به بخشی منسجم از فرایند طرح‌ریزی تبدیل شده است؟

جدول ۶: چک لیست سنج‌گذاری

استراتژی

استراتژیها راههایی هستند که سازمانها با طی مراحل از حالت کنونی خود پا را فراتر گذاشته و به جایگاه مورد نظر در آینده دست می‌یابند. بینهایت راه عملی برای سازمانها وجود دارد تا به موفقیت برسند، ولی فقط تعدادی از آنها مورد توجه قرار می‌گیرند. باید منافع و مضار و هزینه‌های هر یک بررسی شوند و سپس انتخاب گردند.

برنامه‌ریزی استراتژیک

برنامه‌ریزی استراتژیک گونه‌ای از برنامه‌ریزی است که در آن هدف تعریف و تدوین استراتژیهاست. از آنجایی که استراتژی می‌تواند دارای عمر کوتاه یا بلند باشد، برنامه‌ریزی استراتژیک می‌تواند برنامه‌ریزی بلندمدت یا کوتاه‌مدت باشد، اما متفاوت از آنهاست.

واژه «استراتژیک» معنی هر آنچه را به استراتژی مربوط باشد در بردارد. برنامه‌ریزی استراتژیک کوششی است ساخت‌یافته برای اتخاذ تصمیم‌های اساسی و انجام اعمالی که ماهیت سازمان، نوع فعالیتها و دلیل انجام آن فعالیتها توسط سازمان را شکل داده و مسیر می‌بخشد. همانطور که استراتژی نظامی پیروزی در جنگ است، برنامه‌ریزی استراتژیک دارای مزایای زیادی است که از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- قبل از پیش آمدن مشکلات احتمالی از وقوع آنها خبر می‌دهد.
- تغییرات را مشخص کرده و شرایط عکس‌العمل در برابر تغییرات را فراهم می‌کند.
- هر نیازی را که برای تعریف مجدد سازمان ضروری است، تعیین می‌کند.
- شناخت فرصتهای آینده فراروی سازمان و چگونگی برخورد با آنها را ممکن می‌سازد.
- دیدی هدفمند از مسائل مدیریت ارائه می‌دهد.
- قالبی برای بازنگری اجرای برنامه و کنترل فعالیتها ارائه می‌دهد.
- به نحو مؤثرتری زمان و منابع را به فرصت‌های تعیین شده تخصیص می‌دهد.
- زمان و منابعی را که باید فدای تصحیح تصمیمهای نادرست و بدون دید بلندمدت گردند، به حداقل می‌رساند.

- قالبی برای ارتباط داخلی بین کارکنان به وجود می‌آورد.
- ترتیب‌دهی اولویتها را در قالب زمانی برنامه فراهم می‌آورد.
- مبنایی برای تعیین مسئولیت افراد ارائه داده و به موجب آن افزایش انگیزش را باعث می‌شود.
- تفکر آینده‌نگر را تشویق می‌کند.

فرایند برنامه‌ریزی استراتژیک اساساً فرایندی هماهنگ‌کننده بین منابع داخلی سازمان و فرصتهای خارجی آن می‌باشد. هدف این فرایند نگریستن از درون «پنجره استراتژیک» و تعیین فرصتهایی است که

سازمان از آنها سود می‌برد یا به آنها پاسخ می‌دهد. بنابراین فرایند برنامه‌ریزی استراتژیک، یک فرایند مدیریتی است شامل هماهنگی قابلیت‌های سازمان با فرصت‌های موجود. این فرصت‌ها در طول زمان تعیین شده و برای سرمایه‌گذاری یا عدم سرمایه‌گذاری منابع سازمان روی آنها، مورد بررسی قرار می‌گیرند. حوزه‌ای که در آن تصمیم‌های استراتژیک اتخاذ می‌گردند شامل (۱) محیط عملیاتی سازمان، (۲) مأموریت سازمان، و (۳) اهداف جامع سازمان می‌باشد. برنامه‌ریزی استراتژیک فرایندی است که این عناصر را با یکدیگر در نظر گرفته و گزینش گزینه‌های استراتژیک سازگار با این سه عنصر را آسان می‌سازد و سپس این گزینه‌ها را به کار گرفته و ارزیابی می‌کند (امیدوار ۱۳۷۹، ۳).

چارچوبی جامع برای تدوین استراتژی:

یکی از مدل‌های مهم تدوین استراتژی مدلی است که توسط فرد دیوید (۱۳۸۰) در یک چارچوب تصمیم‌گیری سه مرحله‌ای ارائه شده است که در نمودار زیر آورده شده است.

مرحله اول: مرحله ورودی				
ماتریس ارزیابی عوامل خارجی		ماتریس بررسی رقابت		ماتریس ارزیابی عوامل داخلی
مرحله دوم: مقایسه				
ماتریس قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدات	ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام استراتژیک	ماتریس گروه مشاوران بوستون	ماتریس داخلی و خارجی	ماتریس استراتژی اصلی
مرحله سوم: تصمیم‌گیری				
ماتریس برنامه‌ریزی استراتژیک کمی				

جدول ۷: مدل تدوین استراتژی (دیوید ۱۳۸۰، ۳۵۷)

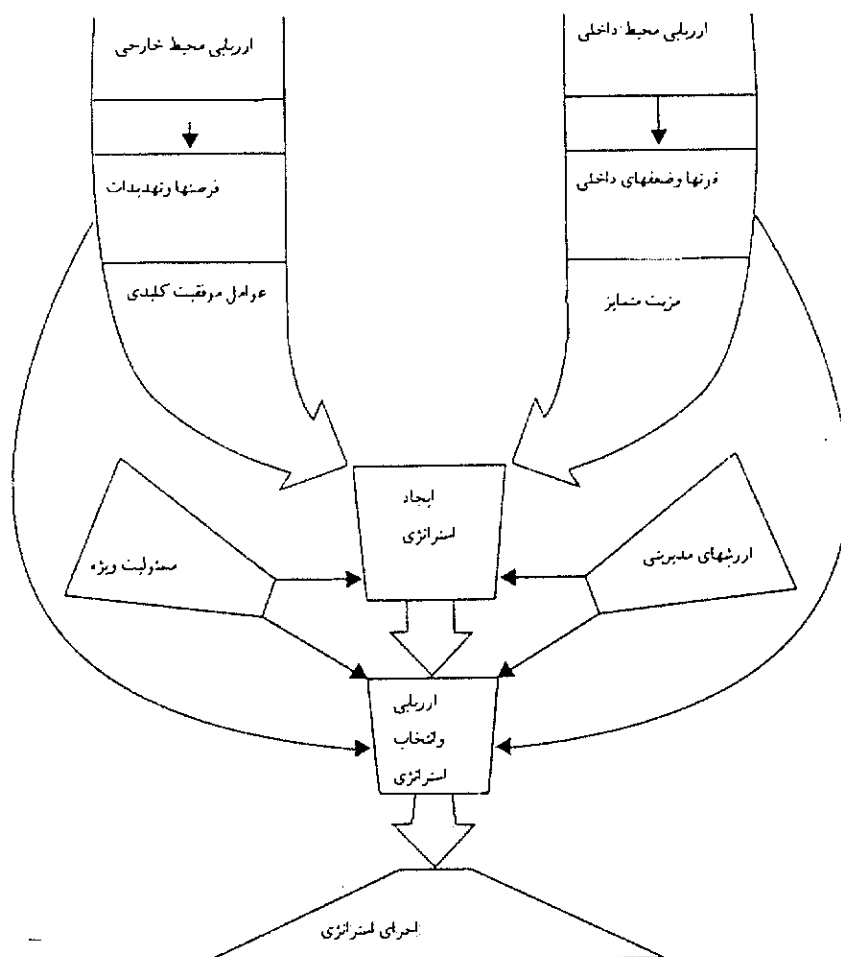
در مرحله اول که آنرا مرحله ورودی می‌خوانند اطلاعات اصلی مورد نیاز برای تدوین استراتژی‌ها مشخص می‌شود. برای رسیدن به این هدف از تکنیک‌های یادشده فوق استفاده می‌شود. ابزارهای ورودی باعث می‌شوند که استراتژیست‌ها در همان مراحل اولیه قضاوت‌های کمی را در فرایند تدوین استراتژی به کار گیرند. تصمیم‌های کوچکی که در ماتریس‌های ورودی برای گردآوری اطلاعات اولیه در مورد اهمیت نسبی عوامل داخلی و خارجی سازمان گرفته می‌شود، به استراتژیست‌ها این امکان را می‌دهد که استراتژی‌های مختلف را به شیوه‌ای اثربخش ارائه نمایند و آنها را مورد ارزیابی قرار دهند. مرحله دوم مرحله مقایسه است انواع استراتژی‌های بدیل بررسی می‌شوند و به همین دلیل بین عوامل اصلی داخلی و خارجی سازمان نوعی توازن و تعادل برقرار می‌شود و برای این کار از تکنیک‌های یاد شده فوق استفاده می‌شود. این ابزارها متکی به اطلاعاتی هستند که از مرحله نخست بدست آمده‌اند و نقاط قوت و

ضعف داخلی را با فرصتها و تهدیدات خارجی مقایسه می‌کنند. برای ارائه استراتژیهای امکانپذیر گوناگون، فرایند مقایسه عوامل داخلی و خارجی نقشی اساسی ایفا می‌کند.

تجزیه و تحلیل SWOT:

یکی از تکنیکهای بسیار مهم در برنامه‌ریزی استراتژیک که کاربرد فراوانی برای تجزیه و تحلیل محیط داخلی و خارجی دارد تکنیک SWOT است که مخفف حروف اول کلمات قوتها، ضعفها، فرصتها و تهدیدات است. همانطور که می‌دانیم برنامه‌ریزی استراتژیک دو مرحله عمومی دارد که مرحله اول از جنس تحلیل و مرحله دوم از جنس ترکیب است. تکنیک SWOT در مرحله تحلیل استفاده می‌شود و ابزاری برای شناخت محیط است.

میتزبرگ (1994) در مقدمه مکتب طراحی استراتژی^{۱۱} اشاره می‌کند که مجموعه‌ای از مفاهیم زیربنای تمام مفروضات برای فرایند شکل‌گیری استراتژی است. که این موضوع گاهی مدل SWOT نامیده می‌شود. ما این موضوع را مکتب طراحی می‌نامیم، زیرا بر اساس این عقیده شکل گرفته که تدوین استراتژی فرایندی مفهوم‌سازی است، یعنی استفاده از چند نظریه اساسی برای طراحی استراتژی. با توجه به اینها مطلب مهم در اینجا تطابق و همخوانی بین عوامل سازمانی و بیرونی است. همانگونه که در شکل زیر نشان داده شده در برداشت ما از مدل، استراتژی در تقاطع از ارزیابی بیرونی از تهدیدات و فرصتهایی که سازمانها در محیطشان با آن روبرو هستند می‌باشد، که به آنها عوامل کلیدی موفقیت نیز گفته می‌شود، و از طرفی ارزیابی از قوتها و ضعفهای داخلی که در قالب یکسری از شایستگی‌ها متجلی می‌شود است. بر اساس تقابل و ارزیابی رودرروی این عوامل داخلی و خارجی است که سازمان در نهایت به مجموعه‌ای از استراتژیها می‌رسد که باید در سازمان به اجرا در آیند (Mintzberg 1994, 37).

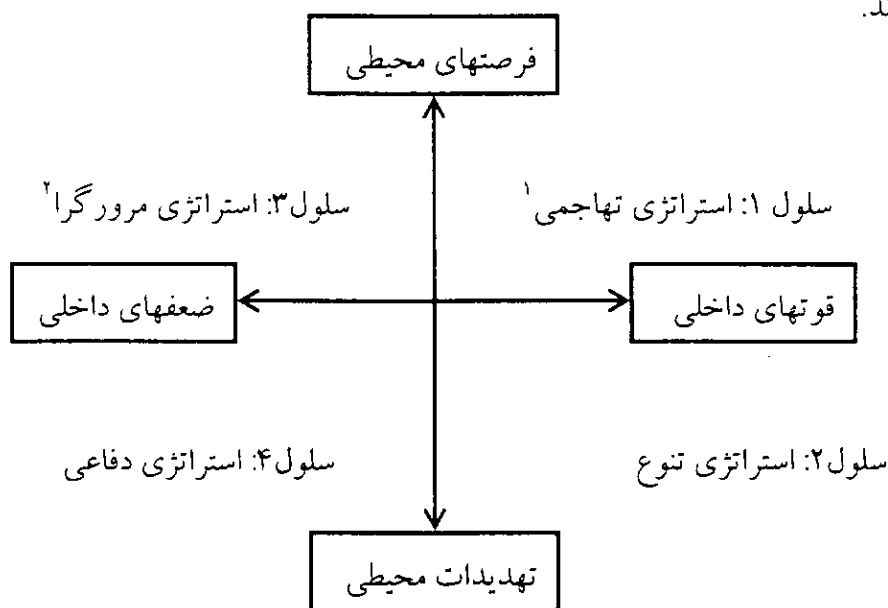

نکته 7 مدل تدوین استراتژی در مکتب طراحی، مبتزرگ 1994-37

پیرس و رابینسون (1998)، نیز اشاره می‌کنند که تکنیک فوق شامل شناسایی نظام‌مند نقاط قوت، ضعفها، فرصتها و تهدیدات در یک کسب و کار و استراتژی که نشاندهنده بهترین انطباق بین آنها باشد است. این روش بر این منطق استوار است که یک استراتژی اثربخش قوتها و فرصتهای تجاری را حداکثر و همزمان ضعفها و تهدیدات را حداقل می‌کند. اگر این فرض ساده به درستی به کار برده شود، می‌تواند وسیله محکمی برای انتخاب و طراحی موفق یک استراتژی مؤثر باشد.

تحلیل سوات حداقل می‌تواند به سه روش در تصمیمات انتخاب استراتژیک استفاده شود. متداول‌ترین کاربرد چارچوبی منطقی برای راهنمایی مباحثات نظام‌مند در مورد موقعیت تجاری، استراتژیهای جایگزین و در نهایت انتخاب استراتژی ارائه می‌کند. چیزی را که یک مدیر فرصت می‌بیند ممکن است مدیر دیگری تهدید بالقوه بداند و قوتی برای یک مدیر ممکن است برای دیگری ضعف باشد. ارزیابیهای متفاوت ممکن است منعکس کننده قدرت نهفته در سازمان و یا ناشی از دیدگاههای متفاوت نسبت به واقعیتها باشد. نکته کلیدی این است که تحلیل نظام‌مند سوات تمام جنبه‌های موقعیت سازمان را در نظر می‌گیرد و در نتیجه چارچوبی پویا و مفید برای انتخاب استراتژی بدست می‌دهد.

کاربرد دوم تحلیل سوات در نمودار زیر نشان داده شده که در آن فرصتها و تهدیدهای محیطی کلیدی بطور نظام‌مند با قوتها و ضعفهای داخلی به روشی ساخت‌یافته مقایسه می‌شوند. هدف شناسایی یکی از چهار الگوی معین در انطباق بین موقعیتهای داخلی و خارجی سازمان است که در سلولهای چهارگانه زیر نشان داده شده‌اند.

شکل ۸: انواع استراتژی (Pearce, Robinson 1998, 294)

چالش اساسی در استفاده از تحلیل سوات در شناسایی موقعیت واقعی است که سازمان در آن قرار دارد. خوشبختانه ارزش این تحلیل در مکان‌یابی دقیق یک شرکت در یک سلول معین نیست، بلکه به استراتژیستها این اجازه را می‌دهد جایگاه کلی شرکت را از لحاظ موقعیت محصول/بازار تصویر کنند که برای آن یک استراتژی در نظر گرفته می‌شود.

همچنین فرد دیوید (۱۳۸۰) چارچوبی تحلیلی را در قالب ماتریسی ارائه کرده که روش اجرای تحلیل "سوات" و الزامات و مراحل این روش در آن بیان شده است.

این ماتریس یکی از ابزارهای مهمی است که مدیران بدان وسیله اطلاعات را مقایسه و با استفاده از آن چهار نوع استراتژی ارائه می‌کنند که شامل استراتژیهای قوتها-فرصتها، استراتژیهای ضعفها-فرصتها، استراتژیهای قوتها-تهدیدها و استراتژیهای ضعفها-تهدیدها است. مقایسه عوامل اصلی داخلی و خارجی از مشکل‌ترین بخشهای تهیه ماتریس فوق بوده و نیازمند قضاوتهای درستی است. (دیوید ۱۳۸۰، ۳۶۰)

در اجرای استراتژیهای قوتها-فرصتها، سازمان با استفاده از نقاط قوت داخلی می‌کوشد از فرصتهای خارجی بهره‌برداری نماید. معمولاً سازمانها برای رسیدن به چنین موقعیتی از سایر استراتژیهای سه‌گانه استفاده می‌کنند تا بتوانند از استراتژی قوتها-فرصتها استفاده نمایند.

^۱ Aggressive

^۲ Turnaround oriented

هدف استراتژیهای ضعفها-فرصتها، این است که سازمان با استفاده از فرصتهای موجود در محیط خارج بکوشد نقاط ضعف داخلی را بهبود ببخشد. در اجرای استراتژیهای قوتها-تهدیدها شرکتها می‌کوشند با استفاده از نقاط قوت خود اثرات ناشی از تهدیدهای موجود در محیط خارج را کاهش دهند یا آنها را از بین ببرند. سازمانهای با استراتژی ضعفها-تهدیدها حالت تدافعی به خود می‌گیرند و هدف کم کردن نقاط ضعف داخلی و پرهیز از تهدیدها ناشی از محیط خارجی است.

در نمودار زیر جدولی از ماتریس تهدیدها، فرصتها، قوتها و ضعفها ارائه شده است. این ماتریس دارای ۹ خانه است که چهار خانه دارای عامل اصلی هستند، چهار خانه استراتژیها را نشان می‌دهند و یک خانه سفید یا خالی است. برای ساختن یک ماتریس قوتها، ضعفها، فرصتها و تهدیدها باید ۸ مرحله را طی کرد:

۱. تهیه فهرستی از فرصتهای عمده موجود در محیط خارجی
۲. تهیه فهرستی از تهدیدها عمده موجود در محیط خارجی
۳. تهیه فهرستی از نقاط قوت عمده موجود در محیط داخلی
۴. تهیه فهرستی از نقاط ضعف عمده موجود در محیط داخلی
۵. مقایسه نقاط قوت داخلی و فرصتهای خارجی و ثبت نتیجه در خانه مربوطه در گروه استراتژیهای قوتها-فرصتها.
۶. مقایسه نقاط ضعف داخلی با فرصتهای خارجی و ثبت نتیجه در گروه استراتژیهای ضعفها-فرصتها.
۷. مقایسه نقاط قوت داخلی با تهدیدها خارجی و ثبت نتیجه در گروه استراتژیهای قوتها-تهدیدها.
۸. مقایسه نقاط ضعف داخلی با تهدیدها خارجی و ثبت نتیجه در گروه استراتژیهای ضعفها-تهدیدها (دیوید ۱۳۸۰، ۳۶۶).

در هر مرحله دو عامل با هم مقایسه می‌شوند و هدف این نیست که بهترین استراتژیها معین شود بلکه هدف تعیین استراتژیهای قابل اجراست. بنابراین همه استراتژیهای تعیین شده در ماتریس قابل انتخاب و اجرا نخواهند شد.

همیشه سفید باشد.	نقاط قوت: (فهرست کنید)	نقاط ضعف: (فهرست کنید)
فرصتها: (فهرست کنید)	استراتژیهای قوتها-فرصتها: با بهره‌جستن از نقاط قوت درصدد بهره‌برداری از فرصتها برآید.	استراتژیهای ضعفها-فرصتها: با بهره‌گیری از فرصتها نقاط ضعف را از بین ببرید
تهدیدها: (فهرست کنید)	استراتژیهای قوتها-تهدیدها: برای احتراز از تهدیدها از نقاط قوت استفاده کنید	استراتژیهای ضعفها-تهدیدها: نقاط ضعف را کاهش دهید و از تهدیدها پرهیز کنید

جدول ۸: ماتریس مقایسه (دیوید ۱۳۸۰، ۳۶۵)

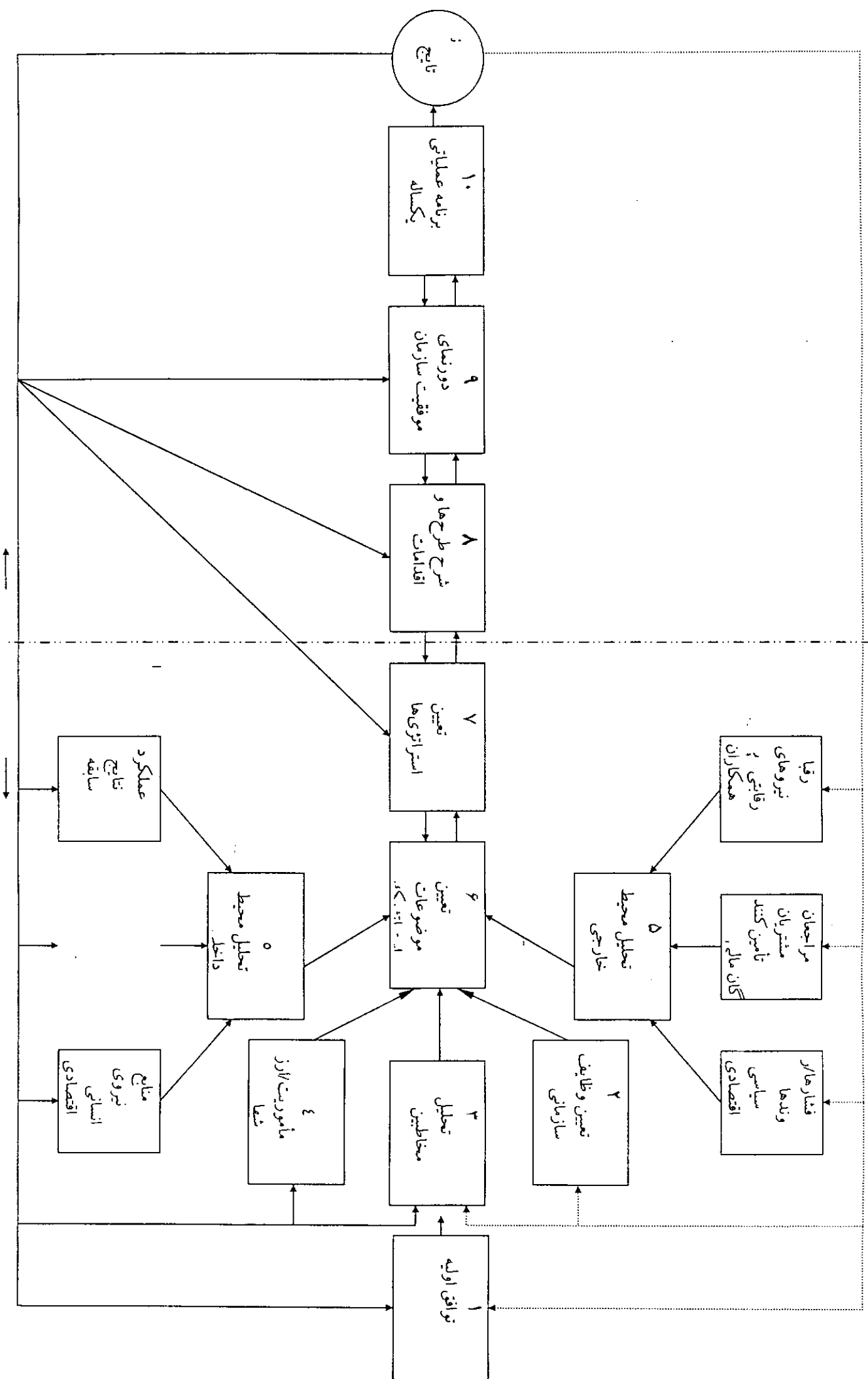
استخراج استراتژی (دیوید ۳۸۵، ۱۳۸۰)

مرحله بعد تصمیم‌گیری است که در آن بدیلها مقایسه و از میان آنها یکی انتخاب می‌شود. برای تدوین استراتژی در این مرحله از تصمیم‌گیری، از تجزیه و تحلیل علمی و قضاوت شهودی استفاده می‌شود. با مقایسه عوامل داخلی و خارجی سازمان استراتژیهای امکان‌پذیر شناسایی و پیشنهاد می‌شود و پس از اولویت‌بندی استراتژیها آنهایی که دارای بالاترین اولویت هستند، انتخاب می‌شوند. یکی از تکنیکهای مورد استفاده در این مرحله ماتریس برنامه‌ریزی استراتژیک کمی است. در این روش از تجزیه و تحلیل‌های مرحله اول و نتیجه حاصل از مقایسه عوامل داخلی و خارجی سازمان، استفاده می‌شود تا بدین وسیله به شیوه‌ای عینی استراتژیهای قابل اجرا مشخص شوند. برای تهیه ماتریس برنامه‌ریزی استراتژیک کمی (مرحله سوم) از نتیجه مراحل یک و دو استفاده می‌شود. مرحله یک شامل تهیه ماتریس ارزیابی عوامل خارجی، ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و ماتریس بررسی رقابت می‌شود و مرحله دوم شامل ماتریس تهدیدها، فرصتها، نقاط قوت و نقاط ضعف، ماتریس موقعیت و اقدام استراتژیک، ماتریس گروه مشاورین بوستون، ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و خارجی و سرانجام ماتریس استراتژی اصلی می‌شود. ماتریس برنامه‌ریزی استراتژیک کمی یکی از ابزارها یا روشهایی است که به استراتژیستها این امکان را می‌دهد که با توجه به عوامل موفقیت‌آمیز داخلی و خارجی شرکت، که پیش از این شناسایی شده‌اند، به صورتی عینی انواع استراتژیهای امکان‌پذیر را مورد ارزیابی قرار دهند. همانند سایر روشهای تحلیلی که برای تدوین استراتژی به کار می‌برند، به هنگام کاربرد ماتریس برنامه‌ریزی استراتژیک کمی باید از قضاوت شهودی خوب استفاده کرد.

برای ارائه یک ماتریس ارزیابی استراتژیک کمی باید شش مرحله به شرح زیر را طی کرد:

۱. فرصتها و تهدیدهای عمده خارجی، نقاط قوت و ضعف داخلی را در ستون طرف راست ماتریس برنامه ریزی استراتژیک کمی بنویسید.
۲. به هر یک از عوامل داخلی و یا خارجی که در موقعیت سازمان نقش عمده دارند، وزن یا ضریب بدهید.
۳. ماتریس‌های مرحله ۲ را مقایسه نمایید و استراتژی‌هایی را که سازمان باید به اجرا درآورد (یا آنها را مورد توجه قرار دهد) مشخص نمایید.
۴. نمرات جذابیت را مشخص نمایید، آنها مقدار عددی هستند که جذابیت هر استراتژی را در یک مجموعه از استراتژی‌ها نشان می‌دهند.
۵. جمع نمرات جذابیت را حساب کنید (محاسبه حاصل ضرب نتایج مرحله دوم در مرحله چهارم است).
۶. مجموع نمرات جذابیت را محاسبه کنید.

همانگونه که اشاره شد مدل‌های تدوین و استخراج استراتژی‌ها گوناگون هستند و تمامی آنها بر این نکته اشاره دارند که تدوین استراتژی شامل دو مرحله کلی تجزیه و تحلیل و ترکیب است که در مرحله تحلیل از ابزارهایی چون تکنیک SWOT استفاده می‌کردیم و اقدام به ایجاد بدیل‌های استراتژیک می‌نمودیم و سپس در مرحله ترکیب دست به استخراج استراتژی‌ها می‌زدیم. برایسون (1995) نیز در مدل عمومی برنامه‌ریزی استراتژیک خود به این دو مرحله اشاره دارد. در شکل زیر مدل برایسون ارائه شده که دو مرحله یاد شده بنام مراحل برنامه ریزی و مدیریت یاد شده‌اند.

تجزیه و تحلیل نظر داوران

پرسشنامه پیوست ۱ از دو بخش اصلی تشکیل شده است. بخش اول به دآوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی یک تحقیق اختصاص یافته است. موضوعات اصلی مطرح در این بخش عبارتند از: ۱. شناخت و تبیین مسئله، ۲. مرور ادبیات (نوشتجات)، ۳. روش تحقیق، ۴. جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها، و ۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش. در برابر هر سؤال ابتدا از پاسخ‌دهنده خواسته شده است تا نظر خود را در مورد عامل مورد بررسی به صورت کیفی از میان مقادیر خیلی کم تا خیلی زیاد مشخص نماید و سپس در صورت صلاحدید در فضای خالی در نظر گرفته شده نظر خود را به صورت مشروح بیان کند. در برخی از سؤالات به ضرورت، ابتدا نظر داور به صورت موافق یا مخالف پرسیده شده است و سپس از او خواسته شده است تا در صورت مثبت بودن پاسخ کیفیت عامل مورد بررسی را مشخص کند. به عنوان مثال در سؤال ۴ از قسمت بررسی مرور ادبیات از نظر محتوا ابتدا از پاسخ‌دهنده سؤال شده که آیا از مطالعه ادبیات مدل مفهومی جدیدی استخراج شده است یا خیر. سپس در صورت مثبت بودن پاسخ از وی درخواست شده است تا قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق را مشخص کند. این سؤالات را دو مرحله‌ای خواهیم نامید.

در جدول ۳ نمره‌های دآوری مربوط به بخش اول پرسشنامه درج شده است. برای سهولت استفاده برای هر یک از سؤالات کلید واژه‌ای در نظر گرفته شده است. به منظور ساده‌سازی به هر یک از گزینه‌های خیلی کم تا خیلی زیاد به ترتیب اعداد صحیح ۱ تا ۵ اختصاص یافته است. سؤالاتی که توسط داور پاسخ داده نشده با کد NA^۱ مشخص شده است. در مورد پرسشهای دو مرحله‌ای در صورتی که داور به سؤال ابتدایی پاسخ مثبت داده باشد، مقدار عددی نظر داور به سؤال مرحله دوم در جدول درج شده است. در حالتی که داور به سؤال ابتدایی پاسخ منفی داده باشد به این معنی است که عامل مورد بررسی در تحقیق در نظر گرفته نشده است. این گونه پاسخها با کد R^۲ مشخص شده‌اند. در واقع می‌توان کد R را به صورت مقدار صفر برای عامل مورد بررسی در نظر گرفت.

از آنجا که پاسخ به سؤالات به صورت مقادیر خیلی کم تا خیلی زیاد بیانگر قضاوت کیفی داوران نسبت به عوامل مورد بررسی است، عوامل را باید متغیرهای ترتیبی^۳ دانست. پارامتر مرکزی مناسب برای متغیرهای ترتیبی میانه^۴ مشاهدات و پارامتر پراکندگی اینگونه متغیرها دامنه^۵ است. از اینرو در دو ستون آخر جدول میانه و دامنه پاسخهای دوازده گانه در مورد هر عامل (سؤال) مورد بررسی محاسبه شده است. در مورد عواملی که تعداد کدهای NA و R مساوی یا بیشتر از نصف تعداد داوران بوده است، میانه و دامنه محاسبه نشده است. اما ذکر این نکته ضروری است که مقدار R در تحلیل نظر داوران باید معال با صفر در نظر گرفته شود به این معنی که در

^۱ . No Answer

^۲ . Redundant

^۳ . ordinal

۴ میانه (median) که به آن چارک دوم نیز گفته می‌شود، مقداری است که ۵۰ درصد داده‌ها از آن کمتر و ۵۰ درصد

داده‌ها از آن بیشتر هستند.

۵ دامنه (range) با تفاضل کوچکترین مشاهده از بزرگترین مشاهده محاسبه می‌شود.

تحقیق مورد بررسی به عامل مورد نظر توجه نشده است. به عنوان مثال در بررسی مرور ادبیات از نظر محتوایی ۱۰ نفر از داوران معتقدند که محقق مدل مفهومی خاصی را از مرور ادبیات خود استخراج نکرده است. یا به عنوان مثالی دیگر، همانطور که در جدول ۳ مشخص است داوران متفق القول بر این باورند که در گزارش طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور روش مشخصی برای تعیین اعتبار و پایایی نتایج تحقیق به کار گرفته نشده است (سؤالات ۱ تا ۴ از بند ۵. ۱). با این توضیح نظر داوران در مورد هر یک از سؤالات بخش داوری طرح از نظر انطباق با مراحل عمومی تحقیق با استفاده از جدول ۳ قابل بررسی خواهد بود، ضمن اینکه در مورد هر سؤال نظرات مشروح پاسخ‌دهندگان از پیوست ۲ قابل استخراج است.

بخش دوم پرسشنامه به موضوعات تخصصی پرداخته است که در طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور (به عنوان پروپوزال طرح)، مجموعه مطالعات، و سند راهبردی (به عنوان خروجی طرح) به آنها اشاره شده است. از میان موضوعاتی که به آنها اشاره شده است، چهار موضوع: بررسی وضع موجود، مطالعه تطبیقی، سنجه‌گذاری (benchmarking)، و تدوین استراتژی به عنوان موضوعات اصلی انتخاب شده‌اند. این موضوعات به لحاظ تخصصی در حوزه دانش مدیریت قرار می‌گیرند. جدول شماره ۴ با منطقی مشابه جدول ۳ پاسخ داوران به این بخش از پرسشنامه را خلاصه کرده است. مجدداً یادآوری این نکته ضروری می‌نماید که برای درک بهتر نظر داوران در مورد هر یک از موضوعات، مراجعه به پاسخنامه مربوطه در پیوست ۲ لازم است.

جدول شماره ۲- نمره داوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق

موضوع	معیار	شماره سوال	کلید واژه	شماره گزارش										میان	دامنه
				۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰		
۱. شناخت و تبیین مسئله		۱	زمینه مسئله	۲	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۲	۱
		۲	تحدید مسئله	۳	۳	۳	۴	۴	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۲
		۳	بیان مسئله	۳	۳	۱	۴	۳	۱	۲	۱	۱	۱	۱	۱/۵
		۴	اهمیت مسئله	۲	۲	۱	۲	۲	۲	۳	۳	۲	۲	۲	۲
		۵	گزاره‌های تحقیق	NA*	۱	۱	۱	۱	۴	۲	۲	۱	۱	۲	۱
	۲. مرور ادبیات	۱	کل به جزء	۳	۳	۱	۳	۲	۱	۲	۲	۳	۲	۲/۵	۲
		۲	انسجام	۳	۳	۱	۳	۱	۳	۴	۲	۳	۳	۲	۳
		۳	حجم مطالب	۲	۳	۳	۳	۱	۳	۳	۳	۲	۳	۲	۲/۵
		۱	انطباق با گزاره‌ها	۳	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۲	۲	۱	۲	۱/۵
		۲	پوشش موضوعی	۲	۲	۱	۱	۲	۱	۱	۲	۲	۱	۲	۱
۳. تکرش محقق		۳	رویکردهای متضاد	۱	NA	۱	۱	NA	۱	۱	۱	۲	۱	۲	۱
		۴	مدل مفهومی	۲	R	۱	R	R	R	R	R	R	R	۲	—
		۵	قوت و ضعف کارهای قبلی	۲	۲	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۲	۱
		۱	عینی بودن	۲	۲	۱	۱	۱	۱	۱	NA	NA	۱	۱	۱
		۲	تمایز واقعیت-عقاید	۲	۲	۱	۱	۱	۱	۲	NA	NA	۱	۱	۱
	۴. منابع مورد استفاده	۳	ارزش کار دیگران	۱	۱	۱	۱	۱	۳	NA	NA	NA	NA	۱	۱
		۴	ارائه دلیل	۱	۱	۱	۱	۱	۱	NA	NA	NA	NA	NA	۱
		۱	ارتباط با موضوع	۳	۳	۱	۳	۲	۳	۱	۳	۳	۲	۲/۵	۲
		۲	اعتبار منابع	۳	۳	۱	۱	۳	۱	۱	۳	۲	۲	۲/۵	۲
		۳	منابع دست اول	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۲	۳	۱	۱	۲

NA*: داده در دسترس نمی‌باشد.

♣: در گزارش به این موضوع پرداخته نشده است و سؤال در این مورد موضوعیت ندارد.

جدول شماره ۳- نمره داوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق

موضوع	معیار	شماره سوال	کلید واژه	شماره گزارش										میان	دامنه
				۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰		
۳. روش تحقیق		۴	به روز بودن	۳	۴	۴	۳	۴	۳	۲	۴	۳	NA	۳	۴
		۱	بکارگیری روش	۲	NA	۲	۲	۲	NA	۲	R	R	NA	۲	—
		۲	تناسب با مسئله	۳	۴	۲	NA	۲	۵	۴	۱	۱	NA	۲	۴
		۳	اشاره به محدودیتها	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰
		۴	دلیل انتخاب	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۲	۱	۱	۲	۱
۴. جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده ها		۱	تناسب روش جمع آوری	۲	۴	۲	۴	R	۵	NA	۳	R	NA	۴	۳
		۲	ارائه شواهد	۲	۱	۳	NA	۱	۲	۲	۲	۱	۱	۲	۲
		۳	بکارگیری روش جمع آوری	۱	۱	۱	۱	۱	۲	۱	۲	۱	NA	۲	۲
		۴	تناسب روش تجزیه و تحلیل	۳	۳	۲	۲	R	R	NA	R	R	R	R	—
		۵	تکنیکهای تجزیه و تحلیل	NA	۳	۱	۱	NA	۱	۳	۴	۱	۲	۲	۳
۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش	۱.۵. اعتبار و پایی	۱	تناسب روش تعیین اعتبار	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—	—
		۲	بکارگیری روش تعیین اعتبار	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—	—
		۳	روش تعیین پایی	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—	—
		۴	بکارگیری روش تعیین پایی	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—	—
		۱	فایده کننده بودن	۲	۱	۱	NA	۲	۱	۱	۲	۱	NA	۱	۲
	۲.۵. نتیجه گیری	۲	بیان محدودیتها	۱	NA	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	—
		۳	کیفیت راهنمای مدیران	۲	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—
		۴	عینی و مبتنی بر یافته ها	۱	۱	۱	۱	۱	۲	۲	۲	۱	NA	۱	۲
	۳.۵. تدوین گزارش	۱	ساختار	۱	۵	۴	۳	۴	۱	۴	۳	۳	۳	۳	۴
		۲	شیوه ارجاع دهی	R	R	R	۳	R	R	R	R	R	NA	۲	—
		۳	نگارش	۲	۴	۵	۳	۴	۱	۴	۳	NA	۲	۲	۴

جدول شماره ۴-نمره داوری بخشهای خاص طرح

موضوع	معیار	شماره سؤال	کلید واژه	شماره گزارش												دامنه
				۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	
۱. بررسی وضع موجود		۱	استفاده از مدل	۳	R	R	R	R	۲	۲	R	R	R	R	R	___
		۲	کل به جزء	۳	۱	۳	۳	۲	۴	۴	۴	۳	۲	۲	۲	۳
		۳	مرکز با محیط	۱	۱	۱	۱	۲	۳	۴	۲	NA	۱	۲	۲	۲
		۴	عمق مطالعه	۲	۲	NA	NA	۱	۳	۳	۱	۱	۲	۲	۲	۲
		۵	استدلالی و عینی	۲	۳	۴	۴	۲	۵	۳	۲	NA	۲	۲	۲	۳
		۶	تحلیل نقاط قوت و ضعف	۱	۲	۱	۱	۲	۳	۱	۱	NA	۱	۲	۲	۲
		۷	نیازمندیهای سیستم جدید	۲	۱	۱	۱	۱	۳	۱	۱	۲	۱	۲	۲	۲
		۸	مدل منطقی سیستم جدید	۲	۱	۱	۱	NA	۱	۱	۱	NA	۱	۲	۲	۱
		۹	دیدگاه کاربر/مشتری	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	NA	۰
		۱۰	امکانپذیری	R	R	R	R	R	۳	NA	R	R	NA	R	R	___
۲. مطالعه تطبیقی		۱	استفاده از مدل	R	۱	۲	۲	R	R	R	R	R	R	R	R	___
		۲	نمونه‌های مورد مطالعه	NA	۱	۱	۱	۱	R	R	R	NA	۲	۱	NA	___
		۳	مراحل مطالعه	NA	۱	۱	۱	۱	۳	۳	۱	۲	۱	۱	۲	۲
		۱	استفاده از مدل	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	NA	___
۳. سنجش‌گذاری	برنامه‌ریزی	۲	برنامه	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	NA	___
		۳	رجوع به کارهای دیگر	R	R	R	R	R	R	R	R	R	۲	R	NA	___
		۴	ابزار اندازه‌گیری	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	NA	___
		۵	یافتن بهترین الگوی موجود	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	NA	___
		۶	نمونه‌گیری	R	R	R	R	NA	R	R	R	R	NA	NA	NA	___
		۱	روش جمع‌آوری	R	۱	NA	NA	R	۳	۳	۳	R	R	۲	۴	___

جدول شماره ۴-نمره داوری بخشهای خاص طرح

موضوع	معیار	شمار	کلید واژه	شماره گزارش										میانۀ	دامنه
				۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
تدوین استراتژی	داده	۵ سؤال	تأیید توسط سازمانها	R	R	R	R	R	NA	۴	NA	R	R	۴	—
		۳	عملیات، روش کار و فنانحصا	NA	R	R	NA	R	NA	NA	R	R	R	R	—
		۱	تفصیلی بودن	R	R	NA	R	R	۳	۳	R	R	R	R	—
		۲	تجزیه و تحلیل فاصله	R	R	R	R	R	R	۴	R	R	۲	R	—
	اقدام	۳	روند عملکرد آینده	R	۳	R	R	R	NA	R	R	R	R	R	—
		۱	مستندسازی	R	R	R	R	R	R	NA	R	R	۳	R	—
		۲	برنامه	R	R	R	R	R	۱	R	R	R	R	R	—
	تدوین استراتژی	۳	ارتباط با تدوین استراتژی	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—
		۱	استفاده از مدل	۱	R	R	R	NA	R	R	۳	R	R	R	—
		۲	کیفیت تحلیل SWOT	۱	۲	۱	۱	NA	NA	۳	NA	۳	۲	۲	۲
		۳	روش تولید استراتژیهای بدیل	۱	۱	۱	۱	NA	NA	۱	NA	۱	۱	NA	—
تدوین استراتژی		۴	روش تولید طرحهای بدیل	۱	۱	۱	۱	NA	NA	۱	NA	NA	۲	NA	—

فهرست منابع

فارسی

- (۱) اعرابی، محمد. ۱۳۷۶. روش تجزیه و تحلیل تطبیقی در مدیریت. تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی.
- (۲) امیدوار، مجید. مستندات برنامه ریزی استراتژیک در مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران. گزارش منتشر نشده.
- (۳) بست، جان. ۱۳۷۶. روشهای تحقیق در علوم تربیتی و رفتاری. ترجمه حسن پاشاشریفی، نرگس طالقانی. تهران: انتشارات رشد.
- (۴) خاکی، غلامرضا. ۱۳۷۸. روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی. تهران: انتشارات درایت.
- (۵) خوی نژاد، غلامرضا. ۱۳۸۰. روشهای پژوهش در علوم تربیتی. تهران: انتشارات سمت.
- (۶) دیوید، فرد. ۱۳۸۰. مدیریت استراتژیک. ترجمه علی پارسائیان و محمد اعرابی. تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی.
- (۷) کرلینجر، فرد. ان. ۱۳۷۴. مبانی پژوهش در علوم رفتاری. ترجمه حسن پاشاشریفی و جعفر نجفی زند. تهران: انتشارات آوای نور.
- (۸) واس، دی ای. ۱۳۸۱. پیمایش در تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ نایی. تهران: نشرنی.
- (۹) ونوس، داور. ابراهیمی، عبدالحمید و احمد روستا. تحقیقات بازاریابی. تهران: انتشارات سمت.

انگلیسی

1. Ackoff, R. 1976. Designing a National Scientific and Technological Communication System. University of Pennsylvania Press.
2. American Psychology Association. 1994. Publication Manual. Washington DC: APA.
3. Bereday, G. 1964. Comparative method in Education. New York: Holt Rinehart and Winston.
4. Brewerton, P., and Millward, L. 2002. Organizational Research Methods. London: SAGE Publication.
5. Bryson, J. M. 1995. Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations. San Francisco: Jossey- Bass.
6. Bullivant, J. 1994. Benchmarking for Continuous Improvement in the Public Sector. Essex: Longman Information & Reference.
7. Collis, J and Hussey, R. 2003. Business Research. Macmillan: Palgrave.
8. Creswell, JW. 2003. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches, Second Edition. London: Sage Publication
9. Cutts, G. 1991. Structured System Analysis and Design Methodology. London: Blackwell.
10. Gummesson, E. 2000. Qualitative Methods in Management Research. 2nd Ed. London: SAGE Pub.
11. Hakim, C. 2000. Research Design: Successful Designs for Social and Economic Research. London: Routledge.

12. Hussey, J and Hussey, R. 1998. Business Research. Macmillan: Palgrave.
13. Mintzberg, H. 1994. The Rise and Fall of Strategic Planning. New York: Prentice Hall.
14. Pearce, J and Robinson, R. 1988. Strategic Management. Illinois: Irwin.
15. Remenyi, D., Williams, B., Money, A., and Swartz, E. 1998. Doing Research in Business and Management. London. Sage.
16. Saunders, M., Lewis, P., and Thornhill, A. 2003. Research Methods for Business Students. New York: Prentice Hall.
17. The University of Chicago Press. 1993. The Chicago Manual of Style. Fourteenth Ed. Chicago: The University of Chicago Press.
18. UNESCO. 1962. Educational Planning: Research in Comparative Education. XXV th International Conference on Public Education. Geneva.
19. Whetten, D. 2002. Modelling-as- theorizing: a systematic methodology for theory development. in Essential Skills for Management Research. Ed by David Partington. London: Sage.
20. Walker and Taylor. 1998. The Columbia Guide to Online Style. Columbia University Press.
21. Zairi, M. 1998. Effective Management of Benchmarking Projects. Oxford: Butterworth Heinemann.
22. Zairi, M and Leonard, P. 1996. Practical Benchmarking: The Complete Guide. London: Chapman & Hall.

پیوست ۱- پرسشنامه تحلیل و نقد مستندات طرح

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران

مطالعه و نقد گزارش
طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور

الگوی تحلیل و نقد مستندات طرح

مجری
محمد ابویی اردکان

همکار اصلی
محمد رضا رستمی

برادر عزیزم جناب آقای

با سلام و احترام؛

همانطور که مستحضرید مستندات مربوط به طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور در تاریخ ۱۳۸۲/۱۲/۱۷ از طرف جناب آقای دکتر جعفر توفیقی - وزیر محترم علوم، فناوری و تحقیقات - جهت بررسی کارشناسی و اعلام نظر به مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران ارسال شده است. پیرو دستور وزیر محترم، اینجانب مسئولیت مطالعه و نقد گزارشهای مربوط به این طرح را پذیرفتم. از اینرو در اولین مرحله جلسه‌ای با حضور جنابعالی و سایر اعضای تیم کارشناسی برگزار شد که طی این جلسه مجری محترم طرح - جناب آقای دکتر رضا رضائی - کلیات مربوط به مراحل اجرایی طرح را ارائه کردند. پس از آن بنده و همکارم - جناب آقای محمدرضا رستمی - به مطالعه ادبیات تحقیق در حوزه مدیریت و سازمان و نیز حوزه‌های مرتبط با موضوعات تخصصی مطرح شده در فصل‌های مختلف گزارش دکتر رضائی پرداختیم. حاصل این مطالعه الگویی برای تحلیل و نقد گزارش طرح مورد اشاره است که به صورت پرسشنامه حاضر پیش رو دارید.

همانطور که ذکر شد، به منظور تهیه الگو دو دسته از منابع مورد بررسی قرار گرفته‌اند. دسته اول منابع شامل منابع معتبر (عمدتاً کتابهای لاتین) در حوزه روش‌شناسی تحقیق در علوم اجتماعی با تأکید بر روش‌شناسی تحقیق در مدیریت و سازمان بوده است. بخش اول پرسشنامه با عنوان داورى طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق بر اساس همین دسته از نوشتجات تهیه شده است. دسته دوم شامل منابع تخصصی حوزه مدیریت و سازمان پیرامون موضوعات خاص مورد اشاره در طرح تحقیق، مجموعه مطالعات، و سند راهبردی نظام توسعه علمی کشور بوده است. از میان موضوعاتی که به آنها اشاره شده است، چهار موضوع: بررسی وضع موجود، مطالعه تطبیقی، سنجه‌گذاری (benchmarking)، و تدوین استراتژی به عنوان موضوعات اصلی انتخاب شده‌اند. هدف از این بخش پرسشنامه ارزیابی میزان تطبیق گزارشهای اجمالی مطالعات و نیز نتایج ارائه شده در سند راهبردی با معیارهای علمی انجام هر یک از این چهار فعالیت بوده است.

بسیار متشکر خواهم شد تا پس از مطالعه دقیق مستندات - شامل طرح مطالعات، گزارش مطالعات اجمالی، و نیز سند راهبردی نظام توسعه علمی کشور - ارزیابی خود را در بندهای مربوطه پرسشنامه درج بفرمایید. در هر بند، ارزیابی شما از معیار مورد سنجش ابتدا به صورت کیفی و بر روی یک مقیاس طیف لیکرت شامل پنج رتبه مشخص خواهد شد و سپس توضیحاتی که به نظرتان می‌رسد در فضای خالی تعبیه شده مرقوم خواهید فرمود. خواهشمندم حتی‌الامکان ارزیابی خود را به صورت عینی و همراه با ذکر شواهدی از مستندات طرح بیان بفرمایید.

با تشکر

محمد ابوبی اردکان

مشخصات داوری:	
نام و نام خانوادگی:	رشته و گرایش تحصیلی:
سازمان محل خدمت:	درجه علمی:
تلفن (های) تماس:	آدرس:
پست الکترونیکی:	

عنوان موضوع مورد داوری:
کد گزارش:

بخش اول - داوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق

۱. شناخت و تبیین مسئله

۹. تا چه حد زمینه مسئله، گستردگی و ویژگیهای آن بر اساس تحقیقات پیشین یا مبتنی بر مدارک و مستندات کافی بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۱۰. تا چه حدی اصل تحدید مسئله رعایت و مسئله به صورت مشخص و روشن بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۱۱. تا چه حد بیان مسئله، قلمرو علمی موضوع مورد بررسی را مشخص می کند؟

۲. مرور ادبیات

۲.۱. از نظر ساختار:

۱. تا چه حد سیر از کل به جزء در بررسی ادبیات رعایت شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. آیا مطالب ارائه شده از انسجام کافی و نظم منطقی برخوردار است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. تا چه حد میان حجم مطالب ارائه شده در موضوعات مختلف تناسب وجود دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲.۲. از نظر محتوا:

۱. تا چه حد ادبیات بررسی شده با گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا

فرضیه‌های تحقیق) مرتبط است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. آیا محقق تمامی ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه ای قابل قبول از آنها را بررسی کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. آیا از منابعی با رویکردهای متضاد استفاده شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. آیا مدل مفهومی جدیدی از مطالعه ادبیات استخراج شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق تا چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۵. آیا نقاط قوت و ضعف فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه به اندازه کافی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲.۳. از نظر نگرش محقق:

۱. تا چه حد محقق در نقد و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. به چه میزان محقق در نقل مطالب بین واقعیتها و عقاید تفاوت قائل شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. تا چه حد محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته به روشنی و به طور عینی قضاوت کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲.۴. از نظر منابع مورد استفاده:

۱. تا چه حد منابع مورد استفاده با موضوع مورد بررسی و مسئله تحقیق مرتبط بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. اعتبار منابع مورد بررسی در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. میزان استفاده از منابع حاوی اطلاعات دست اول (مثل مجلات علمی داوری شده، مجموعه مقالات کنفرانسها، گزارشهای دست اول تهیه شده توسط محققین سازمانی، و پایان نامه ها) نسبت به منابع حاوی اطلاعات دست دوم (مثل کتابشناسی ها، مقالات مروری، و گزارشهای حاوی مرور فعالیتهای دیگران) چه مقدار است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. با توجه به زمان انجام تحقیق به روز بودن منابع بررسی شده در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

• در صورتی که در مورد مرور ادبیات تحقیق نکات دیگری به نظرتان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

۳. روش تحقیق:

۱. آیا در طرح تحقیق روش خاصی برای انجام تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. آیا روش مورد استفاده با مسئله تحقیق تناسب دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. تا چه حد در طرح تحقیق محدودیتهای احتمالی روش به طور مشخص مطرح شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. آیا دلایل کافی در مورد انتخاب روش تحقیق ارائه شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

- در صورتی که در مورد روش تحقیق نکات دیگری به نظرتان می‌رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

۴. جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۱. آیا روش جمع‌آوری داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش مورد اشاره برای این تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. آیا محقق شواهدی کافی از بکارگیری روش جمع‌آوری داده‌ها ارائه کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها بدرستی اعمال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. آیا روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، میزان تناسب روش مورد اشاره با این تحقیق چقدر است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۵. تا چه حد تکنیکهای استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

• در صورتی که در مورد جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها نکات دیگری به نظرتان می‌رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش

۵.۱. اعتبار و پایایی:

۱. آیا در طرح تحقیق روش تعیین اعتبار نتایج مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین اعتبار درونی و بیرونی تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. تا چه حد روش تعیین اعتبار نتایج تحقیق به درستی مورد استفاده قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. آیا در طرح تحقیق روش تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. تا چه حد پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات به درستی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۵. ۲. نتیجه‌گیری:

۱. تا چه حد نتیجه پایانی قانع‌کننده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲. تا چه حد محدودیتهای تحقیق بدرستی بیان شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۳. آیا از یافته‌های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟

☐ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت این راهنما در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۴. تا چه حد نتیجه‌گیری به صورت عینی و مبتنی بر یافته‌های تحقیق انجام شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۵. ۳. تدوین گزارش:

۱. کیفیت ساختار گزارش در چه سطحی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. آیا شیوه ارجاع‌دهی مناسبی انتخاب شده است؟

☐ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این شیوه به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. کیفیت سبک نگارش گزارش در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

• در صورتی که در مورد تفسیر نتایج و تدوین گزارش نکات دیگری به نظرتان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

داوری بخش‌های خاص طرح

الف - بررسی وضع موجود

۱. آیا برای بررسی وضع موجود از مدل مناسبی استفاده شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. تا چه حد در بخشهای مختلف مطالعه سیر از کل به جزء رعایت شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. آیا مرز میان نظام و محیط و نیز میان زیرسیستمها به حد کافی مشخص شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. آیا تناسب لازم میان عمق مطالعه در بخشهای مختلف وجود دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۵. تا چه حد برخورد محقق استدلالی و عینی بوده است؟ (در مقابل برخورد قضاوتی و ذهنی)

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۶. کیفیت تحلیل نقاط قوت و ضعف نظام در وضعیت موجود در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۷. تا چه اندازه محدوده روشنی از نیازمندهایی که سیستم جدید باید به آنها پاسخ دهد، بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۸. تا چه حد مقدمات لازم برای ارائه یک مدل منطقی از سیستم جدید (شامل شناسایی موجودیتهای، فرایندهای پردازش و مبادله اطلاعات توسط موجودیتهای، و ماهیت اطلاعات در سیستم) فراهم شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۹. تا چه حد در این مطالعه دیدگاه کاربر/مشتري سیستم مورد سنجش قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۱۰. آیا متغیرهای لازم برای انجام يك مطالعه امکان پذیری سیستم جدید مشخص شده اند؟

☐ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این متغیرها را مناسب می دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

• در صورتی که در مورد بررسی وضع موجود نکات دیگری به نظرتان می رسد، لطفاً مرقوم

فرمایید:

ب- مطالعه تطبیقی

۱. آیا مدل مناسبی برای دسته‌بندی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. آیا نمونه (های) انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی مناسب هستند؟

بلی ☐ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا به اندازه کافی در مورد دلایل انتخاب نمونه‌های فعلی برای مطالعه موردی استدلال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. تا چه حد مراحل یک مطالعه تطبیقی منظم شامل: توصیف، تفسیر، کنارهم گذاشتن و تطبیق به درستی انجام شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

• در صورتی که در مورد مطالعه تطبیقی نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

پ- سنج‌گذاری*

توضیح: سؤالات مربوط به سنج‌گذاری به صورت چک‌لیستی از مراحل انجام یک سنج‌گذاری تهیه شده‌اند. از اینرو شکل این سؤالات با سؤالات بخشهای دیگر متفاوت است، بدین ترتیب که در هر بند ابتدا انجام یا عدم انجام هر فعالیت فرعی مورد پرسش قرار می‌گیرد و پس از آن در مورد کیفیت انجام این فعالیت نظر شما را جویا خواهیم شد.

پ.۱. برنامه‌ریزی:

۱. آیا از مدل خاصی در سنج‌گذاری استفاده شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

کیفیت استفاده از مدل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

*. واژه سنج‌گذاری به عنوان معادل benchmarking در نظر گرفته شده است.

۲. آیا برنامه کلی برای سنجه گذاری طراحی شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

کیفیت برنامه ریزی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار سایرین مد نظر قرار گرفته است؟

بلی ☐ خیر ☐

کیفیت استفاده از سایر کارها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۴. آیا ابزارهای اندازه گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه گیری های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

کیفیت استفاده از ابزار اندازه گیری	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۵. آیا برای یافتن بهترین الگوی موجود جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

کیفیت الگوی مورد استفاده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۶. آیا ترکیب خوبی از سازمانهای نمونه انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه گذاری اخذ شده از آنها غنی و مناسب بوده است؟

☐ بلی ☐ خیر

کیفیت اطلاعات جمع آوری شده از سازمانهای نمونه	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۲. جمع آوری داده:

۱. آیا روش معینی برای جمع آوری داده انتخاب شده است؟

☐ بلی ☐ خیر

کیفیت استفاده از روش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا صحت اطلاعاتی که از سایر سازمانها جمع آوری شده است، توسط خود آن سازمانها تأیید شده است؟

☐ بلی ☐ خیر

کیفیت اطلاعات از نظر سازمانها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا اطلاعات درمورد عملیات و روشهای انجام کار و نیز شاخصها و سابقه‌شان جمع آوری شده است؟

☐ بلی ☐ خیر

کیفیت اطلاعات	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۳. تجزیه و تحلیل:

۱. آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی بر روی داده‌ها انجام شده است؟

☐ بلی ☐ خیر

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا برای معیارهای مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله (gap analysis) انجام شده است؟

☐ بلی ☐ خیر

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

کیفیت پیش‌بینی روندهای آینده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۴. اقدام:

۱. آیا یافته‌های سنجه‌گذاری مستند و گزارش شده‌اند؟

بلی ☐ خیر ☐

کیفیت گزارش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا برنامه‌های اقدام ایجاد و قبول شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

کیفیت برنامه‌های اقدام	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا ارتباط لازم بین نتایج فرایند سنجه‌گذاری با فرایند تدوین استراتژی ایجاد شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

کیفیت ارتباط میان سنجه‌گذاری و تدوین استراتژی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

• در صورتی که در مورد سنجه گذاری نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

ت- تدوین استراتژی

۱. آیا برای تدوین استراتژی از مدل خاصی استفاده شده است؟

☐ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد مدل مورد استفاده را مناسب می دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲. تا چه حد تکنیک SWOT برای تحلیل محیط های داخلی و خارجی به درستی به کار گرفته شده

است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۳. تا چه میزان شیوه تولید استراتژیهای بدیل و انتخاب از میان آنها را قابل قبول می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. به چه میزان شیوه تولید طرحهای بدیل و انتخاب از میان آنها برای هر یک از استراتژیها را قابل قبول می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

• به طور خلاصه ارزیابی خود را از مستندات طرح در قالب نقاط قوت و ضعف بیان فرمایید:

	<u>نقاط قوت طرح:</u>

نقاط ضعف طرح:

پیوست ۲- پرسشنامه‌های تکمیل شده توسط داوران

مشخصات داوری:

نام و نام خانوادگی: مهدی فاتح راد	رشته و گرایش تحصیلی: مدیریت سیستمها	درجه علمی: دکترا
سازمان محل خدمت: پژوهشکده توسعه تکنولوژی	آدرس: تهران - خ آزادی - خ شهید قاسمی - پلاک ۷۹	
تلفن (های) تماس: ۰۹۱۲۱۲۷۷۴۱۵ - ۶۰۳۲۴۹۶	پست الکترونیکی:	

عنوان موضوع مورد داوری:

آموزش عالی

کد گزارش:**بخش اول - داوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق****۱. شناخت و تبیین مسئله**

۱۴. تا چه حد زمینه مسئله، گستردگی و ویژگیهای آن بر اساس تحقیقات پیشین یا مبتنی بر مدارک و مستندات کافی بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
در موضوع گزارش حتماً لازم است ابعاد سیاستگذاری، فرایندها و شاخصهای ارزیابی و اعتباردهی به آموزش عالی، پژوهش و ... (به شکل تطبیقی) بررسی و نقد و تحلیل شود.				

۱۵. تا چه حدی اصل تحدید مسئله رعایت و مسئله به صورت مشخص و روشن بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

۱۶. تا چه حد بیان مسئله، قلمرو علمی موضوع مورد بررسی را مشخص می کند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
برخی موضوعات جدید مانند دانشگاه کارآفرین و دانشگاه نوآور مطرح نشده است.				

۱۷. تا چه حد در مورد اهمیت مسئله به اندازه کافی استدلال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
به نقش دانشگاه و آموزش عالی در توسعه فناوری و نوآوری و توسعه پایدار، کم توجه شده است و بعضاً تنها عناوین مطرح شده است.				

۱۸. به چه میزان گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های تحقیق) با توجه به ابعاد تشکیل دهنده مسئله تدوین شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در طرح پیشنهادی سؤالات تحقیق مطرح شده و فرضیات تحقیق به چشم نمی‌خورد همچنین اولویت بررسی نقاط قوت و ضعف نظام علمی کشور بالاتر باید باشد. نیز در مورد راهبردهای کلان این نظام سؤالی مطرح نشده است.				

• در صورتی که نکات دیگری در مورد مسئله تحقیق به نظر تان می‌رسد، مرقوم بفرمائید:

بررسی نظام توسعه علمی کشور بدون لحاظ ارتباطات آن با نظام توسعه فناوری و نوآوری کشور (و فراتر از آن) مسئله را به شکل کامل پوشش نمی‌دهد و لازم است نقطه پیوند دو نظام یاد شده تبیین و بر تعریف مسئله تاثیرگذار باشد.

۲. مرور ادبیات

۲.۱. از نظر ساختار:

۴. تا چه حد سیر از کل به جزء در بررسی ادبیات رعایت شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
جایگاه آموزش عالی و نظام آن در کل نظام توسعه کشور (بهیژه نظام ملی نوآوری) دیده نشده است.				

۵. آیا مطالب ارائه شده از انسجام کافی و نظم منطقی برخوردار است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
در بعضی موارد انسجام بین میزان اطلاعات و تحلیلهای ارائه شده وجود ندارد. (مثل آمارهای ارائه شده در خصوص آموزش عالی کشور)				

۶. تا چه حد میان حجم مطالب ارائه شده در موضوعات مختلف تناسب وجود دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
بعضاً مطالب تحت یک عنوان پر حجم و تحت عنوانی دیگر کم حجم است. مانند ارتباطات بین المللی				

۲.۲. از نظر محتوا:

۶. تا چه حد ادبیات بررسی شده با گزاره های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه های تحقیق)

مرتبط است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
در مورد ابعاد مغزافزایی و در راس آن نحوه ارتباطات بین ارکان آموزش عالی و نحوه سازماندهی و مدیریت مطلب برجسته ای عنوان نشده است.				

۷. آیا محقق تمامی ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه ای قابل قبول از آنها را بررسی کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
ادبیات کلیدی تحلیلی کمتر بررسی شده و بیشتر آماری است و از مراجع معتبری چون: "Higher Education Encyclopedia" استفاده نشده است.				

۸. آیا از منابعی با رویکردهای متضاد استفاده شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
علتها و دیدگاهها متضاد با دارای اختلاف کمتر مطرح شده مثلاً دیدگاه آمریکایی در آموزش عالی (هدف تربیت شهروند خوب) با دیدگاه اروپایی (هدف تربیت دانشگاهی آشنا با صنعت) مقایسه نشده است.				

۹. آیا مدل مفهومی جدیدی از مطالعه ادبیات استخراج شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق تا چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

با توجه به نیاز طرح که تنها تحلیلی نیست و باید مدل ترکیبی ارائه گردد، همچنین نیاز به اولویت بندی سطح زیربخشهای مدل (مانند تفاوت توسعه تجهیزات و توسعه فرهنگ علم گرایی توسعه سطح دیدگاه می باشد)، نیز نامشخص بودن استفاده از شبیه سازی در مدل کاربرد مدل در مراحل بعد کم خواهد بود.

۱۰. آیا نقاط قوت و ضعف فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه به اندازه کافی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
از نظر تحلیلی و مطالعه تطبیقی جدی (نه آماری بلکه با تمرکز بر روش تحقیق خاص مطالعات تطبیقی) کم کار شده است.				

۲. ۳. از نظر نگرش محقق:

۵. تا چه حد محقق در نقد و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
از نظر ارائه ساختار کلان آموزش عالی در کشور و برخی کشورهای دیگر عینی عمل شده اما از بعد سیاستگذاری در آموزش عالی و از نظر محتوایی و فرایندی کمتر عینی برخورد شده است. همچنین نقد و ارزیابی در این فضا کم صورت گرفته است و پس از بررسی ادبیات مستقیماً به فرصتها و تهدیدها پرداخته اند.				

۶. به چه میزان محقق در نقل مطالب بین واقعیتهای و عقاید تفاوت قائل شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
در جای جای طرح کمتر این مسئله به چشم می خورد.				

۷. تا چه حد محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته به روشنی و به طور عینی قضاوت کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
اصولاً در این طرح برخورد قضاوتی / تحلیلی صورت نگرفته و تنها ارائه مطلب شده است.				

۸. آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
در طراحی مدل مفهومی و ارائه راهکارها رابطه دقیقی بین وضع موجود، مطالعه کشورهای دیگر و نتایج حاصل به چشم نمی خورد.				

۲. ۴. از نظر منابع مورد استفاده:

۵. تا چه حد منابع مورد استفاده با موضوع مورد بررسی و مسئله تحقیق مرتبط بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
مراجع بیشتری باید مورد بررسی قرار گیرد. بویژه مراجع دست اول طراح مدلهای توسعه آموزش عالی و سیاستگذاران کشورها مثل مراجع: Highe Education Encycbpedia و National science foundation (آمریکا) و C.N.R.S (فرانسه)				

۶. اعتبار منابع مورد بررسی در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

در برخی موارد مثل آمارهای ارائه شده از آموزش عالی ایران اعتبار منابع در حد زیاد است. در مورد آشنایی با سازمان سنجش در حد متوسط و در بعضی از موارد از جمله محاسبه و تحلیل نرخ افت تحصیلی در حد کم است. به طور کلی اعتبار منابع مورد استفاده در حد متوسط ارزیابی می‌شود.

۷. میزان استفاده از منابع حاوی اطلاعات دست اول (مثل مجلات علمی داوری شده، مجموعه مقالات کنفرانسها، گزارشهای دست اول تهیه شده توسط محققین سازمانی، و پایان‌نامه‌ها) نسبت به منابع حاوی اطلاعات دست دوم (مثل کتابشناسی‌ها، مقالات مروری، و گزارشهای حاوی مرور فعالیتهای دیگران) چه مقدار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

۸. با توجه به زمان انجام تحقیق به روز بودن منابع بررسی شده در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

• در صورتی که در مورد مرور ادبیات تحقیق نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

۱- استفاده از مراجع درجه اول مثل Higher Education Encyclopedia
۲- استفاده از مقالات علمی داوری شده
۳- مصاحبه با خبرگان موضوع

۳. روش تحقیق:

۵. آیا در طرح تحقیق روش خاصی برای انجام تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
- استفاده از مدلهای کنترل کلاسیک در این فضا محل سؤال است و در صورت استفاده باید منجر به شبیه سازی شود که نشده. - روش مطالعات استراتژیک ناقص استفاده شده و (SWOT) ناقص است. و چهار عنصر S, W, O, T با یکدیگر تعامل کامل نکرده و استراتژیهای حاصل اولویت بندی نشده است. - مدل مفهومی مورد تأیید خبرگان موضوع قرار نگرفته یا این موضوع تصریح نشده است.				

۶. آیا روش مورد استفاده با مسئله تحقیق تناسب دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
اگر روش کامل و با انسجام استفاده شود تناسب برقرار می گردد. اما ایده آل استفاده از رویکرد سیستمهای پویا است. (Dynamic system)				

۷. تا چه حد در طرح تحقیق محدودیتهای احتمالی روش به طور مشخص مطرح شده اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
تصویر روشنی ارائه نشده است.				

۸. آیا دلایل کافی در مورد انتخاب روش تحقیق ارائه شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
مواردی به چشم نمی خورد.				

• در صورتی که در مورد روش تحقیق نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

روش تحقیق این موضوعات کلان باید کیفی - کمی باشد و از مطالعات ادبیات و نظریه پردازی شروع و به مدلسازی ایستا و پویا منجر شود. (که کمی و میدانی است) همچنین خواننده محترم را به تفاوت Dynamic و Detail Complexity ارجاع می دهد. همچنین واژه «روش شناختی» از نظر دستوری ضعیف است و باید به جای آن از واژه «روش شناسی» بهره برد. نیز مطالعات تطبیقی روش خاص خود را دارد که به نظر می رسد عمدتاً رعایت نشده است.

۴. جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۶. آیا روش جمع‌آوری داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش مورد اشاره برای این تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
احراز سرایت روش امکان پذیر نیست زیرا جابه جا اشاره نشده است.				

۷. آیا محقق شواهدی کافی از بکارگیری روش جمع‌آوری داده‌ها ارائه کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
چون ظاهراً تنها مطالعه ادبیات ملاک بوده، شواهدی ارائه نشده است.				

۸. آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها بدرستی اعمال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
باید ترکیب منسجمی از روشهای مطالعه ادبیات، مصاحبه و پرسشنامه و هریک در جای خود استفاده شود، و صریح بازتاب داشته باشد.				

۹. آیا روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، میزان تناسب روش مورد اشاره با این تحقیق چقدر است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
اگر روش SWOT درست و کامل استفاده شود، مناسب ولی کافی نیست در این طرحهای کلان این رد و قبول بخشی از فرایند است.				

۱۰. تا چه حد تکنیکهای استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
تکنیکها دقیقاً معرفی نشده‌اند.				

• در صورتی که در مورد جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم

بفرمائید:

لازم است گروههای جمع‌آوری اطلاعات و فرمها و روندهای مربوط به شکل مجزا توسط مجری ارائه و مورد نقد و بررسی قرار گیرد.

۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش

۵.۱. اعتبار و پایایی:

۵. آیا در طرح تحقیق روش تعیین اعتبار نتایج مشخص شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین اعتبار درونی و بیرونی تحقیق مناسب است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۶. تا چه حد روش تعیین اعتبار نتایج تحقیق به درستی مورد استفاده قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در طرح موضوعیت ندارد.				

۷. آیا در طرح تحقیق روش تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مشخص شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مناسب است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۸. تا چه حد پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات به درستی مورد بررسی قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در طرح موضوعیت ندارد				

۵.۲. نتیجه‌گیری:

۵. تا چه حد نتیجه پایانی قانع‌کننده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
چون رابطه بین ورودیها، فرایندها و خروجیهای طرح روشنی ندارد.				

۶. تا چه حد محدودیتهای تحقیق بدرستی بیان شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

۷. آیا یافته های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت این راهنما در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

۸. تا چه حد نتیجه گیری به صورت عینی و مبتنی بر یافته های تحقیق انجام شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۵. ۳. تدوین گزارش:

۴. کیفیت ساختار گزارش در چه سطحی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
در تقسیم بندیها تعداد زیربخشها بیش از حد است و موجب گیجی خود نقش می شود (مانند ۱-۲-۵-۳) همچنین در نگارش فارسی باید از بخش به زیر بخش حرکت کرد نه بالعکس.				

۵. آیا شیوه ارجاع دهی مناسبی انتخاب شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این شیوه به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۶. کیفیت سبک نگارش گزارش در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
از نظر ادبی باید قویتر شود.				

• در صورتی که در مورد تفسیر نتایج و تدوین گزارش نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

۱- رفع اغلاط نگارشی و تایپی
۲- ویرایش توسط یک ویراستار حرفه ای
۳- تغییر بخش بندی گزارش و رعایت کمی و زیادی محتوای هر بخش و زیربخشها

داوری بخش‌های خاص طرح

الف - بررسی وضع موجود

۱۱. آیا برای بررسی وضع موجود از مدل مناسبی استفاده شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

۱۲. تا چه حد در بخشهای مختلف مطالعه سیر از کل به جزء رعایت شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

۱۳. آیا مرز میان نظام و محیط و نیز میان زیرسیستمها به حد کافی مشخص شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۱۴. آیا تناسب لازم میان عمق مطالعه در بخشهای مختلف وجود دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

۱۵. تا چه حد برخورد محقق استدلالی و عینی بوده است؟ (در مقابل برخورد قضاوتی و ذهنی)

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

۱۶. کیفیت تحلیل نقاط قوت و ضعف نظام در وضعیت موجود در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۱۷. تا چه اندازه محدوده روشنی از نیازمندهایی که سیستم جدید باید به آنها پاسخ دهد، بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

۱۸. تا چه حد مقدمات لازم برای ارائه یک مدل منطقی از سیستم جدید (شامل شناسایی موجودیتهای فرایندهای پردازش و مبادله اطلاعات توسط موجودیتهای و ماهیت اطلاعات در سیستم) فراهم شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

۱۹. تا چه حد در این مطالعه دیدگاه کاربر/مشتري سیستم مورد سنجش قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۲۰. آیا متغیرهای لازم برای انجام یک مطالعه امکان‌پذیری سیستم جدید مشخص شده‌اند؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این متغیرها را مناسب می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

• در صورتی که در مورد بررسی وضع موجود نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

- اخذ صریح و دسته‌بندی نظر خبرگان دانشگاهی موضوع آن لازم است. - اخذ نظرات خبرگان صنعتی آشنا به دانشگاه و علاقمند به موضوع لازم است. - اخذ نظرات خبرگان دستگاه‌های دولتی و علاقمند به موضوع لازم است.

ب- مطالعه تطبیقی

۴. آیا مدل مناسبی برای دسته‌بندی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۵. آیا نمونه (های) انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی مناسب هستند؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا به اندازه کافی در مورد دلایل انتخاب نمونه‌های فعلی برای مطالعه موردی استدلال شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۶. تا چه حد مراحل یک مطالعه تطبیقی منظم شامل: توصیف، تفسیر، کنارهم گذاشتن و تطبیق به درستی انجام شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

• در صورتی که در مورد مطالعه تطبیقی نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

پ- سنجه‌گذاری*

توضیح: سؤالات مربوط به سنجه‌گذاری به صورت چک‌لیستی از مراحل انجام یک سنجه‌گذاری تهیه شده‌اند. از اینرو شکل این سؤالات با سؤالات بخشهای دیگر متفاوت است، بدین ترتیب که در هر بند ابتدا انجام یا عدم انجام هر فعالیت فرعی مورد پرسش قرار می‌گیرد و پس از آن در مورد کیفیت انجام این فعالیت نظر شما را جویا خواهیم شد.

پ.۱. برنامه‌ریزی:

۷. آیا از مدل خاصی در سنجه‌گذاری استفاده شده است؟

☒ خیر ☐ بلی

☐ کیفیت استفاده از مدل	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

۸. آیا برنامه کلی برای سنجه‌گذاری طراحی شده است؟

☒ خیر ☐ بلی

☐ کیفیت برنامه‌ریزی	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

*. واژه سنجه‌گذاری به عنوان معادل benchmarking در نظر گرفته شده است.

۹. آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار سایرین مد نظر قرار گرفته است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت استفاده از سایر کارها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۱۰. آیا ابزارهای اندازه گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه گیری های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت استفاده از ابزار اندازه گیری	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۱۱. آیا برای یافتن بهترین الگوی موجود جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت الگوی مورد استفاده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۱۲. آیا ترکیب خوبی از سازمانهای نمونه انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه گذاری اخذ شده از آنها غنی و مناسب بوده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت اطلاعات جمع آوری شده از سازمانهای نمونه	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۲. جمع آوری داده:

۴. آیا روش معینی برای جمع آوری داده انتخاب شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت استفاده از روش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۵. آیا صحت اطلاعاتی که از سایر سازمانها جمع آوری شده است، توسط خود آن سازمانها تأیید شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت اطلاعات از نظر سازمانها	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین

۶. آیا اطلاعات درمورد عملیات و روشهای انجام کار و نیز شاخصها و سابقه شان جمع آوری شده است؟

☒ بلی ☐ خیر

کیفیت اطلاعات	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین

قابل تشخیص نیست.

پ.۳. تجزیه و تحلیل:

۴. آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی بر روی داده ها انجام شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین

۵. آیا برای معیارهای مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله (gap analysis) انجام شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین

۶. آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت پیش بینی روندهای آینده	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین

پ.۴. اقدام:

۴. آیا یافته های سنجه گذاری مستند و گزارش شده اند؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت گزارش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۵. آیا برنامه‌های اقدام ایجاد و قبول شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت برنامه‌های اقدام	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۶. آیا ارتباط لازم بین نتایج فرایند سنجه گذاری با فرایند تدوین استراتژی ایجاد شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت ارتباط میان سنجه‌گذاری و تدوین استراتژی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

• در صورتی که در مورد سنجه گذاری نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

مقایسه این طرح با طرحهای دیگر (مانند طرح مطالعات تطبیقی، ارتباط صنعت و دانشگاه که توسط آقای دکتر سلیمی و آقای دکتر کیمیاگری انجام گرفته، می‌تواند مفید باشد.

ت- تدوین استراتژی

۱. آیا برای تدوین استراتژی از مدل خاصی استفاده شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد مدل مورد استفاده را مناسب می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
ماتریس SWOT در طرحهای کلان تنها بخشی از موضوع است.				

۲. تا چه حد تکنیک SWOT برای تحلیل محیط‌های داخلی و خارجی به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
زیرا فرایند آن از تحلیل چهار عنصر تطبیق آنها و اولویت‌بندی آنها (Q.S.P.) و یا انجام نشده یا ناقص انجام شده.				

۳. تا چه میزان شیوه تولید استراتژیهای بدیل و انتخاب از میان آنها را قابل قبول می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

به دلایل بالا

۴. به چه میزان شیوه تولید طرحهای بدیل و انتخاب از میان آنها برای هر یک از استراتژیها را قابل قبول می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
به دلایل فوق				

• به طور خلاصه ارزیابی خود را از مستندات طرح در قالب نقاط قوت و ضعف بیان فرمایید:

نقاط قوت طرح:

- تلاش در جهت نگاه نظام‌مند به مسئله و معین کردن برخی زیرسیستمهای مرتبط
- بررسی نهادهای مرتبط در کشور و بعضاً در دنیا
- ارائه آمارهای مرتبط
- تلاش در جهت تناسب با طرح ملی توسعه نظام فناوری کشور
- ارائه یک دیدگاه فرایندی اولیه در مورد موضوع

نقاط ضعف طرح:

- ۱- عدم تعریف دقیق و عدم انسجام روش‌شناسی و روشهای جمع‌آوری اطلاعات
- ۲- عدم توجه به ناهم‌سطح بودن پارامترهای نظام توسعه
- ۳- استفاده ناقص از مدل‌های SWOT و Benchmarking و
- ۴- عدم توجه لازم به مشتریان آموزش عالی
- ۵- عدم توجه به ارتباط آموزش عالی با صنعت و دولت (نظام ملی نوآوری)
- ۶- محدود کردن توسعه علمی به آموزش عالی و پژوهش و نادیده گرفتن توسعه نوآوری و کارآفرینی
- ۷- عدم استفاده از برخی منابع معتبر و دست اول
- ۸- عدم توجه به رویکرد سیستمهای پویا و مدلسازی پویا در حل مسئله
- ۹- کم بودن تحلیل و قضاوت و ارائه بیش از حد آمار و اطلاعات خالی
- ۱۰- ضعف در نگارش، ویرایش و بخش‌بندی گزارشها

مشخصات داوری:

نام و نام خانوادگی: آراین قلی پور	رشته و گرایش تحصیلی: مدیریت سیاستگذاری	درجه علمی: استادیار
سازمان محل خدمت: سمت - دانشگاه تهران	آدرس: پل گیشا - دانشکده مدیریت دانشگاه تهران	
تلفن (های) تماس: ۰۹۱۴۴۵۱۷۲۵۵	پست الکترونیکی: arian_gholipour@yahoo.com	

عنوان موضوع مورد داوری:

نهادها
کد گزارش: ۰۱-۵۲۱۰۰۱-۰۱

بخش اول - داوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق**۱. شناخت و تبیین مسئله**

۱. تا چه حد زمینه مسئله، گستردگی و ویژگیهای آن بر اساس تحقیقات پیشین یا مبتنی بر مدارک و مستندات کافی بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
در بیان مسئله صرفاً به تشخیص مجری اکتفا شده است و مستنداتی ارائه شده است و شاید هم بدهت این موضوع برای خواننده مفروض گرفته شده است.				

۲. تا چه حدی اصل تحدید مسئله رعایت و مسئله به صورت مشخص و روشن بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
مسئله ارائه شده به صورت روشن بیان شده است (صفحه ۱ طرح) ولی ارتباط فرایند تحقیق با این سؤالات به صورت سیستماتیک مشخص نیست.				

۳. تا چه حد بیان مسئله، قلمرو علمی موضوع مورد بررسی را مشخص می کند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☒	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
مفاهیم کلی موضوعی در طرح دیده شده است ولی محقق محترم ارکان مطالعاتی خود را به طرز بسیار سستی ادامه داده است. مفاهیم بسیار خوبی مدنظر قرار گرفته است ولی خیلی ساده بررسی شده اند. مثلاً در مورد نهادها صرفاً به توصیف پراکنده نهادهای موجود اکتفا شده است و منظور محقق که توسعه نهادها متناسب با چشم انداز است، برآورده نشده است.				

۷. تا چه حد در مورد اهمیت مسئله به اندازه کافی استدلال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

محقق اهمیت مسئله را مفروض گرفته است.

۵. به چه میزان گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های تحقیق) با توجه به ابعاد تشکیل‌دهنده مسئله تدوین شده‌اند؟

☒ خیلی کم	☐ کم	☐ در حد متوسط	☐ زیاد	☐ بسیار زیاد
این توالی در تحقیق وجود ندارد و تحقیق به رعایت همه اصول روش تحقیق مقید نبوده است. تحقیق فرضیه‌مدار نیست و فرضیه خاص را دنبال نمی‌کند.				

• در صورتی که نکات دیگری در مورد مسئله تحقیق به نظر تان می‌رسد، مرقوم بفرمائید:

به نظر می‌آید تحقیق با اصول روش تحقیق پیش نرفته است و محقق به اصول و سلیقه خود تحقیق را پیش برده است و ارزیابی تحقیق با توجه به سؤالات فوق مشکل است.

۲. مرور ادبیات

۲.۱. از نظر ساختار:

۱. تا چه حد سیر از کل به جزء در بررسی ادبیات رعایت شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
فقط در زمینه‌های شوراهای آموزش عالی این توالی رعایت شده است که جزء مبانی نظری نیست. مبانی نظری نهادها و سازماندهی بسیار گذرا ارائه شده و محقق توالی کل به جزء را رعایت نکرده است. مبانی نظری فقط به مباحث سازماندهی و الگوهای آن (به صورت ناقص) پرداخته است. (صفحات ۲۰-۲)				

۲. آیا مطالب ارائه شده از انسجام کافی و نظم منطقی برخوردار است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
در مورد نهادها و ارتباط سازماندهی با نهادها هیچ مطلبی ارائه نشده است. ضمن اینکه این مطالب جایگاهی در مباحث نهادی ندارد و صرفاً به تکنیکهای سازماندهی اکتفا شده است که مباحث سازمانی است نه نهادی.				

۳. تا چه حد میان حجم مطالب ارائه شده در موضوعات مختلف تناسب وجود دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
به طور مثال در مورد چین و هند (۹۳-۸۶) هر کدام چهار صفحه مطالب آورده شده است ولی در مورد فرانسه و ایتالیا در صفحه ۸۰ به ترتیب ۱ سطر و ۲ سطر مطلب آورده شده است. به صفحه ۱۰ این گزارش مراجعه شود.				

۲.۲. از نظر محتوا:

۱. تا چه حد ادبیات بررسی شده با گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های

تحقیق) مرتبط است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
محقق به دنبال توسعه نهادهای کارآمد آموزش عالی است ولی این مبانی نظری ارتباط ضعیفی با آن اهداف دارد.				

۲. آیا محقق تمامی ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه‌ای قابل قبول از آنها را بررسی کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
ویژگی نهادها، قابلیت‌های آنها، تمایز آنها با سازمانها، نظریات نهادی و رویکردهای متفاوت آن اصلاً بررسی نشده است.				

۳. آیا از منابعی با رویکردهای متضاد استفاده شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
منابع استفاده شده یکسری از اساسنامه‌ها، بخشنامه‌ها، قوانین و مقررات و اهداف و وظایف شوراهاست. هیچ منبع مهمی در مورد نهادها و حتی سازماندهی که مورد نظر محقق بوده است مورد استفاده قرار نگرفته و منابع دست سوم است و اعتباری ندارد.				

۴. آیا مدل مفهومی جدیدی از مطالعه ادبیات استخراج شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق تا چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۵. آیا نقاط قوت و ضعف فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه به اندازه کافی مورد بررسی قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
اگر منظور از فعالیتهای قبلی، آثار اندیشمندان و محققان دیگر است، مورد بررسی قرار نگرفته است.				

۳.۲. از نظر نگرش محقق:

۱. تا چه حد محقق در نقد و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
محقق نظرات بسیار جزئی از سازماندهی را صرفاً ارائه داده و نقدی نکرده است. حتی استدلال نشده است که برای نهادهای آموزش عالی چه نوع سازماندهی مناسب است.				

۲. به چه میزان محقق در نقل مطالب بین واقعیتها و عقاید تفاوت قائل شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
محقق این تمایز را در نوشتههای خود قائل نشده است و واقعیتها و عقاید نامشخص در هم آمیخته است.				

۳. تا چه حد محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته به روشنی و به طور عینی قضاوت کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
محقق وارد این زمینه نشده است.				

۴. آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
به نظر می آید عقاید مطرح شده مربوط به محقق نیست که دلایلی برای آنها بیاورد. در هر صورت مطالب تحقیق به صورتی که این پرسشنامه ارزیابی در صدد آنست ارائه نشده است.				

۴.۲. از نظر منابع مورد استفاده:

۱. تا چه حد منابع مورد استفاده با موضوع مورد بررسی و مسئله تحقیق مرتبط بوده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
منابع استفاده شده اساسنامه، قوانین و مقررات، اهداف و وظایف شوراهای و نهادهای آموزش عالی است و در زمینه نهادها هیچ منبعی ارائه نشده است. ۳۶ منبع فارسی مربوط به وزارت علوم، وزارت بهداشت، دانشگاه آزاد اسلامی، شوراهای عالی انقلاب فرهنگی، شورای مرکزی دانشگاهها و شوراهایی از این قبیل است. از ۱۰ منبع انگلیسی هم مورد مربوط به دانشگاه آزاد و بقیه				

گزارشهای کشورهای دیگر از این جنس است.

۲. اعتبار منابع مورد بررسی در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

انتظار می‌رود در مبانی نظری یا ادبیات تحقیق از اندیشمندان نهادها و متون کلاسیک آنها استفاده شود که حتی یک مورد هم منبع مربوط به نهاد ندارد. حتی در زمینه سازماندهی نیز هیچ منبع کلاسیک، کتاب معتبر و یا مقاله معتبر استفاده نشده است. هر ۴۶ منبع گزارش است.

۳. میزان استفاده از منابع حاوی اطلاعات دست اول (مثل مجلات علمی داوری شده، مجموعه مقالات

کنفرانسها، گزارشهای دست اول تهیه شده توسط محققین سازمانی، و پایان‌نامه‌ها) نسبت به منابع حاوی

اطلاعات دست دوم (مثل کتابشناسی‌ها، مقالات مروری، و گزارشهای حاوی مرور فعالیتهای دیگران)

چه مقدار است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

منابع گزارشهای شوراها و نهادهای آموزش عالی، بهداشت و دانشگاه آزاد اسلامی و برخی از نهادهای آموزش کشورهای خارجی است. منبع دست اول و دوم کم است و به عقیده حقیر همه منابع دست سوم است. منظور از دست سوم گزارشهای موجود در سایتهای اینترنتی یا گزارشات آماری موسسات آموزشی است.

۴. با توجه به زمان انجام تحقیق به روز بودن منابع بررسی شده در چه حدی است؟ -

بسیار زیاد ☒	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

منابع بروز است ولی غیر مرتبط. کاری که نباید انجام می‌شد به صورت نسبتاً خوبی انجام شده است که نه مایه دارد و نه فایده.

• در صورتی که در مورد مرور ادبیات تحقیق نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

پیشنهاد می‌شود مطالب زیر بررسی شود: ۱- نهادها (ویژگیها، کارکردها) ۲- تئوریهای اقتصادی نهادها ۳- تئوریهای سیاسی نهادها ۴- تئوریهای جامعه‌شناختی نهادها ۵- تئوریهای سازمانی نهادها ۶- ارتباط نهادها با آموزش عالی و استفاده از نهادهای موثر در این زمینه می‌توان از آثار داگلاس نورث (D. North)، هربرت سایمون (H. A. Simon)، رونالد کوز (R. Coase)، برگر و لاکمن (P.L. Berger & T. Luckman)، زاکر (H. Zucker)، پاول و دیمجیو (W. W. Powell)، ریچارد اسکات (R.W. Scott)، مایر و روآن (Myer & Rowan)، مارچ و آلسن (J. March & Olsen) بهره جست. محقق در صفحه ۲۴ «طرح مطالعات توسعه نظام علمی کشور» به تعیین مولفه‌های کلان نهادها، ارتباطات بین مولفه‌های کلان، ساختار کلان نهادها و در صفحه ۲۳ به چشم‌انداز توسعه نهادها، راهبردهای توسعه نهادها، پروژه‌های توسعه نهادها و مطالبی از این قبیل پرداخته ولی در گزارش «نهادها» به این موضوعات نپرداخته است.

۳. روش تحقیق:

۱. آیا در طرح تحقیق روش خاصی برای انجام تحقیق معرفی شده است؟

بله ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش به درستی به کار گرفته شده است؟

خیلی کم ☐	کم ☐	در حد متوسط ☐	زیاد ☐	بسیار زیاد ☐
روش مطالعه تطبیقی و سنجه گذاری مورد استفاده قرار گرفته است. روش به کار رفته ناقص است در زمینه مقایسه کشورها با هم محقق درصدد است فقط عدم تمرکز نهادهای کشورهای خارجی را مورد تاکید قرار دهد. کشورها به صورت مشخص مقایسه نشده اند و سنجه گذاری مشخص نیست. انتظار می رود در مطالعه تطبیقی چند متغیر با هم مقایسه شوند. محقق به طور ناقص فقط تصمیم گیری متمرکز یا غیرمتمرکز را مورد مطالعه قرار داده است. بهتر بود متغیرهای همچون برنامه ریزی آموزش عالی، روش نیازسنجی، روشهای کنترل، روشهای هماهنگی و مکانیزمهای موثر آن، روشهای توسعه منابع انسانی و ارتقاء مواردی از این قبیل در این کشورها مقایسه و کشورهای نمونه در هر کدام معرفی شود تا سنجه گذاری تکمیل گردد. مقایسه ها نامتقارن است برای مثال ایالات متحده آمریکا در ۵ صفحه (۷۳-۶۹)، اتحادیه اروپا (برخی از کشورهای آن) در ۹ صفحه (۸۱-۷۴)، استرالیا چهار صفحه (۸۵-۸۲)، چین در چهار صفحه (۸۹-۸۶) و هند در چهار صفحه (۹۳-۹۰) ارائه شده است. در این بین آموزش عالی فرانسه در ۱ سطر (صفحه ۸۰)، ایتالیا در ۲ سطر (صفحه ۸۰) و آلمان در پنج سطر (صفحه ۷۹) و ۸ سطر (صفحه ۷۷) ارائه شده است. اطلاعاتی در مورد کشور انگلستان و کانادا به آن صورت ارائه نشده است. انتقادات زیر وارد است: ۱- محقق چه چیزی را با هم مقایسه کرده است؟ ۲- چرا چین در چهار صفحه و فرانسه در یک سطر ارائه شده است؟ این چه نوع مطالعه تطبیقی است؟ ۳- چرا این کشورها انتخاب شده اند؟ ۴- چرا کشورهایی مثل کانادا، انگلستان و کشورهایی که از نظر آموزش عالی وضعیت خوبی دارند به صورت مرتب و مشخص با هم مقایسه نشده اند؟ ۵- نتایج حاصله از این مطالعات کلی و بی حاصل است: ساختار نهادها در این کشورها متفاوتند، دولت نقش عمده را در آموزش دارد، ساختار اداره غیرمتمرکز است، گرایش دانشگاهها به سمت استقلال است و از این قبیل (صفحه ۹۵-۹۴). برای مثال مورد سوم نتایج با مورد هشتم هر دو به نقش عمده دولت در آموزش اشاره دارند. مورد ۴، ۵، ۶، ۷ استقلال و تصمیم گیری غیرمتمرکز اشاره دارند و مورد نهم به مدیریت مشارکتی در امر آموزش توجه دارد. ماحصل این تطبیق دو جمله است: ۱- دولت نقش عمده در آموزش دارد. ۲- روند آموزشی به سوی عدم تمرکز و استقلال و مشارکت است.				

۲. آیا روش مورد استفاده با مسئله تحقیق تناسب دارد؟

خیلی کم ☒	کم ☐	در حد متوسط ☐	زیاد ☒	بسیار زیاد ☐
تناسب روش با مسئله زیاد است ولی خوب از آن استفاده نشده است.				

۳. تا چه حد در طرح تحقیق محدودیتهای احتمالی روش به طور مشخص مطرح شده اند؟

خیلی کم ☒	کم ☐	در حد متوسط ☐	زیاد ☐	بسیار زیاد ☐
به این موضوع پرداخته نشده است.				

۴. آیا دلایل کافی در مورد انتخاب روش تحقیق ارائه شده است؟

☒ خیلی کم	☐ کم	☐ در حد متوسط	☐ زیاد	☐ بسیار زیاد
تحقیق خود را بی نیاز از استدلال می داند.				

• در صورتی که در مورد روش تحقیق نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

مقایسه تداخل وظایف شوراها در صفحات ۹۶ و ۹۷ چه کمکی به حل معضل شوراهای آموزش عالی می کند. بهتر بود پس از این مقایسه کلی، وظایف و اهداف شوراهای موجود با هم مقایسه می شد و ضمن روشن ساختن تداخل وظایف، پیشنهادانی در جهت رفع کارهای موازی و ادغام برخی از شوراها صورت می گرفت.

۴. جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۱. آیا روش جمع‌آوری داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش مورد اشاره برای این تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☒	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

به صورت مشخص ارائه نشده است. به طور مثال عنوان شده است روش مصاحبه و نظرات خبرگان، پرسشنامه و روش میدانی مورد استفاده قرار گرفته است ولی در هیچکدام از صفحات تحقیقات این مصاحبه‌ها، نظرات، پرسشنامه‌ها و اطلاعات میدان انعکاس نیافته است و مطالب ارائه شده کلی بوده است.

۲. آیا محقق شواهدی کافی از بکارگیری روش جمع‌آوری داده‌ها ارائه کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

به صورت مشخص ارائه نشده است. به طور مثال عنوان شده است روش مصاحبه و نظرات خبرگان، پرسشنامه و روش میدانی مورد استفاده قرار گرفته است ولی در هیچکدام از صفحات تحقیقات این مصاحبه‌ها، نظرات، پرسشنامه‌ها و اطلاعات میدان انعکاس نیافته است و مطالب ارائه شده کلی بوده است.

۳. آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها بدرستی اعمال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

این موضوع در تحقیق منعکس نشده و نمی‌توان در هیچ قضاوت نمود.

۴. آیا روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، میزان تناسب روش مورد اشاره با این تحقیق چقدر است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

به نظر می‌آید محقق درصدد است از روشهای مدلسازی (سنجه‌گذاری، مهندسی اطلاعات، رویکرد سیستمی (صفحه ۱۴ طرح) استفاده کند. ولی تحقیق مشخص نمی‌کند که آیا استفاده کرده است یا خیر. دقت بسیار زیادی لازم است که در این قضاوت به حقیقت خیانت نشود.

۵. تا چه حد تکنیکهای استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

یافته‌ها به صورت متداول و با بهره‌گیری از تکنیکهای آماری تحلیل نشده است. تحلیل به صورت کلی صورت گرفته است.

• در صورتی که در مورد جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم

بفرمائید:

به نظر می‌آید محقق به داده‌های در دسترس اکتفا کرده است و طرح خاصی برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز نداشته است. هر چه را پیدا کرده است آورده است و استدلال هم نکرده است که چرا این مطالب را آورده، چگونه آورده از چه کسانی کمک

گرفته، خبرگان چه کسانی بودند، با چه کسانی مصاحبه شده، پرسشنامه را چه کسانی پر کرده‌اند، سوالات و گویه‌های آن چه بوده است، با چه تکنیک‌های تحلیل شده است. همه موارد مبهم است.

۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش

۵.۱. اعتبار و پایایی:

۱. آیا در طرح تحقیق روش تعیین اعتبار نتایج مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین اعتبار درونی و بیرونی تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
محقق وارد این مباحث نشده است.				

۲. تا چه حد روش تعیین اعتبار نتایج تحقیق به درستی مورد استفاده قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
به شرح بالا				

۳. آیا در طرح تحقیق روش تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
به شرح بالا				

۴. تا چه حد پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات به درستی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
به شرح بالا. محقق به پایایی و اعتبار نپرداخته است.				

۵.۲. نتیجه‌گیری:

۱. تا چه حد نتیجه پایانی قانع‌کننده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
از مبحث نهادها در صفحات ۹۴ و ۹۵، ۹ نتیجه ارائه شده است که با حذف تداخل آنها دو نتیجه زیر بدست می‌آید: ۱- دولت نقش عمده در آموزش عالی دارد. ۲- روند آموزش عالی در سطح جهانی به سوی مشارکت، عدم تمرکز و استقلال است.				

۲. تا چه حد محدودیت‌های تحقیق بدرستی بیان شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

به این موضوع پرداخته نشده است.

۳. آیا یافته های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت این راهنما در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. تا چه حد نتیجه گیری به صورت عینی و مبتنی بر یافته های تحقیق انجام شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
نتیجه گیری کلی است و متداخل و بدون دقت ارائه شده است. البته ارتباط یافته های تحقیق در بحث مقایسه کشورها با نتایج زیاد است ولی مشکلی را حل نمی کند.				

۵. ۳. تدوین گزارش:

۱. کیفیت ساختار گزارش در چه سطحی است؟

بسیار زیاد ☒	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در اکثر موارد خوب است ولی نقایصی هم دارد. برای مثال می توان اندازه فونتها را از تیرهای اصلی به فرعی کاهش داد و برای تیرها صرفاً از یک فونت استفاده نکرد. ساختار تقسیم بندی هم مناسب است. ولی ساختار علمی گزارش نقایصی دارد که در مراحل مختلف این پرسشنامه به آنها اشاره شده است.				

۲. آیا شیوه ارجاع دهی مناسبی انتخاب شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این شیوه به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
ارجاع دهی دقیق نیست. برخی از منابع بی نام هستند، مشخصات کتاب شناختی به صورت کامل ارائه نشده است. روش ارجاع تقریباً به صورت Endnote است. (روش پراستری پیشنهاد می شود).				

۳. کیفیت سبک نگارش گزارش در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☒	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
مطالب ساده و روان نوشته شده است.				

• در صورتی که در مورد تفسیر نتایج و تدوین گزارش نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

نتایج به صورت تفصیلی تفسیر نشده اند. ضمن اینکه نمی توان کل پیچیدگیهای آموزش عالی را به نتایجی همچون عدم تمرکز، استقلال و نقش دولت کاهش داد.

داوری بخش‌های خاص طرح

الف - بررسی وضع موجود

۱. آیا برای بررسی وضع موجود از مدل مناسبی استفاده شده است؟

☒ خیر ☐ بلی

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲. تا چه حد در بخشهای مختلف مطالعه سیر از کل به جزء رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
فقط در مورد شوراها این امر رعایت شده است.				

۳. آیا مرز میان نظام و محیط و نیز میان زیرسیستمها به حد کافی مشخص شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
در بحث تهدیدات و فرصتها (صفحه ۱۰۰) به صورت کلی مبحث محیط وارد شده است ولی کافی نیست.				

۴. آیا تناسب لازم میان عمق مطالعه در بخشهای مختلف وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
در کل تحقیق وارد عمق مطالب نشده است. گستره تحقیق، عمق آن را تحت الشعاع قرار داده است.				

۵. تا چه حد برخورد محقق استدلالی و عینی بوده است؟ (در مقابل برخورد قضاوتی و ذهنی)

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
استدلال، عینیت، قضاوت و ذهنیت در هم آمیخته شده است و محقق سبک خاصی را پی نرفته است.				

۶. کیفیت تحلیل نقاط قوت و ضعف نظام در وضعیت موجود در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
محقق در صفحه ۹۹ و ۱۰۰ به صورت کلی و بی ارتباط نقاط قوت و ضعف نظام را بیان کرده و موارد بدون استدلال و واقعیتهای مرتبط ارائه شده‌اند.				

۷. تا چه اندازه محدوده روشنی از نیازمندهایی که سیستم جدید باید به آنها پاسخ دهد، بیان شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

نیازمندیهای سیستم جدید به صورت مبهم همان عدم تمرکز و استقلال تعریف شده است.

۸. تا چه حد مقدمات لازم برای ارائه یک مدل منطقی از سیستم جدید (شامل شناسایی موجودیتهای فرایندهای پردازش و مبادله اطلاعات توسط موجودیتهای و ماهیت اطلاعات در سیستم) فراهم شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
مدل در سطح کلان مناسب است ولی نه اعتبارسنجی شده است و نه خبرگان تأیید کننده مشخص شده اند.				

۹. تا چه حد در این مطالعه دیدگاه کاربر/مشری سیستم مورد سنجش قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
این مورد مداخلتی در مبحث نهادها به صورت مشخص ندارد و نمی توان از محقق این انتظار را داشت.				

۱۰. آیا متغیرهای لازم برای انجام یک مطالعه امکان پذیری سیستم جدید مشخص شده اند؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این متغیرها را مناسب می دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

• در صورتی که در مورد بررسی وضع موجود نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

ب- مطالعه تطبیقی

۱. آیا مدل مناسبی برای دسته بندی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
کیفیت ضعیف است. مطالعه تطبیقی متغیرهای مشخصی را با هم مقایسه نکرده است. (به صفحه ۱۰ این پرسشنامه مراجعه شود)				

۲. آیا نمونه (های) انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی مناسب هستند؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا به اندازه کافی در مورد دلایل انتخاب نمونه های فعلی برای مطالعه موردی استدلال شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

در صفحه ۱۰ این پرسشنامه موارد ذکر شده است. نمونه‌ها (کشورها) با شاخص خاص انتخاب نشده‌اند. محقق باید با چند شاخص خاص کشورها را انتخاب کند و دلیل این شاخص‌ها را نیز مشخص کند. به نظر می‌آید اول اطلاعات در دسترس بررسی شده و کشورهایی که آمارهای آنها موجود بوده انتخاب شده‌اند.

۳. تا چه حد مراحل یک مطالعه تطبیقی منظم شامل: توصیف، تفسیر، کنارهم گذاشتن و تطبیق به درستی انجام شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

چون متغیرهای مقایسه مشخص نشده، مطالب پراکنده و نامتقارن است.

• در صورتی که در مورد مطالعه تطبیقی نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

(به صفحه ۱۰ این پرسشنامه مراجعه شود)

پ- سنجه‌گذاری*

توضیح: سؤالات مربوط به سنجه‌گذاری به صورت چک‌لیستی از مراحل انجام یک سنجه‌گذاری تهیه شده‌اند. از اینرو شکل این سؤالات با سؤالات بخشهای دیگر متفاوت است، بدین ترتیب که در هر بند ابتدا انجام یا عدم انجام هر فعالیت فرعی مورد پرسش قرار می‌گیرد و پس از آن در مورد کیفیت انجام این فعالیت نظر شما را جویا خواهیم شد.

۱. برنامه‌ریزی:

۱. آیا از مدل خاصی در سنجه‌گذاری استفاده شده است؟

☐ بلی		☒ خیر		
☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☒ بسیار پایین

محقق فقط ادعا کرده است که از مدل استفاده کرده است. فقط چند کشور به صورت اطلاعات پراکنده آورده شده و متغیرهای آنها مشخص نیست و الگویی از آنها اخذ نشده است.

۲. آیا برنامه کلی برای سنجه‌گذاری طراحی شده است؟

☐ بلی		☒ خیر		
☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

کیفیت برنامه‌ریزی

۳. آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه‌گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار سایرین مد نظر قرار گرفته است؟

*. واژه سنجه‌گذاری به عنوان معادل benchmarking در نظر گرفته شده است.

☐ بلی ☒ خیر				
کیفیت استفاده از سایر کارها	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین
بسیار پایین				

۴. آیا ابزارهای اندازه گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه گیری های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟

☐ بلی ☒ خیر				
کیفیت استفاده از ابزار اندازه گیری	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین
بسیار پایین				

۵. آیا برای یافتن بهترین الگوی موجود جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟

☐ بلی ☒ خیر				
کیفیت الگوی مورد استفاده	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین
بسیار پایین				

۶. آیا ترکیب خوبی از سازمانهای نمونه انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه گذاری اخذ شده از آنها غنی و مناسب بوده است؟

☐ بلی ☒ خیر				
کیفیت اطلاعات جمع آوری شده از سازمانهای نمونه	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین
بسیار پایین				
به نظر می آید نمونه های انتخاب شده (کشورها) در دسترس محقق بوده است. و طرح مشخصی برای انتخاب نمونه ها ندارد و دلایل انتخاب آنها نیز ذکر نشده است.				

پ.۲. جمع آوری داده:

۱. آیا روش معینی برای جمع آوری داده انتخاب شده است؟

☒ بلی ☐ خیر				
کیفیت استفاده از روش	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین
بسیار پایین				
مراجعه به صفحه ۱۲				

۲. آیا صحت اطلاعاتی که از سایر سازمانها جمع آوری شده است، توسط خود آن سازمانها تأیید شده است؟

☐ بلی ☒ خیر					
کیفیت اطلاعات از نظر سازمانها	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین

۳. آیا اطلاعات در مورد عملیات و روشهای انجام کار و نیز شاخصها و سابقه شان جمع آوری شده است؟

☐ بلی ☒ خیر					
کیفیت اطلاعات	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین

پ.۳. تجزیه و تحلیل:

۱. آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی بر روی داده ها انجام شده است؟

☐ بلی ☒ خیر					
کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین
تحقیق داده هایی را ذکر نکرده است که آنها را تحلیل کند. یا تحلیل بدون داده صورت گرفته است یا اینکه محقق در اینجا نیاورده است.					

۲. آیا برای معیارهای مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله (gap analysis) انجام شده است؟

☐ خیر ☒ بلی					
کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین
در صفحه ۹۶ و ۹۷ به صورت ضمنی و مبهم این کار در مورد نهادها انجام شده ولی مقایسه کیفی است.					

۳. آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

☐ خیر ☒ بلی					
کیفیت پیش بینی روندهای آینده	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین
در صفحات ۹۴ و ۹۵ به صورت کلی و غیر دقیق در ۹ مورد اشاره شده است که در اصل دو مورد است: ۱- نقش عمده دولت در آموزش عالی ۲- روند فزاینده استقلال و عدم تمرکز و مشارکت در آموزش عالی					

پ.۴. اقدام:

۱. آیا یافته های سنجه گذاری مستند و گزارش شده اند؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت گزارش	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین

۲. آیا برنامه‌های اقدام ایجاد و قبول شده است؟

کیفیت برنامه‌های اقدام	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین

۳. آیا ارتباط لازم بین نتایج فرایند سنجه‌گذاری با فرایند تدوین استراتژی ایجاد شده است؟

کیفیت ارتباط میان سنجه‌گذاری و تدوین استراتژی	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین
در صفحات ۹۹ و ۱۰۰ نقاط قوت، ضعف، تهدیدات و فرصتها بدون جامعیت ارائه شده و به استراتژی ختم نشده‌اند.					

• در صورتی که در مورد سنجه‌گذاری نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

عملاً می‌توان گفت که در بخش نهادها سنجه‌گذاری صورت نگرفته است. یک مقایسه نامشخص بین کشورهای طبقه‌بندی نشده ارائه شده و این مقایسه نیز متغیرهای مشخصی را با هم تطبیق نداده است.

ت- تدوین استراتژی

۱. آیا برای تدوین استراتژی از مدل خاصی استفاده شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد مدل مورد استفاده را مناسب می‌دانید؟

بسیار زیاد	زیاد	در حد متوسط	کم	خیلی کم

۲. تا چه حد تکنیک SWOT برای تحلیل محیط‌های داخلی و خارجی به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد	زیاد	در حد متوسط	کم	خیلی کم
در صفحه ۱۰۰ در $\frac{2}{3}$ صفحه این موارد به صورت کلی ارائه شده است و به محیط داخلی و خارجی تقسیم نشده است. به نظر می‌آید مطالب ارائه شده با روش مشخص دنبال نشده است.				

۳. تا چه میزان شیوه تولید استراتژیهای بدیل و انتخاب از میان آنها را قابل قبول می‌دانید؟

بسیار زیاد	زیاد	در حد متوسط	کم	خیلی کم

این کار انجام نگرفته است.

۴. به چه میزان شیوه تولید طرحهای بدیل و انتخاب از میان آنها برای هر یک از استراتژیها را قابل قبول می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
استراتژی ارائه نشده است.				

• به طور خلاصه ارزیابی خود را از مستندات طرح در قالب نقاط قوت و ضعف بیان فرمایید:

نقاط قوت طرح:

- متن گزارش سلیس و روان است.
- شکل گزارش مناسب است.
- دسته‌بندی فصول مناسب است.

نقاط ضعف طرح:

- ۱- مبانی نظری در حد صفر است.
- ۲- منابع و مآخذ دست سوم است.
- ۳- مطالعه تطبیقی بسیار ضعیف و پرنقص است.
- ۴- سنجه‌گذاری به خوبی انجام نشده است.
- ۵- نتایج کلی و متداخل است.
- ۶- ارائه نقاط قوت و ضعف نظام به صورت کلی ارائه شده است.
- ۷- شناسایی تهدیدات و فرصتها روشمند نیست.
- ۸- طرح بدون روش انجام شده است.
- ۹- مستندات و داده‌های تجربی ارائه نشده است.
- ۱۰- تحلیل بدون داده صورت گرفته است.
- ۱۱- از مصاحبه‌ها، خبرگان، پرسشنامه‌ها و مطالعات میدان چیزی مشاهده نمی‌شود.
- ۱۲- استراتژیهای مشخص ارائه نشده است.
- ۱۳- رهنمودهایی برای مدیران ندارد.
- ۱۴- اهداف و وظایف شوراها را به صورت دقیق مقایسه نکرده و موازی کاریها را انعکاس نداده است.
- ۱۵- در بعضی موارد وحدت مفهومی رعایت نشده است. مثل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری که در بعضی از جاها وزارت فرهنگ و آموزش عالی آورده شده است (صفحه ۳۱ سطر ۷ با صفحه ۲۷ سطر ۱۹ مقایسه شود) صفحه ۳۹ سطر ۸ صفحه ۴۲ سطر ۵ به نظر می‌رسد این موارد توسط تایپیست فقط تایپ شده است و به صورت آماده از قبل وجود داشته و در کنار هم چیده شده است.

مشخصات داوور:

نام و نام خانوادگی: آرين قلی پور	رشته و گرایش تحصیلی: مدیریت - سیاستگذاری	درجه علمی: استادیار
سازمان محل خدمت: سمت - دانشگاه تهران	آدرس: پل گیشا - دانشکده مدیریت دانشگاه تهران	
تلفن (های) تماس: ۰۹۱۴۴۵۱۷۲۵۵		پست الکترونیکی: arian_gholipour@yahoo.co.uk

عنوان موضوع مورد داووری: توسعه منابع انسانی

Human.Resource Development

کد گزارش: ۰۱-۵۲۱۰۰۹-۰۱

بخش اول - داووری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق**۱. شناخت و تبیین مسئله**

۱. تا چه حد زمینه مسئله، گستردگی و ویژگیهای آن بر اساس تحقیقات پیشین یا مبتنی بر مدارک و مستندات کافی بیان شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
محقق به تحقیقات پیشین چندان اشاره نمی کند و مستندات وی اغلب گزارشهای وزارت علوم، وزارت بهداشت و دانشگاه آزاد اسلامی می باشد.				

۲. تا چه حدی اصل تحدید مسئله رعایت (و مسئله به صورت مشخص و روشن بیان شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در صفحه ۱ و ۲ طرح این موضوع آمده است و محقق پرسشهای اساسی را مطرح کرده است ولی سوالات باز و نامحدود هستند.				

۳. تا چه حد بیان مسئله، قلمرو علمی موضوع مورد بررسی را مشخص می کند؟

☐ بسیار زیاد	☒ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
زوایای دیده شده در مساله، جنبه هایی بسیار خوبی را مدنظر قرار می دهد.				

۴. تا چه حد در مورد اهمیت مسئله به اندازه کافی استدلال شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

محقق اهمیت مساله را برای خواننده بدیهی پنداشته است.

۵. به چه میزان گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های تحقیق) با توجه به ابعاد تشکیل دهنده مسئله تدوین شده‌اند؟

☒ خیلی کم	☐ کم	☐ در حد متوسط	☐ زیاد	☐ بسیار زیاد
این مسیر منطقی تحقیق، در این گزارشها مشاهده نمی‌شود.				

• در صورتی که نکات دیگری در مورد مسئله تحقیق به نظر تان می‌رسد، مرقوم بفرمائید:

تحقیق به صورت سبک خود محقق جلو رفته است و در چهارچوب روش تحقیق علمی نیست که فرایند هدف، سوال، فرضیه را طی کند.

۲. مرور ادبیات

۲.۱. از نظر ساختار:

۱. تا چه حد سیر از کل به جزء در بررسی ادبیات رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
ادبیات منابع انسانی بسیار ضعیف است یک مدل از کتاب (میرسپاسی ۱۳۷۷) آورده شده که یک مدل عمومی در این زمینه است. مدل دیگری از خود محقق نوشته شده است که در جای دیگری استناد نمی‌شود و در یک سازمان به کار گرفته شده و اعتبار آن نیز اثبات نشده است. در ادبیات تحقیق مواردی می‌آید که مورد استناد اکثریت محققان در این زمینه باشد.				

۲. آیا مطالب ارائه شده از انسجام کافی و نظم منطقی برخوردار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
مطالب ارائه شده به اندازه ای کم است که انسجام و نظم آنها کمکی به محتوا نمی‌کند.				

۳. تا چه حد میان حجم مطالب ارائه شده در موضوعات مختلف تناسب وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
دو مدل در صفحات ۱۲-۷ و ۱۴-۱۲ ارائه شده است و از صفحه ۱۴ مطالب کلی در مورد اعضای هیات علمی از گزارش بانک جهانی (۲۰۰۰) اخذ شده است که هدف خاصی را به صورت مشخص و مرتب دنبال نمی‌کند. محقق می‌توانست یکی از دو مدل را انتخاب و گزارش بانک جهانی را در قالب آن مدل ارائه دهد.				

۲.۲. از نظر محتوا:

۱. تا چه حد ادبیات بررسی شده با گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های

تحقیق) مرتبط است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
این روند در تحقیق طی نشده است.				

۲. آیا محقق تمامی ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه ای قابل قبول از آنها را بررسی کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
ادبیات منابع انسانی در این تحقیق در دو مدل مذکور و گزارش بانک جهانی خلاصه شده است.				

۳. آیا از منابعی با رویکردهای متضاد استفاده شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
منابع استفاده شده گزارشهای دولتی و بعضی از گزارشات موسسات آموزشی است.				

۴. آیا مدل مفهومی جدیدی از مطالعه ادبیات استخراج شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق تا چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
البته شاید محقق «سیستم شایسته سالاری» را مدل مفهومی استخراج شده تلقی کند ولی این مدل در متون مدیریت منابع انسانی جایگاهی ندارد ضمن اینکه مراحل شایسته شناسی، شایسته سنجی، شایسته گزینی و شایسته گیری با هم تداخلهایی هم دارند.				

۵. آیا نقاط قوت و ضعف فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه به اندازه کافی مورد بررسی قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
اصلاً به این موضوع نپرداخته است.				

۳.۲. از نظر نگرش محقق:

۱. تا چه حد محقق در نقد و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
محقق کار افراد دیگر را نقد و ارزیابی نکرده است.				

۲. به چه میزان محقق در نقل مطالب بین واقعیتها و عقاید تفاوت قائل شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم -
در نقل مطالب محقق دو مدل ارائه کرده است و تمایز بین واقعیتها و عقاید در اینجا مدخلیت نیافته است.				

۳. تا چه حد محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته به روشنی و به طور عینی قضاوت کرده

است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
تحقیق خود را از مرور کار سایرین بی نیاز دیده است.				

۴. آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
عقیده محقق نیز در مدل «سیستم شایسته سالاری» (صفحات ۱۴-۱۲) خلاصه می شود که در این مورد نیز به ذکر منبع اکتفا شده است.				

۴.۲. از نظر منابع مورد استفاده:

۱. تا چه حد منابع مورد استفاده با موضوع مورد بررسی و مسئله تحقیق مرتبط بوده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
منابع دست اول و دوم مورد استفاده قرار نگرفته است.				

۲. اعتبار منابع مورد بررسی در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

۳. میزان استفاده از منابع حاوی اطلاعات دست اول (مثل مجلات علمی داوری شده، مجموعه مقالات کنفرانسها، گزارشهای دست اول تهیه شده توسط محققین سازمانی، و پایان نامه ها) نسبت به منابع حاوی اطلاعات دست دوم (مثل کتابشناسی ها، مقالات مروری، و گزارشهای حاوی مرور فعالیتهای دیگران) چه مقدار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
منابع اغلب دست سوم است و در این طبقه بندی ها جای نمی گیرد. گزارشهای موجود در سایت های وزارت علوم، وزارت بهداشت و دانشگاه آزاد اسلامی.				

۴. با توجه به زمان انجام تحقیق به روز بودن منابع بررسی شده در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☒ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
منابع استفاده شده اکثراً تا سال ۱۳۸۱ است.				

• در صورتی که در مورد مرور ادبیات تحقیق نکات دیگری به نظرتان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

به نظر می آید در این زمینه باید کار اندیشمندان مورد مطالعه قرار گیرد. البته محقق در «طرح مطالعات توسعه نظام علمی کشور» در صفحه ۲۶ عنوان کرده است که چشم انداز توسعه منابع انسانی، راهبردها، مراحل گذار از وضع موجود به مطلوب، مولفه های کلان، ساختار منابع انسانی، طرحهای توسعه جزو برنامه کاری است ولی فقط به صورت فهرست وار در همین صفحه آمده و در گزارش «توسعه منابع انسانی» از این مطالب چیزی مشاهده نمی شود.

۳. روش تحقیق:

۱. آیا در طرح تحقیق روش خاصی برای انجام تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

در صفحه ۱۴ «طرح مطالعات توسعه نظام علمی کشور» در بخش روشهای مدلسازی روش رویکرد تطبیقی براساس سنجه گذاری، روش مهندسی اطلاعات و رویکرد سیستمی مدنظر قرار گرفته اند. از بین این روشها فقط مطالعه تطبیقی در گزارش «توسعه منابع انسانی» به کار رفته که کیفیت آن نیز در صفحه ۲۱ این گزارش ارزیابی شده است.

۲. آیا روش مورد استفاده با مسئله تحقیق تناسب دارد؟

بسیار زیاد ☒	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

استفاده خوب از این روش برای حل این مساله بسیار کارآمد است ولی باید به درستی به کار گرفته شود که در اینجا اینگونه نیست.

۳. تا چه حد در طرح تحقیق محدودیتهای احتمالی روش به طور مشخص مطرح شده اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

اصلاً به توصیف و تبیین و چرایی استفاده از این روشها پرداخته نشده است و محدودیتهای این روش نیز مشخص نشده است.

۴. آیا دلایل کافی در مورد انتخاب روش تحقیق ارائه شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

مسلم و بدیهی فرض شده است.

• در صورتی که در مورد روش تحقیق نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

در مورد روش مطالعه تطبیقی نقایصی وجود دارد که در بخش مربوطه شرح داده شده است در مورد روشهای سنجه گذاری، مهندسی اطلاعات و رویکرد سیستمی، انجام مصاحبه و پرسشنامه از نخبگان که در صفحات ۱۴-۱۳ «طرح مطالعات توسعه نظام علمی کشور» به آنها اشاره شده، چیزی در گزارش منابع انسانی مشاهده نمی شود.

۴. جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۱. آیا روش جمع‌آوری داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش مورد اشاره برای این تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
مصاحبه، پرسشنامه، نخبگان، داده‌های میدانی و منابع کتابخانه‌ای، تحقیق فقط از گزارشهای کتابخانه‌ای (آن هم به صورت اینترنتی) استفاده کرده است و آن هم محدود به اطلاعاتی می‌شود که دسترسی به آنها آسان بوده است.				

۲. آیا محقق شواهدی کافی از بکارگیری روش جمع‌آوری داده‌ها ارائه کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
فقط آدرس سایتهای اینترنتی در بخش منابع آورده شده است. در مورد سه روش اول جمع‌آوری داده‌ها، شواهدی مشاهده نمی‌شود.				

۳. آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها بدرستی اعمال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
در تحقیق چیزی در این مورد مشاهده نمی‌شود که بتوان ارزیابی نمود.				

۴. آیا روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، میزان تناسب روش مورد اشاره با این تحقیق چقدر است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
محقق اشاره کرده است (صفحه ۱۴ طرح مطالعات توسعه نظام علمی کشور) که از روش سنجه‌گذاری مهندسی اطلاعات و ... استفاده کرده است ولی نحوه تجزیه و تحلیل داده‌ها در تحقیق مشخص نیست و فقط یکسری جداول دیده می‌شود که از گزارش موسسات آموزشی اخذ شده و تفسیرهای آنها نیز کافی نیست.				

۵. تا چه حد تکنیکهای استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
مداخلت ندارد. (با توجه به جواب سوال بالا)				

• در صورتی که در مورد جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم

بفرمائید:

محقق در جمع‌آوری اطلاعات به طرح خاصی پای بند نیست و یکسری آمارهای کلی در دسترس را بدون تفسیرهای کافی در کنار هم گذاشته است. آمارهای کشورهای ژاپن، چین، استرالیا و آمریکا در بعضی از زمینه‌ها ارائه شده ولی استدلال نکرده است که چرا این کشورها انتخاب شده است و کشورهایی مثل کانادا، انگلستان، آلمان و فرانسه که آموزش عالی قوی و با قدمتی دارند مدنظر قرار نگرفته است. آیا این کشورها بجز آمریکا در این زمینه بهترینها هستند. آمارهای موجود خلاف این را نشان میدهد. اگر

محقق می‌خواهد سنجه‌گذاری کند که ادعای این را هم کرده است (صفحه ۱۴ طرح) باید کشورهای پیشرو در این زمینه انتخاب شوند. که کشورهای انتخاب شده کافی نیست. البته در برخی از جداول دیگر به صورت جسته و گریخته به کشورهایی مثل برزیل، هند، روسیه و به صورت قاره‌ای مثل آفریقا، آسیا، اروپای مرکزی و شرقی، آفریقای جنوبی، کشورهای در حال توسعه و غیره اشاره می‌کند که بسیار ناهمگون است (صفحات ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۶۹).

۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش

۵.۱. اعتبار و پایایی:

۱. آیا در طرح تحقیق روش تعیین اعتبار نتایج مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین اعتبار درونی و بیرونی تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
مدخلیت ندارد.				

۲. تا چه حد روش تعیین اعتبار نتایج تحقیق به درستی مورد استفاده قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
به شرح بالا				

۳. آیا در طرح تحقیق روش تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
به شرح بالا				

۴. تا چه حد پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات به درستی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
ایضاً				

۵.۲. نتیجه‌گیری:

۱. تا چه حد نتیجه پایانی قانع کننده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
نتیجه‌گیری پایانی ارائه نشده است. در زیر هر کدام از جداول یا قبل از جداول یکسری آمار با هم مقایسه می‌شود و محقق نتایجی جزئی می‌گیرد ولی اینکه این موارد به صورت نتیجه تفسیر شوند چنین چیزی وجود ندارد. (مثل صفحات ۶۷، ۷۱، ۷۴). در صفحات ۷۶ و ۷۷ که به جمع‌بندی و خلاصه اختصاص یافته است. به جدول (جداول ۱۴-۳، ۱۵-۳، ۱۶-۳) ارائه شده است که تعداد کادر آموزش و نسبت دانشجو به استاد را بررسی کرده است: در جدول ۱۴-۳ از ۱۶ خانه جدول ۸ خانه بدون داده است خانه روسیه و برزیل به طور کلی خالی و مشخص نیست چرا آورده شده است. در جدول ۱۵-۳ از ۲۴ خانه ۱۱ خانه بدون داده است و				

کشور برزیل به کلی بدون داده است. مشخص نیست که محقق از این ۱۶ جدولی که در این بخش آورده است چه نتیجه‌ای گرفته است.

بعضی از این آمارها به احتمال زیاد غلط هستند

- در صفحه ۵۳ نمودار ۲۱-۲۰ اشتباه است.
- در صفحه ۴۱ عنوان شده است به ازای هر ۲/۶۳ نفر دانشجو یک کارمند در وزارت بهداشت وجود دارد که احتمالاً پرسنل بیمارستانها هم محاسبه شده است.
- در صفحه ۳۷، جدول ۱۵-۲، نسبت دانشجو به اعضا هیات علمی وزارت بهداشت در سال ۷۹-۱۳۷۸، ۲۴/۱۰ گزارش شده است که با چهار سال دیگر تفاوت فاحش دارد و احتمالاً ۱۰/۲۴ است.
- جدول ۲-۲ در صفحه ۲۶ استان محل خدمت نیست و وزارتخانه‌هاست که تیترو جدول اشتباه است.

۲. تا چه حد محدودیتهای تحقیق بدرستی بیان شده اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
به این موضوع پرداخته نشده است.				

۳. آیا از یافته‌های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت این راهنما در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. تا چه حد نتیجه‌گیری به صورت عینی و مبتنی بر یافته‌های تحقیق انجام شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
نتیجه‌گیری وجود ندارد.				

۵. ۳. تدوین گزارش:

۱. کیفیت ساختار گزارش در چه سطحی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☒	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
ساختار شکلی مناسبی دارد.				

۲. آیا شیوه ارجاع‌دهی مناسبی انتخاب شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این شیوه به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

بهرتر بود از روش پرانتزی استفاده می‌شود.

۳. کیفیت سبک نگارش گزارش در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
مطالب ساده و روان نوشته شده است و بسیار گویا هستند و خالی از ابهام.				

• در صورتی که در مورد تفسیر نتایج و تدوین گزارش نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

هیچ نتیجه‌ای تفسیر نشده است و فقط چند آمار با هم مقایسه شده است. محقق باید:

- ۱- کشورهای پیشرو در این زمینه را با توجه به شاخص‌های آکادمیک انتخاب کند.
- ۲- فاصله شاخص‌های کشور را با این کشورها به صورت متقارن مقایسه کند.
- ۳- راهبردهای برای پرکردن این فاصله با توجه به نقاط قوت، ضعف و فرصتها و تهدیدات ارائه دهد.

داوری بخش‌های خاص طرح

الف - بررسی وضع موجود

۱. آیا برای بررسی وضع موجود از مدل مناسبی استفاده شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
مدل وجود ندارد آمارهای وزارتین علوم و بهداشت و دانشگاه آزاد اسلامی در بخشهایی که موجود بوده است.				

۲. تا چه حد در بخشهای مختلف مطالعه سیر از کل به جزء رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۳. آیا مرز میان نظام و محیط و نیز میان زیرسیستمها به حد کافی مشخص شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
مدخلین در گزارش ندارد و به این موضوع پرداخته نشده است.				

۴. آیا تناسب لازم میان عمق مطالعه در بخشهای مختلف وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
مطالعه نوعاً از گستردگی به جای عمق برخوردار است.				

۵. تا چه حد برخورد محقق استدلالی و عینی بوده است؟ (در مقابل برخورد قضاوتی و ذهنی)

☐ بسیار زیاد	☒ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
آمارهای ارائه شده عینی است و فقط در مورد آمار سال ۱۳۸۳ بین آقای گرابی نژاد (صفحه ۴۵) مبنا قرار گرفته است.				

۶. کیفیت تحلیل نقاط قوت و ضعف نظام در وضعیت موجود در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
بسیار ضعیف است. بدون تحلیل به یکسری جملات اکتفا شده است و در یک صفحه و نیم (۷۹-۸۰) چند مورد اشاره شده است. برای مثال: افزایش سطح علمی هیات علمی نقطه قوت محسوب شده و پایین بودن سطح علمی منابع انسانی نقطه ضعف محسوب شده. معلوم نیست کدامیک از اینها واقعیت دارد و کدام درست است.				

۷. تا چه اندازه محدوده روشنی از نیازمندیایی که سیستم جدید باید به آنها پاسخ دهد، بیان شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

به این موضوع وارد نشده است.

۸. تا چه حد مقدمات لازم برای ارائه یک مدل منطقی از سیستم جدید (شامل شناسایی موجودیتهای فرایندهای پردازش و مبادله اطلاعات توسط موجودیتهای و ماهیت اطلاعات در سیستم) فراهم شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
ایضاً				

۹. تا چه حد در این مطالعه دیدگاه کاربر/مشتري سیستم مورد سنجش قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
ایضاً				

۱۰. آیا متغیرهای لازم برای انجام یک مطالعه امکان پذیری سیستم جدید مشخص شده اند؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این متغیرها را مناسب می دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

• در صورتی که در مورد بررسی وضع موجود نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

باید مشخص شود که این بررسی چه کمکی به تصمیم گیران آموزش عالی می کند. انباشت آمار در یک مجموعه که همه آنها نیز در وزارتخانه ها موجود است چه کمکی می کند؟

ب- مطالعه تطبیقی

۱. آیا مدل مناسبی برای دسته بندی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است؟

☐ خیر ☒ بلی

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
مدل مناسب است ولی متغیرهای مورد مقایسه کامل نیستند به طور مثال محقق می تواند ۱- تعداد اعضای هیات علمی ۲- تعداد دانشجویان ۳- تعداد کارکنان ۴- بودجه ۵- تعداد دانشگاهها ۶- قدمت آموزش عالی ۷- میزان کتب و مقالات ارائه شده ۸- میزان اختراعات و مواردی از این قبیل را با هم مقایسه کند. محقق فقط به نسبت دانشجو به استاد تاکید کرده است.				

۲. آیا نمونه (های) انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی مناسب هستند؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا به اندازه کافی در مورد دلایل انتخاب نمونه‌های فعلی برای مطالعه موردی استدلال شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

اولاً محقق به چهار کشور ژاپن، چین، استرالیا و آمریکا تاکید کرده است و این کشورها را مورد سنجه‌گذاری قرار داده است. این سؤال مطرح است که چرا کشورهایی مثل آلمان، انگلستان، فرانسه و کانادا که در آموزش عالی مطرح هستند مورد مقایسه قرار نگرفته‌اند؟ چرا کشورهایی مثل آفریقای جنوبی و برزیل در برخی از جداول آورده شده‌اند؟ تقسیم بندی اعضا هیات علمی به جنس و مقطع و وضعیت استخدامی چه کمکی می‌کند و چه راهکارهایی را دربردارد؟

۳. تا چه حد مزاحل یک مطالعه تطبیقی منظم شامل: توصیف، تفسیر، کنارهم گذاشتن و تطبیق به درستی انجام شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

اصلاً به این روش انجام نشده است. مطالعه تطبیقی به جداول آماری مقایسه‌ای تبدیل شده است.

• در صورتی که در مورد مطالعه تطبیقی نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

اول باید متغیرها مشخص شوند.

دوم اطلاعات و آمارها در مورد همه متغیرها و در همه کشورها جمع‌آوری شود (اکثر جداول خانه‌های زیادی بدون داده دارند)

سوم این مطالب تفسیر و به راهبرد و راهکارهایی اجرایی تبدیل شوند.

پ- سنجه‌گذاری*

توضیح: سؤالات مربوط به سنجه‌گذاری به صورت چک‌لیستی از مراحل انجام یک سنجه‌گذاری تهیه شده‌اند. از اینرو شکل این سؤالات با سؤالات بخشهای دیگر متفاوت است، بدین ترتیب که در هر بند ابتدا انجام یا عدم انجام هر فعالیت فرعی مورد پرسش قرار می‌گیرد و پس از آن در مورد کیفیت انجام این فعالیت نظر شما را جویا خواهیم شد.

پ.۱. برنامه‌ریزی:

۱. آیا از مدل خاصی در سنجه‌گذاری استفاده شده است؟

☐ بلی		☒ خیر	
کیفیت استفاده از مدل	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط
	☐ پایین	☒ بسیار پایین	

محقق این چنین ادعا کرده است ولی در عمل انجام نداده است.

۲. آیا برنامه کلی برای سنجه‌گذاری طراحی شده است؟

*. واژه سنجه‌گذاری به عنوان معادل benchmarking در نظر گرفته شده است.

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت برنامه‌ریزی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه‌گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار سایرین مد نظر قرار گرفته است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت استفاده از سایر کارها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۴. آیا ابزارهای اندازه‌گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه‌گیری‌های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت استفاده از ابزار اندازه‌گیری	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۵. آیا برای یافتن بهترین الگوی موجود جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت الگوی مورد استفاده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۶. آیا ترکیب خوبی از سازمانهای نمونه انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه‌گذاری اخذ شده از آنها غنی و مناسب بوده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت اطلاعات جمع‌آوری شده از سازمانهای نمونه	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
در اینجا کشورهای نمونه انتخاب شده‌اند که چین، ژاپن، استرالیا و آمریکا هستند و در مواردی به برزیل، روسیه، آفریقای جنوبی، اروپای مرکزی و ... اشاره شده است به نظر می‌آید باید شاخص‌هایی طراحی شوند و سپس کشورها با توجه به آن شاخص‌ها انتخاب شوند.					

۲۰. جمع‌آوری داده:

۱. آیا روش معینی برای جمع آوری داده انتخاب شده است؟

☒ بلی ☐ خیر

کیفیت استفاده از روش	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین
استفاده از روش جمع آوری داده به صورت مصاحبه، پرسشنامه خبرگان، مطالعات میدانی در تحقیق مشخص نیست.					

۲. آیا صحت اطلاعاتی که از سایر سازمانها جمع آوری شده است، توسط خود آن سازمانها تأیید شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت اطلاعات از نظر سازمانها	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین
در تحقیق چنین چیزی وجود ندارد.					

۳. آیا اطلاعات درمورد عملیات و روشهای انجام کار و نیز شاخصها و سابقه‌شان جمع آوری شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت اطلاعات	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین
ایضاً					

پ.۳. تجزیه و تحلیل:

۱. آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی بر روی داده‌ها انجام شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین
فقط در صفحات ۷۷ و ۷۶ سه جدول به صورت داده آماری ارائه شده است.					

۲. آیا برای معیارهای مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله (gap analysis) انجام شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین

۳. آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت پیش‌بینی روندهای آینده	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین

پ.۴. اقدام:

۱. آیا یافته‌های سنجه‌گذاری مستند و گزارش شده‌اند؟

☐ بلی ☒ خیر					
کیفیت گزارش	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

۲. آیا برنامه‌های اقدام ایجاد و قبول شده است؟

☐ بلی ☒ خیر					
کیفیت برنامه‌های اقدام	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

۳. آیا ارتباط لازم بین نتایج فرایند سنجه‌گذاری با فرایند تدوین استراتژی ایجاد شده است؟

☐ بلی ☒ خیر					
کیفیت ارتباط میان سنجه‌گذاری و تدوین استراتژی	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین
استراتژی تدوین نشده است فقط SWOT به صورت کلی انجام شده است.					

• در صورتی که در مورد سنجه‌گذاری نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

ت- تدوین استراتژی

۱. آیا برای تدوین استراتژی از مدل خاصی استفاده شده است؟

☒ خیر ☐ بلی

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد مدل مورد استفاده را مناسب می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲. تا چه حد تکنیک SWOT برای تحلیل محیط‌های داخلی و خارجی به درستی به کار گرفته شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

در یک صفحه این موضوع به اتمام رسیده است و تناقضاتی دارد برای مثال نامناسب بودن حقوق و مزایا به عنوان نقطه ضعف و کاستی نظام انگیزشی به عنوان تهدید محسوب شده است که به نظر می آید تداخل دارند. ترکیب نامناسب مدیران و کمبود مدیران متخصص به عنوان نقطه ضعف و کاستی نظام مدیریتی به عنوان تهدید محسوب شده است. به نظر می آید در تحلیل SWOT عنایت به محیط داخلی و خارجی به دقت صورت نگرفته است.

۳. تا چه میزان شیوه تولید استراتژیهای بدیل و انتخاب از میان آنها را قابل قبول می دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

مدخلیتی ندارد.

۴. به چه میزان شیوه تولید طرحهای بدیل و انتخاب از میان آنها برای هر یک از استراتژیها را قابل قبول می دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

مدخلیتی ندارد.

• به طور خلاصه ارزیابی خود را از مستندات طرح در قالب نقاط قوت و ضعف بیان فرمایید:

نقاط قوت طرح:

طرح مساله ساماندهی به نظام آموزش عالی کشور و طراحی سیستم کارآمدتر بکارگیری روش مطالعه تطبیقی

نقاط ضعف طرح:

ضعف در جمع آوری اطلاعات

ضعف در منابع

ضعف در تفسیر داده ها

ضعف در سنجه گذاری و انتخاب کشورهای پیشرو در آموزش عالی

ضعف در مطالعه تطبیقی

ضعف در دقت

مشخصات داوری:

نام و نام خانوادگی: مسعود موحدی	رشته و گرایش تحصیلی: مدیریت سیستم	درجه علمی: استادیار
سازمان محل خدمت: دانشگاه امام حسین (ع)	آدرس: شهرک قدس (غرب) - میدان صنعت - خیابان خوردین، خیابان هرمزان - خیابان پیروزان جنوبی - نبش خیابان پنجم - مرکز مطالعات و پژوهشهای لجستیکی	
تلفن (های) تماس: ۸۰۸۶۷۸۰-۱	پست الکترونیکی: movahed1@yahoo.com	

عنوان موضوع مورد داوری:

توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات

کد گزارش:**بخش اول - داوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق****۱. شناخت و تبیین مسئله**

۱. تا چه حد زمینه مسئله، گستردگی و ویژگیهای آن بر اساس تحقیقات پیشین یا مبتنی بر مدارک و مستندات کافی بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
در طرح کلی تحقیق، خیلی به سرعت و به اجمال از این مسئله گذر شده است. در بخش ICT مقدمه‌ای درباره اهمیت ICT در عرصه‌های مختلف اجتماعی نقل شده است (کلاً از یک منبع گزارشی) که بیشتر حالت توصیفی و انشایی دارد.				

۲. تا چه حدی اصل تحدید مسئله رعایت و مسئله به صورت مشخص و روشن بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
طرح، تقریباً به جای تعریف و تبیین مسئله، مستقیماً وارد موضوع شده است و به عبارت دیگر مسئله را مسلم و در ذهن همه مخاطبان بکنواخت فرض کرده است، به گونه‌ای که به توضیح آن نیازی نیست.				

۳. تا چه حد بیان مسئله، قلمرو علمی موضوع مورد بررسی را مشخص می‌کند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
تقریباً بیان مسئله به ذهن مخاطب واگذار شده است.				

۴. تا چه حد در مورد اهمیت مسئله به اندازه کافی استدلال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

توضیحات مجملی در مورد اهمیت توسعه علمی داده شده است اما نمی‌توان بر این توضیحات، نام استدلال گذاشت. همچنین توضیحاتی در مورد اهمیت ICT داده شده است اگرچه در ربط با موضوع خاص تحقیق، یعنی توسعه علمی، این توضیحات محدود است.

۵. به چه میزان گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های تحقیق) با توجه به ابعاد تشکیل‌دهنده مسئله تدوین شده‌اند؟

☒ خیلی کم	☐ کم	☐ در حد متوسط	☐ زیاد	☐ بسیار زیاد
طرح به آن مفهوم، فرضیه و پرسش ندارد، اما لیست موضوعاتی دارد که به ترتیبی به مطالعه ساختار داده و آن را هدفمند می‌کنند، اگرچه در حوزه اهداف و فرضیه‌ها کفایت موضوع را نمی‌کنند.				

• در صورتی که نکات دیگری در مورد مسئله تحقیق به نظرتان می‌رسد، مرقوم بفرمائید:

۲. مرور ادبیات

۲.۱. از نظر ساختار:

۱. تا چه حد سیر از کل به جزء در بررسی ادبیات رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

به طور کلی، سیر کل به جزء نقض نشده است، اما مطالب بیشتر در حد کلیات باقی مانده است.

۲. آیا مطالب ارائه شده از انسجام کافی و نظم منطقی برخوردار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

مطالب در روایی نسبتاً منطقی ارائه شده‌اند، اگرچه کامل نیستند و جاهای خالی در آنها زیاد وجود دارد و نظم ارائه مطالب جهت‌دار نیست، یعنی در حد دسته‌بندی مطالب در دسترس بدون ایجاد ارتباط کافی با نیازهای بحث در بررسی ادبیات محدود مانده است.

۳. تا چه حد میان حجم مطالب ارائه شده در موضوعات مختلف تناسب وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

در «فصل اول - مبانی نظری» از ۲۶ صفحه، ۱۳ صفحه (از ص ۱۴ به بعد) به موضوع بحث پرداخته شده و بقیه آنها مقدماتی در اهمیت ICT در عرصه ملی است. در این ۱۳ صفحه، ۱۰ صفحه به آموزش و ۳ صفحه به پژوهش اختصاص دارد. در ۱۰ صفحه آموزش، ۴ صفحه راجع به تأثیرات ICT بر آموزش (به طور کلی) و ۶ صفحه بعد راجع به خود آموزش مبتنی بر ICT است که بحث عمده راجع به دسته‌بندی و مزایا و معایب است و فقط ۱/۵ صفحه به مؤلفه‌های سیستم پرداخته است. ضمن این که ارتباط مشخصی بین بحث با «آموزش عالی» به جز اشاراتی مختصر مشاهده نمی‌شود.

۲.۲. از نظر محتوا:

۱. تا چه حد ادبیات بررسی شده با گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های

تحقیق) مرتبط است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

اگرچه گزاره‌های این گونه ارائه نشده، در طرح اولیه (ص ۲۷) در این حوزه، ارائه تعاریف و مفاهیم و ارائه شاخص‌های کلان پیش‌بینی شده است. اگرچه تعاریف و مفاهیم تاحدودی عرضه شده‌اند (و البته این بخش نیز نیاز به تجدیدنظر و تکمیل دارد). اما «شاخصهای کلان» مورد بررسی واقع نشده‌اند، مگر آن که اشارات ضمنی در متن، مورد استناد قرار گیرد که در این صورت نیز قریب‌ای برای تناسب این موارد با نیازی که در تعریف شاخصهای کلان وجود دارد، ارائه نشده است.

۲. آیا محقق تمامی ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه‌ای قابل قبول از آنها را بررسی کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

در کل بحث نظری مرتبط (۱۳ صفحه)، به ۹ مرجع (با معرفی خیلی اجمالی مرجع) استناد شده که ۷ مورد در بحث آموزش و ۲ مورد در امر پژوهش است. از ۷ مورد آموزش، غالب آنها در حوزه کلیات مورد استناد قرار گرفته‌اند و در بیان اهمیت موضوع از آنها استفاده شده است، و شاید فقط به یکی دو مورد در ارتباط مستقیم با موضوع استناد داده شده است. در بخش پژوهش نیز بیشتر به شرح تأثیر ICT پرداخته شده است.

۳. آیا از منابعی با رویکردهای متضاد استفاده شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

همان گونه که ذکر شد، شاخصهای کلان معرفی نشده‌اند و فقط به معرفی اهمیت، آثار و مؤلفه‌ها پرداخته شده است. در این معرفی نیز بیشتر به دسته‌بندی مباحث تمرکز شده و با توجه به قلم منابع، تطبیق و مقایسه‌ای انجام نشده است.

۴. آیا مدل مفهومی جدیدی از مطالعه ادبیات استخراج شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق تا چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۵. آیا نقاط قوت و ضعف فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه به اندازه کافی مورد بررسی قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

در گزارش ارائه شده، مطالعات قبلی مورد اشاره قرار نگرفته‌اند. فقط صفحات اولیه (احتمالاً ۱۲ صفحه ابتدای گزارش) از یک تحقیق دیگر (شرکت رادسامانه) - بدون نقد و تحلیل - نقل شده است.

۳.۲. از نظر نگرش محقق:

۱. تا چه حد محقق در نقد و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

نقد و ارزیابی کار سایرین مشاهده نمی‌شود.

۲. به چه میزان محقق در نقل مطالب بین واقعیتها و عقاید تفاوت قائل شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

همان گونه که ذکر شد، در استفاده از منابع محدود مورد اشاره، بیشتر دسته‌بندی انجام شده و نقد و تحلیلی روی آنها انجام پذیرفته و مطالب، بعضاً به صورت یک package (به عنوان نمونه در ۱۲ صفحه اول) ذکر شده‌اند.

۳. تا چه حد محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته به روشنی و به طور عینی قضاوت کرده

است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

کار سایرین، مگر به صورت نقل کامل به عنوان بخشی از بدنه گزارش و بدون هیچ نقد و تحلیلی، مورد بررسی قرار نگرفته است.

۴. آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

عقاید خاصی مطرح نشده است.

۲.۴. از نظر منابع مورد استفاده:

۱. تا چه حد منابع مورد استفاده با موضوع مورد بررسی و مسئله تحقیق مرتبط بوده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
از آنجا که منابع کاملاً به طور اختصاری معرفی شده‌اند (مثلاً Oliver, 2001؛ Unesco, 2002)، و ارائه مشخصات آنها در انتهای گزارش فراموش شده، نمی‌توان قضاوت دقیقی راجع به این پرسش کرد، اگرچه کیفیت و میزان ارتباط مطالب ارائه شده با نیازهای موضوع، این داوری را ایجاد می‌کند که منابع یا خیلی مرتبط نبوده‌اند یا کافی نبوده‌اند.				

۲. اعتبار منابع مورد بررسی در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
متأسفانه منابع به طور دقیق معرفی نشده‌اند که بتوان در این مورد قضاوت کرد.				

۳. میزان استفاده از منابع حاوی اطلاعات دست اول (مثل مجلات علمی داوری شده، مجموعه مقالات کنفرانسها، گزارشهای دست اول تهیه شده توسط محققین سازمانی، و پایان‌نامه‌ها) نسبت به منابع حاوی اطلاعات دست دوم (مثل کتابشناسی‌ها، مقالات مروری، و گزارشهای حاوی مرور فعالیتهای دیگران) چه مقدار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
متأسفانه منابع به طور دقیق معرفی نشده‌اند و فقط با نام نویسنده اول و سال مشخص شده‌اند، لذا قضاوت در این مورد ممکن نیست.				

۴. با توجه به زمان انجام تحقیق به روز بودن منابع بررسی شده در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در بخش بررسی نظری، از منابع مختلفی از سال ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۲ استفاده شده است. حداقل ۴۰٪ استنادها به منابع زیر سال ۲۰۰۰ است. در بخشهای بعدی نیز اشکال روزآمد نبودن برخی اطلاعات و آمارها به چشم می‌خورد.				

• در صورتی که در مورد مرور ادبیات تحقیق نکات دیگری به نظرتان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

به نظر می‌رسد مرور ادبیات چندان هدفمند نیست. همان گونه که ذکر شد شاخصهای کلان عرضه نشده‌اند و تعاریف و مفاهیم ارائه شده نیز بیشتر بر نوعی جمع‌بندی و دسته‌بندی از جنبه‌های اهمیت و تأثیرات متمرکز شده است، در حالی که با یک طرح اولیه مناسب امکان ارائه مطالب مفید و منسجم در ارتباط با اهداف تحقیق وجود داشت.

۲. روش تحقیق:

۱. آیا در طرح تحقیق روش خاصی برای انجام تحقیق معرفی شده است؟

بله ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
روشی به نام روش ترکیبی معرفی شده است، اما توضیحی قابل درک (حداقل برای اینجانب) درباره این روش ارائه نشده است. لذا نمی‌توان راجع به کارگیری روش، نتیجه‌گیری دقیقی مطرح ساخت.				

۲. آیا روش مورد استفاده با مسئله تحقیق تناسب دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
نمی‌توان قضاوت دقیقی، با توجه به عدم معرفی دقیق روش، در این باره کرد.				

۳. تا چه حد در طرح تحقیق محدودیتهای احتمالی روش به طور مشخص مطرح شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۴. آیا دلایل کافی در مورد انتخاب روش تحقیق ارائه شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

• در صورتی که در مورد روش تحقیق نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

۴. جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۱. آیا روش جمع‌آوری داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش مورد اشاره برای این تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☒	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
استفاده مناسب از روشهایی که در طرح تحقیق معرفی شده (مصاحبه، جمع‌آوری نظر افراد خبره به طرق گوناگون، استفاده از داده‌های میدانی و ...) می‌تواند به نتیجه‌گیری دقیق کمک کند.				

۲. آیا محقق شواهدی کافی از بکارگیری روش جمع‌آوری داده‌ها ارائه کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در حقیقت، به جای جمع‌آوری مستقیم داده‌ها، چند گزارش منتشر شده متعلق به سالهای متفاوت (آن چنان که مرجع‌های معرفی شده در زیرنویس صفحه‌ها نشان می‌دهند، ۳ مرجع متعلق به سالهای ۷۹، ۸۰ و ۸۲) در تدوین وضع موجود مورد استفاده قرار گرفته و عملاً جمع‌آوری داده‌های خاص این تحقیق صورت نپذیرفته است. البته محقق محترم عدم همکاری «دانشگاههای برگزیده و سازمانهای ذربط» را دلیل این امر معرفی کرده‌اند.				

۳. آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها بدرستی اعمال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
این جمع‌آوری داده‌ها، برای این تحقیق منبع و پایه مناسبی ایجاد نمی‌کند. در حقیقت جمع‌آوری داده‌ای صورت نگرفته است، بلکه اطلاعات و تحلیل‌های پراکنده مبنا قرار گرفته‌اند.				

۴. آیا روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، میزان تناسب روش مورد اشاره با این تحقیق چقدر است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
به دلیل وجود دو اشکال اساسی، تحلیل انجام شده دارای فراز و نشیب است. این دو اشکال عبارتند از: ۱- شاخصهای کلان ارزیابی مشخص نشده‌اند؛ ۲- جمع‌آوری داده به درستی انجام نشده است. به این ترتیب، و با توجه به این که چند گزارش محدود مورد استفاده قرار گرفته‌اند، اگر گزارش مورد استناد شامل تحلیل (که در عمل در حد یک مورد تحلیل توصیفی باقی مانده) بوده عیناً نقل شده است، و گرنه مطالب در حد نقل باقی مانده است و در مواردی نیز به توصیف کیفی اهداف و برنامه‌ها، بدون ارائه داده‌های کمی، بسنده شده است (مثل بحث شبکه علمی که غالب آن اهداف و برنامه‌هاست).				

۵. تا چه حد تکنیکهای استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
به توضیحات پیش گفته مراجعه شود.				

• در صورتی که در مورد جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

داده‌های نقل شده فقط بخشی از وضع موجود را پوشش می‌دهند. به عنوان نمونه، اطلاعاتی از به کارگیری ICT در بُعد آموزشی در دانشگاه‌های متعارف کشور در گزارش وجود ندارد و از میان طرح‌های موجود برای آموزش مجازی نیز فقط به ارائه اطلاعات محدود چندسطری در مورد تاریخچه، اهداف و روش‌های مورد نظر دانشگاه بین‌المللی مجازی ایران کفایت شده است. در مورد پژوهش نیز، به عنوان نمونه، اطلاعاتی از دارا بودن وب سایت، پست الکترونیکی و دسترسی به اینترنت در ۵۹ موسسه آموزشی و پژوهشی دولتی مورد بررسی (که هیچ اطلاعی از نحوه گزینش آنها و مشخصاتشان ارائه نشده) و نیز عضویت در شبکه‌های ملی و بین‌المللی ارائه شده که به قرینه ارائه یک مورد مرجع‌نویسی در زیر یک جدول (ص ۳۱)، می‌توان چنین برداشت کرد که این آمارها مربوط به سال ۷۹ هستند. به این ترتیب، داده‌ها نه همه موارد را دربرمی‌گیرند و نه در موارد ارائه شده نیز، به دلیل روزآمد نبودن، قابل اتکا هستند (در مورد اصالت برخی از منابع نیز به دلیل عدم ارائه مشخصات منابع، نمی‌توان قضاوت کرد).

۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش

۵.۱. اعتبار و پایایی:

۱. آیا در طرح تحقیق روش تعیین اعتبار نتایج مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین اعتبار درونی و بیرونی تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. تا چه حد روش تعیین اعتبار نتایج تحقیق به درستی مورد استفاده قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
نه روشی برای این موضوع مشخص شده و نه مورد استفاده قرار گرفته است.				

۳. آیا در طرح تحقیق روش تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. تا چه حد پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات به درستی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
گزارش یا قرینه‌ای برای بررسی پایایی ابزارها وجود ندارد.				

۵.۲. نتیجه‌گیری:

۱. تا چه حد نتیجه پایانی قانع‌کننده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
باید دید مصداق «نتیجه پایانی» کدام است؟ اگر تحلیل SWOT را نتیجه این مرحله بدانیم، این تحلیل، اگرچه به خودی خود در مواردی «متوسط» ارزیابی می‌شود، اما به دلیل عدم ارائه مبانی تحلیل و عدم ارتباط با بحثهای پیشین، دچار ضعف شدید در اقناع مخاطبین است. اگر «طرحهای توسعه ICT» در سند راهبردی را نتیجه فرض کنیم (ص ۵۲ سند راهبردی)، باز در عین معقول (و البته ناکافی) به نظر رسیدن این طرحها، هیچ رابطه مشخصی میان تحلیلهای انجام شده و این طرحها وجود ندارد.				

۲. تا چه حد محدودیتهای تحقیق بدرستی بیان شده اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
ذکری از محدودیتها نشده است.				

۳. آیا از یافته های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟

☐ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت این راهنما در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
اگر هم وجود داشته، رؤیت نشده است. (در مدارك دریافت شده چنین چیزی وجود نداشته است)				

۴. تا چه حد نتیجه گیری به صورت عینی و مبتنی بر یافته های تحقیق انجام شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
ربطی بین یافته ها و نتیجه گیری برقرار نشده است.				

۵. ۳. تدوین گزارش:

۱. کیفیت ساختار گزارش در چه سطحی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲. آیا شیوه ارجاع دهی مناسبی انتخاب شده است؟

☒ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این شیوه به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
شیوه ارجاع دهی قابل قبول است، اما حیف که مراجع معرفی نشده اند. در مواردی نیز ارجاعی انجام نشده و مرجع مطالب نقل شده نامشخص است (مثلاً مطلب نیمه دوم ص ۴۶ و نیمه اول ص ۴۷، جدول ص ۴۹، مطالب، نمودار، جدول صفحات ۵۵ تا ۵۷)				

۳. کیفیت سبک نگارش گزارش در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در مواردی نیاز به ویرایش وجود دارد. در مواردی جملات نامفهوم است که می تواند ناشی از مشکلات ویرایشی یا عدم تصحیح مطالب تایپ شده باشد. شیوه بیان مقدمه با سایر بخشها همخوان نیست.				

• در صورتی که در مورد تفسیر نتایج و تدوین گزارش نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

دآوری بخش‌های خاص طرح

الف - بررسی وضع موجود

۱. آیا برای بررسی وضع موجود از مدل مناسبی استفاده شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. تا چه حد در بخشهای مختلف مطالعه سیر از کل به جزء رعایت شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
اگرچه کلیت نظام، آن چنان که باید، مورد بررسی قرار نگرفته امام سیر کل به جزء تا حدودی مورد توجه قرار گرفته است.				

۳. آیا مرز میان نظام و محیط و نیز میان زیرسیستمها به حد کافی مشخص شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
همچنان که ذکر شد، فقط برخی اجزای نظام مورد بررسی قرار گرفته‌اند و به عنوان مثال مؤلفه «دانشگاه بین‌المللی مجازی» به جای کلیت مؤلفه آموزش عالی مورد توجه قرار گرفته است.				

۴. آیا تناسب لازم میان عمق مطالعه در بخشهای مختلف وجود دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
در عمل، در بخش آموزش، فقط اطلاعاتی از دانشگاه بین‌المللی مجازی ایران ارائه شده که آن نیز بر تاریخچه موضوع و اهداف این دانشگاه (و نه گزارش وضع موجود) متمرکز شده است. در بخش پژوهش نیز اطلاعات محدودی از چند عامل در موسسات پژوهشی دولتی و خصوصی، ارائه اطلاعاتی از شبکه علمی کشور (ویژگیهای طرح، و نه وضع موجود) ارائه شده است.				

۵. تا چه حد برخورد محقق استدلالی و عینی بوده است؟ (در مقابل برخورد قضاوتی و ذهنی)

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
در بررسی وضع موجود، فقط در موارد محدودی داده‌های کمی مورد استفاده قرار گرفته و در بسیاری از موارد، موارد کیفی شامل اهداف مورد نظر و ... مطرح شده‌اند. عملاً، در غالب موارد تحلیلی نیز صورت نگرفته است.				

۶. کیفیت تحلیل نقاط قوت و ضعف نظام در وضعیت موجود در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

۷. تا چه اندازه محدوده روشنی از نیازمندی‌هایی که سیستم جدید باید به آنها پاسخ دهد، بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۸. تا چه حد مقدمات لازم برای ارائه یک مدل منطقی از سیستم جدید (شامل شناسایی موجودیتهای فرایندهای پردازش و مبادله اطلاعات توسط موجودیتهای و ماهیت اطلاعات در سیستم) فراهم شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
چنین چارچوبی ظاهراً مورد توجه نبوده است، ولی برخی از اجزای آن به طور پراکنده و خیلی ناقص وجود دارند.				

۹. تا چه حد در این مطالعه دیدگاه کاربر/مشتري سیستم مورد سنجش قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
چنین سنجشی گزارش نشده است.				

۱۰. آیا متغیرهای لازم برای انجام یک مطالعه امکان پذیری سیستم جدید مشخص شده اند؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این متغیرها را مناسب می دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

• در صورتی که در مورد بررسی وضع موجود نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

در این مورد توضیحاتی نسبتاً مبسوط درباره داده ها و تحلیل آنها در صفحه ۱۳ همین جزوه ارائه شده است. در مجموع، نه داده های قابل اتکایی جمع آوری شده اند و نه تحلیل مناسبی از این داده ها انجام شده است. در غیاب شاخص های ارزیابی وضعیت (حداقل شاخص های صریح) طبعاً هر گونه نتیجه گیری نیز می تواند خیلی مبهم و نامشخص باشد، و یا اصولاً آن چنان که به نظر می رسد، به خواننده واگذار شود.

ب- مطالعه تطبیقی

۱. آیا مدل مناسبی برای دسته بندی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲. آیا نمونه (های) انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی مناسب هستند؟

☒ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا به اندازه کافی در مورد دلایل انتخاب نمونه‌های فعلی برای مطالعه موردی استدلال شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
توضیحی در مورد دلایل انتخاب داده نشده است.				

۳. تا چه حد مراحل یک مطالعه تطبیقی منظم شامل: توصیف، تفسیر، کنارهم گذاشتن و تطبیق به درستی انجام شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
فقط اطلاعاتی، نه در مورد ابعاد لزوماً یکسان، از کشورهای مورد نظر داده شده است.				

• در صورتی که در مورد مطالعه تطبیقی نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

پ- سنجه‌گذاری*

توضیح: سؤالات مربوط به سنجه‌گذاری به صورت چک‌لیستی از مراحل انجام یک سنجه‌گذاری تهیه شده‌اند. از اینرو شکل این سؤالات با سؤالات بخشهای دیگر متفاوت است، بدین ترتیب که در هر بند ابتدا انجام یا عدم انجام هر فعالیت فرعی مورد پرسش قرار می‌گیرد و پس از آن در مورد کیفیت انجام این فعالیت نظر شما را جویا خواهیم شد.

پ.۱. برنامه‌ریزی:

۱. آیا از مدل خاصی در سنجه‌گذاری استفاده شده است؟

	☐ بلی	☒ خیر			
کیفیت استفاده از مدل	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

۲. آیا برنامه کلی برای سنجه‌گذاری طراحی شده است؟

	☐ بلی	☒ خیر			
کیفیت برنامه‌ریزی	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

*. واژه سنجه‌گذاری به عنوان معادل benchmarking در نظر گرفته شده است.

۳. آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار سایرین مد نظر قرار گرفته است؟

بله ☒ خیر ☐

کیفیت استفاده از سایر کارها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☒	بسیار پایین ☐
کار چند دانشگاه به طور نمونه بررسی شده است، اما نه در مصداق، یکسانی وجود دارد (موضوع مطالعه ما، دانشگاه نیست)، و نه ابعاد یکسانی مورد توجه قرار گرفته است.					

۴. آیا ابزارهای اندازه گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه گیری های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟

	بله ☐	خیر ☒			
کیفیت استفاده از ابزار اندازه گیری	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۵. آیا برای یافتن بهترین الگوی موجود جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟

بله ☐ خیر ☐

کیفیت الگوی مورد استفاده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
در این مورد، توضیحی داده نشده است ولی به نظر می رسد الگوهای مناسبتری قابل شناسایی هستند.					

۶. آیا ترکیب خوبی از سازمانهای نمونه انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه گذاری اخذ شده از آنها غنی و مناسب بوده است؟

بله ☐ خیر ☐

کیفیت اطلاعات جمع آوری شده از سازمانهای نمونه	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
مورد بحث، در سطح ملی مطرح است و نه در سطح سازمانی. نمونه ها ظاهراً بر مبنای اطلاعات در دسترس انتخاب شده اند و در چارچوب یکسانی نیز دریافت و سازماندهی نشده اند، اطلاعات در حجم و عمق متفاوتی از کشورهای نمونه عرضه شده است. به عنوان مثال، اطلاعات در مورد آمریکا به طور نسبتاً مشروحی عرضه شده در حالی که اطلاعات در مورد فنلاند، نروژ و سوئد (که احتمالاً به دلیل چندان واضحی انتخاب نشده اند)، بسیار محدود در حد چند سطر بوده و جنبه خبری کلی دارد.					

پ.۲. جمع آوری داده:

۱. آیا روش معینی برای جمع آوری داده انتخاب شده است؟

	بله ☐	خیر ☒			

کیفیت استفاده از روش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا صحت اطلاعاتی که از سایر سازمانها جمع آوری شده است، توسط خود آن سازمانها تأیید شده است؟

	بلی ☐	خیر ☒			
کیفیت اطلاعات از نظر سازمانها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا اطلاعات درمورد عملیات و روشهای انجام کار و نیز شاخصها و سابقه‌شان جمع آوری شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

کیفیت اطلاعات	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
در مورد یکی دو نمونه، اطلاعاتی نسبتاً تفصیلی ارائه شده اما بر مبنای شاخصهای از پیش تعریف شده‌ای نیست.					

پ.۳. تجزیه و تحلیل:

۱. آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی بر روی داده‌ها انجام شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
اگرچه در نمونه‌های مجزا در برخی از موارد، تحلیلهایی موردی انجام شده اما این موارد در موضوعات متفاوتی هستند و در مبنایی مقایسه‌ای نیز مورد تحلیل قرار نگرفته‌اند.					

۲. آیا برای معیارهای مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله (gap analysis) انجام شده است؟

	بلی ☐	خیر ☒			
کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

	بلی ☐	خیر ☒			
کیفیت پیش‌بینی روندهای آینده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ. ۴. اقدام:

۱. آیا یافته‌های سنجه‌گذاری مستند و گزارش شده‌اند؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت گزارش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا برنامه‌های اقدام ایجاد و قبول شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت برنامه‌های اقدام	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا ارتباط لازم بین نتایج فرایند سنجه‌گذاری با فرایند تدوین استراتژی ایجاد شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت ارتباط میان سنجه‌گذاری و تدوین استراتژی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

• در صورتی که در مورد سنجه‌گذاری نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

در مجموع، سنجه‌گذاری به مفهوم واقعی خود انجام پذیرفته است.

ت- تدوین استراتژی

۱. آیا برای تدوین استراتژی از مدل خاصی استفاده شده است؟

☐ خیر ☐ بلی

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد مدل مورد استفاده را مناسب می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در مورد مدل، توضیحی داده نشده است. بنابراین نمی‌توان اظهارنظری در این باره کرد.				

۲. تا چه حد تکنیک SWOT برای تحلیل محیط‌های داخلی و خارجی به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
روش اعمال تکنیک توضیح داده نشده و فقط خروجی‌ها گزارش شده‌اند. اگرچه این خروجی‌ها نسبتاً معقول به نظر می‌رسند، اما با توجه به مطالب ارائه شده در تحلیل وضع موجود و مطالعه تطبیقی که سخت‌تر زیادی با خروجی‌های مذکور ندارد، به نظر می‌رسد که این خروجی‌ها بر مبنای یک کاربرد کامل تحلیل مزبور به دست نیامده‌اند.				

۳. تا چه میزان شیوه تولید استراتژیهای بدیل و انتخاب از میان آنها را قابل قبول می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در مورد تولید استراتژیهای بدیل توضیحی ارائه نشده است.				

۴. به چه میزان شیوه تولید طرحهای بدیل و انتخاب از میان آنها برای هر یک از استراتژیها را قابل قبول می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در این مورد توضیحی ارائه نشده است.				

• به طور خلاصه ارزیابی خود را از مستندات طرح در قالب نقاط قوت و ضعف بیان فرمایید:

نقاط قوت طرح:

طرح، در مجموع، از لحاظ موضوعی اهمیت داشته و کاربردی است. خروجی‌های طرح، نیز اگرچه ارتباط سازمان یافته‌ای با مقدمات و مستندات پیشین خود ندارند، و اگرچه که کامل به نظر نمی‌رسند، اما خروجی‌های بالنسبه معقولی هستند.

نقاط ضعف طرح:

روابط بین اجزای طرح به خوبی برقرار نیست؛ شاخصها به طور صریح و کامل تعریف نشده‌اند؛ بررسی ادبیات به درستی انجام نشده است؛ در مورد یافته‌ها توضیحات کافی از شیوه کار و تفصیل نتایج عرضه نشده است؛ الگوبرداری در مطالعات تطبیقی نیز به طور دقیق و کامل انجام نشده است؛ از نظر بنده بهتر بود پس از بررسی ادبیات، بدو وضع مطلوب برای شرایط ما مشخص می‌شد، سپس وضعیت موجود براساس همان شاخصهای بکار رفته در وضع مطلوب بررسی و جمع‌بندی و تحلیل می‌شد، و آن گاه پس از تحلیل شکاف موجود، استراتژی تعیین می‌گردید.

مشخصات داوری:

نام و نام خانوادگی: بهنام جباری	رشته و گرایش تحصیلی: حقوق جزا و جرم‌شناسی	درجه علمی: مربی - دانشجوی سال چهارم دکترای حقوق دانشگاه تهران
سازمان محل خدمت: دانشگاه شهید چمران اهواز - وکالت دادگستری	آدرس: میدان گلها - خ کاج شمالی - پلاک ۱۱۸ - طبقه اول شمالی - دفتر وکالت	
تلفن (های) تماس: ۸۰۲۲۸۸۳-۰۹۱۲۳۷۸۶۶۰۴	پست الکترونیکی:	

عنوان موضوع مورد داوری:

مطالعات اجمالی محیط حقوقی
کد گزارش: ۰۱-۵۲۱۰۰۹-۱۰

بخش اول - داوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق

۱. شناخت و تبیین مسئله

۱. تا چه حد زمینه مسئله، گستردگی و ویژگیهای آن بر اساس تحقیقات پیشین یا مبتنی بر مدارک و مستندات کافی بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
محقق به تحقیق یا تحقیقات پیشینی در ادبیات تحقیق خود هیچگونه اشاره‌ای ننموده است در حالیکه شایسته بود در قسمت سابقه تحقیق، تحقیقات مقدم و پیشینی را اعلام می‌نمود و البته در این قسمت مستندات اندکی بیان شده است.				

۲. تا چه حدی اصل تحدید مسئله رعایت و مسئله به صورت مشخص و روشن بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
مسئله مورد پژوهش در صفحات اولیه طرح به صورت روشن و واضح بیان شده است و می‌توان با یک مطالعه اجمالی منظور محقق را از انجام پژوهش فهمیده اما کلی بودن و توصیف اجمالی عیب عمده این پژوهش است، به عبارت دیگر نمی‌توان فهمید به صورت مشخص و عینی به دنبال انجام و تعیین و راهگشایی برای چه مشکلی است و راهکار او چیست؟				

۳. تا چه حد بیان مسئله، قلمرو علمی موضوع مورد بررسی را مشخص می‌کند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
مطالعه محقق بسیار کلی و بدون بررسی موردی مشخص انجام شده است. عنوان در بحث محیط حقوقی به بررسی قوانین و مقررات مصوب مجلس و آیین‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها و نظامنامه‌ها پرداخته شده بدون اینکه مشخص نماید بالاخره هدف نهایی چیست؟ چه				

بخشهایی به صورت دقیق زائد است؟ یا کدامیک از موارد می‌بایستی تقویت گردد؟

۴. تا چه حد در مورد اهمیت مسئله به اندازه کافی استدلال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

هر چند موضوع مطالعه واجد اهمیت خاص ملی است اما لازم می‌بود که محقق در قسمت‌های تخصصی بحث، اهمیت مباحث را گوشزد می‌کرد به هر حال محقق بداهت اهمیت مسئله را مفروض انگاشته است.

۵. به چه میزان گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های تحقیق) با توجه به ابعاد تشکیل‌دهنده مسئله تدوین شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

محقق صرفاً به توصیف و تشریح سرفصلهای مدنظر خود پرداخته و از سؤال یا فرضیه اصلی یا فرعی بی‌بهره است.

• در صورتی که نکات دیگری در مورد مسئله تحقیق به نظرتان می‌رسد، مرقوم بفرمائید:

هر چند با مطالعه قسمتی از یک تحقیق نمی‌توان به وضوح، داوری نشست اما با مطالعه دقیق محیط حقوقی باور اینجانب بر این است که با این تحقیق کوچکترین گرهی از مشکلات آموزش عالی گشوده نخواهد شد و از طرف دیگر با عنایت باینکه آموزش عالی با مسائل و موضوعات متعددی مواجه است که هر کدام بحث مفصلی را می‌طلبد، انجام پژوهش و راهگشایی و ارائه طریق در یک پژوهش کار بسیار مشکل و طاقت‌فرسایی است به عنوان نمونه سیاست تقنینی حاکم بر آموزش عالی و بررسی مقررات حاکم بر این حوزه خود بحث مفصلی است اما هنگامی که به عنوان بخش کوچکی از یک تحقیق مفصل قرار گیرد، انتظار اینکه در بحث محیط حقوقی چنین تحقیقی بتوان به معضلات حقوقی و راههای برون رفت از آن مسلط شد، انتظاری بس عبث است، به هر حال برای ارزیابی و داوری کلی بایستی به صورت کلان به مسئله و مسایل تحقیق نگریست و با مطالعه کامل طرح انجام گرفته به داوری نشست که این امر از وظایف بنده نمی‌باشد.

۲. مرور ادبیات

۲.۱. از نظر ساختار:

۱. تا چه حد سیر از کل به جزء در بررسی ادبیات رعایت شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

در یک حد ابتدایی و اولیه این امر رعایت شده است در حالیکه از یک پژوهش ملی برای یک وزارتخانه چنین انتظاری، انتظار بیجایی نیست به عنوان نمونه در بحث محیط حقوقی، در فصل اول خود تحت عنوان «مبانی نظری» بدون هر گونه مقدمه‌ای به تعریف مقررات قانونی و تقسیم‌بندی این مقررات پرداخته شده است در حالیکه قبل از این بحث لازم بود مباحث کلی برای اهمیت این مطالعات و مقدمات بحث انجام می‌گرفت و ذهن خواننده با آمادگی بیشتری به سراغ مباحث بعدی می‌رفت.

۲. آیا مطالب ارائه‌شده از انسجام کافی و نظم منطقی برخوردار است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

محقق نتوانسته از یک هماهنگی و انسجام و نظم منطقی در بین مباحث خود بهره‌مند گردد به عنوان مثال در بحث محیط حقوقی در فصل مباحث خود را مطرح کرده است در فصل اول در دو صفحه بحث مبانی نظری پیگیری کرده و تعاریفی را ارائه کرده در حالیکه در فصل دوم تحت عنوان بررسی وضعیت موجود در ۳۵ صفحه مباحثی را ارائه کرده است که مباحث مطروحه در فصل اول نیز به کرات در این فصل تکرار شده است.

۳. تا چه حد میان حجم مطالب ارائه‌شده در موضوعات مختلف تناسب وجود دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

هیچگونه تناسبی وجود ندارد. در بحث محیط حقوقی، فصل اول «مبانی نظری» حجم مطالبش در ۲ صفحه گنجانده شده است در حالیکه فصل دوم عنوان «بررسی وضعیت وجود» حجمی معادل ۳۵ صفحه را به خود اختصاص داده است.

۲.۲. از نظر محتوا:

۱. تا چه حد ادبیات بررسی شده با گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرضی، و یا فرضیه‌های تحقیق) مرتبط است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

مطالب بصورت کلی بیان شده‌اند و اصولاً در بحث محیط حقوقی گزاره‌هایی مشاهده نگردید تا ارتباط و پیوستگی با ادبیات را مورد بررسی داشته باشد.

۲. آیا محقق تمامی ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه‌ای قابل قبول از آنها را بررسی کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

محقق صرفاً به بیان قوانین و مقررات موجود در زمینه آموزش عالی بسنده کرده و از ادبیات حقوقی موجود در زمینه آموزش عالی کمترین بهره‌ای را نبرده است.

۳. آیا از منابعی با رویکردهای متضاد استفاده شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

من منظور پرسشگر را به نحو دقیق از سئوالات مطروحه متوجه نشدم اما لازم به ذکر است که منابع مورد استفاده محقق صرفاً قوانین و آیین‌نامه و بخشنامه‌ای موجود بوده و البته آنها به تمام قوانین.

۴. آیا مدل مفهومی جدیدی از مطالعه ادبیات استخراج شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق تا چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۵. آیا نقاط قوت و ضعف فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه به اندازه کافی مورد بررسی قرار گرفته

است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

به طور کلی به سابقه تحقیق و فعالیتهای پژوهشی مقدم در این زمینه هیچگونه اشاره‌ای نشده است.

۲.۳. از نظر نگرش محقق:

۱. تا چه حد محقق در نقد و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

به نظر می‌رسد که شاید بتوان گفت پاسخ این سؤال باید اصطلاح حقوقی «سالبه به انتفاع موضوع» جواب داد یعنی از کارهای مشخص و فعالیتهای پژوهشی مقدم به صورت دقیق استفاده نشده تا اینکه جواد داد که نقد و ارزیابی محقق از کار سایرین به صورت عینی بوده یا ذهنی.

۲. به چه میزان محقق در نقل مطالب بین واقعیتهای و عقاید تفاوت قائل شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

این تمیز در پژوهش محقق قابل شناسایی نیست و در واقع واقعیتهای موجود و عقاید و تصورات با هم ممزوج گردیده‌اند.

۳. تا چه حد محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته به روشنی و به طور عینی قضاوت کرده

است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

در این زمینه هیچگونه بحث و اظهارنظری مشاهده نگردید.

۴. آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

پژوهشگر عقاید و نظراتی ارائه نکرده تا دلایلی برای آنها اقامه کند یا درصدد دفاع از آنها برآید بلکه به صورت کلی و توصیفی مفاهیم مرتبط با یک فصل را در یک جا جمع‌آوری کرده و آنها را سامان داده است.

۲.۴. از نظر منابع مورد استفاده:

۱. تا چه حد منابع مورد استفاده با موضوع مورد بررسی و مسئله تحقیق مرتبط بوده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

منابع مورد استفاده محقق قوانین اساسی و عادی، بخشنامه‌ها، آیین‌نامه‌ها و اساسنامه‌ها بوده و در فصل مطالعات تطبیقی در مبحث محیط حقوقی نیز از ۴ منبع انگلیسی استفاده نموده که سه مورد آن (no auther) یعنی بدون نویسنده است و یک مورد آن نیز (no date) یعنی بدون تاریخ است.

۲. اعتبار منابع مورد بررسی در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

محقق از منابع دست اول استفاده‌ای نکرده است و عمده منابع مورد استفاده قوانین و مقررات مرتبط با وظایف و تکالیف و اختیارات وزارت علوم و تحقیقات و فناوری است که بهترین و جامع‌ترین منبع در این زمینه مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم و تحقیقات و فناوری است که در بازار کتاب موجود است.

۳. میزان استفاده از منابع حاوی اطلاعات دست اول (مثل مجلات علمی داوری شده، مجموعه مقالات

کنفرانسها، گزارشهای دست اول تهیه شده توسط محققین سازمانی، و پایان‌نامه‌ها) نسبت به منابع حاوی

اطلاعات دست دوم (مثل کتابشناسی‌ها، مقالات مروری، و گزارشهای حاوی مرور فعالیتهای دیگران)

چه مقدار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

منابع دست اول و دست دوم بسیار کم استفاده شده یا بهتر است بگوییم استفاده نشده بلکه منابع مورد استفاده عمدتاً منابع دست سوم است.

۴. با توجه به زمان انجام تحقیق به روز بودن منابع بررسی شده در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☒ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

محقق تلاش کرده تا از آخرین قوانین و مقررات مصوب در تحقیق خود استفاده نماید. اما باید گفت که معضل حقوقی وزارت علوم، صرفاً بررسی و تبیین قوانین مصوب نیست بلکه بایستی از بعد کلان‌نگری به مسائل نگریست و مباحث ساختاری و ریشه‌ای مدنظر باشد نه بررسی قوانین جزئی مبتنی بر حمایت یا تهدیدکننده نظام آموزش عالی.

• در صورتی که در مورد مرور ادبیات تحقیق نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

۳. روش تحقیق:

۱. آیا در طرح تحقیق روش خاصی برای انجام تحقیق معرفی شده است؟

☒ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش به درستی به کار گرفته شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

روش مطالعه تطبیقی benchmarking (سنج‌گذاری) مدنظر محقق بوده اما استفاده بهینه و مناسبی از آن نشده است به عنوان مثال نظام آموزش عالی در کشورهای چین، آمریکا، روسیه، آلمان و ... مورد مطالعه تطبیقی قرار گرفته در حالیکه نیاز است در مطالعه تطبیقی مشخص شود کدام قسمت از نظام آموزش عالی را قاصد به مقایسه است؟ آیا نظام آموزش عالی کشور مورد نظر با کشورمان از نظر محتوا و ساختار همخوانی و همگونی دارند یا خیر؟ که در این تحقیق از این مسائل و اصول مطالعات تطبیقی هیچگونه استفاده‌ای نشده است.

۲. آیا روش مورد استفاده با مسئله تحقیق تناسب دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

روش تا حدودی مقبول است اما نحوه استفاده مورد انتقاد است و اصول اولیه مطالعات تطبیقی مراعات نشده است.

۳. تا چه حد در طرح تحقیق محدودیتهای احتمالی روش به طور مشخص مطرح شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

این موضوع مورد بحث واقع نشده است.

۴. آیا دلایل کافی در مورد انتخاب روش تحقیق ارائه شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

در این زمینه هیچگونه دلیل و مستندی ارائه نشده است.

• در صورتی که در مورد روش تحقیق نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

صرف بیان کلیاتی از نظام آموزش عالی کشورهای دیگر به هیچ نحو مفید فایده نیست و گاهی را و نخواهد کرد. در مطالعه تطبیقی هدف عمده و اصلی این است که اولاً نقاط ضعف و اشکال و قوت خود را بشناسیم نقاط قوت را تقویت و نقاط ضعف را مرتفع کنیم و در این زمینه باید به اصول مطالعات تطبیقی پایبند بود به عنوان مثال در این زمینه باید کشورهایی که دارای حدودی انسجام و هماهنگی ساختاری با نظام آموزش عالی کشور ما دارند و از طرف دیگر نظام آموزش عالی آنها در بعد جهانی و ملی مطلوب است انتخاب و مورد مطالعه قرار گیرد تا بتوانیم با شناسایی کامل آن در زمینه مورد مطالعه و با در نظر گرفتن بعد ملی و بومی کشورمان آن نقاط قوت را در حد امکان اعمال کنیم که در این تحقیق چنین امری مدنظر محقق نبوده است. معهذا باید گفت که صرف ارائه قوانین و مقررات و سیاستهای حاکم بر نظام آموزش عالی کشورهای دیگر چه معضلی را گره‌گشایی خواهد کرد.

۴. جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۱. آیا روش جمع‌آوری داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش مورد اشاره برای این تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. آیا محقق شواهدی کافی از بکارگیری روش جمع‌آوری داده‌ها ارائه کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۳. آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها بدرستی اعمال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
در تحقیق مورد مطالعه هیچ گونه انعکاسی از این موضوع را نمی‌توان مشاهده کرد فلذا امکان داوری وجود ندارد.				

۴. آیا روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، میزان تناسب روش مورد اشاره با این تحقیق چقدر است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
به صورت دقیق و مشخص، روشی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها معرفی نگردیده است و یا اینکه اینجانب متوجه آن نگردیم.				

۵. تا چه حد تکنیکهای استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
محقق صرفاً به صورت علی و توصیفی به تجزیه و تحلیل پرداخته است و به نظر می‌رسد بهتر می‌بود که از تکنیکهای آماری و ... استفاده بیشتری می‌نمود.				

• در صورتی که در مورد جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم

بفرمائید:

پژوهشگر محترم صرفاً به داده‌های در دسترس اکتفا کرده و استدلال و استنتاجی هم ارائه نکرده است و روشها و منابع جمع‌آوری داده‌ها را هم در محل مشخص نکرده است که این امر به اعتبار تحقیق لطمه می‌زند.

۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش

۵.۱. اعتبار و پایایی:

۱. آیا در طرح تحقیق روش تعیین اعتبار نتایج مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین اعتبار درونی و بیرونی تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
این مباحث به طور کلی در تحقیق بیان نشده است.				

۲. تا چه حد روش تعیین اعتبار نتایج تحقیق به درستی مورد استفاده قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
به شرح فوق				

۳. آیا در طرح تحقیق روش تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
به شرح فوق				

۴. تا چه حد پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات به درستی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
محقق به هیچ نحو به پایایی و روایی و اعتبار نپرداخته است.				

۵.۲. نتیجه‌گیری:

۱. تا چه حد نتیجه پایانی قانع‌کننده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
محقق در صفحات ۶۹ و ۷۰ بحث محیط حقوقی نتایج تحقیق خود، تشریح نموده است و نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدها را برشمرده است که بعضاً بصورت بسیار کلی بیان شده‌اند. به عنوان مثال در قسمت ضعف‌ها یکی از ضعف‌ها را وجود برخی قوانین پیشگیرانه در زمینه نظام آموزش عالی برشمرده‌اند اما منظور محقق مشخص نیست؟ شاید این موضوع در پاره‌ای موارد حتی به عنوان نقطه قوت نیز مطرح گردد. اما بایستی گفت که در عمل نتیجه نسبتاً قابل قبول است.				

۲. تا چه حد محدودیت‌های تحقیق بدرستی بیان شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در این زمینه هیچگونه بحثی به عمل نیامده است.				

۳. آیا از یافته های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت این راهنما در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۴. تا چه حد نتیجه گیری به صورت عینی و مبتنی بر یافته های تحقیق انجام شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
نتایج بسیار کلی است و چنین نتیجه گیری مشکلی را حل نمی کند و به نظر می رسد که این نتیجه گیری صرفاً بصورت عینی و مبتنی بر یافته های تحقیق نباشد و در یک نگرش کلان و حتی بدون در نظر گرفتن مباحث مقدماتی این بحث هم می توان عمده این نتیجه گیری را حدس زد. به عنوان مثال تنها فرصت شناسایی شده توسط محقق برخورداری از زمینه مناسب متخصصین حقوقی در کشوره است که این امر مشخص و واضحی است.				

۵. ۳. تدوین گزارش:

۱. کیفیت ساختار گزارش در چه سطحی است؟

☐ بسیار زیاد	☒ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
نسبتاً خوب است و خواننده بدون هیچگونه زحمتی و به راحتی می تواند از نتایج مطالعات بهره مند گردد.				

۲. آیا شیوه ارجاع دهی مناسبی انتخاب شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این شیوه به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در بحث محیط حقوقی ارجاع دهی خیلی کم مورد استفاده قرار گرفته است. اما در آنجایی هم که مورد استفاده قرار گرفته است ناقص می باشد به عنوان نمونه در ص ۶ این مبحث در پانویس صفحه آمده است: ۱- آقای نیای، ۱۳۷۰. مشخص نیست که این ۱۳۷۰ سال نشر کتاب است یا صفحه کتاب و از طرف دیگر نام کوچک آقای نیای کیست؟ حال آنکه در صفحات پیشین این ارجاع به صورت کامل نیامده و هیچگونه سابقه ای از آن وجود ندارد.				

۳. کیفیت سبک نگارش گزارش در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☒ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
مطالب بصورت ساده و قابل فهم نگاشته شده و به راحتی می توان منظور مؤلف را استنباط کرد.				

• در صورتی که در مورد تفسیر نتایج و تدوین گزارش نکات دیگری به نظرتان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

هدف نهایی از نگارش یک تحقیق رسیدن به نتیجه تا نتایج خاص و در نقطه نهایی ارائه راهکار است که در واقع کارکرد و اهمیت واقعی یک تحقیق در اینجا نمایان می‌گردد. محقق محترم در بحث محیط حقوقی در چندین سطر نقاط قوت و ضعف را مطرح کرده بدون اینکه آنها را تشریح نماید و منظور خود را بوضوح بیان نماید و یا اینکه راهکاری ارائه دهد که این شیوه عمل مقبول نمی‌باشد.

دآوری بخش‌های خاص طرح

الف - بررسی وضع موجود

۱. آیا برای بررسی وضع موجود از مدل مناسبی استفاده شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
با مطالعه مبحث محیط حقوقی استفاده از مدل خاص برای بررسی وضع موجود مشاهده نگردید محقق مطالب مورد نظر خود را به صورت توصیفی و علی بیان داشته‌اند.				

۲. تا چه حد در بخشهای مختلف مطالعه سیر از کل به جزء رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
تا حدودی این بحث رعایت نشده است اما نه به صورت کامل - اینکه در فصل اول مبانی نظری که مباحث کلی تری نسبت به سایر فصول است مورد بحث قرار گرفته امر مطلوبی است.				

۳. آیا مرز میان نظام و محیط و نیز میان زیرسیستمها به حد کافی مشخص شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

۴. آیا تناسب لازم میان عمق مطالعه در بخشهای مختلف وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
به نظر می‌رسد گستردگی و وسعت بیش از حد تحقیق منجر به مطالعات سطحی در این پژوهش شده است و محقق ناچار به بیان پاره‌ای مسائل علی بوده است.				

۵. تا چه حد برخورد محقق استدلالی و عینی بوده است؟ (در مقابل برخورد قضاوتی و ذهنی)

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
در این زمینه به روشنی نمی‌توان دآوری کرد اما به نظر می‌رسد که مرزی میان برخورد عینی و برخورد ذهنی وجود ندارد. در پژوهشی که عمده منابع مورد استفاده آن قوانین و بخشنامه‌ها باشد و منابع دست اول و دست دوم به سختی یافت شود چه انتظاری می‌توان داشت؟				

۶. کیفیت تحلیل نقاط قوت و ضعف نظام در وضعیت موجود در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
بسیار کلی و بدون پرداختن به جزئیات صورت پذیرفته و محقق در این زمینه استدلالی ارائه نکرده است.				

۷. تا چه اندازه محدوده روشنی از نیازمندهایی که سیستم جدید باید به آنها پاسخ دهد، بیان شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

در این زمینه ابهام و سردرگمی مشاهده می گردد و محقق تلاش قابل توجهی در این زمینه نکرده است.

۸. تا چه حد مقدمات لازم برای ارائه یک مدل منطقی از سیستم جدید (شامل شناسایی موجودیتهای فرایندهای پردازش و مبادله اطلاعات توسط موجودیتهای و ماهیت اطلاعات در سیستم) فراهم شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
این سؤال در مورد مبحث محیط حقوقی قابلیت ارائه و پاسخگویی ندارد.				

۹. تا چه حد در این مطالعه دیدگاه کاربر/مشری سیستم مورد سنجش قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
این سؤال نیز مدخلیتی در مبحث محیط حقوقی ندارد و چنین انتظاری از محقق در چنین مبحثی نابجاست.				

۱۰. آیا متغیرهای لازم برای انجام یک مطالعه امکان پذیری سیستم جدید مشخص شده اند؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این متغیرها را مناسب می دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

• در صورتی که در مورد بررسی وضع موجود نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

ب- مطالعه تطبیقی

۱. آیا مدل مناسبی برای دسته بندی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
کیفیت بسیار ضعیف است و صرفاً به صورت کلی به ارائه نظام مسائل کلی از پاره ای از نظام آموزش عالی کشورها در دنیا بسنده شده است و مشخص نیست که این شیوه نوشاروی چه دردی است؟				

۲. آیا نمونه (های) انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی مناسب هستند؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا به اندازه کافی در مورد دلایل انتخاب نمونه های فعلی برای مطالعه موردی استدلال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. تا چه حد مراحل یک مطالعه تطبیقی منظم شامل: توصیف، تفسیر، کنارهم گذاشتن و تطبیق به درستی انجام شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
متغیرهای مورد مقایسه معین نشده‌اند و همین امر موجب سردرگمی است و باعث شده که مطالب بصورت پراکنده باشد و هدف خاصی را دنبال نکند.				

• در صورتی که در مورد مطالعه تطبیقی نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

آنچه که در یک مطالعه تطبیقی مدنظر است مقایسه و سنجش چند متغیر با هم است که در این زمینه محقق کوتاهی نموده است و از طرف دیگر مقایسه‌ها نامتقارن بوده و تناسب حجمی مطالب ارائه شده نیز مقبول نیست به عنوان نمونه نظام آموزش عالی آمریکا در ۲ صفحه مورد بررسی قرار گرفته حال آنکه استرالیا نیم صفحه را به خود اختصاص داده است.

پ- سنجه‌گذاری*

توضیح: سؤالات مربوط به سنجه‌گذاری به صورت چک‌لیستی از مراحل انجام یک سنجه‌گذاری تهیه شده‌اند. از اینرو شکل این سؤالات با سؤالات بخشهای دیگر متفاوت است، بدین ترتیب که در هر بند ابتدا انجام یا عدم انجام هر فعالیت فرعی مورد پرسش قرار می‌گیرد و پس از آن در مورد کیفیت انجام این فعالیت نظر شما را جویا خواهیم شد.

پ.۱. برنامه‌ریزی:

۱. آیا از مدل خاصی در سنجه‌گذاری استفاده شده است؟

بلی ☒ خیر ☐					
کیفیت استفاده از مدل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
محقق مدعی استفاده از مدل benchmarking است و چند کشور را به صورت پراکنده با هم سنجیده و اطلاعات پراکنده‌ای را از نظام آموزش عالی آنها ارائه داده در حالیکه متغیرهای آنها معین نمی‌باشد.					

۲. آیا برنامه کلی برای سنجه‌گذاری طراحی شده است؟

بلی ☐		خیر ☒			
کیفیت برنامه‌ریزی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه‌گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار سایرین مد نظر قرار گرفته است؟

*. واژه سنجه‌گذاری به عنوان معادل benchmarking در نظر گرفته شده است.

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت استفاده از سایر کارها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
هیچگونه اشاره و یا مطلبی به صراحت یا به نحو ضمنی در این زمینه ارائه نشده است.					

۴. آیا ابزارهای اندازه گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه گیری های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت استفاده از ابزار اندازه گیری	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
این سؤال دخیلی به مباحث حقوقی ندارد.					

۵. آیا برای یافتن بهترین الگوی موجود جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت الگوی مورد استفاده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۶. آیا ترکیب خوبی از سازمانهای نمونه انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه گذاری اخذ شده از آنها غنی و مناسب بوده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت اطلاعات جمع آوری شده از سازمانهای نمونه	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☒
محقق دلایل انتخاب خود را تشریح نموده است و مشخص نیست بر چه مبنایی کشورهای مورد تطبیق را انتخاب کرده است؟ به نظر می رسد با مراجعه به اینترنت و یافتن نمونه ها، محقق صرفاً همان کشورها را مورد مطالعه قرار داده است.					

پ.۲. جمع آوری داده:

۱. آیا روش معینی برای جمع آوری داده انتخاب شده است؟

		☒ بلی	☐ خیر		
کیفیت استفاده از روش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
در مبحث محیط حقوقی مباحث صرفاً با استفاده از قوانین و مقررات و بخشنامه ها فراهم شده است.					

۲. آیا صحت اطلاعاتی که از سایر سازمانها جمع آوری شده است، توسط خود آن سازمانها تأیید شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت اطلاعات از نظر سازمانها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
هیچگونه اشاره‌ای به این بحث نشده و به صورت صریح یا ضمنی سخنی به میان نیامده است.					

۳. آیا اطلاعات درمورد عملیات و روشهای انجام کار و نیز شاخصها و سابقه‌شان جمع آوری شده است؟

		بلی ☐	خیر ☒		
کیفیت اطلاعات	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳.پ. تجزیه و تحلیل:

۱. آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی بر روی داده‌ها انجام شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
تحلیلهای محقق عمدتاً بدون داده صورت گرفته است.					

۲. آیا برای معیارهای مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله (gap analysis) انجام شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
به نظر می‌رسد این مورد دخلی به مطالب حقوقی مطرح شده در پژوهش ندارد.					

۳. آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

کیفیت پیش‌بینی روندهای آینده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
سؤال از وضوح برای حقیر برخوردار نیست و متوجه منظور پرسشگر نگردیم.					

۴. اقدام:

۱. آیا یافته‌های سنجه‌گذاری مستند و گزارش شده‌اند؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت گزارش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

محقق در این زمینه تلاش قابل توجهی نکرده است و مباحثی را مطرح ننموده است.

۲. آیا برنامه‌های اقدام ایجاد و قبول شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت برنامه‌های اقدام	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین

۳. آیا ارتباط لازم بین نتایج فرایند سنجه‌گذاری با فرایند تدوین استراتژی ایجاد شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت ارتباط میان سنجه‌گذاری و تدوین استراتژی	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین
در صفحه ۶۹ تحلیل SWOT ارائه داده و محقق به صورت کلی و تیتروار به ارائه نقاط قوت، ضعف، تهدیدات و فرصتها پرداخته و این تحلیل جامع و مانع نیست و در نهایت این مباحث منجر به تدوین استراتژی نشده است.					

• در صورتی که در مورد سنجه‌گذاری نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

در بحث محیط حقوقی صرفاً به ارائه ناقصی از نظام آموزش عالی چند کشور پرداخته شده بدون اینکه مشخص شود سنجش کدام یک از متغیرها مدنظر است و به نظر نمی‌رسد که صرف ارائه کلیاتی از بحث نظام آموزش عالی یک کشور بدون اینکه تطبیقی خاص از نظام آموزش عالی چند کشور دیگر صورت پذیرد را بتوان سنجه‌گذاری نامید.

ت- تدوین استراتژی

۱. آیا برای تدوین استراتژی از مدل خاصی استفاده شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد مدل مورد استفاده را مناسب می‌دانید؟

بسیار زیاد	زیاد	در حد متوسط	کم	خیلی کم

در بحث محیط حقوقی، محقق مبادرت به تدوین استراتژی ننموده است.

۲. تا چه حد تکنیک SWOT برای تحلیل محیط‌های داخلی و خارجی به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد	زیاد	در حد متوسط	کم	خیلی کم

محقق محیط‌های داخلی و خارجی را در مباحث خود در تکنیک SWOT در بخش محیط حقوقی بکار نگرفته است و به طور کلی به ارائه مباحث نقاط ضعف و قوت، تهدیدها و فرصت‌ها مبادرت ننموده است.

۳. تا چه میزان شیوه تولید استراتژیهای بدیل و انتخاب از میان آنها را قابل قبول می‌دانید؟

بسیار زیاد	زیاد	در حد متوسط	کم	خیلی کم

این کار صورت نپذیرفته است.

۴. به چه میزان شیوه تولید طرحهای بدیل و انتخاب از میان آنها برای هر یک از استراتژیها را قابل قبول می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
استراتژی ارائه نشده است.				

• به طور خلاصه ارزیابی خود را از مستندات طرح در قالب نقاط قوت و ضعف بیان فرمایید:

نقاط قوت طرح:

۱. نگارش متن تحقیق دارای سلاست و فصاحت است و خواننده به راحتی منظور محقق را استنباط می‌کند.
۲. از منابع به روز استفاده شده است و آخرین مقررات مصوب مجلس و مراجع ذیصلاح در تحقیق لحاظ شده است.

نقاط ضعف طرح:

۱. تناسب از حجم مطالب پیش‌بینی شده در فصول وجود ندارد به عنوان مثال در قسمت محیط محقق فصل اول را تحت عنوان مبانی نظری در ۲ صفحه بحث نموده است در حالیکه فصل دوم با عنوان شناخت وضعیت موجود حجمی معادل ۳۵ صفحه را به خود اختصاص داده است.
۲. منابع و مآخذ بکار رفته در تحقیق عمدتاً از منابع دست سوم است و فاقد منابع دست اول و دوم است و یا اینکه کمتر استفاده شده است.
۳. نتایج تحقیق به صورت کلی است و محقق نتوانسته نتایج تحقیق خود را به صورت دقیق مشخص نماید و صرفاً به کلی‌گویی پرداخته است.
۴. مطالعات تطبیقی بسیار ناقص انجام شده و محقق متغیرهای مورد نظر را مشخص نکرده است.
۵. محقق، کلی‌گویی کرده و الفاظی بکار برده که مناسب با یک تحقیق کلان و ملی نیست به عنوان نمونه در پاراگراف سوم ص ۵-۶ آورده است... دولت بر حسب قانون اساسی نه تنها موظف است بلکه مکلف است... مشخص نمی‌باشد که مرز بین تکلیف و وظیفه چیست؟ در حالیکه در علم حقوق بین این واژه تفاوتی قائل نمی‌شوند.

مشخصات داوری:		
نام و نام خانوادگی: محمدرضا رستمی	رشته و گرایش تحصیلی: مدیریت مالی	درجه علمی: مربی
سازمان محل خدمت: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران	آدرس: خ انقلاب - تقاطع فلسطین ساختمان فجر	
تلفن (های) تماس: ۶۴۹۴۹۸۰	پست الکترونیکی: rostami@irandoc.ac.ir	

عنوان موضوع مورد داوری:
منابع مالی
کد گزارش:

بخش اول - داوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق

۱. شناخت و تبیین مسئله

۱. تا چه حد زمینه مسئله، گستردگی و ویژگیهای آن بر اساس تحقیقات پیشین یا مبتنی بر مدارک و مستندات کافی بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
در مورد مسئله تحقیق اشاره‌ای به پیشینه نشده و مدارکی که نشان‌دهنده اهمیت و حدود مسئله باشد ارائه نشده است. فقط در قسمت سند راهبردی کلیات مسئله بدون اشاره به مستندات پیشین بررسی شده است. در مورد مستندات پیشین فقط به این موضوع اشاره شده که چون جهان در حال تغییر و تحول است نیاز به توسعه علمی داریم.				

۲. تا چه حدی اصل تحدید مسئله رعایت و مسئله به صورت مشخص و روشن بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
در قسمت طرح مطالعات اشاره‌ای شده که بخش منابع مالی از قسمتهای مهم پشتیبانی یک نظام علمی است اما در مورد علل و تبیین این موضوع بعنوان مسئله‌ای برای تحقیق اشاره‌ای نشده است. در طرح مطالعات، اشاره‌ای شد که چارچوبهای منابع مالی شامل - بودجه - شاخصهای ارزیابی کلان مالی و شیوه‌های تامین مالی است که جامعیت این تقسیم‌بندی و اینکه این تقسیم‌بندی بر مبنای چه الگویی ارائه شده و آیا جامع است یا خیر - دلایلی آورده نشده است.				

۳. تا چه حد بیان مسئله، قلمرو علمی موضوع مورد بررسی را مشخص می‌کند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
در مورد منابع مالی فقط اشاره شده که یکی از ارکان نظام علمی است - و در ابتدای متن اشاره شده که مسائل اعتبارات و درآمدها - واگذاری دارائیهای مالی و سرمایه‌ای - اشتغال ایجاد شده در این بخش - و شاخصهای مالی بررسی خواهند شد - اما اینکه				

الگونی کلی اشاره کند که با توجه به موضوع کدام جنبه‌های اساسی بررسی خواهد شد وجود ندارد.

۴. تا چه حد در مورد اهمیت مسئله به اندازه کافی استدلال شده است؟

☒ خیلی کم	☐ کم	☐ در حد متوسط	☐ زیاد	☐ بسیار زیاد

اصلاً اشاره‌ای به اهمیت مسئله نشده است.

۵. به چه میزان گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های تحقیق) با توجه به ابعاد تشکیل‌دهنده مسئله تدوین شده‌اند؟

☒ خیلی کم	☐ کم	☐ در حد متوسط	☐ زیاد	☐ بسیار زیاد

سؤال - فرضیه - سؤالات فرعی و اهداف ویژه‌ای وجود ندارد. در قسمت طرح نیز سؤالاتی مطرح شده که هیچ یک در مورد مسائل مالی نبوده است.

• در صورتی که نکات دیگری در مورد مسئله تحقیق به نظر تان می‌رسد، مرقوم بفرمائید:

مسئله به صورت واضح و روشن مطرح نشده، ابعاد آن بازگو نشده، و ساختار مسئله تبیین نگردیده است.

۲. مرور ادبیات

۲.۱. از نظر ساختار:

۱. تا چه حد سیر از کل به جزء در بررسی ادبیات رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

در مورد منابع مالی قسمتی بنام مرور ادبیات بطور مجزا وجود ندارد. فقط وضع موجود منابع مالی دانشگاه‌ها و بخشهای پژوهشی در کشور بصورت گزارش کپی شده‌اند. و این سؤال مطرح است که آیا ارائه گزارش وضع موجود مثلاً (بودجه دانشگاه‌ها) جز ادبیات است یا خیر. و اگر بپذیریم که گزارش وضع موجود می‌تواند بعنوان پیشینه تحقیق باشد، ساختار حرکت از جزء به کل در آن رعایت نگردیده است برای مثال منابع تامین مالی از نظر اهمیت مطرح نشده و سپس بصورت از کل به جزء به بررسی هر یک بطور جداگانه پرداخته نشده است.

۲. آیا مطالب ارائه شده از انسجام کافی و نظم منطقی برخوردار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

نظم منطقی باید از ابتدا در ساختار مطالعه چیده می‌شد تا در قسمت مرور ادبیات یا وضع موجود ادامه داده شود. چنین کاری انجام نشده است. اما در مورد وضع موجود می‌توان گفت مطالب بصورت تقریباً منظم ارائه شده‌اند مثلاً اعتبارات دانشگاه‌ها، شاخصهای مالی، نسبتهای مالی و

۳. تا چه حد میان حجم مطالب ارائه شده در موضوعات مختلف تناسب وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

دوباره اشاره کنم که اگر منظور مرور ادبیات علمی است چنین چیزی وجود ندارد ولی در قسمت بررسی وضع موجود مطالب از نظر حجمی متناسب هستند.

۲.۲. از نظر محتوا:

۱. تا چه حد ادبیات بررسی شده با گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های تحقیق) مرتبط است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

ادبیات تحقیق که حاوی گزاره‌ها و سؤالات و فرضیه‌ها و تعیین متغیرها باشد وجود ندارد، درست این بود که ابتدا گزاره‌ها و متغیرها از دل فرضیه‌ها و سؤالات بیرون کشیده می‌شدند و سپس به بررسی این گزاره‌ها در ادبیات تحقیق و مقالات و منابع علمی پرداخته می‌شد که این کار صورت نگرفته است.

۲. آیا محقق تمامی ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه‌ای قابل قبول از آنها را بررسی کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

باز هم اشاره کنم که ادبیاتی وجود ندارد. اما در مورد وضع موجود اشاره شده که بخشهای تامین مالی - بودجه - نسبتهای مالی (بصورت محدود و ناقص) و اشتغال در بخش آموزش و پژوهش که ربطی به بحث مالی ندارد، اشاره شده است. لازم بذکر است که در موارد بالا وضع موجود بطور مناسبی ارائه شده است.

۳. آیا از منابعی با رویکردهای متضاد استفاده شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

عمدتاً برای ارائه وضع موجود از داده‌های سازمان مدیریت استفاده شده است و جداول و نمودارها عیناً کپی شده‌اند.

۴. آیا مدل مفهومی جدیدی از مطالعه ادبیات استخراج شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق تا چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۵. آیا نقاط قوت و ضعف فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه به اندازه کافی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۲.۳. از نظر نگرش محقق:

۱. تا چه حد محقق در نقد و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟

بسیار زیاد ☒	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در مورد مطالب ارائه شده در وضع موجود هیچ ارزیابی صورت نگرفته است و مطالب عیناً نقل گردیده‌اند که البته شایسته بود در مواردی با دید نقادی به آنها پرداخته می‌شد.				

۲. به چه میزان محقق در نقل مطالب بین واقعیتهای و عقاید تفاوت قائل شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
واقعیتها بیان شده‌اند و به عقاید پرداخته نشده است.				

۳. تا چه حد محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته به روشنی و به طور عینی قضاوت کرده

است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
داده‌های جمع‌آوری شده سایر سازمانها و سالنامه‌های آماری ارائه گردیده‌اند و عیناً از آنها نقل مطلب گردیده است اما قضاوتی صورت نگرفته است.---				

۴. آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
محقق عقاید خود را مطرح نکرده است که نیازی به دلایل داشته باشد.				

۲.۴. از نظر منابع مورد استفاده:

۱. تا چه حد منابع مورد استفاده با موضوع مورد بررسی و مسئله تحقیق مرتبط بوده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

ارتباط منابع با موضوع در حد متوسط بوده است، در مورد داده‌های داخلی اشاره شده که منابع شامل مرکز تحقیقات علمی کشور و سالنامه آماری بوده است که بصورت دقیق اشاره نگردیده که این منابع را در کجا می‌توان یافت.

۲. اعتبار منابع مورد بررسی در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

بنا به دسته‌بندی‌های موجود در مباحث روش تحقیق بطور کلی در این بخش از تحقیق (منابع مالی) از منابع دست دوم استفاده شده و منابع دست اول (شامل ژورنالها و مجلات تخصصی) مورد استفاده قرار نگرفته‌اند.

۳. میزان استفاده از منابع حاوی اطلاعات دست اول (مثل مجلات علمی داوری شده، مجموعه مقالات کنفرانسها، گزارشهای دست اول تهیه شده توسط محققین سازمانی، و پایان‌نامه‌ها) نسبت به منابع حاوی اطلاعات دست دوم (مثل کتابشناسی‌ها، مقالات مروری، و گزارشهای حاوی مرور فعالیتهای دیگران) چه مقدار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

بطور کلی در این بخش از منابع دست دوم استفاده شده است.

۴. با توجه به زمان انجام تحقیق به روز بودن منابع بررسی شده در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

منابع فارسی با توجه به متن تا سالهای ۱۳۸۲ می‌باشند و منابع لاتین نیز دربردارنده منابعی تا سال ۲۰۰۲ هستند.

• در صورتی که در مورد مرور ادبیات تحقیق نکات دیگری به نظرتان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

شایسته بود محقق چارچوبی از ساختار مالی بخش آموزش در کشور ارائه می‌کردند و با بررسی نمونه‌های کشورهای خارجی به مدلی قطعی می‌رسیدند و مثلاً باید اشاره می‌شد که ساختار تامین مالی، بودجه‌بندی و سیستم طرح‌ریزی، برنامه‌ریزی بودجه‌بندی planning, programming, Budgeting system که یکی از مدل‌های قوی برای بودجه‌ریزی بخش دولتی است، همچنین بحث هزینه‌ها و کنترل درآمدها و هزینه‌ها در بخش آموزشی بررسی می‌گردید و با ارائه شواهدی از کشورهای در حال توسعه هر یک از مؤلفه‌های مطرح شده در فوق بررسی و نقاط قوت و ضعف اجرای آن در بخش آموزش کشور مورد بررسی قرار می‌گرفت - همچنین از مقالات معتبر علمی ISI و ژورنالها و بطور کلی از منابع دست اول مطالبی راجع به مباحث و مؤلفه‌های فوق آورده می‌شد. برای مثال سیستم "PPBS" تحلیل می‌شد.

۳. روش تحقیق:

۱. آیا در طرح تحقیق روش خاصی برای انجام تحقیق معرفی شده است؟

☒ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش به درستی به کار گرفته شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

در طرح مطالعات به روشهایی از جمله مهندسی اطلاعات، مدل‌های کنترل کلاسیک و ... اشاره شده است ولی هیچ یک از این روشها در مطالعات منابع مالی به چشم نمی‌خورد. همچنین در طرح اشاره شده که روشهای مدلسازی شامل رویکرد تطبیقی براساس الگوی مبنا "Benchmark" می‌باشد. بنده شخصاً این مطلب را که مطالعه تطبیقی روشی است که از آن می‌توان به نتیجه سنجه‌گذاری رسید را در جایی ندیده‌ام، اما شایان ذکر است روش مطالعه تطبیقی نیز در این بخش بدرستی اعمال نگردیده است.

۲. آیا روش مورد استفاده با مسئله تحقیق تناسب دارد؟

☐ بسیار زیاد	☒ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

بسیاری از روشهای اشاره شده در بخش روش‌شناسی روشهای درستی برای اینگونه مطالعات هستند، بخصوص اتخاذ رویکرد سیستمی در طراحی یک نظام آموزشی بجا می‌باشد.

۳. تا چه حد در طرح تحقیق محدودیتهای احتمالی روش به طور مشخص مطرح شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

محدودیتها مطرح نشده‌اند.

۴. آیا دلایل کافی در مورد انتخاب روش تحقیق ارائه شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

خیر - اینکه چرا این روشهای تحقیق به کار گرفته می‌شود دلایلی مطرح نشده است.

• در صورتی که در مورد روش تحقیق نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

اشاره به روش تحقیق یک مسئله است، بکارگیری و پیاده‌سازی درست روش یک مسئله دیگر - ابتدا با توجه به نوع تحقیق باید استدلال کنیم که چرا این روشها به کار گرفته می‌شود و دلیل عدم به کارگیری روشهای جایگزین دیگر چیست؟ در این تحقیق این کار انجام نشده است به کارگیری صحیح روش مسئله دیگری است که در این تحقیق هیچ کدام از روشها به درستی پیاده‌سازی نشده‌اند.

۴. جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۱. آیا روش جمع‌آوری داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش مورد اشاره برای این تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☒	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

به نظر می‌رسد روشهای میدانی - کتابخانه‌ای و ارتباطی اشاره شده روشهای مناسبی هستند.

۲. آیا محقق شواهدی کافی از بکارگیری روش جمع‌آوری داده‌ها ارائه کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

از روشهای اشاره شده در طرح فقط مورد بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای اجرا شده است، که نتایج آن را می‌توان در مطالعه یافت؛ از سایر روشهای ارتباطی مانند مصاحبه، پرسشنامه و روشهای میدانی خبری نیست.

۳. آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها بدرستی اعمال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

روش بررسی اسناد کتابخانه‌ای به کار گرفته شده است که بنظر می‌رسد کیفیت به کارگیری این روش در حد متوسط می‌باشد - اما در مورد سایر روشهای جمع‌آوری داده‌ها هیچ کدام به کار گرفته نشده‌اند.

۴. آیا روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، میزان تناسب روش مورد اشاره با این تحقیق چقدر است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۵. تا چه حد تکنیکهای استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

از هیچ تکنیک تحلیلی استفاده نگردیده است.

• در صورتی که در مورد جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم

بفرمائید:

به نظر می‌رسد بکارگیری تنها یک روش (مطالعه اسناد کتابخانه‌ای) برای چنین تحقیقی در سطح ملی کافی نباشد و محققین باید از سایر روشهای تحقیق نیز استفاده کنند - آنچه در این تحقیق و در بخش جمع‌آوری داده‌ها به چشم می‌خورد اینست که هدف از جمع‌آوری داده‌ها مشخص نیست.

۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش

۵. ۱. اعتبار و پایایی:

۱. آیا در طرح تحقیق روش تعیین اعتبار نتایج مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین اعتبار درونی و بیرونی تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در این گزارش هیچ اشاره‌ای به روشهای تعیین اعتبار و پایایی نگردیده است. شایسته بود محقق این روشها را معرفی و اجرا می‌کرد.				

۲. تا چه حد روش تعیین اعتبار نتایج تحقیق به درستی مورد استفاده قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. آیا در طرح تحقیق روش تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. تا چه حد پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات به درستی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۵. ۲. نتیجه‌گیری:

۱. تا چه حد نتیجه پایانی قانع‌کننده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
هیچ نتیجه‌گیری وجود ندارد. فقط در صفحه ۷۷ بخش ۶ تحت عنوان خلاصه و جمع‌بندی اشاره شده که نتایج حاصل از مطالعات تطبیقی منابع مالی در جدولی مقایسه شده‌اند. محقق در جدولی متقاطع که در ستون عمودی فهرست موارد مالی در آموزش عالی و در فهرست افقی نام چند کشور آورده شده، اقدام به ارائه نتیجه‌گیری خلاصه نموده است مثلاً در مورد «اتکای بخش آموزش به بودجه دولتی» و برای کشورهای انگلستان - فرانسه و چنین علامت ضربدر خورده ☒ ، برای استرالیا علامت تیک ☒ گذاشته شده - برای امریکا علامت *، گذاشته شده و برای ایران علامت فاصله $\ominus$ گذاشته شده که معلوم نیست هدف نگارنده چه بوده				

است. شایسته بود محقق نتایج را بصورت تفصیلی و با رجوع به مباحث مطرح شده در تحقیق ارائه می کرد.

۲. تا چه حد محدودیتهای تحقیق بدرستی بیان شده اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
محدودیتی بیان نشده است.				

۳. آیا یافته های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت این راهنما در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
شایسته بود محقق در این طرح پس از نتیجه گیری جامع در مورد وضعیت مالی دانشگاه ها و پژوهشگاه های کشور راهنمایی در مورد نحوه بودجه بندی و تامین مالی دانشگاه ها و پژوهشگاه ها و نقاط قوت و ضعف سیستم فعلی ارائه می کرد تا مدیران با سیستم بودجه ریزی دولتی آشنا می شدند.				

۴. تا چه حد نتیجه گیری به صورت عینی و مبتنی بر یافته های تحقیق انجام شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
بخش نتیجه گیری بصورت مفصل وجود ندارد - فقط همانطور که در صفحه پیش اشاره شد یک جمع بندی از بحث مطالعات تطبیقی انجام شده نه آن را نمی توان نتیجه گیری نام گذاشت - البته جدول ارائه شده در صفحه ۷۷ بخش ۶ بعنوان نتیجه گیری کاملاً براساس یافته های عینی تحقیق بوده است.				

۳.۵. تدوین گزارش:

۱. کیفیت ساختار گزارش در چه سطحی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
گزارش مالی بلافاصله شروع شده با بررسی وضع موجود - که در این قسمت صرفاً داده های خام وضعیت تامین مالی - نسبتها و سایر مسائل ارائه شده اند - بخش بعدی مطالعات تطبیقی است که مسائل شهریه - تامین مالی - بودجه سرانه و ... در چند کشور بررسی شده و در قسمت SWOT در حدود چند صفحه بدون مقدمه به نقاط قوت و ضعف پرداخته شده. شایسته بود محقق با توجه به ساختار استاندارد در گزارشهای تحقیق ابتدا خلاصه تحقیق، مقدمه معرفی تحقیق، روش تحقیق و ... را در فصلی بعنوان کلیات در نظر می گرفت - پس از آن اقدام به معرفی و ارائه بخشهای ادبیات تحقیق، جمع آوری داده ها و نتایج و پیشنهادات می نمود - ساختار فعلی گزارش در حد گزارشهای علمی نمی باشد.				

۲. آیا شیوه ارجاع دهی مناسبی انتخاب شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این شیوه به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
بطور کلی در بخش منابع مالی از هیچ استاندارد برای ارجاع دهی منابع استفاده نشده است. فقط در داخل متن و در مواردی اشاره				

به نامها و مواردی گردیده است که برای خواننده کاملاً مبهم است مثلاً در صفحه ۶ اشاره شده سازمان مدیریت و برنامه ریزی ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۲ و هیچ اشاره‌ای به نام منبع و تهیه کنندگان نشده است یا در جایی دیگر در صفحه ۲۶ اشاره شده مرکز آمار ایران ۱۳۸۱، همچنین در پایان جدولی در صفحه ۵۹ نوشته شده Department of Education, 2002، یا اشاره به واژه CHEPS, 1998، که اصلاً مشخص نیست منظور نویسنده چه بوده است. در پایان گزارش نیز فهرست منابع آورده نشده است.

۳. کیفیت سبک نگارش گزارش در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
غلط املاتی و انشائی فراوان وجود دارد. ص ۱ از طرح جمله اول «برای بقاء در جهان به شتابان در حال تغییر و تحول است» نامفهوم است - کلمه سطح مند ص ۵ از طرح یعنی چه. چرا از واژه روش شناختی به جای روش شناسی استفاده شده است، و نقطه مثبت اینکه نگارش ساده و روان است.				

• در صورتی که در مورد تفسیر نتایج و تدوین گزارش نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

داوری بخش‌های خاص طرح

الف - بررسی وضع موجود

۱. آیا برای بررسی وضع موجود از مدل مناسبی استفاده شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
برای مطالعات تطبیقی از هیچ مدلی استفاده نگردیده است و مطالب چند کشور که مشخص نیست چگونه انتخاب شده‌اند و مبنای چه چیزی بوده است، بصورت فهرست وار اشاره گردیده‌اند.				

۲. تا چه حد در بخشهای مختلف مطالعه سیر از کل به جزء رعایت شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
در قسمت منابع مالی این مورد وجود ندارد و مطالب بصورت پشت سرهم ارائه شده‌اند در قسمت طرح و سند راهبردی این موضوع رعایت شده که ابتدا مدل کلی و سپس اجزای آن بررسی شده‌اند.				

۳. آیا مرز میان نظام و محیط و نیز میان زیرسیستمها به حد کافی مشخص شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
در بخش طرح سیستم آموزشی بخوبی تشریح و زیرسیستمهای درگیر و مرزبندیها رعایت شده است اما در بخش منابع مالی این دید سیستمی در نظر گرفته نشده است.				

۴. آیا تناسب لازم میان عمق مطالعه در بخشهای مختلف وجود دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

بنظر می‌رسد در بخش منابع مالی، گزارش وضع موجود دارای عمق لازم است ولی مطالعات تطبیقی و تحلیل SWOT دارای این ویژگی عمیق بودن نیستند.

۵. تا چه حد برخورد محقق استدلالی و عینی بوده است؟ (در مقابل برخورد قضاوتی و ذهنی)

☒ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

تمام گزارشهای ارائه شده در بخش وضع موجود صرفاً عینی بوده و گزارش داده‌های موجود در سالنامه‌های سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی هستند که هیچ دخل و تصرفی در آنها نشده است. در مورد بخش مطالعات تطبیقی نیز داده‌های مربوط به بخش مالی دانشگاههای کشورهای مطرح شده بدون دخل و تصرف بیان شده‌اند.

۶. کیفیت تحلیل نقاط قوت و ضعف نظام در وضعیت موجود در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

هیچ تحلیلی از قوت و ضعفها نشده است و فقط وضع موجود و گزارش‌های مربوط به آن ارائه شده‌اند.

۷. تا چه اندازه محدوده روشنی از نیازمندیهایی که سیستم جدید باید به آنها پاسخ دهد، بیان شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

نیازمندیها از مطالعه وضع موجود استخراج نشده‌اند.

۸. تا چه حد مقدمات لازم برای ارائه یک مدل منطقی از سیستم جدید (شامل شناسایی موجودیتها، فرایندهای پردازش و مبادله اطلاعات توسط موجودیتها، و ماهیت اطلاعات در سیستم) فراهم شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

با توجه به ارائه وضع موجود ظاهراً باید قسمتی تحت عنوان آسیب‌شناسی یا نیازمندیهای جدید تعریف شود تا در نهایت به مدل منطقی سیستم مورد نظر برسیم این کار انجام نشده است. به نظر می‌رسد شایسته بود در این قسمت بعد از ارائه گزارش وضع موجود اقدام به آسیب‌شناسی و تعیین نقاط قوت و ضعف وضع موجود می‌گردید و سپس راه‌حلهائی برای پاسخگونی به این نقاط قوت و ضعف پیشنهاد می‌گردید که در نهایت به طراحی مدل منطقی سیستم جدید منجر می‌شد. اما این کار در این تحقیق انجام نشده است.

۹. تا چه حد در این مطالعه دیدگاه کاربر/مشری سیستم مورد سنجش قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

این مورد در نظر گرفته نشده است. در واقع مقدمات پیاده‌سازی سیستم کلان آموزش عالی در کشور بدون هیچ اشاره‌ای به نیازهای کار برای سیستم مانند مدیران دانشگاهی و دانشجویان انجام شده است که از نظر مدل‌های طراحی سیستم صحیح نیست.

۱۰. آیا متغیرهای لازم برای انجام یک مطالعه امکان‌پذیری سیستم جدید مشخص شده‌اند؟

☒ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این متغیرها را مناسب می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

اصولاً می‌توان براساس چارچوبی که ارائه شده (منابع مالی - شاخصهای مالی - بودجه دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها و سرانه بودجه) امکان‌پذیری سیستم جدید را مطالعه کرد ولی اینکه آیا این متغیرها کافی هستند یا خیر باید از ادبیات و تحقیقات مشابه استخراج می‌شده که این کار صورت نگرفته است.

• در صورتی که در مورد بررسی وضع موجود نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

شایسته بود بررسی وضع موجود با هدف نهائی طراحی منطقی سیستم جدید انجام می‌گرفت ولی این کار انجام نشده است.

ب- مطالعه تطبیقی

۱. آیا مدل مناسبی برای دسته‌بندی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در مطالعه تطبیقی باید مدل داشت، این مدلها در کتابهای از این دست آورده شده‌اند که می‌توان بصورت ترکیبی نیز از آنها استفاده کرد. در این تحقیق هیچ اشاره‌ای به مدل مورد استفاده نشده است. ذهنیت محقق از مطالعه تطبیقی ارائه صرف داده‌های چند کشور می‌باشد.				

۲. آیا نمونه (های) انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی مناسب هستند؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا به اندازه کافی در مورد دلایل انتخاب نمونه‌های فعلی برای مطالعه

موردی استدلال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
در مورد دلایل انتخاب گونه‌ها هیچ بحثی نشده است. بنظر می‌رسد در یک مطالعه تطبیقی نمونه‌ها باید با توجه به شاخصهایی که از قبل انتخاب می‌شوند و در کلیه نمونه‌ها موجود هستند انجام شود که این ویژگی در این نمونه‌ها وجود ندارد. بنابراین نمونه‌ها را نمی‌توان با توجه به شاخصهای مشترکی تحلیل کرد.				

۳. تا چه حد مراحل یک مطالعه تطبیقی منظم شامل: توصیف، تفسیر، کنارهم گذاشتن و تطبیق به درستی

انجام شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
از مراحل یاد شده مرحله توصیف انجام شده است. مرحله کنار هم گذاشتن نیز طی جداول و نمودارهایی از صفحات ۶۶ تا ۷۷ انجام شده است. مرحله تفسیر ضعیف انجام شده و دلایل و چرایی وضعیت موجود متغیرها شناسایی نشده‌اند و مرحله تطبیق نیز به مفهوم استخراج معانی و مفاهیم پایه‌ای و رسیدن به مدل‌های جامع در مورد علل و ریشه‌های فعالیت انجام نشده است. ارجاع می‌شود به مراحل چهارگانه مطالعات تطبیقی در مستند روش داوری طرح‌های تحقیقاتی که در مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران تهیه شده است.				

• در صورتی که در مورد مطالعه تطبیقی نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

در مورد مطالعات تطبیقی در بحث مالی کشورهای (اتحادیه اروپا ۸ صفحه، استرالیا ۲ صفحه، امریکا ۳ صفحه، چین ۲ صفحه و هند ۲ صفحه) گزارش وضع موجود در مورد نحوه ساختار تامین مالی، منابع مالی، هزینه‌های متوسط هر دانشجو، برنامه‌های حمایت مالی از دانشجویان دریافت شهریه و ... ارائه شده. مطالعه تطبیقی مدلی نداشته و دانسته‌های وضع موجود چند کشور گزارش شده‌اند. اینکه چرا این کشورها انتخاب شده‌اند و آیا ساختار آموزش این کشورها با کشور هماهنگ است یا خیر جای سؤال است و اینکه براساس چه معیارهایی این کشورها انتخاب شده‌اند.

پ- سنجه‌گذاری*

توضیح: سؤالات مربوط به سنجه‌گذاری به صورت چک‌لیستی از مراحل انجام یک سنجه‌گذاری تهیه شده‌اند. از اینرو شکل این سؤالات با سؤالات بخشهای دیگر متفاوت است، بدین ترتیب که در هر بند ابتدا انجام یا عدم انجام هر فعالیت فرعی مورد پرسش قرار می‌گیرد و پس از آن در مورد کیفیت انجام این فعالیت نظر شما را جویا خواهیم شد.

پ.۱. برنامه‌ریزی:

۱. آیا از مدل خاصی در سنجه‌گذاری استفاده شده است؟

		☐ خیر	☐ بلی		
کیفیت استفاده از مدل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☒

۲. آیا برنامه کلی برای سنجه‌گذاری طراحی شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت برنامه‌ریزی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☒

۳. آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه‌گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار

سایرین مد نظر قرار گرفته است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت استفاده از سایر کارها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☒

۴. آیا ابزارهای اندازه‌گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه‌گیری‌های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت استفاده از ابزار	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☒

*. راز سنجه‌گذاری به عنوان معادل benchmarking در نظر گرفته شده است.

اندازه‌گیری					

۵. آیا برای یافتن بهترین الگوی موجود جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت الگوی مورد استفاده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☒

۶. آیا ترکیب خوبی از سازمانهای نمونه انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه گذاری اخذ شده از آنها غنی

و مناسب بوده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت اطلاعات جمع‌آوری شده از سازمانهای نمونه	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☒

پ.۲. جمع‌آوری داده:

۱. آیا روش معینی برای جمع‌آوری داده انتخاب شده است؟

☒ بلی ☐ خیر

کیفیت استفاده از روش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☒	پایین ☐	بسیار پایین ☐
کیفیت ارائه داده‌های مالی بصورت تاریخی و کتابخانه‌ای در حد متوسط است چرا که هیچ تحلیلی آورده نشده. از منابع متعدد استفاده نشده، نمودارها و گرافها بصورت منظم ارائه نشده‌اند و اصولاً چرا فقط در جمع‌آوری داده‌ها باید روش کتابخانه‌ای استفاده شود روشهای دیگر نیز می‌توانند استفاده شوند.					

۲. آیا صحت اطلاعاتی که از سایر سازمانها جمع‌آوری شده است، توسط خود آن سازمانها تأیید شده

است؟

☒ خیر ☐ بلی

کیفیت اطلاعات از نظر سازمانها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
اشاره شده که اطلاعات از سالنامه‌های سازمان مدیریت آورده شده ولی مستندی دال بر تائید اطلاعات توسط آن سازمان یا اطلاعات خارجی که از یونسکو گرفته شده وجود ندارد.					

۳. آیا اطلاعات درمورد عملیات و روشهای انجام کار و نیز شاخصها و سابقه‌شان جمع‌آوری شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت اطلاعات	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۳. تجزیه و تحلیل:

۱. آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی بر روی داده‌ها انجام شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا برای معیارهای مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله (gap analysis) انجام شده است؟

☒ خیر ☐ بلی

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
این کار باید با تعیین شاخصهانی شروع شود و با بررسی این شاخصها در وضع مطلوب و وضع موجود اقدام به تحلیل فاصله گردد که در این تحقیق این کار انجام نشده است.					

۳. آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

☒ بلی ☐ خیر

کیفیت پیش‌بینی روندهای آینده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
در قسمت طرح مطالعات اقدام به تعیین و معرفی پروژه‌ها و فعالیتهایی شده که در صورت اجرای آنها وضعیت فعلی بهبود می‌یابد، بنابراین فعالیتها و عملکرد آینده در قالب پروژه‌ها دیده شده است.					

پ.۴. اقدام:

۱. آیا یافته‌های سنجه‌گذاری مستند و گزارش شده‌اند؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت گزارش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا برنامه‌های اقدام ایجاد و قبول شده است؟

☒ بلی ☐ خیر

کیفیت برنامه‌های اقدام	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☒
در قسمت طرح مطالعات فعالیتهای عملیاتی برای طرح‌های تعریف شده مشخص شده‌اند مثلاً در صفحه ۲۸ بیان شده که برای طراحی ساختار ICT باید از تعیین مولفه‌های کلان شروع کرد.					

۳. آیا ارتباط لازم بین نتایج فرایند سنجه گذاری با فرایند تدوین استراتژی ایجاد شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

کیفیت ارتباط میان سنجه گذاری و تدوین استراتژی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☒
این کار انجام نشده و ارتباطی بین این دو بخش تحقیق وجود ندارد.					

• در صورتی که در مورد سنجه گذاری نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

سنجه گذاری به مفهوم دقیق آن در این تحقیق انجام نشده است. پس از ارائه مطالعات تطبیقی و مقایسه ایران با چند کشور خارجی وضعیت آموزشی با توجه به چند متغیر تصویر شده است. که این کار را نمی توان الگوگیری یا سنجه گذاری نامید.

ت- تدوین استراتژی

۱. آیا برای تدوین استراتژی از مدل خاصی استفاده شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد مدل مورد استفاده را مناسب می دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در این مطالعه مدل تدوین استراتژی معرفی نشده است.				

۲. تا چه حد تکنیک SWOT برای تحلیل محیط های داخلی و خارجی به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
تحلیل SWOT مرحله ای دارد که در نهایت منجر به فهرست کردن S-W-O-T ها می شود در این گزارش بدون مقدمه این چهار مورد فهرست شده اند. در مورد تعداد هم به ۲ مورد قوت ۱۵ مورد ضعف ۴ فرصت و ۷ تهدید اشاره شده است.				

۳. تا چه میزان شیوه تولید استراتژی های بدیل و انتخاب از میان آنها را قابل قبول می دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
تحلیل SWOT و تدوین استراتژی با توجه به مراحل منظم انجام نشده است و مستقیماً به فهرست کردن آنها اقدام شده است.				

۴. به چه میزان شیوه تولید طرح های بدیل و انتخاب از میان آنها برای هر یک از استراتژی ها را قابل قبول می دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
این فعالیت براساس مدل و فعالیت گام به گام انجام نشده است.				

• به طور خلاصه ارزیابی خود را از مستندات طرح در قالب نقاط قوت و ضعف بیان فرمایید:

نقاط قوت طرح:

- معرفی طرحها و پروژه‌های لازم برای توسعه علمی کشور در طرح مطالعات
- استفاده از دید سیستمی برای طراحی نظام علمی کشور
- تشریح زیرسیستمها به هسته‌های آموزش و پژوهش و سیستم‌های پشتیبان
- معرفی روشهای تحقیق از جمله مطالعات موردی و سنجه‌گذاری بعنوان روشهایی برای سنجش وضعیت فعلی و تحلیل فاصله با سایر کشورها
- ارائه چارچوبی از وضعیت آموزش و زیرسیستم‌های درگیر در قسمت سند راهبردی

نقاط ضعف طرح:

- ۱- اشکال در عملیاتی کردن تحقیقات و عدم استفاده از مدلهای و روشهای تحقیق مرسوم در مطالعات سیستمی. مثلاً بکارگیری مرور ادبیات علمی تحقیق و استفاده از مقالات و آخرین نظریات در مورد متغیرهای سیستم. یا بکارگیری نادرست روش سنجه‌گذاری و تدوین استراتژی.
- ۲- عدم اشاره به سیستم‌های مشابه یا سایر سیستم‌های آموزش عالی در سایر کشورها
- ۳- عدم معرفی مدل‌های علمی و پیروی از آنها در بخشهای مطالعات تطبیقی، تدوین استراتژی و سنجه‌گذاری
- ۴- نداشتن نتیجه‌گیری منظم و مشروح در پایان فصول
- ۵- عدم ارجاع به منابع و بکارگیری شیوه‌های نادرست ارجاع به منابع
- ۶- عدم اشاره به وضعیت اعتبار و پایانی در مدل ارائه شده
- ۷- عدم استفاده از سایر روشهای جمع‌آوری اطلاعات (به جز روش کتابخانه‌ای)

مشخصات داوری:

نام و نام خانوادگی: سیروس علیدوستی	رشته و گرایش تحصیلی: مدیریت	درجه علمی: مربی
سازمان محل خدمت: مرکز اطلاعات و مدارك علمی ایران	آدرس: خیابان انقلاب - چهارراه فلسطین - شماره ۱۱۸۸	
تلفن(های) تماس: (۳۶۰) ۶۴۹۴۹۸۰	پست الکترونیکی: alidousti@irandoc.ac.ir	

عنوان موضوع مورد داوری:

مطالعات اجمالی مدیریت و برنامه ریزی
کد گزارش: ۰۱-۵۲۱۰۰۹-۰۱

بخش اول - داوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق**۱. شناخت و تبیین مسئله**

۱. تا چه حد زمینه مسئله، گستردگی و ویژگیهای آن بر اساس تحقیقات پیشین یا مبتنی بر مدارك و مستندات کافی بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
مسئله این پروژه براساس مدل صفحات ۷ تا ۱۲ طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور بیان شده است که فاقد زمینه نظری متقن است. از این گذشته، مجری برای این مدل هیچ گونه شواهد تجربی مبنی بر اعتباریابی آن، ارائه نکرده است.				

۲. تا چه حدی اصل تحدید مسئله رعایت و مسئله به صورت مشخص و روشن بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☒	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در صفحات ۳۴ و ۳۵ طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور، ابعاد مسئله به روشنی بیان و به تفصیل شرح داده شده اند.				

۳. تا چه حد بیان مسئله، قلمرو علمی موضوع مورد بررسی را مشخص می کند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
در بیان مسئله، اشاره ای به قلمرو علمی موضوع نشده است.				

۴. تا چه حد در مورد اهمیت مسئله به اندازه کافی استدلال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
تنها در صفحه های ۱ و ۲ طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور برای کل پروژه، عناوین هفت ضرورت ذکر شده اند که نه تنها برای کلیت پروژه کفایت نمی کنند بلکه به موضوع مدیریت و برنامه ریزی نیز اشاره ای ندارند.				

۵. به چه میزان گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های تحقیق) با توجه به ابعاد تشکیل‌دهنده مسئله تدوین شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☒ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در صفحات ۳۴ و ۳۵ طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور گزاره‌های تحقیق برای ابعاد تشکیل‌دهنده مسئله تدوین شده‌اند.				

• در صورتی که نکات دیگری در مورد مسئله تحقیق به نظر تان می‌رسد، مرقوم بفرمائید:

۱. مسئله این تحقیق پیرامون «مدیریت و برنامه‌ریزی» عنوان شده است. باید دانست که «برنامه‌ریزی» یکی از وظایف «مدیریت» به حساب می‌آید (مجری در مبانی نظری در گزارش مطالعات اجمالی مدیریت و برنامه‌ریزی - ص ۲-۱۱ خود به این موضوع اشاره کرده است). با این وجود، مجری استدلالی برای گزینش این عنوان مطرح نکرده است.
۲. مدلی که اساس تعریف مسائل در این پروژه بوده است، نه تنها اعتباریابی نگردیده بلکه انسجام درونی نیز ندارد. به عنوان مثال در صفحه ۷ طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور، لایه بیرونی مدل به نام «هماهنگی، نظارت و کنترل» است. در حالی که همین لایه در صفحه ۸ تبدیل به «کنترل فراورده» و «کنترل فرایند» شده است. مجری خود در مبانی نظری در گزارش مطالعات اجمالی مدیریت و برنامه‌ریزی (ص ۲-۱۱)، میان کنترل و هماهنگی تفاوت قائل شده است. از این گذشته در صفحه‌های ۱۱-۱۱ و ۱۱-۱۲ همین گزارش برای کنترل؛ نظارت و ارزیابی را لازم می‌داند در صورتی که در مدل صفحه ۷ تنها نظارت را در کنار کنترل آورده است.
۳. از دیگر کاستیهای مدل می‌توان به غفلت مجری از کنترل درونداد و میانداد در مدل صفحه ۸ طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور یاد کرد.

۲. مرور ادبیات

۲.۱. از نظر ساختار:

۱. تا چه حد سیر از کل به جزء در بررسی ادبیات رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

در مرور ادبیات، مجری ابتدا مدیریت را تعریف و سپس ابعاد آن را تشریح کرده است.

۲. آیا مطالب ارائه شده از انسجام کافی و نظم منطقی برخوردار است؟

☐ بسیار زیاد	☒ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

از آنجایی که مجری چهار بخش گزارش خود را در چهارچوب ابعاد پنجگانه‌ای از مدیریت ارائه کرده است، انسجام کافی و نظم منطقی در حد زیادی مشاهده می‌شود.

۳. تا چه حد میان حجم مطالب ارائه شده در موضوعات مختلف تناسب وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

موضوع برنامه‌ریزی که موضوعی اصلی برای مجری به شمار می‌رفته است، بخش بیشتری نسبت به دیگر وظایف را به خود اختصاص داده است. با این وجود، وظیفه کنترل بسیار گذرا مطرح شده است.

۲.۲. از نظر محتوا:

۱. تا چه حد ادبیات بررسی شده با گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های

تحقیق) مرتبط است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

در مبانی نظری، مدیریت به طور عام بحث شده و هیچ اشاره‌ای به مدیریت در حوزه «توسعه علمی» نشده است. این در حالی است که در طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور (مثلاً صفحه ۸ و صفحه‌های ۱۵ تا ۱۷) تمامی موضوعها حول محور توسعه علمی کشور بیان شده‌اند.

۲. آیا محقق تمامی ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه‌ای قابل قبول از آنها را بررسی کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

تمام مبانی نظری یا بدون ارجاع است یا تنها به منبع «رمضانی، ۱۳۷۹» ارجاع شده است.

۳. آیا از منابعی با رویکردهای متضاد استفاده شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

هر چند رویکردهای متضاد در بحث مبانی نظری ارائه شده‌اند (مثلاً در تعریف برنامه‌ریزی در صفحه ۴-۱۱)، در برنامه‌ریزی و اجرا در صفحه ۷-۱۱ و تفاوت هماهنگی و کنترل در صفحه ۱۰-۱۱) اما تماماً بیانات نویسنده هستند بدون اینکه ارجاعی داشته باشند.

۴. آیا مدل مفهومی جدیدی از مطالعه ادبیات استخراج شده است؟

☒ خیر ☐ بلی

در صورتی که پاسخ مثبت است، قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق تا چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۵. آیا نقاط قوت و ضعف فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه به اندازه کافی مورد بررسی قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
تنها درباره تفاوت هماهنگی و کنترل در صفحه‌های ۱۰-۱۱ و ۱۱-۱۱ این کار انجام شده است.				

۲.۳. از نظر نگرش محقق:

۱. تا چه حد محقق در نقد و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
اصولاً محقق در ارجاع به کار دیگران بسیار ضعیف عمل کرده و قضاوتهایی عینی و بدون مصداق داشته است. به عنوان نمونه در ص ۵-۱۱ آمده است: «... قاطبه پژوهشگران بین سیستمهای چهارگانه مربوط به برنامه‌ریزی به روشنی مرزبندی نکرده‌اند...» در ص ۳-۱۱ آمده است «... می‌توان دریافت که نظریه‌پردازی تصمیم آماری با تاکید بر شناخت رفتاری (در برابر شناخت ساختاری) در راستای سه دهه پایانی سده بیستم میلادی ادامه خواهد یافت» و در ص ۱۰-۱۱ آمده است: «جالب توجه و شگفتی است که در پاره‌ای از متون «هماهنگی» مترادف «کنترل» دانسته شده است». این موارد فاقد شواهد عینی از منابع هستند.				

۲. به چه میزان محقق در نقل مطالب بین واقعیتهای و عقاید تفاوت قائل شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
محقق در بخشهای مختلف به واقعیتهایی اشاره کرده است که هر چند بدون ذکر منبع هستند ولی به موارد بخصوصی اشاره دارند. مانند ص ۹-۱۱ «... نظام دیوان‌سالاری در سازمانهای مختلف رواج یافت. این نظام برگرفته از نظام ارتش آمریکا بود... بر قیاس نظام ارتش، نظام دیوان‌سالار دارای ساختار هرمی شد...». اما در مواردی مانند تعریف هماهنگی در ص ۱۱-۱۱ روشن نیست که سه نوع هماهنگی ساختاری، اندرکنشی و رفتاری از منابع موجود استخراج شده‌اند یا عقیده خاص نویسنده است.				

۳. تا چه حد محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته به روشنی و به طور عینی قضاوت کرده

است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
این بخش قابل تشخیص نیست چرا که در بخش مبانی نظری به جز مورد تعریف وظایف مدیریت که از «فایول» نقل شده است، در بقیه موارد مرز روشنی میان نظر نویسنده و دیگران وجود ندارد، چرا که اصولاً ارجاعی یافت نمی‌شود.				

۴. آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
مانند سوال ۳				

۲.۴. از نظر منابع مورد استفاده:

۱. تا چه حد منابع مورد استفاده با موضوع مورد بررسی و مسئله تحقیق مرتبط بوده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
به جز ارجاع به «رمضانی، ۱۳۷۹» ارجاع دیگری در بخش مبانی نظری وجود ندارد.				

۲. اعتبار منابع مورد بررسی در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
مانند سؤال ۱				

۳. میزان استفاده از منابع حاوی اطلاعات دست اول (مثل مجلات علمی داوری شده، مجموعه مقالات کنفرانسها، گزارشهای دست اول تهیه شده توسط محققین سازمانی، و پایان نامه ها) نسبت به منابع حاوی اطلاعات دست دوم (مثل کتابشناسی ها، مقالات مروری، و گزارشهای حاوی مرور فعالیتهای دیگران) چه مقدار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
مانند سؤال ۱				

۴. با توجه به زمان انجام تحقیق به روز بودن منابع بررسی شده در چه حدی است؟ -

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
گزارش مربوط به سال ۱۳۸۲ است و تنها منبع استفاده شده به سال ۱۳۷۹ مربوط است.				

• در صورتی که در مورد مرور ادبیات تحقیق نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

در ص ۲-۱۱ مبانی نظری از تعریف هنری فایول از مدیریت استفاده شده و آمده است: «... می توان به تسامح به تعریف هنری فایول از مدیریت بسنده کرد. در این صورت مدیریت پنج مولفه خواهد داشت که عبارتند از: پیش بینی، برنامه ریزی، سازماندهی، هماهنگی و کنترل.» شایان ذکر است که برای این تعریف منبعی نیز ذکر نشده است. مراجعه به منابع معتبر در این زمینه نشان می دهد که وظایف مدیریتی از نظر فایول عبارت اند از: Control, Coordination, Command, Organization, Planning. بنابراین «پیش بینی» اضافه بر آنچه است که فایول مطرح کرده است و همچنین از میان وظایف ذکر شده از طرف فایول «Command» جا افتاده است. بدین ترتیب تمامی مبانی نظری و بخشهای بعدی که بر این اساس استوار هستند، مبتنی استوار ندارند. برای تعریف فایول می توان به منابع زیر مراجعه کرد:

Hampton, David R. 1986. Management, 3rd ed. New York: McGraw-Hill, 60-63.
Koontz, Harold, and Heinz Weihrich. 9988. . Management. qth ed. New York: McGraw-Hill. 30-34.

۳. روش تحقیق:

۱. آیا در طرح تحقیق روش خاصی برای انجام تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
پاسخ به این سؤال امکان‌پذیر نیست چرا که مجری برای اثبات درستی روش‌شناس خود، استدلالی ارائه نکرده و تنها به توصیفی کوتاه در صفحه‌های ۵، ۶، ۱۳، ۱۴ بسنده نموده است.				

۲. آیا روش مورد استفاده با مسئله تحقیق تناسب دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☒	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در حد کلی، کاربرد روش سیستمی و فرایندی برای مطالعه و ارائه مدل نظام توسعه علمی کشور تناسب دارد.				

۳. تا چه حد در طرح تحقیق محدودیتهای احتمالی روش به طور مشخص مطرح شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
هیچ اشاره‌ای نشده است.				

۴. آیا دلایل کافی در مورد انتخاب روش تحقیق ارائه شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
هیچ اشاره‌ای نشده است.				

• در صورتی که در مورد روش تحقیق نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

۴. جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۱. آیا روش جمع‌آوری داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش مورد اشاره برای این تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
از آنجایی که تقریباً به تمامی روشهای گردآوری داده‌ها (مصاحبه / پرسشنامه / داده‌های میدانی / منابع کتابخانه‌ای) اشاره شده، نمی‌توان قضاوتی داشت.				

۲. آیا محقق شواهدی کافی از بکارگیری روش جمع‌آوری داده‌ها ارائه کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
در گزارش مطالعات اجمالی مدیریت و برنامه‌ریزی به چگونگی گردآوری داده‌ها اشاره‌ای نشده است. تنها بخش مطالعات تطبیقی و شناخت وضع موجود به طور غیرمستقیم نشان می‌دهند که پاره‌ای از داده‌ها از منابع کتابخانه‌ای گردآوری شده‌اند.				

۳. آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها بدرستی اعمال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
به جز دو بخش یاد شده در پرسش ۲، روش جمع‌آوری داده‌ها روشن نیست.				

۴. آیا روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، میزان تناسب روش مورد اشاره با این تحقیق چقدر است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
نظری ندارم.				

۵. تا چه حد تکنیکهای استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
تنها برای دو بخش شناخت وضع موجود و مطالعات تطبیقی، یافته‌های تجزیه و تحلیل شده‌اند. این تجزیه و تحلیلها کیفی بوده‌اند اما روشی برای آن تصریح نشده است. در دو بخش دیگر مبانی نظری و تحلیل SWOT تقریباً فاقد تجزیه و تحلیل هستند.				

• در صورتی که در مورد جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم

بفرمائید:

۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش

۵. ۱. اعتبار و پایایی:

۱. آیا در طرح تحقیق روش تعیین اعتبار نتایج مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین اعتبار درونی و بیرونی تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. تا چه حد روش تعیین اعتبار نتایج تحقیق به درستی مورد استفاده قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۳. آیا در طرح تحقیق روش تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. تا چه حد پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات به درستی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در مطالعات اجمالی مدیریت و برنامه ریزی به هیچ ابزاری اشاره نشده است. بنابراین نمی توان به این پرسش پاسخ داد.				

۵. ۲. نتیجه گیری:

۱. تا چه حد نتیجه پایانی قانع کننده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
تنها در بخش مطالعات تطبیقی، خلاصه و جمع بندی وجود دارد که در آن هم دو جدول مربوط به پیش بینی و هماهنگی اصولاً در متن وجود ندارند و تنها در نتیجه گیری به آنها اشاره شده است!				

۲. تا چه حد محدودیتهای تحقیق بدرستی بیان شده اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

در این باره بحثی نشده است.

۳. آیا از یافته های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت این راهنما در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
گزارش فاقد بخشی با نام خلاصه برای مدیران یا بخش پیشنهادات است.				

۴. تا چه حد نتیجه گیری به صورت عینی و مبتنی بر یافته های تحقیق انجام شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

۵. ۳. تدوین گزارش:

۱. کیفیت ساختار گزارش در چه سطحی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
از آنجایی که گزارش در چهار بخش تنظیم شده و در هر بخش نیز به تفکیک ۵ وظیفه مدیریت بحث شده است، ساختار گزارش منسجم است. اما از طرف دیگر، گزارش عمدتاً واگراست و در نهایت فاقد جمع بندی و ایجاد همگرایی است که بتواند تمامی بحثهای جداگانه را زیر چتری واحد ارائه کند.				

۲. آیا شیوه ارجاع دهی مناسبی انتخاب شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این شیوه به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. کیفیت سبک نگارش گزارش در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

• در صورتی که در مورد تفسیر نتایج و تدوین گزارش نکات دیگری به نظرتان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

سیستم ارجاعات از استاندارد روشنی تبعیت نمی کند. به عنوان نمونه، برای هر ارجاع شماره ای به پاورقی داده شده و در پاورقی ارجاع به صورت نویسنده - زمان آورده شده است. در فهرست ارجاعات پایان متن نیز مجدداً شاهد شماره گذاری ارجاعات هستیم که از ترتیب خاصی هم پیروی نمی کنند. ارجاعات موجود در پاورقی ها هم پاسخگو نیستند. به عنوان ارجاع «[ب.م.] ۱۳۸۰ (و)» را نمی توان در فهرست منابع پایان گزارش به درستی یافت.

دآوری بخش‌های خاص طرح

الف - بررسی وضع موجود

۱. آیا برای بررسی وضع موجود از مدل مناسبی استفاده شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲. تا چه حد در بخشهای مختلف مطالعه سیر از کل به جزء رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☒ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در هر بخش، چارچوب وظایف تعریف شده برای مدیریت حفظ و مطالب در آن قالب و از کل به جزء ارائه شده‌اند.				

۳. آیا مرز میان نظام و محیط و نیز میان زیرسیستمها به حد کافی مشخص شده است؟

☐ بسیار زیاد	☒ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
این نکته به ویژه در بخش مطالعه وضع موجود در بررسی سازمانها مورد توجه قرار گرفته است.				

۴. آیا تناسب لازم میان عمق مطالعه در بخشهای مختلف وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۵. تا چه حد برخورد محقق استدلالی و عینی بوده است؟ (در مقابل برخورد قضاوتی و ذهنی)

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
پاره‌ای از شناخت وضع موجود به جای توصیف به تجویز پرداخته است. مثلاً داده‌های کمی آموزش و پژوهش در ص (۱۱-۱۵) مانند «تعداد مقالات آموزشی منتشر شده در مجلات معتبر» - «تعداد مقالات پژوهشی منتشر شده در مجلات معتبر» و «نتایج اجرای پژوهشها» از داده‌هایی هستند که اصولاً در وضع موجود وجود ندارند.				

۶. کیفیت تحلیل نقاط قوت و ضعف نظام در وضعیت موجود در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
تحلیلها معمولاً ذهنی و بدون ارائه اطلاعات و داده‌های مستقل صورت پذیرفته‌اند. مثلاً درباره اعتبار و صحت داده‌های آموزش و پژوهش در صفحه (۱۱-۱۶)، علل مختلف ضعف داده‌ها و آمارها در صفحه (۱۱-۱۶)، علت انجام فعالیتهای ناهماهنگ در سازمانهای آموزشی و پژوهشی در صفحه (۱۱-۳۱)، و وضعیت نامناسب کنترل در صفحه (۱۱-۳۶) تحلیلها بدون استناد روشنی بیان شده‌اند و حاصل قضاوت مجری هستند.				

۷. تا چه اندازه محدوده روشنی از نیازمندیهایی که سیستم جدید باید به آنها پاسخ دهد، بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

در بخش مطالعه وضع موجود در هر بخش، به برخی از نیازمندیهای سیستم جدید در چارچوب وظایف پنج گانه مدیریت اشاره شده است.

۸. تا چه حد مقدمات لازم برای ارائه یک مدل منطقی از سیستم جدید (شامل شناسایی موجودیتهای فرایندهای پردازش و مبادله اطلاعات توسط موجودیتهای و ماهیت اطلاعات در سیستم) فراهم شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

اصولاً به الزامات سیستم جدید به صورت سیستماتیک اشاره ای نشده است. برخی از این الزامات را تنها از لایه های بختهای انجام شده درباره شناخت وضع موجود و مطالعات تطبیقی می توان یافت.

۹. تا چه حد در این مطالعه دیدگاه کاربر/مشری سیستم مورد سنجش قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

هیچ شاهدهی مبنی بر شناخت دیدگاه کاربر/مشری ارائه نشده است.

۱۰. آیا متغیرهای لازم برای انجام یک مطالعه امکان پذیری سیستم جدید مشخص شده اند؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این متغیرها را مناسب می دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

همان گونه که ذکر آن رفت، این متغیرها براساس تعریف هنری فایول از مدیریت تنظیم شده اند که اولاً ناقص است و ثانیاً متناسب با الگوهای مدیریت روز و همچنین الگوهای متناسب با حوزه پژوهش نیست.

• در صورتی که در مورد بررسی وضع موجود نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

۱. در بخش شناخت وضع موجود «پیش بینی»، آمده است: «... لازمه پیش بینی وجود داده هاست». و بر این اساس اصولاً موضوع پیش بینی کنار گذاشته شده و موضوع داده ها بحث شده است که بخشی از پیش بینی را تشکیل می دهد.
۲. در ارائه آمار و اطلاعات به برخی از منابع مانند روزنامه ابرار برای پایگاههای اطلاعات (ص ۱۷-۱۱) و وضعیت رشته های تحصیلات رؤسای دانشگاهها از روزنامه همشهری (ص ۲۵-۱۱) نشان می دهد که از منابع مناسبی استناد نشده است.

ب- مطالعه تطبیقی

۱. آیا مدل مناسبی برای دسته بندی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. آیا نمونه (های) انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی مناسب هستند؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا به اندازه کافی در مورد دلایل انتخاب نمونه‌های فعلی برای مطالعه موردی استدلال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
نمونه‌های انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی کشورهای پیشرفته‌ای که کمتر با وضعیت کشور ایران مشابهت دارند.				

۳. تا چه حد مراحل یک مطالعه تطبیقی منظم شامل: توصیف، تفسیر، کنارهم گذاشتن و تطبیق به درستی انجام شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
مراحل توصیف و تفسیر درباره ابعاد پیش‌بینی و هماهنگی انجام نشده است.				

• در صورتی که در مورد مطالعه تطبیقی نکات دیگری به نظرتان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

درباره وضعیت کشور آمریکا، اهداف بحث نشده‌اند در حالی که درباره بقیه بحث شده‌اند.

پ- سنجه‌گذاری*

توضیح: سؤالات مربوط به سنجه‌گذاری به صورت چک‌لیستی از مراحل انجام یک سنجه‌گذاری تهیه شده‌اند. از اینرو شکل این سؤالات با سؤالات بخشهای دیگر متفاوت است، بدین ترتیب که در هر بند ابتدا انجام یا عدم انجام هر فعالیت فرعی مورد پرسش قرار می‌گیرد و پس از آن در مورد کیفیت انجام این فعالیت نظر شما را جویا خواهیم شد.

پ.۱. برنامه‌ریزی:

۱. آیا از مدل خاصی در سنجه‌گذاری استفاده شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت استفاده از مدل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
اشاره‌ای نشده است.					

۲. آیا برنامه کلی برای سنجه‌گذاری طراحی شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

*. واژه سنجه‌گذاری به عنوان معادل benchmarking در نظر گرفته شده است.

کیفیت برنامه‌ریزی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
اشاره‌ای نشده است.					

۳. آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه‌گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار سایرین مد نظر قرار گرفته است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت استفاده از سایر کارها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
اشاره‌ای نشده است.					

۴. آیا ابزارهای اندازه‌گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه‌گیری‌های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت استفاده از ابزار اندازه‌گیری	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
اشاره‌ای نشده است.					

۵. آیا برای یافتن بهترین الگوی موجود جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت الگوی مورد استفاده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
اشاره‌ای نشده است.					

۶. آیا ترکیب خوبی از سازمانهای نمونه انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه‌گذاری اخذ شده از آنها غنی و مناسب بوده است؟

		بلی ☐	خیر ☒		
کیفیت اطلاعات جمع‌آوری شده از سازمانهای نمونه	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۲. جمع‌آوری داده:

۱. آیا روش معینی برای جمع‌آوری داده انتخاب شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

کیفیت استفاده از ☐ بسیار بالا ☐ بالا ☒ متوسط ☐ پایین ☐ بسیار پایین

روش

اطلاعات محدودی را که در می‌کشورها از طریق اینترنت گردآوری شده است

۲. آیا صحت اطلاعاتی که از سایر سازمانها جمع‌آوری شده است، توسط خود آن سازمانها تأیید شده است؟

کیفیت اطلاعات از نظر ☐ بسیار بالا ☒ بالا ☐ متوسط ☐ پایین ☐ بسیار پایین

سازمانها

در بیشتر موارد از گروههای سی کشورها استفاده شده است.

۳. آیا صلاحات در مورد عملیات و روشهای انجام کار و نیز شاخصه و سابقه‌شان جمع‌آوری شده است؟

کیفیت اطلاعات ☐ بسیار بالا ☐ بالا ☐ متوسط ☐ پایین ☐ بسیار پایین

پ.۲. تجزیه و تحلیل:

۱. آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی بر روی داده‌ها انجام شده است؟

کیفیت تجزیه و تحلیل ☐ بسیار بالا ☒ بالا ☐ متوسط ☐ پایین ☐ بسیار پایین

۲. آیا برای معیاری مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله (gap analysis) انجام شده است؟

کیفیت تجزیه و تحلیل ☐ بسیار بالا ☒ بالا ☐ متوسط ☐ پایین ☐ بسیار پایین

۳. آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

کیفیت پیش‌بینی روندهای آینده ☐ بسیار بالا ☐ بالا ☐ متوسط ☐ پایین ☐ بسیار پایین

۳. تا چه میزان شیوه تولید استراتژیهای بدیل و انتخاب از میان آنها را قابل قبول می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
استراتژیهای بدیل طراحی نشده‌اند.				

۴. به چه میزان شیوه تولید طرحهای بدیل و انتخاب از میان آنها برای هر یک از استراتژیها را قابل قبول می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
طرحهای بدیل ارائه نشده‌اند.				

• به طور خلاصه ارزیابی خود را از مستندات طرح در قالب نقاط قوت و ضعف بیان فرمایید:

نقاط قوت طرح:

۱. ساختار نسبتاً مناسبی دارد.
۲. برای انجام طرح، مدل مطالعاتی ارائه شده است.

نقاط ضعف طرح:

۱. رابطه چندانانی میان طرح پروژه - مطالعات اجمالی مدیریت و برنامه‌ریزی - و سند راهبردی وجود ندارد
۲. مبنای مطالعات اجمالی مدیریت و برنامه‌ریزی بسیار ضعیف است.
۳. مطالعات انجام شده عمیق و مستند نیستند و به شیوه‌ای علمی تنظیم نشده‌اند.
۴. اعتبار مدل استفاده شده به اثبات نرسیده است.

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
نکاتی ذکر شده است در عین اینکه اهمیت مسئله از قبل روشن می‌باشد.				

۵. به چه میزان گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های تحقیق) با توجه به ابعاد تشکیل‌دهنده مسئله تدوین شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
در قالب جنبه‌های مورد بررسی امکانات و زیرساخت‌ها بصورت ضمنی سؤالهای تحقیق را مورد اشاره قرار داده است. تجهیزات موجود و جابجایی و نگهداری و تعمیرات و توسعه و دسترسی به امکانات و زیرساخت‌ها و مناسب بودن امکانات و زیرساخت‌ها جنبه‌های مورد بررسی‌اند که سؤالهای تحقیق (وضع موجود و وضع مطلوب) معطوف به آنهاست.				

• در صورتی که نکات دیگری در مورد مسئله تحقیق به نظر تان می‌رسد، مرقوم بفرمائید:

«امکانات و زیرساخت» بگونه‌ای مشخص نشده است که براساس آن بتوان جمع‌آوری اطلاعات صورت پذیرد. امکانات با تجهیزات آموزشی و پژوهشی معادل گرفته شده در صورتی که عنوان مطالعه دیگر تجهیزات آموزشی و پژوهشی است. این دو مطالعه لازم است با هم مورد تجدیدنظر قرار گیرد و با تحدید عنوان جمع‌آوری اطلاعات کاملتر صورت پذیرفته تا بتوان به نتیجه‌گیری مناسب رسید. چون چنین مطالعاتی را باید به زمانی واگذار نمود که نظام اطلاعات و آمار در موضوع مستقر و اطلاعات مورد نیاز را بدست آورد.				

۲. مرور ادبیات

۲.۱. از نظر ساختار:

۱. تا چه حد سیر از کل به جزء در بررسی ادبیات رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
دامنه بررسی ادبیات به دسته‌بندی امکانات و زیرساخت و تعاریف و اصطلاحات و ابعاد مورد بررسی محدود است و سیر کل به جزء وجود ندارد.				

۲. آیا مطالب ارائه‌شده از انسجام کافی و نظم منطقی برخوردار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
تعاریف و اصطلاحات ارائه شده در قالب نمودار ساختار امکانات و زیرساخت آورده نشده است که قابل فهم‌تر باشد و مشخص نشده است که این دسته‌بندی چگونه بدست آمده است و ابعادی هم که مقرر است بررسی شود چگونه مشخص شده است.				

۳. تا چه حد میان حجم مطالب ارائه‌شده در موضوعات مختلف تناسب وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲.۲. از نظر محتوا:

۱. تا چه حد ادبیات بررسی شده با گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های

تحقیق) مرتبط است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
گزاره‌های تحقیق هم بخوبی مشخص نشده‌اند. در مورد گزاره‌های تحقیق نظیر شاخص‌های ارزیابی کلان زیرساخت و امکانات، تعیین معیارهای انتخاب الگوهای مبنا و روند تحول کلان الگوهای مبنا و تدوین چشم‌انداز، مراحل کلان گذار، مؤلفه‌های کلان توسعه اشاره‌ای وجود ندارد.				

۲. آیا محقق تمامی ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه‌ای قابل قبول از آنها را بررسی کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
محدود به تعاریف و اصطلاحات و ابعاد مورد بررسی از زیرساخت‌ها و امکانات می‌باشد. بهتر بود عنوان «فضای آموزشی و پژوهشی» در نظر گرفته می‌شد.				

۳. آیا از منابعی با رویکردهای متضاد استفاده شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
موضوعیت نداشته است.				

۴. آیا مدل مفهومی جدیدی از مطالعه ادبیات استخراج شده است؟

☒ خیر ☐ بلی

در صورتی که پاسخ مثبت است، قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق تا چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۵. آیا نقاط قوت و ضعف فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه به اندازه کافی مورد بررسی قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
به هیچ مورد از فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه اشاره‌ای نشده است.				

۳.۲. از نظر نگرش محقق:

۱. تا چه حد محقق در نقد و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
کاری انجام نشده است.				

۲. به چه میزان محقق در نقل مطالب بین واقعیتهای و عقاید تفاوت قائل شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
موضوعیت ندارد. مطالبی که در ادبیات آمده است بیشتر توضیح و توصیف و تعریف است.				

۳. تا چه حد محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته به روشنی و به طور عینی قضاوت کرده

است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
به کار انجام شده دیگری اشاره‌ای نشده است. موضوعیت ندارد.				

۴. آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
بدون موضوعیت است.				

۴.۲. از نظر منابع مورد استفاده:

۱. تا چه حد منابع مورد استفاده با موضوع مورد بررسی و مسئله تحقیق مرتبط بوده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
قاعداً منابعی در موضوع فضاهای آموزشی و استانداردهای آنها قابلیت استفاده بیشتری در این تحقیق دارد. گرچه تا آن حد که از منابعی در نقل مطالب مربوط به فضاهای آموزشی استفاده شده مرتبط می‌باشد ولی برای تکمیل مباحث لازم است از منابع مربوطه استفاده شود.				

۲. اعتبار منابع مورد بررسی در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
عمدتاً از گزارش‌های دستگاهی و سایت‌های دستگاهی استفاده شده است.				

۳. میزان استفاده از منابع حاوی اطلاعات دست اول (مثل مجلات علمی داوری شده، مجموعه مقالات کنفرانسها، گزارشهای دست اول تهیه شده توسط محققین سازمانی، و پایان‌نامه‌ها) نسبت به منابع حاوی اطلاعات دست دوم (مثل کتابشناسی‌ها، مقالات مروری، و گزارشهای حاوی مرور فعالیتهای دیگران) چه مقدار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
عمدتاً از منابع حاوی اطلاعات دست دوم / گزارش‌های دستگاهی استفاده شده است.				

۴. با توجه به زمان انجام تحقیق به روز بودن منابع بررسی شده در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☒ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
به روز می‌باشد. مربوط به پنج ساله اخیر است.				

• در صورتی که در مورد مرور ادبیات تحقیق نکات دیگری به نظرتان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

بدان صورت مرور ادبیات در گزارش وجود ندارد. برای فضاهاى آموزشى و پژوهشى / سرانه / ویژگیها و شرایط لازم و استانداردها، بررسیها و مطالعات دقیق انجام شده و نرم‌ها و شاخص‌هایی ارائه شده که می‌تواند در موضوع توسعه زیرساخت و امکانات (فضای آموزشی) مورد استفاده قرار گیرد ولی در ادبیات به آنها اشاره‌ای نشده است.

۳. روش تحقیق:

۱. آیا در طرح تحقیق روش خاصی برای انجام تحقیق معرفی شده است؟

☒ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش به درستی به کار گرفته شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
بطور کلی و ضمنی این روش دنبال شده است. در طرح تحقیق به مطالعه تطبیقی اشاره شده است ولی از این روش به درستی استفاده نشده است.				

۲. آیا روش مورد استفاده با مسئله تحقیق تناسب دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
از این روش هم می‌توان استفاده نمود. گرچه با بهره‌گیری از نرخ‌های استاندارد مربوط به فضاهای آموزشی که از حاصل تحقیقات انجام شده به دست آمده نیز می‌توان با اصلاح و تکمیل، به توسعه فضاها پرداخت.				

۳. تا چه حد در طرح تحقیق محدودیتهای احتمالی روش به طور مشخص مطرح شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
اشاره‌ای نشده است. مسلماً عمده‌ترین محدودیت عدم امکان دسترسی به آمار و اطلاعات مورد نیاز در رابطه با فضاهای آموزشی و پژوهشی است.				

۴. آیا دلایل کافی در مورد انتخاب روش تحقیق ارائه شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
توضیحی ارائه نشده است.				

• در صورتی که در مورد روش تحقیق نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

از روش تحقیق (مطالعه تطبیقی) زمانی می‌توان بهره گرفت که امکان دسترسی به اطلاعات لازم در خصوص مؤلفه‌ها و متغیرهای مورد بررسی وجود داشته باشد. اگر در این رابطه پیش‌بینی این باشد که این امکان فراهم نیست نمی‌توان از این روش استفاده کرد.				

۴. جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۱. آیا روش جمع‌آوری داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش مورد اشاره برای این تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

به صورت ضمنی معرفی شده است در طرح تحقیق به مصاحبه و پرسشنامه و استفاده از مدارک و اسناد اشاره شده است. ولی از آنجا که آمار و اطلاعات مورد نیاز تولید نشده و در دسترس نمی‌باشد نمی‌توان از روش سوم بخوبی به نتیجه رسید.

۲. آیا محقق شواهدی کافی از بکارگیری روش جمع‌آوری داده‌ها ارائه کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

توضیحی داده نشده است.

۳. آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها بدرستی اعمال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

به جای اینکه داده‌های مربوط به فضاهای آموزشی جمع‌آوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد عمدتاً به وضعیت کتاب و نشریات و سرانه کتاب دانشجو و پژوهشگر پرداخته شده است. ۳۲ صفحه از ۳۸ صفحه گزارش مربوط به وضع موجود

۴. آیا روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، میزان تناسب روش مورد اشاره با این تحقیق چقدر است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

داده‌ها مربوط به کتاب و مجلات که خارج از موضوع می‌باشد به روش مناسب تجزیه و تحلیل شده است.

۵. تا چه حد تکنیک‌های استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☒	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

تکنیک‌های استفاده شده در رابطه با بخش محدودی از داده‌های مربوط به موضوع مناسب و بجا می‌باشد. از طریق تعیین سرانه و مقایسه آن می‌توان به نتیجه‌گیری رسید.

• در صورتی که در مورد جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم

بفرمائید:

آمار و اطلاعات موجود کفایت از بکارگیری روش مورد استفاده در مطالعه تطبیقی نمی‌کند. جمع‌آوری داده‌ها باید براساس همان دسته‌بندی که در فصل اول صورت گرفته و در حوزه مواردی که احصاء شده صورت پذیرد. خیلی ناقص انجام شده است. به یک معنا سرانه فضاهای آموزشی و پژوهشی هیچکدام مشخص نشده است.

۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش

۵.۱. اعتبار و پایایی:

۱. آیا در طرح تحقیق روش تعیین اعتبار نتایج مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین اعتبار درونی و بیرونی تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. تا چه حد روش تعیین اعتبار نتایج تحقیق به درستی مورد استفاده قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. آیا در طرح تحقیق روش تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. تا چه حد پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات به درستی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۵.۲. نتیجه‌گیری:

۱. تا چه حد نتیجه پایانی قانع‌کننده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

۲. تا چه حد محدودیتهای تحقیق بدرستی بیان شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۳. آیا از یافته های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت این راهنما در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. تا چه حد نتیجه گیری به صورت عینی و مبتنی بر یافته های تحقیق انجام شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

۵. ۳. تدوین گزارش:

۱. کیفیت ساختار گزارش در چه سطحی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
بیشتر با یک گزارش کارشناسی سازگار است در صورتی که ادبیات کامل می شد و فصل اول هم مستقلاً به طرح پژوهشی در این موضوع خاص اختصاص می یافت و دیگر فصول هم در پی این دو فصل، گزارش کامل می شد.				

۲. آیا شیوه ارجاع دهی مناسبی انتخاب شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این شیوه به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. کیفیت سبک نگارش گزارش در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
سبک نگارش ساده و مناسب و گویا است.				

• در صورتی که در مورد تفسیر نتایج و تدوین گزارش نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

نتیجه گیری و جمع بندی پایان فصل سوم از تجزیه و تحلیل داده ها تحقیق بدست نیامده است. حتی در مورد کتابخانه ها که بیشترین حجم گزارش مربوط به سرانه کتاب دانشجویان رشته های مختلف و دانشگاه های مختلف کشور است. ولی در رابطه با کاربری و دسترسی و جابجایی و دسترسی به سالن های مطالعه، داده های لازم وجود ندارد که چنین نتیجه گیری صورت گیرد. در رابطه با تحلیل وضعیت آزمایشگاه ها و فضاهای ورزشی هم در رابطه با کشورمان داده های نداشته ایم که براساس آن جداول ص ۶۶ بدست آید.

دآوری بخش‌های خاص طرح

الف - بررسی وضع موجود

۱. آیا برای بررسی وضع موجود از مدل مناسبی استفاده شده است؟

☒ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
مدل از نمودار زیرساخت و امکانات آموزشی و پژوهشی و تعاریف و اصطلاحات به صورت ضمنی بدست می‌آید ولی براساس این مدل بررسی وضع موجود صورت نگرفته است.				

۲. تا چه حد در بخشهای مختلف مطالعه سیر از کل به جزء رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

۳. آیا مرز میان نظام و محیط و نیز میان زیرسیستمها به حد کافی مشخص شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
این مرزها اصلاً مشخص نشده است. فضاهای آموزشی و انواع آنها، تجهیزات و امکانات تأسیساتی به خوبی در فصل اول گزارش تفکیک نشده‌اند تا در جمع‌آوری داده‌ها بر آن اساس اقدام شود.				

۴. آیا تناسب لازم میان عمق مطالعه در بخشهای مختلف وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
تأکید بر جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل وضعیت کتابخانه‌ها حدود ۳۲ صفحه از مجموع ۴۰ صفحه‌ای که در گزارش وضع موجود است و بررسی سرانه کتابخانه و عدم پرداختن به وضعیت سایر فضاهای آموزشی گزارش را کاملاً ناقص کرده است.				

۵. تا چه حد برخورد محقق استدلالی و عینی بوده است؟ (در مقابل برخورد قضاوتی و ذهنی)

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
در جمع‌بندی گزارش محقق براساس یافته‌های پژوهش عمل نکرده است بلکه از خبرگی و ارزیابی شخصی استفاده و جداول مقایسه‌ای، نتیجه‌گیری را ارائه داده است.				

۶. کیفیت تحلیل نقاط قوت و ضعف نظام در وضعیت موجود در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
نقاط قوت و ضعف برشمرده شده حاصل پژوهش نیست، بخش محدودی از آن است عمدتاً محقق از منظر شخصی به آنها رسیده است اگرچه به نکات خوبی هم اشاره کرده است.				

۷. تا چه اندازه محدوده روشنی از نیازمندهایی که سیستم جدید باید به آنها پاسخ دهد، بیان شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

در تحقیق و یافته‌های آن این محدوده مشخص نمی‌شود. ولی محقق در SWOT مواردی را اشاره می‌کند که قابل استفاده در سیستم جدید است.

۸. تا چه حد مقدمات لازم برای ارائه یک مدل منطقی از سیستم جدید (شامل شناسایی موجودیها، فرایندهای پردازش و مبادله اطلاعات توسط موجودیها، و ماهیت اطلاعات در سیستم) فراهم شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

۹. تا چه حد در این مطالعه دیدگاه کاربر/مشری سیستم مورد سنجش قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
در گزارش اشاره‌ای نشده است.				

۱۰. آیا متغیرهای لازم برای انجام یک مطالعه امکان‌پذیری سیستم جدید مشخص شده‌اند؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این متغیرها را مناسب می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

• در صورتی که در مورد بررسی وضع موجود نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

وضع موجود مورد بررسی قرار نگرفته است. بررسی ناقص و موجب ارزیابی نادرست می‌شود. کتابخانه و خوابگاه و مراکز پژوهشی آنهم به طور ناقص مورد مطالعه قرار گرفته است.

ب- مطالعه تطبیقی

۱. آیا مدل مناسبی برای دسته‌بندی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. آیا نمونه (های) انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی مناسب هستند؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا به اندازه کافی در مورد دلایل انتخاب نمونه‌های فعلی برای مطالعه موردی استدلال شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۳. تا چه حد مراحل یک مطالعه تطبیقی منظم شامل: توصیف، تفسیر، کنارهم گذاشتن و تطبیق به درستی انجام شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

• در صورتی که در مورد مطالعه تطبیقی نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

مطالعه تطبیقی انجام شده به شدت ناقص است.

پ- سنجه‌گذاری*

توضیح: سؤالات مربوط به سنجه‌گذاری به صورت چک‌لیستی از مراحل انجام یک سنجه‌گذاری تهیه شده‌اند. از اینرو شکل این سؤالات با سؤالات بخشهای دیگر متفاوت است، بدین ترتیب که در هر بند ابتدا انجام یا عدم انجام هر فعالیت فرعی مورد پرسش قرار می‌گیرد و پس از آن در مورد کیفیت انجام این فعالیت نظر شما را جویا خواهیم شد.

پ.۱. برنامه‌ریزی:

۱. آیا از مدل خاصی در سنجه‌گذاری استفاده شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت استفاده از مدل	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

۲. آیا برنامه کلی برای سنجه‌گذاری طراحی شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت برنامه‌ریزی	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

۳. آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه‌گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار سایرین مد نظر قرار گرفته است؟

☐ بلی ☒ خیر

کیفیت استفاده از سایر	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

*. واژه سنجه‌گذاری به عنوان معادل benchmarking در نظر گرفته شده است.

کارها				

۴. آیا ابزارهای اندازه گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه گیری های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت استفاده از ابزار اندازه گیری	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۵. آیا برای یافتن بهترین الگوی موجود جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت الگوی مورد استفاده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۶. آیا ترکیب خوبی از سازمانهای نمونه انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه گذاری اخذ شده از آنها غنی

و مناسب بوده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت اطلاعات جمع آوری شده از سازمانهای نمونه	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۲. جمع آوری داده:

۱. آیا روش معینی برای جمع آوری داده انتخاب شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

کیفیت استفاده از روش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☒	پایین ☐	بسیار پایین ☐
از سایت های دستگاهی استفاده شده است.					

۲. آیا صحت اطلاعاتی که از سایر سازمانها جمع آوری شده است، توسط خود آن سازمانها تأیید شده

است؟

بلی ☒ خیر ☐

کیفیت اطلاعات از نظر سازمانها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
از سایت مربوط استفاده شده است.					

۳. آیا اطلاعات درمورد عملیات و روشهای انجام کار و نیز شاخصها و سابقه شان جمع آوری شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت اطلاعات	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۳. تجزیه و تحلیل:

۱. آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی بر روی داده ها انجام شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
از منابع تجزیه و تحلیل های انجام شده استفاده شده است.					

۲. آیا برای معیارهای مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله (gap analysis) انجام شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت پیش بینی روندهای آینده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۴. اقدام:

۱. آیا یافته های سنجه گذاری مستند و گزارش شده اند؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت گزارش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا برنامه های اقدام ایجاد و قبول شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت برنامه‌های اقدام	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا ارتباط لازم بین نتایج فرایند سنجه‌گذاری با فرایند تدوین استراتژی ایجاد شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت ارتباط میان سنجه‌گذاری و تدوین استراتژی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

• در صورتی که در مورد سنجه‌گذاری نکات دیگری به نظرتان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

ت- تدوین استراتژی

۱. آیا برای تدوین استراتژی از مدل خاصی استفاده شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد مدل مورد استفاده را مناسب می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
استراتژی تدوین نشده است.				

۲. تا چه حد تکنیک SWOT برای تحلیل محیط‌های داخلی و خارجی به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. تا چه میزان شیوه تولید استراتژیهای بدیل و انتخاب از میان آنها را قابل قبول می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
استراتژی‌های بدیل تولید نشده‌اند.				

۴. به چه میزان شیوه تولید طرحهای بدیل و انتخاب از میان آنها برای هر یک از استراتژیها را قابل قبول می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

استراتژی بوسیله امکانات و تجهیزات و زیرساخت در راهبردهای ارائه شده مورد غفلت قرار گرفته است.

• به طور خلاصه ارزیابی خود را از مستندات طرح در قالب نقاط قوت و ضعف بیان فرمایید:

نقاط قوت طرح:

قدم اولیه ای است.

صرفاً در پایان گزارش «سند راهبردی نظام توسعه علمی» به طرح های امکانات و زیرساخت بدین شرح اشاره شده است.

۱- طراحی نظام مشارکت در امکانات و تسهیلات بین مراکز علمی و دانشگاهها

۲- تهیه طرح نمونه بر جانیابی دانشگاهها و مراکز علمی

۳- طراحی و دستورالعمل لازم برای افزایش دسترسی به تسهیلات و امکانات دانشگاهها

۴- مطالعات نظام جامع توسعه فضاهاى آموزشى و پژوهشى

بنظر مى رسد این طرحها نیز منبعت از خبرگی محقق باشد نه نتیجه مطالعه انجام پذیرفته

نقاط ضعف طرح:

تجدید مطالعه ضرورت دارد.

-

مشخصات داوری:	
نام و نام خانوادگی: محمدرضا زالی	رشته و گرایش تحصیلی: مدیریت - گرایش سیستم‌ها
سازمان محل خدمت:	درجه علمی: استادیار
تلفن (های) تماس: ۸۰۱۲۲۸۰ - ۸۰۲۸۲۵۶	آدرس: دانشکده مدیریت دانشگاه تهران - مرکز پژوهشهای کاربردی
پست الکترونیکی: Mrzali@ut.ac.ir	

عنوان موضوع مورد داوری:
مطالعات اجمالی استاندارد و ارزیابی
کد گزارش:

بخش اول - داوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق

۱. شناخت و تبیین مسئله

۱. تا چه حد زمینه مسئله، گستردگی و ویژگیهای آن بر اساس تحقیقات پیشین یا مبتنی بر مدارک و مستندات کافی بیان شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
در صفحه ۱ طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور چندین مسئله (بجای یک مسئله) تحقیق بسیار کلی بدون توجه به ابعاد و چگونگی حل آن و بدون اشاره به شواهد دال بر وجود مسئله، مطرح شده است. لذا مسئله بسیار گسترده ولی مبتنی بر اسناد و مستندات کافی نمی‌باشد.				

۲. تا چه حدی اصل تحدید مسئله رعایت و مسئله به صورت مشخص و روشن بیان شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
اصولاً هیچ گونه تلاشی برای تحدید مسئله تحقیق حتی در صفحه ۱ طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور مشاهده نمی‌شود.				

۳. تا چه حد بیان مسئله، قلمرو علمی موضوع مورد بررسی را مشخص می‌کند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
در طرح مسئله مورد اشاره در صفحه ۱ طرح مطالعاتی قلمرو موضوعی تعیین نشده است.				

۴. تا چه حد در مورد اهمیت مسئله به اندازه کافی استدلال شده است؟

در پاراگراف آخر صفحه ۱ طرح مطالعاتی اهمیت اجرای تحقیق بدون ارائه منطق و استدلال کافی ارائه شده است.

۵. به چه میزان گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های تحقیق) با توجه به ابعاد تشکیل‌دهنده مسئله تدوین شده‌اند؟

☒ خیلی کم	☐ کم	☐ در حد متوسط	☐ زیاد	☐ بسیار زیاد
در سند توسعه استاندارد و ارزیابی، چنین گزاره‌های مشاهده نمی‌شود. شاید محقق‌ها این گزاره‌ها را یکجا در سند راهبردی یا کرده است. از طرف دیگر در صفحه یک مطالعات نظام توسعه علمی کشور، سؤالات تحقیق، ارتباطی با ابعاد مسئله ندارند.				

• در صورتی که نکات دیگری در مورد مسئله تحقیق به نظر تان می‌رسد، مرقوم بفرمائید:

اصولاً مسئله این تحقیق روشن نیست. سؤالات مطرح شده در صفحه یک سند مطالعات نظام توسعه علمی کشور، بسیار کلی است و در مجموع تشکیل چهارچوب مفهومی مناسبی را برای بررسی و تحقیق بدست نمی‌دهد.

۲. مرور ادبیات

۲.۱. از نظر ساختار:

۱. تا چه حد سیر از کل به جزء در بررسی ادبیات رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
از صفحه ۱ تا صفحه ۱۰ به مطالب کلی پرداخته است و سپس به طور جزئی‌تر به ارزیابی و اعتبارسنجی (از صفحه ۱۰ تا ۱۵) پرداخته است.				

۲. آیا مطالب ارائه شده از انسجام کافی و نظم منطقی برخوردار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۳. تا چه حد میان حجم مطالب ارائه شده در موضوعات مختلف تناسب وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
برای مثال بررسی مصوبه‌های موجود در آموزش عالی تنها در حد یک صفحه بررسی شده است.				

۲.۲. از نظر محتوا:

۱. تا چه حد ادبیات بررسی شده با گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های

تحقیق) مرتبط است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
هیچ گونه ارتباطی بین سؤال‌های مطرح شده در صفحه ۱ طرح مطالعات توسعه علمی کشور و سند مطالعات اجمالی استاندارد و ارزیابی مشاهده نمی‌شود.				

۲. آیا محقق تمامی ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه‌ای قابل قبول از آنها را بررسی کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
تنها ساختار و فرایند ارزیابی و اعتبارسنجی در صفحه‌های ۳۳، ۳۸، ۴۰، ۴۵، ۴۹ و ۵۵ و ۵۷ و ۵۹ بررسی شده و در برخی موارد نیز معیارهای ارزیابی مانند صفحه ۳۸، ۴۶ (معیارهای ارزیابی در هند) بررسی شده است.				

۳. آیا از منابعی با رویکردهای متضاد استفاده شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
چنین به نظر نمی‌رسد که از منابع با رویکردهای متضاد استفاده کرده باشد.				

۴. آیا مدل مفهومی جدیدی از مطالعه ادبیات استخراج شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق تا چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۵. آیا نقاط قوت و ضعف فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه به اندازه کافی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۲.۳. از نظر نگرش محقق:

۱. تا چه حد محقق در نقد و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
اصولاً حتی مطالعات تطبیقی نیز با دید انتقادی نوشته نشده است (مانند صفحات ۳۳ تا ۳۷، ۳۸ تا ۴۰).				

۲. به چه میزان محقق در نقل مطالب بین واقعیتهای و عقاید تفاوت قائل شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. تا چه حد محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته به روشنی و به طور عینی قضاوت کرده

است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
چنین اظهار نظر روشنی در تحقیق مشاهده نمی شود (صفحات ۳۳ تا ۳۷، ۴۴ تا ۴۵).				

۴. آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲.۴. از نظر منابع مورد استفاده:

۱. تا چه حد منابع مورد استفاده با موضوع مورد بررسی و مسئله تحقیق مرتبط بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. اعتبار منابع مورد بررسی در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

از منابع اینترنتی کمتری استفاده کرده است. همچنین منابع اینترنتی استفاده شده از سایتهای ویژه موضوع مورد بررسی نیستند.

۳. میزان استفاده از منابع حاوی اطلاعات دست اول (مثل مجلات علمی داوری شده، مجموعه مقالات کنفرانسها، گزارشهای دست اول تهیه شده توسط محققین سازمانی، و پایان نامه ها) نسبت به منابع حاوی اطلاعات دست دوم (مثل کتابشناسی ها، مقالات مروری، و گزارشهای حاوی مرور فعالیتهای دیگران) چه مقدار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در آن بخش از کار که مربوط به آموزش عالی کشور می باشد، از مستندات و کتب های مربوطه که توسط آموزش عالی منتشر شده، استفاده کرده است. ولی منابع مورد استفاده بسیار کم می باشد.				

۴. با توجه به زمان انجام تحقیق به روز بودن منابع بررسی شده در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در خصوص آمار مربوط به آموزش عالی، منابع نسبتاً تازه می باشد برای اینکه تا سال ۱۳۸۲ نیز مشاهده می شود. ولی این منابع نیز بسیار محدود استفاده شده است.				

• در صورتی که در مورد مرور ادبیات تحقیق نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

مطالعات اجمالی توسعه استاندارد و ارزیابی از انسجام تئوریکی کافی برخوردار نمی باشد. برای اینکه اصولاً مدل مفهومی مناسبی در این زمینه ندارد. برای مثال در خصوص بررسی نظام اعتبارسنجی در استرالیا (ص ۳۸-۳۹)، چین (ص ۴۰-۴۲)، روسیه (۵۷-۵۵) نظام ارزیابی و فرایند ارزیابی و اعتبارسنجی بررسی شده ولی در مورد ژاپن (ص ۴۶ تا ۵۳)، امریکا (ص ۳۳ تا ۳۷) علاوه بر نظام و فرایند، معیارهای ارزیابی و اعتبارسنجی نیز بررسی گردیده است. این پراکندگی و تشتت به دلیل فقدان مدل مفهومی مناسب در بررسی مطالعات تطبیقی است.

۳. روش تحقیق:

۱. آیا در طرح تحقیق روش خاصی برای انجام تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در سند مربوط به مطالعات اجمالی توسعه استاندارد و ارزیابی، چنین سرفصلی مشاهده نمی‌شود و آنچه که در سند طرح مطالعات (پروپوزال) نظام توسعه علمی کشور مشاهده می‌شود، (ص ۵ پروپوزال) روش‌شناسی ترکیبی است ولی هیچ گونه سند علمی مبنی بر بکارگیری آن مشاهده نمی‌شود.				

۲. آیا روش مورد استفاده با مسئله تحقیق تناسب دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
روش تحقیق متناسب با مسئله تحقیق نیست.				

۳. تا چه حد در طرح تحقیق محدودیتهای احتمالی روش به طور مشخص مطرح شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
اصولاً هیچ بحثی تحت عنوان محدودیتهای احتمالی روش تحقیق در این سند مشاهده نمی‌شود.				

۴. آیا دلایل کافی در مورد انتخاب روش تحقیق ارائه شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

• در صورتی که در مورد روش تحقیق نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

این پروژه از متدلوژی تحقیق دقیق، روشن و مربوط برخوردار نمی‌باشد. مهندسی اطلاعات، با مدل‌های کنترل کلاسیک در هیچ کدام از منابع دست اول یا دوم مربوط به متدلوژی تحقیق، جزء روش‌های تحقیق مانند پیمایشی یا همبستگی و علی مقایسه‌ای تلقی نمی‌گردد.

۴. جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۱. آیا روش جمع‌آوری داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش مورد اشاره برای این تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

اصولاً روشهای مصاحبه و پرسشنامه که مورد اشاره محقق بوده است، معلوم نیست که در چه قسمتی از تحقیق مورد استفاده قرار گرفته است. همچنین روش جمع‌آوری اطلاعات مربوط به مطالعات اجمالی توسعه استانداردها و ارزیابی احتمالاً بررسی اسناد و مدارک است که اصلاً به آن اشاره نشده است.

۲. آیا محقق شواهدی کافی از بکارگیری روش جمع‌آوری داده‌ها ارائه کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

خیر

۳. آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها بدرستی اعمال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

—

۴. آیا روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، میزان تناسب روش مورد اشاره با این تحقیق چقدر است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

هیچ گونه تکنیکی برای تحلیل داده‌ها بکار گرفته نشده است.

۵. تا چه حد تکنیکهای استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

• در صورتی که در مورد جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم

بفرمائید:

به صفحه ۱۳ فرم اولی مراجعه شود.

۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش

۵.۱. اعتبار و پایایی:

۱. آیا در طرح تحقیق روش تعیین اعتبار نتایج مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین اعتبار درونی و بیرونی تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. تا چه حد روش تعیین اعتبار نتایج تحقیق به درستی مورد استفاده قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۳. آیا در طرح تحقیق روش تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. تا چه حد پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات به درستی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
ابزار گردآوری اطلاعات مربوط به مطالعات ارزیابی و استاندارد مشخص نیست.				

۵.۲. نتیجه‌گیری:

۱. تا چه حد نتیجه پایانی قانع کننده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۲. تا چه حد محدودیتهای تحقیق بدرستی بیان شده اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۳. آیا از یافته های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت این راهنما در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. تا چه حد نتیجه گیری به صورت عینی و مبتنی بر یافته های تحقیق انجام شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۵. ۳. تدوین گزارش:

۱. کیفیت ساختار گزارش در چه سطحی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. آیا شیوه ارجاع دهی مناسبی انتخاب شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این شیوه به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
امروزه معمولاً از شیوه رفرنس دهی در داخل متن استفاده می شود.				

۳. کیفیت سبک نگارش گزارش در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
بسیار غیر حرفه ای و سطحی است.				

• در صورتی که در مورد تفسیر نتایج و تدوین گزارش نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

داوری بخش‌های خاص طرح

الف - بررسی وضع موجود

۱. آیا برای بررسی وضع موجود از مدل مناسبی استفاده شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲. تا چه حد در بخشهای مختلف مطالعه سیر از کل به جزء رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۳. آیا مرز میان نظام و محیط و نیز میان زیرسیستمها به حد کافی مشخص شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
بنده چنین چیزی در متن مشاهده نکردم.				

۴. آیا تناسب لازم میان عمق مطالعه در بخشهای مختلف وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
مطالب بسیار سطحی تهیه شده است.				

۵. تا چه حد برخورد محقق استدلالی و عینی بوده است؟ (در مقابل برخورد قضاوتی و ذهنی)

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۶. کیفیت تحلیل نقاط قوت و ضعف نظام در وضعیت موجود در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
بسیار ضعیف است و سطحی است. اصولاً معلوم نیست این نقاط قوت و ضعف چگونه و به کمک چه متدلوژی احصا شده است.				

۷. تا چه اندازه محدوده روشنی از نیازمندهایی که سیستم جدید باید به آنها پاسخ دهد، بیان شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

۸. تا چه حد مقدمات لازم برای ارائه یک مدل منطقی از سیستم جدید (شامل شناسایی موجودیتها، فرایندهای پردازش و مبادله اطلاعات توسط موجودیتها، و ماهیت اطلاعات در سیستم) فراهم شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۹. تا چه حد در این مطالعه دیدگاه کاربر/مشری سیستم مورد سنجش قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

این پروژه کاربردی طراحی و اجرا نشده است.

۱۰. آیا متغیرهای لازم برای انجام یک مطالعه امکان پذیری سیستم جدید مشخص شده اند؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این متغیرها را مناسب می دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

• در صورتی که در مورد بررسی وضع موجود نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

ب- مطالعه تطبیقی

۱. آیا مدل مناسبی برای دسته بندی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

مطالعات تطبیقی هیچ گونه مدل مشخصی ندارند.

۲. آیا نمونه (های) انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی مناسب هستند؟

☒ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا به اندازه کافی در مورد دلایل انتخاب نمونه های فعلی برای مطالعه

موردی استدلال شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
ولی دلایلی برای انتخاب مطالعات موردی بیان نشده است. (ص ۳۳)				

۳. تا چه حد مراحل یک مطالعه تطبیقی منظم شامل: توصیف، تفسیر، کنارهم گذاشتن و تطبیق به درستی انجام شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در صفحه ۶۱ سند مربوط با استفاده از جداول مقایسه‌ای، اقدام به تفسیر مقایسه‌ای وضعیت استانداردهای آموزش عالی در کشورهای برگزیده کرده است.				

• در صورتی که در مورد مطالعه تطبیقی نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

متأسفانه مدل مناسبی برای انتخاب و تحلیل و مطالعه تطبیقی کشورهای برگزیده ندارد.

پ- سنجه‌گذاری*

توضیح: سؤالات مربوط به سنجه‌گذاری به صورت چک‌لیستی از مراحل انجام یک سنجه‌گذاری تهیه شده‌اند. از اینرو شکل این سؤالات با سؤالات بخشهای دیگر متفاوت است، بدین ترتیب که در هر بند ابتدا انجام یا عدم انجام هر فعالیت فرعی مورد پرسش قرار می‌گیرد و پس از آن در مورد کیفیت انجام این فعالیت نظر شما را جویا خواهیم شد.

پ.۱. برنامه‌ریزی:

۱. آیا از مدل خاصی در سنجه‌گذاری استفاده شده است؟

☐ بله	☒ خیر				
☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین	کیفیت استفاده از مدل

۲. آیا برنامه کلی برای سنجه‌گذاری طراحی شده است؟

☐ بله	☒ خیر				
☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین	کیفیت برنامه‌ریزی

۳. آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه‌گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار

سایرین مد نظر قرار گرفته است؟

☐ بله	☒ خیر				

*. واژه سنجه‌گذاری به عنوان معادل benchmarking در نظر گرفته شده است.

کیفیت استفاده از سایر کارها	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

۴. آیا ابزارهای اندازه گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه گیری های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت استفاده از ابزار اندازه گیری	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

۵. آیا برای یافتن بهترین الگوی موجود جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت الگوی مورد استفاده	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

۶. آیا ترکیب خوبی از سازمانهای نمونه انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه گذاری اخذ شده از آنها غنی و مناسب بوده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت اطلاعات جمع آوری شده از سازمانهای نمونه	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

پ.۲. جمع آوری داده:

۱. آیا روش معینی برای جمع آوری داده انتخاب شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت استفاده از روش	☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین

۲. آیا صحت اطلاعاتی که از سایر سازمانها جمع آوری شده است، توسط خود آن سازمانها تأیید شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت اطلاعات از نظر سازمانها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا اطلاعات در مورد عملیات و روشهای انجام کار و نیز شاخصها و سابقه شان جمع آوری شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت اطلاعات	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۳. تجزیه و تحلیل:

۱. آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی بر روی داده ها انجام شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا برای معیارهای مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله (gap analysis) انجام شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت پیش بینی روندهای آینده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۴. اقدام:

۱. آیا یافته های سنجه گذاری مستند و گزارش شده اند؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت گزارش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا برنامه‌های اقدام ایجاد و قبول شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت برنامه‌های اقدام	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا ارتباط لازم بین نتایج فرایند سنجه‌گذاری با فرایند تدوین استراتژی ایجاد شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت ارتباط میان سنجه‌گذاری و تدوین استراتژی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

• در صورتی که در مورد سنجه‌گذاری نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

هیچ گونه سند یا سرفصلی که بیانگر استفاده از پنج مارکینگ باشد در سند مطالعات اجمالی توسعه ارزیابی و استانداردها مشاهده نمی‌شود.

ت- تدوین استراتژی

۱. آیا برای تدوین استراتژی از مدل خاصی استفاده شده است؟

☒ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد مدل مورد استفاده را مناسب می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
در ص ۶۳ تنها به مدل و نتایج مدل SWOT اشاره شده است و از سایر مؤلفه‌های تدوین استراتژی مانند چشم‌انداز استفاده نشده است.				

۲. تا چه حد تکنیک SWOT برای تجلیل محیط‌های داخلی و خارجی به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
ص ۶۳ سند بکارگیری مدل SWOT نسبتاً مناسب می‌باشد.				

۳. تا چه میزان شیوه تولید استراتژیهای بدیل و انتخاب از میان آنها را قابل قبول می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
استراتژی بدیلی ارائه نکرده است.				

۴. به چه میزان شیوه تولید طرحهای بدیل و انتخاب از میان آنها برای هر یک از استراتژیها را قابل قبول می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
استراتژی بدیل ارائه نکرده است.				

• به طور خلاصه ارزیابی خود را از مستندات طرح در قالب نقاط قوت و ضعف بیان فرمایید:

نقاط قوت طرح:

- انتخاب کشورهای پیشرفته و نسبتاً مناسب برای مطالعه تطبیقی توسعه استانداردها و ارزیابی
- ارایه جدول تطبیقی کشورهای مورد مطالعه

نقاط ضعف طرح:

- ۱- فقدان مدل و چهارچوب مطالعاتی برای توسعه استاندارد و ارزیابی
- ۲- فقدان مدل مناسب برای شناخت وضع موجود وضعیت آموزش عالی در کشور

مشخصات داوری:

نام و نام خانوادگی: محمدرضا زالی	رشته و گرایش تحصیلی: مدیریت - سیستم‌ها	درجه علمی: استادیار
سازمان محل خدمت: دانشکده مدیریت - مرکز پژوهشها	آدرس: دانشکده مدیریت - مرکز پژوهشهای کاربردی	
تلفن (های) تماس: ۸۰۱۲۲۸۰ - ۸۰۲۸۲۵۶	پست الکترونیکی: Mrzali@ut.ac.ir	

عنوان موضوع مورد داوری:

مطالعات اجمالی تحقیق و توسعه
کد گزارش:

بخش اول - داوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق**۱. شناخت و تبیین مسئله**

۱. تا چه حد زمینه مسئله، گستردگی و ویژگیهای آن بر اساس تحقیقات پیشین یا مبتنی بر مدارک و مستندات کافی بیان شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
در صفحه یک طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور، مسئله تحقیق بسیار کلی بوده و شواهدی دال بر وجود مسئله ارائه نشده است				

۲. تا چه حدی اصل تحدید مسئله رعایت و مسئله به صورت مشخص و روشن بیان شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
در صفحه یک طرح مطالعات نظام توسعه ملی کشور، تلاشی برای تحدید مسئله صورت نگرفته است.				

۳. تا چه حد بیان مسئله، قلمرو علمی موضوع مورد بررسی را مشخص می کند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
در طرح مسئله تحقیق در صفحه یک طرح مطالعاتی نظام توسعه علمی کشور، قلمرو موضوعی تحقیق مشخص نشده است.				

۴. تا چه حد در مورد اهمیت مسئله به اندازه کافی استدلال شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

در آخرین پاراگراف صفحه یک در مورد لزوم مسئله تحقیق ۷ بند را در مورد اهمیت و لزوم اجرای طرح (صفحه ۱ طرح مطالعاتی) بیان نموده است ولی استدلالی و براساس شواهد و دلایل مستحکم نمی باشد.

۵. به چه میزان گزاره های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه های تحقیق) با توجه به ابعاد تشکیل دهنده مسئله تدوین شده اند؟

☒ خیلی کم	☐ کم	☐ در حد متوسط	☐ زیاد	☐ بسیار زیاد
اهداف ویژه و سؤالهای فرعی در طرح مطالعاتی (صفحه ۱) مشاهده نمی شود و نیز ارتباط بین انواع سؤالات مطرح شده در صفحه ۱ طرح مطالعاتی و مشخص نمی باشد.				

• در صورتی که نکات دیگری در مورد مسئله تحقیق به نظر تان می رسد، مرقوم بفرمائید:

اصولاً تبیین مسئله تحقیق انجام نگرفته است (صفحه یک سند مطالعات نظام توسعه علمی کشور)

۲. مرور ادبیات

۲.۱. از نظر ساختار:

۱. تا چه حد سیر از کل به جزء در بررسی ادبیات رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

کل گزارش از پشتوانه تئوریک قوی برخوردار نمی‌باشد. در این قسمت از پروژه، تصویر کاملی از وضعیت تحقیق و توسعه مشاهده نمی‌شود و سیر مطالب از کل به جزء نیست. برای مثال در بند ۲-۲ ص ۱۰-۲ موسسات پژوهشی کشور تنها مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی اشاره شده است.

۲. آیا مطالب ارائه‌شده از انسجام کافی و نظم منطقی برخوردار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

چون مدل مفهومی ندارد، مطالب انسجام نیز ندارد.

۳. تا چه حد میان حجم مطالب ارائه‌شده در موضوعات مختلف تناسب وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

مطالب ارائه شده بسیار کلی و سطحی است. برای مثال، فعالیت‌های R&D در زمینه آموزش عالی و پژوهش تنها در حد یک صفحه (۱۰-۱۳ و ۱۴-۱۰) ارائه شده است.

۲.۲. از نظر محتوا:

۱. تا چه حد ادبیات بررسی شده با گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های

تحقیق) مرتبط است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

بین ادبیات این قسمت و گزاره‌های تحقیق در صفحه ۱ طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور هیچ رابطه مشخصی مشاهده نمی‌شود.

۲. آیا محقق تمامی ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه‌ای قابل قبول از آنها را بررسی کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

برای مثال انواع تحقیقات بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای که در آموزش عالی انجام شده است را بررسی ننموده است (ص ۱۸-۱۰ تا ص ۲۰-۱۰)

۳. آیا از منابعی با رویکردهای متضاد استفاده شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

عمدتاً از یک منبع که به هیچ وجه نمی‌تواند تصویر کاملی از وضعیت R&D در آموزش عالی بدهد، استفاده کرده است (کتاب آقای مسعود مهرابی از انتشارات مرکز تحقیقات علمی کشور)

۴. آیا مدل مفهومی جدیدی از مطالعه ادبیات استخراج شده است؟

☒ خیر ☐ بلی

در صورتی که پاسخ مثبت است، قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق تا چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
از مدل مفهومی خاص و مشخصی برخوردار نیست.				

۵. آیا نقاط قوت و ضعف فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه به اندازه کافی مورد بررسی قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

۳.۲. از نظر نگرش محقق:

۱. تا چه حد محقق در نقد و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
این قسمت اصولاً به صورت انتقادی تهیه و تدوین نشده است.				

۲. به چه میزان محقق در نقل مطالب بین واقعیتها و عقاید تفاوت قائل شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
اصولاً مشخص نیست که در کجا محقق به اظهارنظر خودش پرداخته است.				

۳. تا چه حد محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته به روشنی و به طور عینی قضاوت کرده

است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۴. آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۴.۲. از نظر منابع مورد استفاده:

۱. تا چه حد منابع مورد استفاده با موضوع مورد بررسی و مسئله تحقیق مرتبط بوده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

۲. اعتبار منابع مورد بررسی در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

محقق از منابع و انتشاراتی که خود مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی آموزش عالی چاپ کرده‌اند و می‌تواند وضعیت R&D آنها را نشان دهد استفاده نکرده است.

۳. میزان استفاده از منابع حاوی اطلاعات دست اول (مثل مجلات علمی داوری شده، مجموعه مقالات کنفرانسها، گزارشهای دست اول تهیه شده توسط محققین سازمانی، و پایان‌نامه‌ها) نسبت به منابع حاوی اطلاعات دست دوم (مثل کتابشناسی‌ها، مقالات مروری، و گزارشهای حاوی مرور فعالیتهای دیگران) چه مقدار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

۴. با توجه به زمان انجام تحقیق به روز بودن منابع بررسی شده در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
منابع مورد استفاده در R&D کمتر بروز بوده است. اکثر آمارها به ۷۸-۷۷ و ۸۱-۸۰ برمی‌گردد.				

• در صورتی که در مورد مرور ادبیات تحقیق نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

۲. روش تحقیق:

۱. آیا در طرح تحقیق روش خاصی برای انجام تحقیق معرفی شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش به درستی به کار گرفته شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲. آیا روش مورد استفاده با مسئله تحقیق تناسب دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

۳. تا چه حد در طرح تحقیق محدودیتهای احتمالی روش به طور مشخص مطرح شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

۴. آیا دلایل کافی در مورد انتخاب روش تحقیق ارائه شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
خیر، روش تحقیق مشخصی ندارد.				

• در صورتی که در مورد روش تحقیق نکات دیگری به نظرتان می‌رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

۴. جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۱. آیا روش جمع‌آوری داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

☐ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش مورد اشاره برای این تحقیق مناسب است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲. آیا محقق شواهدی کافی از بکارگیری روش جمع‌آوری داده‌ها ارائه کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
در این قسمت از گزارش چنین چیزی مشاهده نمی‌شود.				

۳. آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها بدرستی اعمال شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۴. آیا روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، میزان تناسب روش مورد اشاره با این تحقیق چقدر است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۵. تا چه حد تکنیک‌های استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
تنها تکنیک مشخصی که در این زمینه استفاده کرده است، SWOT است (ص ۴۰-۱۰) که مناسب می‌باشد برای شناسایی نقاط قوت و ضعف و نحوه شناسایی آنها به درستی مشخص نشده است.				

• در صورتی که در مورد جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم

بفرمائید:

۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش

۵.۱. اعتبار و پایایی:

۱. آیا در طرح تحقیق روش تعیین اعتبار نتایج مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین اعتبار درونی و بیرونی تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. تا چه حد روش تعیین اعتبار نتایج تحقیق به درستی مورد استفاده قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
اصولاً در هیچ کدام از مستندات موجود به این موضوع پرداخته نشده است.				

۳. آیا در طرح تحقیق روش تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. تا چه حد پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات به درستی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۵.۲. نتیجه‌گیری:

۱. تا چه حد نتیجه پایانی قانع‌کننده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۲. تا چه حد محدودیتهای تحقیق بدرستی بیان شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

اصولاً محدودیت‌های تحقیق مشخص نشده است.

۳. آیا از یافته‌های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت این راهنما در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
در این سند مطالعات اجمالی R&D به طور مشخص ارائه نشده ولی در سند راهبردی تحت عنوان طرحهای توسعه پژوهش در صفحه ۴۹ آن سند ارائه کرده است که بسیار کلی است.				

۴. تا چه حد نتیجه‌گیری به صورت عینی و مبتنی بر یافته‌های تحقیق انجام شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳.۵. تدوین گزارش:

۱. کیفیت ساختار گزارش در چه سطحی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. آیا شیوه ارجاع‌دهی مناسبی انتخاب شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این شیوه به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
بهرتر بوده از شیوه رفرنس‌دهی در داخل متن استفاده می‌نمود.				

۳. کیفیت سبک نگارش گزارش در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
مطالب ارائه شده و تحلیل آنها بسیار سطحی است مانند بند ۲-۵-۲ طرحهای تحقیقاتی (ص ۲۰-۱۰) که هیچ گونه تحلیلی در آن ارایه نشده است.				

• در صورتی که در مورد تفسیر نتایج و تدوین گزارش نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

محقق به طور کلی در جمع‌بندی و نتیجه‌گیری، هیچ تحلیلی بدست نمی‌دهد. برای مثال، جدول ۶-۳ (وضعیت مقایسه‌ای مؤسسات فعال در زمینه R&D) ص ۳۸-۱۰، گزارش مطالعات اجمالی R&D معلوم نیست که چگونه و با چه معیارهای تهیه گردیده است. به طوری که تعداد نشریات برای ایران کم و برای ژاپن متوسط اعلام شده است. همچنین در جدول ۵-۳، صفحه مزبور، هیچ گونه اطلاعاتی از ایران نشده است. از این رو وضعیت R&D ایران در آموزش عالی قابل مقایسه با سایر کشورها نمی‌باشد. در حالیکه

هدف اصلی تحقیقات و مطالعات تطبیقی در این زمینه بررسی و تعیین جایگاه تطبیقی تحقیق و توسعه ایران (مخصوصاً در آموزش عالی) در مقایسه با سایر کشورها مانند انگلستان، ژاپن، و نروژ می باشد.

دآوری بخش‌های خاص طرح

الف - بررسی وضع موجود

۱. آیا برای بررسی وضع موجود از مدل مناسبی استفاده شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
هیچ گونه مدلی برای بررسی R&D بکار گرفته نشده است.				

۲. تا چه حد در بخشهای مختلف مطالعه سیر از کل به جزء رعایت شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
محقق پس از مقدمه، بلافاصله به موسسات پژوهشی کشور و آنهم تنها به دو مورد موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و مرکز تحقیقات ملی کشور پرداخته شده است.				

۳. آیا مرز میان نظام و محیط و نیز میان زیرسیستمها به حد کافی مشخص شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
هیچ گونه مرزی بین تحقیقات بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای (فعالتهای R&D) در گزارش مشاهده نمی‌شود بلکه به تعداد پایان‌نامه‌ها و طرحهای تحقیقاتی اشاره کرده است بدون آنکه به نوع آنها پردازد.				

۴. آیا تناسب لازم میان عمق مطالعه در بخشهای مختلف وجود دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
مطالعات این قسمت بسیار سطحی است. برای مثال در جدول ۱۳-۲ در طی سالهای ۷۳ تا ۸۰ تنها به تعداد طرحهای تحقیقاتی خاتمه یافته و در حال انجام اشاره شده و به نوع آنها پرداخته نشده است. از آمار ارائه شده نیز تحلیل مشخصی ارائه نگردیده است.				

۵. تا چه حد برخورد محقق استدلالی و عینی بوده است؟ (در مقابل برخورد قضاوتی و ذهنی)

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
چنین به نظر می‌رسد که محقق استدلالات ذهنی ارائه کرده است. برای مثال در بند ۱-۴- قوتها در صفحه ۴۱-۱۰ گزارش مطالعات اجمالی R&D، رشد مناسب تولید منابع علمی در R&D در طی سالهای اخیر به عنوان نقطه قوت ارائه شده در حالیکه حداقل در سالهای اخیر به دلیل محدودیت ایرانی‌ها در چاپ مقالات در مجلات ISI رشد تولیدات منابع علمی بسیار کاهش یافته است.				

۶. کیفیت تحلیل نقاط قوت و ضعف نظام در وضعیت موجود در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
جگونگی احصاء نقاط قوت و ضعف‌های ارائه شده، مشخص نیست.				

۷. تا چه اندازه محدوده روشنی از نیازمندهایی که سیستم جدید باید به آنها پاسخ دهد، بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

نیازمندیهای سیستم R&D به عنوان بخشی از نظام توسعه علمی کشور، در حد چند پیشنهاد تحقیقاتی و مطالعاتی کلی ارائه شده است (ص ۴۹ سند راهبردی نظام توسعه علمی کشور) مانند طرح نظام ملی حمایت از ابتکارات، حمایت از توسعه پارک‌های علمی و ...

۸. تا چه حد مقدمات لازم برای ارائه یک مدل منطقی از سیستم جدید (شامل شناسایی موجودیتهای فرایندهای پردازش و مبادله اطلاعات توسط موجودیتهای و ماهیت اطلاعات در سیستم) فراهم شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
همچون مواردی در گزارش مشاهده نگردید.				

۹. تا چه حد در این مطالعه دیدگاه کاربر/مشتري سیستم مورد سنجش قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

۱۰. آیا متغیرهای لازم برای انجام یک مطالعه امکان‌پذیری سیستم جدید مشخص شده‌اند؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این متغیرها را مناسب می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

• در صورتی که در مورد بررسی وضع موجود نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

محقق در بررسی تحقیق و توسعه در آموزش عالی، تنها به دو موسسه آموزشی تحت پوشش آموزش عالی اشاره کرده و به بررسی فعالیت‌ها و موقعیت مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی نپرداخته لذا نمی‌تواند تصویر کاملی از وضعیت R&D در آموزش عالی را بدست دهد.

ب- مطالعه تطبیقی

۱. آیا مدل مناسبی برای دسته‌بندی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
این تحقیق (مطالعات تطبیقی) از مدل مفهومی - تحلیلی برخوردار نیست. برای مثال در مورد کاوی نروژ و انگلستان، ساختار سازمانی ارائه شده ولی در مطالعه موردی مربوط به ژاپن و استرالیا چنین چیزی مشاهده نمی‌شود (ص ۲۶ تا ۳۵).				

۲. آیا نمونه (های) انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی مناسب هستند؟

☒ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا به اندازه کافی در مورد دلایل انتخاب نمونه‌های فعلی برای مطالعه موردی استدلال شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
هیچ گونه دلیلی با دلایلی برای انتخاب کشورهای منتخب برای بررسی R&D در آنها در صفحه ۲۵-۱۰ (صفحه ۲۵) گزارش مطالعات اجمالی R&D ارائه نشده است. معلوم نیست که محقق چرا کشور ژاپن را انتخاب کرده و کشور همسایه مانند ترکیه را انتخاب نکرده است.				

۳. تا چه حد مراحل یک مطالعه تطبیقی منظم شامل: توصیف، تفسیر، کنارهم گذاشتن و تطبیق به درستی انجام شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
در این زمینه تنها دو جدول ۳-۵ و ۳-۶ ارائه شده است که در جدول ۳-۵ بدلیل فقدان اطلاعات امکان تطبیق ایران با کشورهای مورد بررسی وجود ندارد (ص ۳۹) همچنین جدول ۳-۵، تکرار تحلیل کلی کشورهای مندرج در جدول است که به طور جداگانه در تحلیل‌های موردی بررسی نگردیده‌اند برای مثال، در مورد استرالیا جداگانه انتشارات آموزشی بررسی شده است ولی در جدول ۳-۵ مشاهده می‌شود.				

• در صورتی که در مورد مطالعه تطبیقی نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

- مطالعه تطبیقی بسیار سطحی است.
- همه فعالیتهای R&D (تحقیقات بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای را شامل نشده است.
- تحلیل و جمع‌بندی مناسب و مفیدی در اختیار خواننده قرار نداده است.

پ- سنجه‌گذاری*

توضیح: سؤالات مربوط به سنجه‌گذاری به صورت چک‌لیستی از مراحل انجام یک سنجه‌گذاری تهیه شده‌اند. از اینرو شکل این سؤالات با سؤالات بخشهای دیگر متفاوت است، بدین ترتیب که در هر بند ابتدا انجام یا عدم انجام هر فعالیت فرعی مورد پرسش قرار می‌گیرد و پس از آن در مورد کیفیت انجام این فعالیت نظر شما را جویا خواهیم شد.

پ.۱. برنامه‌ریزی:

۱. آیا از مدل خاصی در سنجه‌گذاری استفاده شده است؟

☐ بلی		☒ خیر	
کیفیت استفاده از مدل	بسیار بالا	بالا	متوسط
			پایین
			بسیار پایین
بنده چنین مشاهده‌ای در گزارش نداشته‌ام.			

۲. آیا برنامه کلی برای سنجه‌گذاری طراحی شده است؟

☐ بلی	☒ خیر

*. واژه سنجه‌گذاری به عنوان معادل benchmarking در نظر گرفته شده است.

کیفیت برنامه‌ریزی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه‌گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار سایرین مد نظر قرار گرفته است؟

بلی ☒ خیر ☐

کیفیت استفاده از سایر کارها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☒	بسیار پایین ☐

جدول ۳-۵ را می‌توان به عنوان گذری بر تحقیقات دیگران تلقی نمود (ص ۳۹) ولی به طور درست و اثربخش استفاده نشده است بلکه سطحی و موقتی بوده است.

۴. آیا ابزارهای اندازه‌گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه‌گیری‌های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟

	بلی ☐	خیر ☒			
کیفیت استفاده از ابزار اندازه‌گیری	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۵. آیا برای یافتن بهترین الگوی موجود جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت الگوی مورد استفاده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

هیچ گونه سند مشخصی در گزارش مطالعات اجمالی R&D مبنی بر جستجوی بهترین الگو (ص ۲۴) مشاهده نگردید.

۶. آیا ترکیب خوبی از سازمانهای نمونه انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه‌گذاری اخذ شده از آنها غنی و مناسب بوده است؟

	بلی ☐	خیر ☒			
کیفیت اطلاعات جمع‌آوری شده از سازمانهای نمونه	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۲. جمع‌آوری داده:

۱. آیا روش معینی برای جمع‌آوری داده انتخاب شده است؟

	بلی ☐	خیر ☒			

کیفیت استفاده از روش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا صحت اطلاعاتی که از سایر سازمانها جمع آوری شده است، توسط خود آن سازمانها تأیید شده است؟

	بلی ☐	خیر ☒			
کیفیت اطلاعات از نظر سازمانها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا اطلاعات درمورد عملیات و روشهای انجام کار و نیز شاخصها و سابقه‌شان جمع آوری شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت اطلاعات	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
در سراسر این گزارش (مطالعات اجمالی R&D)، اطلاعات روشهای انجام کار و شاخص آنها مشخص نگردیده است.					

پ.۳. تجزیه و تحلیل:

۱. آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی بر روی داده‌ها انجام شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
تحلیل‌های ارائه شده در این گزارش بسیار سطحی است.					

۲. آیا برای معیارهای مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله (gap analysis) انجام شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☒	بسیار پایین ☐
معیارهایی برای مقایسه تحقیق و توسعه در آموزش عالی ایران با سایر کشورها انتخاب شده است (مانند سهم کشورهای منتخب از کل انتشارات آموزشی، سهم از کل ارجاعات جهانی و شاخص مرکب تولید تحقیقات آموزشی). ولی مقایسه آنها در مورد ایران و سایر کشور ارائه نگردیده است. (ص ۳۹-۱۰)					

۳. آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت پیش‌بینی روندهای آینده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

در این گزارش تنها به وضع فعلی پرداخته شده است.

پ.۴. اقدام:

۱. آیا یافته‌های سنجه‌گذاری مستند و گزارش شده‌اند؟

بلی ☒ خیر ☐

کیفیت گزارش	بسیار بالا	بالا	متوسط ☒	پایین	بسیار پایین

اولاً کشورهای مبنا معلوم نیست (ص ۳۶) با چه معیارهای انتخاب شده‌اند و ثانیاً اینکه در جداول ۳-۵ و ۳-۶، خلاصه وضعیت مقایسه‌ای R&D در کشورهای مبنا و ایران، قابل قیاس نبوده (به دلیل فقدان اطلاعات مربوط به ایران) و نیز ارزیابی مقایسه‌ای ایران با دیگر کشورها در جدول ۳-۶ کاملاً ذهنی است و به طور مستقیم ناشی از یافته‌های سنجه‌گذاری نیست. (ص ۳۹)

۲. آیا برنامه‌های اقدام ایجاد و قبول شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت برنامه‌های اقدام	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین ☒	بسیار پایین

در این گزارش به طور مستقل برنامه‌های اقدام مشاهده نمی‌شود ولی در سند راهبردی مطالعات توسعه علمی کشور، در ص ۴۹ برنامه‌های اقدام تحت عنوان کلی طرحهای توسعه پژوهش معرفی شده است.

۳. آیا ارتباط لازم بین نتایج فرایند سنجه‌گذاری با فرایند تدوین استراتژی ایجاد شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت ارتباط میان سنجه‌گذاری و تدوین استراتژی	بسیار بالا	بالا	متوسط	پایین	بسیار پایین

هیچ گونه ارتباط مستقیم، غیرمستقیم و منطقی و کلی بین سنجه‌گذاری و تدوین استراتژی مشاهده نمی‌شود. برای مثال، کمبود تعداد موسسات فعال در R&D معلوم نیست براساس کدامیک از مطالعات مربوط به وضعیت R&D کشورهای مبنا و یا براساس اطلاعات کدام جدول (مانند جدول ۳-۵ و ۳-۶) ارائه شده است.

• در صورتی که در مورد سنجه‌گذاری نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

۱- دلایل مشخصی برای انتخاب مبنا (محک و ترازایی) و سنجه‌گذاری ارائه نکرده است.
۲- اطلاعات کاملی از وضعیت R&D در کشورهای مبنا ارائه نموده است (ص ۳۵)
برای مثال به وضعیت نیروی انسانی در R&D (مانند نسبت اعضای هیأت علمی پژوهشی یا پژوهشگران به کل کارکنان علمی) و نظایر اینها اشاره نشده است.

ت- تدوین استراتژی

۱. آیا برای تدوین استراتژی از مدل خاصی استفاده شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد مدل مورد استفاده را مناسب می‌دانید؟

بسیار زیاد	زیاد	در حد متوسط	کم	خیلی کم

تنها مدل یا تکنیک SWOT بکار گرفته شده و سایر مؤلفه‌های تدوین استراتژی مانند چشم‌انداز فعلی، فرهنگ سازمانی و سیستم‌های مدیریتی بکار گرفته نشده است. (ص ۴۱)

۲. تا چه حد تکنیک SWOT برای تحلیل محیط‌های داخلی و خارجی به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
فرایند شناسایی نقاط قوت و ضعف، تهدیدات و فرصتها مشخص نیست و نیز اولویت‌بندی و امتیازدهی آنها مشخص نیست. (ص ۴۱-۱۰)				

۳. تا چه میزان شیوه تولید استراتژیهای بدیل و انتخاب از میان آنها را قابل قبول می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
استراتژی‌های بدیل مشخصی در رابطه با R&D ارائه نکرده است (ص ۴۱ و ۴۲) بلکه تنها در صفحه ۲۰ سند راهبردی نظام توسعه علمی کشور سهم پژوهش در GDP ۷-۸ درصد اعلام نموده و تعداد پژوهشگر در یک میلیون نفر جمعیت را ۸۰۰ نفر اعلام کرده‌اند.				

۴. به چه میزان شیوه تولید طرحهای بدیل و انتخاب از میان آنها برای هر یک از استراتژیها را قابل قبول می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
محقق طرحهای بدیلی را که به عنوان طرحهای نظام توسعه علمی کشور در سند راهبردی نظام توسعه علمی کشور ارائه نموده است، مشخص نیست که دقیقاً در رابطه با کدام یک از نقاط قوت و ضعف و تهدیدات یا فرصتها می‌باشد (ص ۴۸ سند راهبردی)				

• به طور خلاصه ارزیابی خود را از مستندات طرح در قالب نقاط قوت و ضعف بیان فرمایید:

نقاط قوت طرح:

۱- استفاده از تکنیک SWOT

نقاط ضعف طرح:

- i. مدل مفهومی مشخصی برای مطالعه وضعیت تطبیقی R&D در ایران و کشورهای منتخب ندارد.
- ii. دلایل انتخاب کشورهای مبنا برای مقایسه و مطالعه تطبیقی ارائه نکرده است.
- iii. سطح فنی و کیفی تحلیل مطالب ارائه شده، بسیار پایین است. عمدتاً مطالب بصورت گذرا و سطحی تهیه شده است.
- iv. ارتباط مشخص و روشنی بین نقاط قوت و ضعف، تهدیدات و فرصتها (نتایج SWOT) و مطالعه اجمالی R&D در ایران و سایر کشورها مشاهده نمی‌شود.
- v. شیوه رفرنس‌دهی بسیار ضعیف است به طوریکه در بسیاری از موارد برای مطالب ارائه شده منابعی ارائه نگردیده است (مانند بررسی موسسه ملی تحقیقات آموزش ژاپن در ص ۳۱ تا ۳۳) و بند ۳-۲-۴ مربوط به استرالیا است در صفحه ۳۳.

مشخصات داوری:

نام و نام خانوادگی: مسعود موحدی	رشته و گرایش تحصیلی: مدیریت سیستم	درجه علمی: استادیار
سازمان محل خدمت: دانشگاه امام حسین (ع)	آدرس: شهرک قدس (غرب)، میدان صنعت، خیابان خوردین، خیابان هرمزان، خیابان پیروزان جنوبی، نبش خیابان پنجم، مرکز مطالعات و پژوهشهای لجستیکی	
تلفن (های) تماس: ۸۰۸۶۷۸۰-۱	پست الکترونیکی: Movahed1@yahoo.com	

عنوان موضوع مورد داوری:

توسعه فرهنگ علم گرایی

کد گزارش:**بخش اول - داوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق****۱. شناخت و تبیین مسئله**

۱. تا چه حد زمینه مسئله، گستردگی و ویژگیهای آن بر اساس تحقیقات پیشین یا مبتنی بر مدارک و مستندات کافی بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
در طرح کلی تحقیق، دلیلی برای ارائه چنین مؤلفه‌ای ارائه نشده است، اگرچه لزوم پرداختن به این مسئله بدیهی می‌نماید، اما دریافت و تشخیص این اهمیت ظاهراً به خواننده واگذار شده است.				

۲. تا چه حدی اصل تحدید مسئله رعایت و مسئله به صورت مشخص و روشن بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
توضیح مشخصی راجع به ابعاد مسئله عرضه نشده که به دنبال آن تحدید مسئله صورت پذیرد.				

۳. تا چه حد بیان مسئله، قلمرو علمی موضوع مورد بررسی را مشخص می‌کند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
بیان مسئله به این شکل عرضه نشده است.				

۴. تا چه حد در مورد اهمیت مسئله به اندازه کافی استدلال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

به طور ضمنی در فصل مبانی نظری و کلیات اشاراتی در این زمینه وجود دارد.

۵. به چه میزان گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های تحقیق) با توجه به ابعاد تشکیل‌دهنده مسئله تدوین شده‌اند؟

☒ خیلی کم	☐ کم	☐ در حد متوسط	☐ زیاد	☐ بسیار زیاد
طرح، فاقد سؤال پژوهشی یا فرضیه پژوهشی است، مگر این که لیست موضوعات را به عنوان اهدافی برای تحقیق در نظر بگیریم (صفحه ۴۳ طرح). در چنین حالتی، می‌توان گفت لیست قابل قبولی ارائه شده است که به آن می‌توان نمره در حد زیاد داد اما فقدان سؤال و فرضیه به جای خود باقی است.				

• در صورتی که نکات دیگری در مورد مسئله تحقیق به نظرتان می‌رسد، مرقوم بفرمائید:

۲. مرور ادبیات

۲.۱. از نظر ساختار:

۱. تا چه حد سیر از کل به جزء در بررسی ادبیات رعایت شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
اگرچه اطلاق «بررسی ادبیات» به متن ارائه شده تحت عنوان «مبانی نظری» را با اندکی تأمل باید مطرح کرد، اما در ارائه مبانی نظری سیر از کل به جزء رعایت شده است.				

۲. آیا مطالب ارائه شده از انسجام کافی و نظم منطقی برخوردار است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
نظم منطقی مطالب تا حدودی قابل قبول وجود دارد اگرچه در بعد «مقبولیت علم» و «به کارگیری علم» (ص ۵-۹)، علیرغم طرح اولیه موضوع، نکته‌ای عرضه نشده است. برای انسجام مطالب در حوزه فرآیند توسعه فرهنگ علم گرایی نیز علی‌القاعده نیاز به مدلی وجود دارد که چارچوب نظری را به خوبی ارائه دهد که چنین مدلی عرضه نشده است.				

۳. تا چه حد میان حجم مطالب ارائه شده در موضوعات مختلف تناسب وجود دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
همان‌گونه که در پاسخ قبلی مطرح شد، در حوزه ترویج علم مطالبی عرضه شده اما در حوزه‌های متعاقب آن، یعنی مقبولیت علم و به کارگیری علم مطلبی مطرح نگردیده است.				

۲.۲. از نظر محتوا:

۱. تا چه حد ادبیات بررسی شده با گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های

تحقیق) مرتبط است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
همان‌گونه که قبلاً نیز ذکر شد، اطلاق عبارت «بررسی ادبیات» به متن ارائه شده با تردید و تأمل همراه است، اما در هر حال آن چه که در طرح تحقیق (ص ۴۳) تحت عنوان شرح خدمات این بخش آورده شده به طور دقیق محقق نشده است، به عنوان مثال شاخصهای ارزیابی کلان - حداقل به تصریح - ذکر نشده‌اند.				

۲. آیا محقق تمامی ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه‌ای قابل قبول از آنها را بررسی کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
اگرچه در بخش مبانی نظری فقط به طور موردی به ۳ مرجع (به صورت کاملاً اختصاری) ارجاع داده شده که قضاوت در این باره را با دشواری مواجه می‌سازد، اما هم قلت مراجع و هم محتوای مطالب عرضه شده که با دیدگاههای متعارف موجود تفاوت‌هایی دارد و به موارد کلیدی آن نیز اشاره‌ای نشده، داوری منفی نسبت به بررسی ادبیات کلیدی ایجاد می‌کند.				

۳. آیا از منابعی با رویکردهای متضاد استفاده شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
مطالب در یک دسته‌بندی مشخص، و با تربیتی که به نظر می‌رسد بیشتر چارچوب یا الگوی ذهنی محقق را عرضه می‌کنند، ارائه شده‌اند و چالشی بین نظرات در این بخش به چشم نمی‌خورد، چرا که اصولاً یک دیدگاه عرضه شده و «نظرات»ی نیست.				

۴. آیا مدل مفهومی جدیدی از مطالعه ادبیات استخراج شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق تا چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۵. آیا نقاط قوت و ضعف فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه به اندازه کافی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
اشاره‌ای به مطالعات قبلی نشده است.				

۳.۲. از نظر نگرش محقق:

۱. تا چه حد محقق در نقد و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
نسبت به کار سایرین، نقد و ارزیابی نشده است.				

۲. به چه میزان محقق در نقل مطالب بین واقعیتهای و عقاید تفاوت قائل شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
باید توجه کرد که اصولاً در بحث فرهنگ، دسته‌بندی و مؤلفه‌های آن شاید عقاید و دیدگاهها بیشتر مطرح می‌شوند، اما در هر حال در بخش نظری، مطالبی که مبین یافته‌های مبتنی بر واقعیت عینی یا حداقل برداشت از واقعیت (مثلاً در شکل سنجش نگرشها، ارزشها و ...) باشد ارائه نشده است.				

۳. تا چه حد محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته به روشنی و به طور عینی قضاوت کرده

است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
کار سایرین، حداقل به طور روشن و با ذکر مرجع، عرضه نشده است.				

۴. آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
در برخی از موارد، استدلالهایی مبتنی بر اجزای فرهنگ علم‌گرایی و شیوه انتخاب آنها عرضه شده است، به عنوان مثال، اهمیت آموزش‌های رسمی در آشنایی مردم با علوم (ص ۷-۹)				

۴.۲. از نظر منابع مورد استفاده:

۱. تا چه حد منابع مورد استفاده با موضوع مورد بررسی و مسئله تحقیق مرتبط بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

از آن جا که هم تعداد منابع معرفی شده در این بخش بسیار کم (۳ مورد) بوده و هم به صورت کاملاً اختصاری معرفی شده‌اند (به عنوان مثال 92, Leblond)، نمی‌توان در این مورد اظهار نظر کرد.

۲. اعتبار منابع مورد بررسی در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
با توجه به عدم معرفی منابع به طور دقیق، نمی‌توان در این مورد نظر داد.				

۳. میزان استفاده از منابع حاوی اطلاعات دست اول (مثل مجلات علمی داوری شده، مجموعه مقالات کنفرانسها، گزارشهای دست اول تهیه شده توسط محققین سازمانی، و پایان‌نامه‌ها) نسبت به منابع حاوی اطلاعات دست دوم (مثل کتابشناسی‌ها، مقالات مروری، و گزارشهای حاوی مرور فعالیتهای دیگران) چه مقدار است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
باز، به دلایل اقامه شده در بالا، نمی‌توان در این مورد نظر داد.				

۴. با توجه به زمان انجام تحقیق به روز بودن منابع بررسی شده در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
از ۳ مورد منبع معرفی شده در این بخش، که فقط در کاربردهایی کاملاً موردی به آنها استناد شده، یک مورد مربوط به سال ۱۹۸۷، یک مورد مربوط به سال ۱۹۹۲ و یک مورد سال ۲۰۰۳ است.				

• در صورتی که در مورد مرور ادبیات تحقیق نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

به نظر می‌رسد، با توجه به فقدان معرفی منابع، و با توجه به عدم استفاده از برخی منابع معروف، مبانی نظری بیشتر در چارچوب دیدگاه محقق ارائه شده‌اند تا مرور ادبیات. علاوه بر این، و در همین چارچوب، مواردی که بدون تصریح نام شاخص، به عنوان معیارهایی در نظر گرفته شده و معرفی شده‌اند، بدلیل عدم استقصای منابع، بر چند مورد خاص که احتمالاً پوشش کاملی روی موضوع ایجاد نمی‌کند، متمرکز شده‌اند.

۳. روش تحقیق:

۱. آیا در طرح تحقیق روش خاصی برای انجام تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
روش ترکیبی معرفی شده است که چندان، شکل نظری و عملی آن بر نگارنده مشخص نیست و در منابع مورد مطالعه قبلی بنده هم اشاره دقیقی به آنها نشده است و محقق محترم نیز توضیح روشنی راجع به آن نداده‌اند. لذا امکان نتیجه‌گیری دقیقی درباره آن وجود ندارد.				

۲. آیا روش مورد استفاده با مسئله تحقیق تناسب دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
به دلیل عدم شناخت و معرفی کامل روش، ارزیابی روشی در این باره مقدور نیست.				

۳. تا چه حد در طرح تحقیق محدودیتهای احتمالی روش به طور مشخص مطرح شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

۴. آیا دلایل کافی در مورد انتخاب روش تحقیق ارائه شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

• در صورتی که در مورد روش تحقیق نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

۴. جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۱. آیا روش جمع‌آوری داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش مورد اشاره برای این تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☒	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

اگرچه این روشها به تفصیل معرفی نشده‌اند، اما اجمال آن (ص ۱۳ و ۱۴ طرح تحقیق) مبنی بر مصاحبه و جمع‌آوری نظر افراد خبره به وسیله پرسشنامه و ... مناسب به نظر می‌رسد.

۲. آیا محقق شواهدی کافی از بکارگیری روش جمع‌آوری داده‌ها ارائه کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

توضیحی در مورد نحوه جمع‌آوری داده‌ها ارائه نشده است، حتی در بسیاری از موارد هیچ مرجعی مورد استناد نیز قرار نگرفته است.

۳. آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها بدرستی اعمال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

اگرچه توضیحی در مورد شیوه جمع‌آوری داده‌ها ارائه نشده، محتوای مطالب، برداشتی مبنی بر عدم تناسب داده‌ها ایجاد می‌کند.

۴. آیا روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، میزان تناسب روش مورد اشاره با این تحقیق چقدر است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۵. تا چه حد تکنیکهای استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

در حقیقت، تحلیلی روی داده‌ها به طور سازمان یافته انجام نشده است، به استثنای تحلیلهای توصیفی که در مورد برخی از شاخصها در بررسی وضع موجود به کار گرفته شده‌اند. البته در پایان، تحلیلی کلی از روش‌شناسی علمی صورت پذیرفته که مفید است و در جای خود باید مورد ارزیابی قرار گیرد.

• در صورتی که در مورد جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم

بفرمائید:

شاخصهای ارزیابی وضعیت به تصریح مشخص نشده‌اند. مرجع اطلاعات جمع‌آوری شده و تاریخ آنها نامشخص است و به نظر می‌آید که برخی از اطلاعات قدیمی هستند. تحلیل داده‌ها نیز به آن صورت انجام پذیرفته است.

۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش

۵.۱. اعتبار و پایایی:

۱. آیا در طرح تحقیق روش تعیین اعتبار نتایج مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین اعتبار درونی و بیرونی تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. تا چه حد روش تعیین اعتبار نتایج تحقیق به درستی مورد استفاده قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
روشی معرفی نشده و مورد استفاده نیز قرار نگرفته است.				

۳. آیا در طرح تحقیق روش تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. تا چه حد پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات به درستی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در این مورد، در گزارش به چیزی اشاره نشده و به نظر می‌رسد که برخی از اطلاعات از جای دیگری نقل شده باشند (البته نه مرجعی معرفی شده و نه توضیحی در مورد شیوه گردآوری اطلاعات داده شده و بنابراین، این امر برداشت نگارنده است).				

۵.۲. نتیجه‌گیری:

۱. تا چه حد نتیجه پایانی قانع‌کننده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
اگرچه چیزی به عنوان نتیجه عرضه نشده، اما دو مصداق برای چنین عنوانی می‌توان یافت: الف - گفتاری تفصیلی تحت عنوان «دانش بینش و ارزش» ارائه شده که تم فلسفه علم دارد و بر سر آن است که نهایتاً ارزشهای اساسی در حوزه علم را مشخص سازد. از نظر اینجانب، این گفتار ارزشمند است، اگرچه سطح آن کلان‌تر از این موضوع خاص بوده و می‌تواند به عنوان زیربنای کلی بحث به معرض نقد و نظر گذاشته شود. ب - طرحهای توسعه فرهنگ علم‌گرایی که در سند راهبردی آمده‌اند که موضوعانی کلی و بعضاً بدیهی هستند و چندان ربطی با موارد قبلی ارائه شده در تحقیق ندارند.				

۲. تا چه حد محدودیتهای تحقیق بدرستی بیان شده اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
ذکری از محدودیتها نشده است.				

۳. آیا از یافته های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت این راهنما در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۴. تا چه حد نتیجه گیری به صورت عینی و مبتنی بر یافته های تحقیق انجام شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
(همان گونه که در پاسخ به پرسش ۲ همین بخش ذکر شد)				

۵. ۳. تدوین گزارش:

۱. کیفیت ساختار گزارش در چه سطحی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲. آیا شیوه ارجاع دهی مناسبی انتخاب شده است؟

☐ خیر ☒ بلی

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این شیوه به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در بسیاری از موارد، مراجع مشخص نشده اند. در مواردی محدودی که مرجع وجود دارد، شیوه ارجاع دهی قابل قبول است اما متأسفانه نهایتاً مراجع به طور کامل معرفی نشده اند.				

۳. کیفیت سبک نگارش گزارش در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☒ خوب	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در مجموع کیفیت نگارش خوب است و در فصل دانش، بینش و ارزش مناسبتر است. در مواردی نیاز به ویرایش مشهود است.				

• در صورتی که در مورد تفسیر نتایج و تدوین گزارش نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

دآوری بخش‌های خاص طرح

الف - بررسی وضع موجود

۱. آیا برای بررسی وضع موجود از مدل مناسبی استفاده شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
به نظر می‌رسد مناسب بود مدلی معرفی می‌شد ولی تصریحاً چنین مدلی معرفی نشده است. علاوه بر این، منحصر کردن فرهنگ علم‌گرایی به شاخصه‌ها و موضوعات معرفی شده محل تأمل است.				

۲. تا چه حد در بخشهای مختلف مطالعه سیر از کل به جزء رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
در مجموع در بخشهای مطالعه، سیر از کل به جزء مراعات شده است ولی بخش دانش، بینش و ارزش (فصل چهارم) به رغم اهمیت در این سیر در جای خود قرار ندارد.				

۳. آیا مرز میان نظام و محیط و نیز میان زیرسیستمها به حد کافی مشخص شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
از نظر بنده، اجزای فرهنگ علمی و شاخصهای آن به درستی مشخص نشده‌اند. رابطه بین فرهنگ علم‌گرایی با محیط بالاتر آن، مثلاً فرهنگ عمومی یا فرهنگ ملی تعریف نشده است و ...				

۴. آیا تناسب لازم میان عمق مطالعه در بخشهای مختلف وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
از نظر بنده به جز فصل ۴ (دانش، بینش و ارزش) که قبلاً ذکر آن رفته است، عمق مطالب کافی نیست اما تقریباً در یک سطح است.				

۵. تا چه حد برخورد محقق استدلالی و عینی بوده است؟ (در مقابل برخورد قضاوتی و ذهنی)

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
از نظر تعیین شاخصه‌ها، دلایل کافی برای گزینش ملاکها ارائه نشده‌اند و به نظر می‌رسد که تنها سطحی از فرهنگ را پوشش می‌دهند اما در مورد همین ملاکها داده‌های کمی مورد استفاده قرار گرفته اگرچه تحلیل مقتضی روی این داده‌ها انجام نشده است.				

۶. کیفیت تحلیل نقاط قوت و ضعف نظام در وضعیت موجود در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
داده‌هایی که ارائه شده‌اند، اگرچه به صورت توصیفی مرتب شده‌اند، تحلیلی روی آنها انجام نشده است.				

۷. تا چه اندازه محدوده روشنی از نیازمندی‌هایی که سیستم جدید باید به آنها پاسخ دهد، بیان شده

است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

اگرچه فصل چهارم (دانش، بینش و ارزش) ناهمخوان با بقیه مطالب جلوه می‌کند، اما از نظر بنده به عنوان چارچوبی برای سیستم باورها قابل ارائه است، اگرچه این مطلب به شکلی توصیفی و فلسفی ارائه شده و حاوی تجویز روشن عملیاتی نیست. در مورد لایه‌های بالاتر فرهنگ اقدام خاصی در این حوزه انجام نشده است.

۸. تا چه حد مقدمات لازم برای ارائه یک مدل منطقی از سیستم جدید (شامل شناسایی موجودیتهای فرایندهای پردازش و مبادله اطلاعات توسط موجودیتهای و ماهیت اطلاعات در سیستم) فراهم شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

۹. تا چه حد در این مطالعه دیدگاه کاربر/مشتري سیستم مورد سنجش قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

«دیدگاه» کاربر مورد سنجش قرار نگرفته یا چنین سنجشی گزارش نشده است.

۱۰. آیا متغیرهای لازم برای انجام یک مطالعه امکان‌پذیری سیستم جدید مشخص شده‌اند؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این متغیرها را مناسب می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

• در صورتی که در مورد بررسی وضع موجود نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

در مورد فرهنگ علم‌گرایی در جامعه، مطالعات و توصیفاتی وجود دارند که قابل استفاده می‌باشند. به عنوان مثال، بخشهایی از طرح ملی سنجش نگرش‌ها و ارزشهای ایرانیان در این زمینه قابل استفاده هستند، مطالعاتی نیز در مورد فرهنگ موجود در بخشهایی از آموزش و پرورش یا برخی نخبگان و ... وجود دارد و برخی اندیشمندان نیز نظرات خود را به تفصیل در مورد ابعاد و شخصای مسئله و نیز وضع موجود در این حوزه بیان کرده‌اند که شایسته بود در این مورد حداقل به این مطالعات نیز مراجعه می‌شد. مواردی که به عنوان شاخص (بدون معرفی صریح) به کار رفته‌اند مثل استفاده از کلاسهای آموزشی، میزان بازدید از نمایشگاه کتاب، میزان مطالعه کتب علمی و ... احتمالاً کامل نیستند و در نهایت نیز، حداکثر همان گونه که محقق محترم بیان کرده‌اند (ص ۱۶-۹)، تقاضای علمی را بیان می‌کنند که «یکی از مؤلفه‌های شناخت رفتار علمی در جامعه است». به نظر می‌رسد فرهنگ علم‌گرایی دارای ابعاد گوناگون و وسیعتری است که به آنها پرداخته نشده است.

ب- مطالعه تطبیقی

۱. آیا مدل مناسبی برای دسته‌بندی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲. آیا نمونه (های) انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی مناسب هستند؟

☐ بلی ☐ خیر ☒ تاحدودی

در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا به اندازه کافی در مورد دلایل انتخاب نمونه‌های فعلی برای مطالعه موردی استدلال شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
کشورهای فرانسه، اتریش، بلژیک، چین و آمریکا برای مطالعه موردی انتخاب شده‌اند، اگرچه سوئد، پرتغال و انگلیس نیز در برخی موارد مورد مطالعه قرار گرفته‌اند و در مواردی هم کشورهای معرفی شده اولیه مورد مطالعه قرار نگرفته‌اند. دلیلی برای انتخاب این نمونه‌ها ارائه نشده است.				

۳. تا چه حد مراحل یک مطالعه تطبیقی منظم شامل: توصیف، تفسیر، کنارهم گذاشتن و تطبیق به درستی انجام شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم
فقط اطلاعاتی از این کشورها عرضه شده است.				

• در صورتی که در مورد مطالعه تطبیقی نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

پ- سنجه‌گذاری*

توضیح: سؤالات مربوط به سنجه‌گذاری به صورت چک‌لیستی از مراحل انجام یک سنجه‌گذاری تهیه شده‌اند. از اینرو شکل این سؤالات با سؤالات بخشهای دیگر متفاوت است، بدین ترتیب که در هر بند ابتدا انجام یا عدم انجام هر فعالیت فرعی مورد پرسش قرار می‌گیرد و پس از آن در مورد کیفیت انجام این فعالیت نظر شما را جویا خواهیم شد.

پ.۱. برنامه‌ریزی:

۱. آیا از مدل خاصی در سنجه‌گذاری استفاده شده است؟

*. واژه سنجه‌گذاری به عنوان معادل benchmarking در نظر گرفته شده است.

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت استفاده از مدل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا برنامه کلی برای سنجه گذاری طراحی شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت برنامه ریزی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار سایرین مد نظر قرار گرفته است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت استفاده از سایر کارها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۴. آیا ابزارهای اندازه گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه گیری های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟

☒ خیر ☐ بلی

کیفیت استفاده از ابزار اندازه گیری	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☒	بسیار پایین ☐
فقط ترویج علم مورد بررسی قرار گرفته است. در این حوزه، موارد نسبتاً مناسبی، البته بدون ارتباط منطقی با شاخصهای به کارگیری شده در بررسی وضعیت موجود، و در تناسب با کشورهای (بیشتر غربی) مطالعه شده، مورد بررسی قرار گرفته است.					

۵. آیا برای یافتن بهترین الگوی موجود جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت الگوی مورد استفاده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۶. آیا ترکیب خوبی از سازمانهای نمونه انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه گذاری اخذ شده از آنها غنی و مناسب بوده است؟

☐ خیر ☐ بلی

کیفیت اطلاعات جمع آوری شده از	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

سازمانهای نمونه					
مورد بحث، در سطح ملی مطرح است و نه سازمانی.					

پ.۲. جمع آوری داده:

۱. آیا روش معینی برای جمع آوری داده انتخاب شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

کیفیت استفاده از روش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☒	پایین ☒	بسیار پایین ☐
در مورد موارد معینی از ترویج علم این مطالعه انجام شده است که داده‌ها با موضوعات مطرح شده در این مورد، هماهنگ هستند اگرچه در تناسب کیفی و کامل این موارد، همان گونه که اشاره شده، تردید و تأملاتی هست.					

۲. آیا صحت اطلاعاتی که از سایر سازمانها جمع آوری شده است، توسط خود آن سازمانها تأیید شده است؟

	بلی ☐	خیر ☒			
کیفیت اطلاعات از نظر سازمانها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا اطلاعات درمورد عملیات و روشهای انجام کار و نیز شاخصها و سابقه‌شان جمع آوری شده است؟

	بلی ☐	خیر ☒			
کیفیت اطلاعات	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۳. تجزیه و تحلیل:

۱. آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی بر روی داده‌ها انجام شده است؟

	بلی ☐	خیر ☒			
کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا برای معیارهای مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله (gap analysis) انجام شده است؟

	بلی ☐	خیر ☒			
کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

	☐ بلی	☒ خیر			
بسیار پایین ☐	پایین ☐	متوسط ☐	بالا ☐	بسیار بالا ☐	کیفیت پیش‌بینی روندهای آینده

پ.۴. اقدام:

۱. آیا یافته‌های سنج‌گذاری مستند و گزارش شده‌اند؟

	☐ بلی	☒ خیر			
بسیار پایین ☐	پایین ☐	متوسط ☐	بالا ☐	بسیار بالا ☐	کیفیت گزارش

۲. آیا برنامه‌های اقدام ایجاد و قبول شده است؟

	☐ بلی	☒ خیر			
بسیار پایین ☐	پایین ☐	متوسط ☐	بالا ☐	بسیار بالا ☐	کیفیت برنامه‌های اقدام

۳. آیا ارتباط لازم بین نتایج فرایند سنج‌گذاری با فرایند تدوین استراتژی ایجاد شده است؟

	☐ بلی	☒ خیر			
بسیار پایین ☐	پایین ☐	متوسط ☐	بالا ☐	بسیار بالا ☐	کیفیت ارتباط میان سنج‌گذاری و تدوین استراتژی

• در صورتی که در مورد سنج‌گذاری نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

سنج‌گذاری به مفهوم واقعی خود صورت پذیرفته و گامهایی در این مسیر برداشته شده است.

ت- تدوین استراتژی

۱. آیا برای تدوین استراتژی از مدل خاصی استفاده شده است؟

☐ بلی ☐ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد مدل مورد استفاده را مناسب می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در مورد مدل توضیحی داده نشده است.				

۲. تا چه حد تکنیک SWOT برای تحلیل محیط‌های داخلی و خارجی به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در مورد فرهنگ علم‌گرایی، در گزارش ۶۶ صفحه‌ای ارائه شده، تحلیل SWOT گزارش نشده است، اگرچه در چکیده‌ای که از کلیت گزارش برای مدیران تهیه شده به این موضوع (البته با اشتباه لفظی در اسناد موضوع به تحقیق و توسعه) اشاره شده است (طی ۴-۵ سطر). با توجه به عدم گزارش روشن از موضوع به امکان قضاوت درستی در این حوزه فراهم نیست.				

۳. تا چه میزان شیوه تولید استراتژیهای بدیل و انتخاب از میان آنها را قابل قبول می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در مورد تولید استراتژی‌های بدیل توضیحی داده نشده است.				

۴. به چه میزان شیوه تولید طرحهای بدیل و انتخاب از میان آنها برای هر یک از استراتژیها را قابل قبول می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
-				

• به طور خلاصه ارزیابی خود را از مستندات طرح در قالب نقاط قوت و ضعف بیان فرمایید:

نقاط قوت طرح:

مطلبی که در فصل چهارم تحت عنوان دانش، بینش و ارزش ارائه شده در مجموع به عنوان یک مبنای فلسفی و در چارچوب جهت‌گیری علمی و نیز به عنوان بخشی از سیستم باورها قابل ارائه بوده و اگرچه احتمالاً فراتر از موضوع و در شکل یک مبنای کلی قابل طرح می‌باشد، در چارچوب این مطلب نیز از نظر ارزش بحث اهمیت داشته و در صورت طرح موضوع در جرگه اندیشمندان و هم‌افزایی و حکم و اصلاح می‌تواند مفید باشد.

نقاط ضعف طرح:

شاخصها به طور صریح تعریف نشده‌اند؛ شاخصهایی که به طور ضمنی به کار برده شده‌اند نمایانگر کامل فرهنگ علم‌گرایی نیستند و بخشی از آن را می‌توانند پوشش دهند؛ بررسی ادبیات به مفهوم رایج انجام پذیرفته است؛ رابطه شاخصهای ضمنی مطرح شده با ادبیات فرهنگ و فرهنگ علمی برقرار نشده است؛ شیوه کار در موارد مختلف توضیح داده نشده است؛ مراجع به درستی معرفی نشده‌اند؛ الگوبرداری در مطالعه تطبیقی به طور کامل و درستی صورت پذیرفته است؛ تحلیلهای راهبردی و شیوه تدوین راهبردها مشخص و گزارش نشده‌اند؛ رابطه مشخصی بین طرحهای ارائه شده در سند راهبردی و بررسی انجام شده به نظر نمی‌رسد و گزارش نشده است.

مشخصات داوری:		
نام و نام خانوادگی: مهدی ناظمی	رشته و گرایش تحصیلی: مدیریت - سیاستگذاری	درجه علمی: استادیار
سازمان محل خدمت: دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، دانشگاه امام حسین (ع)	آدرس:	
تلفن (های) تماس: ۶۴۶۵۳۲۹	پست الکترونیکی:	

عنوان موضوع مورد داوری:
مطالعات اجمالی توسعه تجهیزات از طرح مطالعات نظام توسعه علمی کشور
کد گزارش: ۰۱-۵۲۱۰۰۹-۰۱

بخش اول - داوری طرح به لحاظ انطباق با مراحل عمومی تحقیق

۱. شناخت و تبیین مسئله

۱. تا چه حد زمینه مسئله، گستردگی و ویژگیهای آن بر اساس تحقیقات پیشین یا مبتنی بر مدارک و مستندات کافی بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
اشاره‌ای وجود ندارد. در مقدمه بصورت ضمنی با دسته‌بندی تجهیزات اشاره‌ای ناقص به گستردگی و ویژگیهای مسئله وجود دارد. برای همین دسته‌بندی هم منبعی ذکر نشده است.				

۲. تا چه حدی اصل تحدید مسئله رعایت و مسئله به صورت مشخص و روشن بیان شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
به صورت مستقیم بیان شد که «توسعه تجهیزات» باشد صورت نگرفته است. اگر از مقدمه و تعاریف و اصطلاحات هم بطور ضمنی بخواهیم بیان و تحدید مسئله را استفاده کنیم، به علت عدم تطابق آنها با هم، ابهام بیشتر فراهم می‌شود.				

۳. تا چه حد بیان مسئله، قلمرو علمی موضوع مورد بررسی را مشخص می‌کند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
عنوان پشت جلد «توسعه تجهیزات» است که مراد تجهیزات آموزشی و پژوهشی است. در مقدمه تجهیزات آموزشی یا پژوهشی به دو دسته تخصصی و عمومی تقسیم شده‌اند که وجه تمایز تجهیزات عمومی با امکانات که در مطالعه دیگر بدان پرداخته شده است مشخص شده است علاوه بر این در تعاریف و اصطلاحات، همین دسته‌بندی رعایت نشده و حتی تجهیزات تأسیساتی که همان امکانات است را هم در قلمرو موضوع آورده است.				

۴. تا چه حد در مورد اهمیت مسئله به اندازه کافی استدلال شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
«وجود تجهیزات آموزشی و پژوهشی» و «بهره‌گیری از تجهیزات آموزشی و پژوهشی» در بیان اهمیت مسئله بخوبی جایگاه نیافته‌اند صرف داشتن تجهیزات آموزشی و پژوهشی کافی و روزآمد که شرط لازم است و در این مطالعه فقط به این بخش پرداخته شده موجب رشد آموزش و پرورش نخواهد شد. بلکه شرط کافی بهره‌گیری مؤثر از این تجهیزات آموزشی و پژوهشی است.				

۵. به چه میزان گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های تحقیق) با توجه به ابعاد تشکیل‌دهنده مسئله تدوین شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
تحت عنوان «جنبه‌های مورد بررسی» بطور ضمنی تلاش شده که سؤالها و هدفهای تحقیق را مورد اشاره قرار دهد که البته در تحقیق اکثرآ به آنها پرداخته نشده است.				

• در صورتی که نکات دیگری در مورد مسئله تحقیق به نظر تان می‌رسد، مرقوم بفرمائید:

در فصل اول که به عنوان مبانی نظری است تلاش بر اینکه مبانی نظری در موضوع تحقیق روشن شود، مدنظر نبوده است یا اقدامی نشده است. به تعاریف و اهمیت و ابعاد مورد بررسی در رابطه با تجهیزات آموزشی و پژوهشی اشاره شده است. در این فصل به خوبی مشخص نشده است که تجهیزات آموزشی و پژوهشی آنها در موضوع توسعه علمی کشور و عمدتاً معطوف به نظام آموزش عالی کشور و دانشگاهی به کدام مصادیق تعلق می‌گیرد. لذا در جایی به تجهیزات به صورت عام توجه می‌شود. و در جایی دیگر به تجهیزات آموزشی و پژوهشی به صورت خاص. خوب بود اولاً بین دو نوع تجهیزات آموزشی و پژوهشی و سایر تجهیزات تمایز روشن و قطعی اعلام می‌شد ثانیاً سطح تجهیزات آموزشی و پژوهشی بر حسب دو سطح آموزشی کشور مورد توجه قرار می‌گرفت.

۲. مرور ادبیات

۲.۱. از نظر ساختار:

۱. تا چه حد سیر از کل به جزء در بررسی ادبیات رعایت شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
آنچه به عنوان «مبانی نظری» و یا ادبیات آمده است محدود به دسته‌بندی تجهیزات و تعاریف و اصطلاحات مربوط به تجهیزات است. در باب «توسعه تجهیزات» معنا و مفهوم و ابعاد آن تبیین لازم صورت نگرفته است.				

۲. آیا مطالب ارائه شده از انسجام کافی و نظم منطقی برخوردار است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
آنچه تدوین و نقل شده است اشاراتی به بخش‌هایی از موضوع است و مخاطب پس از مطالعه مطالب در نمی‌یابد که در فصول بعدی در انتظار چه یافته‌هایی است.				

۳. تا چه حد میان حجم مطالب ارائه شده در موضوعات مختلف تناسب وجود دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
بخش عمده، تعاریف و اصطلاحات است.				

۲.۲. از نظر محتوا:

۱. تا چه حد ادبیات بررسی شده با گزاره‌های تحقیق (هدفهای ویژه، سؤالهای فرعی، و یا فرضیه‌های

تحقیق) مرتبط است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
ادبیات تحقیق، گزاره‌های تحقیق را پوشش نمی‌دهد. در مورد شاخصه‌های ارزیابی کلان، ملازمات ملی، معیارهای انتخاب الگوهای مبنا، روند تحول الگوها، چشم انداز و راهبردهای توسعه، مؤلفه‌های کلان توسعه ارتباطات کلان بین توسعه‌ها، ساختار کلان توسعه و ... که در «طرح مطالعات نظام توسعه علمی» آمده است، بررسی صورت نگرفته است.				

۲. آیا محقق تمامی ادبیات کلیدی موجود و یا حداقل نمونه‌ای قابل قبول از آنها را بررسی کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
همانگونه که در بند قبل اشاره شده بخش عمده‌ای از مباحث لازم در ادبیات نیامده است.				

۳. آیا از منابعی با رویکردهای متضاد استفاده شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
مباحث ارائه شده در ادبیات تحقیق به حداقل‌های لازم نرسیده‌اند که لازم شود برای اكمال آن از منابع با رویکردهای متضاد استفاده شود.				

۴. آیا مدل مفهومی جدیدی از مطالعه ادبیات استخراج شده است؟

بلی ☐ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، قابلیت کاربرد این مدل در مراحل بعدی تحقیق تا چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

براساس آنچه در طرح مطالعات آمده است، لازم بود مدل مفهومی بدست داده شود تا جامعیت ادبیات را هم از آن طریق تأمین شود. لذا در مجموع با توجه به مطالب تدوین شده بطور خیلی کلی و مبهم باید مدلی را دریافت که قاعدتاً در مراحل بعدی تحقیق هم از این مدل استفاده نشده است.

۵. آیا نقاط قوت و ضعف فعالیتهای قبلی انجام شده در این زمینه به اندازه کافی مورد بررسی قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

اصلاً به فعالیت‌های قبلی در این زمینه در کشور اشاره‌ای نشده است. به صورت خیلی کلی و اشاره‌ای آنهم برای بیان اهمیت موضوع از یک منبع در رابطه با تجهیزات آموزشی و پژوهشی در ژاپن چند سطرى مطلب نقل شده است.

۳. ۲. از نظر نگرش محقق:

۱. تا چه حد محقق در نقد و ارزیابی کار سایرین به صورت عینی برخورد کرده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

موضوعیت ندارد. به بند ۵ قبل مراجعه شود.

۲. به چه میزان محقق در نقل مطالب بین واقعیتهای و عقاید تفاوت قائل شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☒ خیلی کم

موضوعیت ندارد.

۳. تا چه حد محقق درباره ارزشی که کار سایرین برای او داشته به روشنی و به طور عینی قضاوت کرده

است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

موضوعیت ندارد.

۴. آیا محقق برای عقاید خاص خود دلایل کافی آورده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

موضوعیت ندارد.

۴. ۲. از نظر منابع مورد استفاده:

۱. تا چه حد منابع مورد استفاده با موضوع مورد بررسی و مسئله تحقیق مرتبط بوده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

در مجموع از سه منبع فارسی و دو منبع انگلیسی بهره گرفته‌اند که عمدتاً در بیان اهمیت موضوع از آنها نقل شده است. می‌توان گفت که این منابع با موضوع مرتبط نیستند. بلکه در باب بیان اهمیت موضوع از نکات قابل استفاده‌ای از این منابع اشاره شده است.

ولی در باب «توسعه تجهیزات» و چگونگی آن بر ابعاد و سهم تأثیر آنها، این منابع کفایت نمی کند.

۲. اعتبار منابع مورد بررسی در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☒ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

منابع فارسی مربوط به یک دهه قبل می باشد. دو منبع اقتصاد کلان و مبانی نظری تکنولوژی آموزشی قابل بهره برداری از منبع دیگر که سیاست ها و برنامه های علمی ژاپن در هزاره سوم باشد بدون تاریخ است. منابع لاتین به روز و گزارش اند.

۳. میزان استفاده از منابع حاوی اطلاعات دست اول (مثل مجلات علمی داوری شده، مجموعه مقالات

کنفرانسها، گزارشهای دست اول تهیه شده توسط محققین سازمانی، و پایان نامه ها) نسبت به منابع

حاوی اطلاعات دست دوم (مثل کتابشناسی ها، مقالات مروری، و گزارشهای حاوی مرور فعالیتهای

دیگران) چه مقدار است؟

☐ بسیار زیاد	☒ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

خیلی موضوعیت ندارد.

۴. با توجه به زمان انجام تحقیق به روز بودن منابع بررسی شده در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

موضوعیت ندارد. در بند ۲ توضیح داده شد.

• در صورتی که در مورد مرور ادبیات تحقیق نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

آنچه در این گزارش به عنوان مرور ادبیات است با آنچه در گزارش یک تحقیق از مرور ادبیات انتظار است متفاوت می باشد. مبانی نظری یا مرور ادبیات این گزارش محدود به تعاریف و توضیحات کلی است و حتی آنجا هم که لازم بوده است «توسعه تجهیزات» را تبیین نماید و الگویی برای این توسعه ارائه شود مطلبی نیامده است و خیلی کلی گذشته است.

۳. روش تحقیق:

۱. آیا در طرح تحقیق روش خاصی برای انجام تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

در طرح تحقیق ص ۴۵ مطالعه تطبیقی براساس الگوی مبنا مدنظر قرار گرفته است که چون معیارهای انتخاب الگوی مبنا، شاخصه‌های ارزیابی کلان، عوامل و متغیرهای مورد مطالعه به خوبی مشخص نشده‌اند. از روش استفاده درست صورت نگرفته است.

۲. آیا روش مورد استفاده با مسئله تحقیق تناسب دارد؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

در مجموع از مطالعات تطبیقی در این موضوع می‌توان به نتایج قابل استفاده‌ای رسید.

۳. تا چه حد در طرح تحقیق محدودیتهای احتمالی روش به طور مشخص مطرح شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

به محدودیت‌ها اشاره‌ای نشده است.

۴. آیا دلایل کافی در مورد انتخاب روش تحقیق ارائه شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

انتخاب روش‌شناسی ویژه مربوط به هر موضوع (در صورت ضرورت) در ص ۱۴ طرح کلی از قدم‌های عمومی محسوب شده است. ولی بعداً توضیحی در این رابطه داده نشده است.

• در صورتی که در مورد روش تحقیق نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم بفرمائید:

۴. جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

۱. آیا روش جمع‌آوری داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد روش مورد اشاره برای این تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☒	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

در ص ۱۳ طرح مطالعات روش جمع‌آوری داده انجام مصاحبه و جمع‌آوری نظرات افراد خبره و استفاده از داده‌های میدانی و بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای آمده است که این روشها می‌تواند جوابگوی این تحقیق باشد.

۲. آیا محقق شواهدی کافی از بکارگیری روش جمع‌آوری داده‌ها ارائه کرده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

در تحقیق به جمع‌آوری داده از منابع کتابخانه‌ای (آمار و گزارشات موجود) بسنده شده است. لذا بخش عمده‌ای از تحقیق ناقص مانده است.

۳. آیا نگرش و روش جمع‌آوری داده‌ها بدرستی اعمال شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐

جمع‌آوری داده‌ها از منابع موجود بصورت کامل صورت نگرفته است.

۴. آیا روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در طرح تحقیق معرفی شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، میزان تناسب روش مورد اشاره با این تحقیق چقدر است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

براساس آمارهای بدست آمده تجزیه و تحلیل‌هایی صورت گرفته است و نرخ‌هایی مشخص شده که قبلاً مورد اشاره قرار نگرفته بودند بعداً هم مورد استفاده واقع نشده‌اند.

۵. تا چه حد تکنیکهای استفاده شده برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها (کمی یا کیفی) مناسب و بجا بوده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐

تعیین سرانه و تعیین درصد با بهره‌گیری از داده‌های مربوط به دانشگاههای داخلی کشور بصورت مبسوط انجام شده که بصورت مستقل قابل استفاده است ولی در مطالعه تطبیقی استفاده نشده است.

• در صورتی که در مورد جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم

بفرمائید:

سعی شده است از اطلاعات تولید شده بهره‌برداری شود. اطلاعاتی که بدست آمده مشخص نیست که جامع باشد و حتی مربوط باشد و یا اطلاعات مرتبطی تولید شده است یا خیر؟ تجزیه و تحلیل‌هایی براساس این اطلاعات صورت گرفته است ولی اگر در روش تجزیه و تحلیل هم اشکالی باشد ولی چون اطلاعات بدست آمده جامع نیست و مرتبط هم نمی‌باشد. بنابراین نتایج حاصله قابل بهره‌برداری نخواهد بود.

۵. تفسیر نتایج و تدوین گزارش

۵.۱. اعتبار و پایایی:

۱. آیا در طرح تحقیق روش تعیین اعتبار نتایج مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین اعتبار درونی و بیرونی تحقیق مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. تا چه حد روش تعیین اعتبار نتایج تحقیق به درستی مورد استفاده قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۳. آیا در طرح تحقیق روش تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مشخص شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، روش مورد اشاره تا چه حد برای تعیین پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات مناسب است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۴. تا چه حد پایایی ابزارهای گردآوری اطلاعات به درستی مورد بررسی قرار گرفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۵.۲. نتیجه‌گیری:

۱. تا چه حد نتیجه پایانی قانع‌کننده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در کل مشخص می‌شود که تجهیزات آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌های کشور نسبت به چند دانشگاه برتر دنیا کمتر است. ولی در ابعاد دیگر از اطلاعات و تجزیه و تحلیل‌های صورت گرفته نمی‌توان نتیجه‌گیری خاصی نمود. درست است که محقق در ص ۵۸-۱۳ جمع‌بندی ارائه داده است ولی این جمع‌بندی از حاصل داده‌ها و تجزیه و تحلیل آن نمی‌باشد.				

۲. تا چه حد محدودیتهای تحقیق بدرستی بیان شده‌اند؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒

عمده‌ترین محدودیت تحقیق اینست که اطلاعات و آمار لازم در اختیار نمی‌باشد تا بتوان نسبت به کمیت و کیفیت تجهیزات آموزشی و پژوهشی و تأثیر آن در رشد آموزش و پژوهش بهره برد. به این محدودیت اساسی اشاره صریح صورت نگرفته است.

۳. آیا از یافته‌های تحقیق راهنما و پیشنهاداتی برای مدیران تهیه شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت این راهنما در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐
در فصل چهارم SWOT آمده است که می‌توان براساس آن راه حل‌هایی را استنباط نمود. البته قوت‌ها و ضعف‌ها و فرصت‌ها و تهدیدهای برشمرده شده از دل تحقیق بیرون می‌آید. قاعدتاً محقق از خبرگی خود استفاده نموده و موارد قابل قبولی را برشمرده است.				

۴. تا چه حد نتیجه‌گیری به صورت عینی و مبتنی بر یافته‌های تحقیق انجام شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☒
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری و مدل SWOT عمدتاً مبتنی بر خبرگی محقق می‌باشد و مبتنی بر یافته‌های تحقیق نمی‌باشد. مثلاً «ریسک بالای سرمایه‌گذاری در اقتصاد کشور» و «عدم پیوستن به سازمان تجارت جهانی» به عنوان تهدید در تحقیق مورد اشاره نبوده‌اند.				

۵. ۳. تدوین گزارش:

۱. کیفیت ساختار گزارش در چه سطحی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
فصل اول در جایی دیگر آمده است. فصل دوم هم همانگونه که ذکر شد کامل نمی‌باشد. مناسب بود در فصل سوم به روش‌شناسی تحقیق پرداخته می‌شد که کار تحقیق را هم سهل‌تر و کامل‌تر می‌کرد. فصل چهارم به تجزیه و تحلیل داده‌ها و فصل پنجم به SWOT و ارائه راه‌حل و استراتژی‌ها.				

۲. آیا شیوه ارجاع‌دهی مناسبی انتخاب شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این شیوه به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
به صورت منظم و یکنواخت بکار رفته است. ولی چون از سایت‌های مختلف گزارشات و مطالبی گرفته شده که نویسنده آن مشخص نمی‌باشد. فهرست آخر گزارش به ترتیب حروف الفبا نیامده است که تسهیل در مراجعه به آن وجود داشته باشد.				

۳. کیفیت سبک نگارش گزارش در چه حدی است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☒	کم ☐	خیلی کم ☐
نسبتاً خوب است. روان و بدون مشکل می‌باشد.				

• در صورتی که در مورد تفسیر نتایج و تدوین گزارش نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

عمدتاً یک گزارش کارشناسی است به فرض اینکه کامل گردد.

داوری بخش‌های خاص طرح

الف - بررسی وضع موجود

۱. آیا برای بررسی وضع موجود از مدل مناسبی استفاده شده است؟

☐ بلی ☒ خیر

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
البته از کار انجام شده می‌توان مدلی استنباط نمود. در صورتی که این مدل ترسیم می‌شد هم کارهای مازاد انجام شده مشخص می‌گردید و هم نواقص مشخص می‌شد.				

۲. تا چه حد در بخشهای مختلف مطالعه سیر از کل به جزء رعایت شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم

۳. آیا مرز میان نظام و محیط و نیز میان زیرسیستمها به حد کافی مشخص شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
این مرزها خیلی کلی مشخص شده است. یکبار لازم بود نظام آموزش و پژوهش و زیرسیستم‌های آن در حوزه تجهیزات آموزشی و پژوهشی مشخص می‌شد (در مدل بررسی موجود بصورت ضمنی تا سطح دانشگاهها و پژوهشکده‌ها لحاظ شده که ضروری نبود) و یکبار هم حوزه تجهیزات آموزشی و پژوهشی از سایر تجهیزات مشخص می‌گردید.				

۴. آیا تناسب لازم میان عمق مطالعه در بخشهای مختلف وجود دارد؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
از میان تجهیزات آموزش کامپیوتر را بصورت خاص (احیاناً چون اطلاعات و آمار در دسترس بوده است) مورد بررسی قرار گرفته است سرانه بودجه ماشین‌آلات و تجهیزات (نه بودجه تجهیزات آموزشی و پژوهشی) در دانشگاهها و مراکز پژوهشی و نسبت به کل بودجه مورد بررسی قرار گرفته ولی در مورد دانشگاههای سایر کشورها به این گونه انجام نشده است.				

۵. تا چه حد برخورد محقق استدلالی و عینی بوده است؟ (در مقابل برخورد قضاوتی و ذهنی)

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
بخصوص در جمع‌بندی بیشتر قضاوتی و ذهنی عمل شده است.				

۶. کیفیت تحلیل نقاط قوت و ضعف نظام در وضعیت موجود در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
نقاط ضعف و قوت برشمرده شده گرچه ممکن است درست باشد ولی منتج از تحقیق انجام شده نمی‌باشد.				

۷. تا چه اندازه محدوده روشنی از نیازمندی‌هایی که سیستم جدید باید به آنها پاسخ دهد، بیان شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
مشخص نشده است که میزان تجهیزات آموزشی و پژوهشی، روزآمد بودن آنها، در دسترس بودن آنها و... کدامیک در اولویت توسعه قرار دارند.				

۸. تا چه حد مقدمات لازم برای ارائه یک مدل منطقی از سیستم جدید (شامل شناسایی موجودیتهای فرایندهای پردازش و مبادله اطلاعات توسط موجودیتهای و ماهیت اطلاعات در سیستم) فراهم شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
حداقل اطلاعات و تجزیه و تحلیل و نتیجه گیری لازم برای ارائه سیستم مطلوب بدست نیامده است.				

۹. تا چه حد در این مطالعه دیدگاه کاربر/مشتري سیستم مورد سنجش قرار گرفته است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
اقدامی در این رابطه نشده است. مشتري سیستم هم تعريف نشده است.				

۱۰. آیا متغیرهای لازم برای انجام یک مطالعه امکان پذیری سیستم جدید مشخص شده اند؟

☒ خیر ☐ بلی

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد این متغیرها را مناسب می دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

• در صورتی که در مورد بررسی وضع موجود نکات دیگری به نظر تان می رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

ب- مطالعه تطبیقی

۱. آیا مدل مناسبی برای دسته بندی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است؟

☒ خیر ☐ بلی

در صورتی که پاسخ مثبت است، کیفیت استفاده از این مدل در چه حدی است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم

۲. آیا نمونه (های) انتخاب شده برای مطالعه تطبیقی مناسب هستند؟

☒ خیر ☐ بلی

در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا به اندازه کافی در مورد دلایل انتخاب نمونه‌های فعلی برای مطالعه موردی استدلال شده است؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
معیارهای انتخاب الگوهای مبنا مشخص نشده است تا بر مبنای آن انتخاب مناسب صورت پذیرد.				

۳. تا چه حد مراحل یک مطالعه تطبیقی منظم شامل: توصیف، تفسیر، کنار هم گذاشتن و تطبیق به درستی انجام شده‌اند؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☒ کم	☐ خیلی کم
توصیف و تفسیر بطور کلی انجام شده است. کنار هم گذاشتن و تطبیق هم که می‌بایست براساس متغیرهای معین انجام می‌شد به صورت ناقص انجام شده است.				

• در صورتی که در مورد مطالعه تطبیقی نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

به موجب عدم دسترسی به اطلاعات تجهیزات آموزشی و پژوهشی در نظام آموزش عالی کشور و کشورهای متناظر (مشخص نشده‌اند) امکان مطالعه تطبیقی فراهم نشده است و از کار انجام شده به عنوان مطالعه تطبیقی نمی‌توان بهره گرفت.

پ- سنجه‌گذاری*

توضیح: سؤالات مربوط به سنجه‌گذاری به صورت چک‌لیستی از مراحل انجام یک سنجه‌گذاری تهیه شده‌اند. از اینرو شکل این سؤالات با سؤالات بخشهای دیگر متفاوت است، بدین ترتیب که در هر بند ابتدا انجام یا عدم انجام هر فعالیت فرعی مورد پرسش قرار می‌گیرد و پس از آن در مورد کیفیت انجام این فعالیت نظر شما را جویا خواهیم شد.

پ.۱. برنامه‌ریزی:

۱. آیا از مدل خاصی در سنجه‌گذاری استفاده شده است؟

☐ بله	☒ خیر				
☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین	کیفیت استفاده از مدل

۲. آیا برنامه کلی برای سنجه‌گذاری طراحی شده است؟

☐ بله	☐ خیر				
☐ بسیار بالا	☐ بالا	☐ متوسط	☐ پایین	☐ بسیار پایین	کیفیت برنامه‌ریزی

*. واژه سنجه‌گذاری به عنوان معادل benchmarking در نظر گرفته شده است.

۳. آیا از کار سایر تیمها و افراد و شرکتها برای سنجه گذاری فرایندهای مشابه استفاده شده و آیا اصولاً کار سایرین مد نظر قرار گرفته است؟

		☐ خیر	☐ بلی		
کیفیت استفاده از سایر کارها	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۴. آیا ابزارهای اندازه گیری مناسبی (مخصوصاً اندازه گیری های متمرکز بر مشتری) انتخاب شده است؟

		☐ خیر	☐ بلی		
کیفیت استفاده از ابزار اندازه گیری	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۵. آیا برای یافتن بهترین الگوی موجود جستجو و تفحص کافی انجام شده است؟

		☐ خیر	☐ بلی		
کیفیت الگوی مورد استفاده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۱. آیا ترکیب خوبی از سازمانهای نمونه انتخاب شده و آیا اطلاعات سنجه گذاری اخذ شده از آنها غنی و مناسب بوده است؟

		☐ خیر	☐ بلی		
کیفیت اطلاعات جمع آوری شده از سازمانهای نمونه	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☒

پ.۲. جمع آوری داده:

۱. آیا روش معینی برای جمع آوری داده انتخاب شده است؟

☒ بلی ☐ خیر

کیفیت استفاده از روش	بسیار بالا ☐	بالا ☒	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

از گزارش‌های آماری و نتایج بررسی‌های انجام شده در رابطه با چند دانشگاه مورد تطبیق موجود در سایتهای آنها استفاده شده است.

۲. آیا صحت اطلاعاتی که از سایر سازمانها جمع‌آوری شده است، توسط خود آن سازمانها تأیید شده است؟

بلی ☒ خیر ☐

کیفیت اطلاعات از نظر سازمانها	بسیار بالا ☒	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
قاعدتاً چون در سایت‌های آن و دانشگاههاست مورد تأییدشان می‌باشد.					

۳. آیا اطلاعات درمورد عملیات و روشهای انجام کار و نیز شاخصها و سابقه‌شان جمع‌آوری شده است؟

		بلی ☐	خیر ☒		
کیفیت اطلاعات	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۳. تجزیه و تحلیل:

۱. آیا تجزیه و تحلیل تفصیلی بر روی داده‌ها انجام شده است؟

بلی ☐ خیر ☒

کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐
نتایج آندسته از تجزیه و تحلیل‌هایی که انجام شده، نقل گردیده‌اند.					

۲. آیا برای معیارهای مورد بررسی تجزیه و تحلیل فاصله (gap analysis) انجام شده است؟

		بلی ☐	خیر ☒		
کیفیت تجزیه و تحلیل	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا روندهای عملکردی آینده تعیین شده است؟

		بلی ☐	خیر ☒		
کیفیت پیش‌بینی روندهای آینده	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

پ.۴. اقدام:

۱. آیا یافته‌های سنجه‌گذاری مستند و گزارش شده‌اند؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت گزارش	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۲. آیا برنامه‌های اقدام ایجاد و قبول شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت برنامه‌های اقدام	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

۳. آیا ارتباط لازم بین نتایج فرایند سنجه‌گذاری با فرایند تدوین استراتژی ایجاد شده است؟

		☒ خیر	☐ بلی		
کیفیت ارتباط میان سنجه‌گذاری و تدوین استراتژی	بسیار بالا ☐	بالا ☐	متوسط ☐	پایین ☐	بسیار پایین ☐

• در صورتی که در مورد سنجه‌گذاری نکات دیگری به نظر تان می‌رسد، لطفاً مرقوم فرمایید:

ت- تدوین استراتژی

۱. آیا برای تدوین استراتژی از مدل خاصی استفاده شده است؟

☒ خیر ☐ بلی

در صورتی که پاسخ مثبت است، تا چه حد مدل مورد استفاده را مناسب می‌دانید؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☐	خیلی کم ☐

۲. تا چه حد تکنیک SWOT برای تحلیل محیط‌های داخلی و خارجی به درستی به کار گرفته شده است؟

بسیار زیاد ☐	زیاد ☐	در حد متوسط ☐	کم ☒	خیلی کم ☐
ضعف‌ها و قوت‌ها و تهدیدها و فرصت‌هایی برای دو محیط داخلی و خارجی برشمرده شده است که از حاصل شناخت وضع موجود (محیط داخلی) و محیط خارجی (نمونه‌های بررسی شده) دقیقاً بدست نمی‌آید.				

۳. تا چه میزان شیوه تولید استراتژیهای بدیل و انتخاب از میان آنها را قابل قبول می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
به تولید استراتژی پرداخته نشده است.				

۴. به چه میزان شیوه تولید طرحهای بدیل و انتخاب از میان آنها برای هر یک از استراتژیها را قابل قبول می‌دانید؟

☐ بسیار زیاد	☐ زیاد	☐ در حد متوسط	☐ کم	☐ خیلی کم
به راهبردها و طرحهای مربوط به توسعه تجهیزات آموزشی و پژوهشی در سند راهبردی پرداخته نشده است. تنها به مؤلفه‌های پشتیبانی سخت اشاره شده است. تنها طرح‌هایی برای امکانات و زیرساخت (چهار مورد) در پایان آمده است.				

• به طور خلاصه ارزیابی خود را از مستندات طرح در قالب نقاط قوت و ضعف بیان فرمایید:

نقاط قوت طرح:

آنچه انجام شده است پاسخگویی نیاز کارفرما نمی‌باشد.

نقاط قوت طرح:

۱. تلاش اولیه برای شناخت وضعیت عرضه تجهیزات آموزشی و پژوهشی (گزارش وزارت صنایع در این باب مربوط به واحدهای تولیدی - تجهیزات آموزشی است که مورد استفاده آموزش و پرورش نیز می‌باشد).
۲. تلاش و ایجاد شناخت کلی نسبت به وضعیت بودجه اعتباری ماشین آلات و تجهیزات سرمایه‌ای در دانشگاههای کشور و مراکز پژوهشی و امکان مقایسه آنها با یکدیگر و در صورت لزوم مطالعه عملکرد آموزشی و پژوهشی آنها با تجهیزات آموزشی و پژوهشی.
۳. ایجاد شناخت کلی نسبت به موقعیت دانشگاههای معتبر دنیا از نظر تجهیزات آموزشی و پژوهشی و درک خیلی کلی از فاصله موجود

نقاط ضعف طرح:

مجدداً لازم است تلاش شود.

مطالعه و نقد گزارش طرح مطالعات نظام

01XF0000000000292

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران